

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی

استان زنجان

بخش دوم و سوم

شهرستان: زنجان
بخش: قره پشتلو

سبحانه
و تعالیٰ
و لا اله الا الله
و لا اله الا الله

جمهوری اسلامی ایران

سازمان برنامه و بودجه کشور

سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان زنجان

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی استان زنجان سال ۱۳۹۷

گزارش ۹۰ روستا

ویرایش مقدماتی - غیر قابل استناد

معاونت برنامه و بودجه

معاونت عمران روستایی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	بخش اول : کلیات برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستایی*
۱	بخش دوم: شناخت کلیات وضع موجود در مقیاس
۱	بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۲	۱-۲- موقعیت جغرافیایی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان و روستاهای هدف
۶	۲-۲- طرح‌های فرادست
۶	۱-۲-۲- اصل ۴۴ قانون اساسی
۶	۲-۲-۲- سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۸	۳-۲-۲- سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
۹	۴-۲-۲- برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور(۱۳۹۶-۱۴۰۰)
۱۱	۵-۲-۲- قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
۱۲	۶-۲-۲- جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین
۱۴	۷-۲-۲- مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی
۱۵	۸-۲-۲- مطالعات برنامه آمایش استان زنجان
۲۴	۹-۲-۲- بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان
۲۹	۱۰-۲-۲- سند ملی توسعه استان زنجان
۳۲	۱۱-۲-۲- نظریه پایه توسعه استان زنجان
۳۳	۱۲-۲-۲- برنامه راهبردی توسعه استان زنجان
۳۴	۱۳-۲-۲- سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان
۳۵	۳-۲- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۳۵	۱-۳-۲- زمین‌شناسی
۳۶	۲-۳-۲- لرزه‌خیزی و گسل
۳۹	۳-۳-۲- توپوگرافی
۳۹	۴-۳-۲- شیب و جهت شیب
۴۳	۵-۳-۲- مطالعات آب و هوایی
۴۷	۶-۳-۲- عرصه‌های با ارزش زیست‌محیطی (با تأکید بر منابع و گونه‌های گیاهی و جانوری) عرصه‌های حفاظت‌شده
۴۹	۷-۳-۲- منابع آبی
۵۲	۸-۳-۲- خطر سیل
۵۴	۹-۳-۲- پوشش گیاهی
۵۶	۱۰-۳-۲- کاربری اراضی
۵۸	۴-۲- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی بخش
۵۸	۱-۴-۲- شناخت وضعیت منابع انسانی و اجتماعی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۶۶	۲-۴-۲- توصیف، تحلیل و تبیین منابع اقتصادی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

* در مجلد جداگانه انتشار یافته است.

- ۲-۴-۳- توصیف، تحلیل و تبیین منابع زیرساختی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان ۶۹
- ۲-۵-۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری) ۷۱
- ۲-۵-۱- بخش کشاورزی ۷۱
- ۲-۵-۲- بخش خدمات ۷۷
- ۲-۵-۳- بخش گردشگری ۸۰
- ۲-۵-۴- بخش صنعتی و معدنی ۹۰
- ۲-۶-۶- توصیف، تحلیل و تبیین فضایی و سلسله مراتب سکونتگاهی ۹۷
- ۲-۶-۱- تراکم فضایی جمعیت ۹۷
- ۲-۶-۲- سلسله مراتب سکونتگاهی ۹۸
- ۲-۷-۲- جریانات اداری-اجتماعی ۱۰۵
- ۲-۸- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه اقتصادی و اشتغال زایی روستاهای بخش قره پشتلو شهرستان زنجان ۱۰۵
- ۲-۹- قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی و فضایی، منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات ۱۱۱
- بخش سوم: برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزای روستاهای هدف** ۱۱۴
- شناسایی و امکانسنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای هدف ۱۱۵
- شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا ۱۱۷
- ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار ۱۲۲
- شناسایی و اولویت‌بندی مهمترین ظرفیت‌های روستا با تأکید بر برندسازی فعالیت‌ها و خدمات برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشران‌ها جهت تحرک اقتصادی روستا ۱۲۵
- جمع‌آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل اجرا توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید ۱۲۸
- تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا ۱۳۲
- تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا ۱۳۳
- تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی روستا ۱۳۵
- تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا ۱۳۷
- اولویت‌بندی برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف ۱۳۸

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول ۱: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش قره پشتلو شهرستان زنجان	۲
جدول ۲: لیست روستاهای هدف بخش قره پشتلو شهرستان زنجان برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۹۷	۲
جدول ۳: لیست روستاهای هدف منتخب بخش قره پشتلو شهرستان زنجان برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۹۷	۳
جدول ۴: سطح‌بندی کانون‌های روستایی شهرستان زنجان	۲۳
جدول ۵: سازندهای زمین‌شناسی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان	۳۶
جدول ۶: مساحت و درصد طبقات ارتفاعی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان	۳۹
جدول ۷: طبقات درصد شیب بخش قره پشتلو شهرستان زنجان	۳۹
جدول ۸: میانگین و درصد بارش فصل‌های زنجان	۴۳
جدول ۹: اطلاعات مجموع بارش ماهانه (سال ۴۸-۹۶)	۴۴
جدول ۱۰: مشخصات دمای شهرستان زنجان در سالهای ۹۶-۴۸	۴۶
جدول ۱۱: دسته‌بندی اقلیمی در روش دومارتن	۴۷
جدول ۱۲: تأمین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ	۴۹
جدول ۱۳: منابع آب زیرزمینی بخش قره‌پشتلو از شهرستان زنجان	۵۰
جدول ۱۴: برداشت از منابع آب زیرزمینی (چاه، چشمه و قنات) در روستاهای هدف بخش قره پشتلو	۵۰
جدول ۱۵: درصد و مساحت پهنه‌بندی خطر سیل بخش قره‌پشتلو در شهرستان زنجان	۵۲
جدول ۱۶: نوع و مساحت پوشش گیاهی در بخش قره‌پشتلو از شهرستان زنجان	۵۴
جدول ۱۷: نوع و مساحت کاربری‌ها در بخش قره‌پشتلو از شهرستان زنجان	۵۶
جدول ۱۸: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش قره پشتلو بالا شهرستان زنجان	۶۲
جدول ۱۹: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان قره پشتلو بالا در سال ۱۳۹۵	۶۲
جدول ۲۰: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان سهرین در سال ۱۳۹۵	۶۳
جدول ۲۱: نسبت جنسی شهرستان زنجان به انضمام استان زنجان و کشور	۶۴
جدول ۲۲: وضعیت گروه‌های سنی جمعیت در شهرستان زنجان ۱۳۹۵	۶۴
جدول ۲۳: جمعیت روستایی و نرخ رشد آن در بخش قره پشتلو شهرستان زنجان از سال ۹۵-۱۳۴۵	۶۶
جدول ۲۴: نرخ رشد جمعیت روستاهای هدف بخش قره پشتلو شهرستان زنجان بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵	۶۶
جدول ۲۵: جمعیت فعال و غیرفعال	۶۶
جدول ۲۶: شاغلان برحسب جنس، گروه‌های عمده شغلی و سطح سواد	۶۸
جدول ۲۷: جمعیت بیکار بر حسب جنس، سن و سطح سواد (زنجان)	۶۸
جدول ۲۸: جمعیت بیکار دارای تحصیلات عالی بر حسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره تحصیلی (زنجان)	۶۸
جدول ۲۹: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین برحسب استان و شهرستان زنجان	۷۱
جدول ۳۰: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان	۷۱
جدول ۳۱: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های دارای اراضی زراعی برحسب استان و شهرستان زنجان	۷۱
جدول ۳۲: تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره‌برداری‌ها به تفکیک آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان	۷۲
جدول ۳۳: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان	۷۲

جدول ۳۴: تعداد بهره‌برداری و سطح کاشت برنج (شلتوک) برحسب استان و شهرستان زنجان	۷۲
جدول ۳۵: سطح زیر کشت و تولید برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان	۷۳
جدول ۳۶: اطلاعات خدمات آموزشی مربوط به روستاهای هدف	۷۷
جدول ۳۷: شرکت‌های تعاونی روستایی بخش قره پشته شهرستان زنجان	۷۸
جدول ۳۸: نوع و سطوح گردشگری شهرستان زنجان	۸۰
جدول ۳۹: آثار تاریخی ثبت شده در بخش قره پشته	۸۱
جدول ۴۰: مشخصات روستاهای هدف گردشگری شهرستان زنجان	۸۴
جدول ۴۱: اطلاعات مسیر زنجان-سهرین	۸۶
جدول ۴۲: اطلاعات مسیر زنجان-وقت	۸۷
جدول ۴۳: اطلاعات مسیر زنجان-روستای حاج‌سیران	۸۸
جدول ۴۴: اطلاعات مسیر زنجان-ارمغان‌خانه-گلجین	۸۹
جدول ۴۵: اطلاعات پروانه بهره‌برداری معادن فعال استان زنجان به تفکیک شهرستان	۹۰
جدول ۴۶: تعداد پروانه اکتشاف به تفکیک شهرستان	۹۰
جدول ۴۷: معادن شهرستان زنجان سال ۱۳۹۵	۹۱
جدول ۴۸: اطلاعات معدنی بخش قره پشته شهرستان زنجان	۹۳
جدول ۴۹: معادن فعال و غیر فعال بخش قره پشته	۹۶
جدول ۵۰: واحدهای صنعتی قره پشته	۹۷
جدول ۵۱: طبقه‌بندی جمعیت روستایی بخش قره پشته	۹۸
جدول ۵۲: روستاهای با جمعیت بیشتر از ۲۰۰ نفر در بخش قره پشته	۹۸
جدول ۵۳: عوامل اصلی تاثیرگذار بر جریان‌ات و پیوندهای مختلف بخش قره پشته شهرستان زنجان	۱۰۴
جدول ۵۴: جریان‌ات اقتصادی، براساس محل عرضه محصولات عمده تولید شده	۱۰۴
جدول ۵۵: سهم بخش‌های هدف براساس ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی	۱۰۷
جدول ۵۶: سهم تسهیلات اعطایی به طرح‌های سرمایه‌گذاری مناطق هدف براساس ماده ۱۳ دستورالعمل آیین‌نامه اجرایی	۱۰۸
جدول ۵۷: قابلیت‌ها و تنگناهای بخش قره‌پشته شهرستان زنجان	۱۱۱
جدول ۵۸: محصولات عمده روستاهای هدف منتخب به صورت کلی	۱۱۵
جدول ۵۹: تامین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ	۱۱۶
جدول ۶۰: فعالیت‌های پشتیبان موجود برای زنجیره محصولات کشاورزی (طبق مدل پورتر) در روستاهای هدف منتخب	۱۱۷
جدول ۶۱: وضع طبیعی روستاهای هدف طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی	۱۱۸
جدول ۶۲: وضعیت روستاهای هدف به لحاظ نرخ رشد جمعیت	۱۱۸
جدول ۶۳: میزان مساحت و برداشت از فعالیت زراعی	۱۲۰
جدول ۶۴: میزان مساحت و برداشت از فعالیت باغی	۱۲۱
جدول ۶۵: آمار تولیدات دامی روستاهای هدف منتخب	۱۲۱
جدول ۶۶: آمار تولیدات طیور روستاهای هدف منتخب	۱۲۲
جدول ۶۷: آمار تولیدات طیور روستاهای هدف منتخب	۱۲۲

جدول ۶۸: تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) از سال ۱۳۹۲ الی ۷ ماهه سال ۱۳۹۷ بر	۱۲۳.....
اساس گروه فعالیت (مبالغ به میلیون ریال)	۱۲۳.....
جدول ۶۹: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی	۱۲۴.....
جدول ۷۰: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای معلولین تحت پوشش اداره بهزیستی	۱۲۴.....
جدول ۷۱: شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش قره‌پشتلو	۱۲۵.....
جدول ۷۲: درصد جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش قره‌پشتلو	۱۲۵.....
جدول ۷۳: طبقه بندی ویژگی‌های اصلی روستاهای هدف	۱۲۵.....
جدول ۷۴: مهمترین ظرفیت‌های روستاهای هدف برای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی	۱۲۶.....
جدول ۷۵: اقدامات مناسب برای ارتقای ظرفیت اقتصادی روستا در مقوله‌های مختلف	۱۳۳.....
جدول ۷۶: برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستای هدف بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان	۱۳۶.....
جدول ۷۷: سازگاری و انطباق روستاهای هدف با برنامه‌های کلی طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی	۱۳۷.....
جدول ۷۸: اولویت‌بندی برنامه‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف	۱۳۸.....
جدول ۷۹: تعیین طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهادی برای هر یک از روستاهای هدف	۱۳۹.....

فهرست نمودار ها

عنوان	صفحه
نمودار ۱: میانگین و درصد بارش فصل های زنجان	۴۳
نمودار ۲: میانگین دما در ایستگاه آب و هواشناسی زنجان	۴۶
نمودار ۳: هرم سنی شهرستان زنجان	۶۵
نمودار ۴: فرایند اعطای تسهیلات طبق ۷ دستورالعمل	۱۱۰

فهرست تصاویرها

صفحه	عنوان
۱۲۹.....	تصویر ۱: نقشه منابع روستای وننق
۱۳۰.....	تصویر ۲: نقشه منابع روستای مشکین
۱۳۱.....	تصویر ۳: نقشه منابع روستای ماری
۱۳۲.....	تصویر ۴: نقشه منابع روستای سهرین

فهرست نقشه ها

صفحه	عنوان
۴	نقشه ۱: موقعیت بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۴	نقشه ۲: موقعیت دهستان های بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۱۸	نقشه شماره ۳: مناطق برنامه ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان
۱۸	نقشه ۴: منطقه برنامه ریزی نیک پی
۲۲	نقشه ۵: تخصیص های اصلی منطقه برنامه ریزی نیک پی
۲۲	نقشه شماره ۶: تخصیص های اصلی مناطق برنامه ریزی استان زنجان / طرح آمایش استان زنجان
۲۴	نقشه ۷: نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی ناحیه زنجان
۲۸	نقشه شماره ۸: سطح بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان
۳۷	نقشه ۹: زمین شناسی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۳۷	نقشه ۱۰: پهنه بندی خطر زلزله در بخش قره پشتلو
۴۰	نقشه ۱۱: توپوگرافی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۴۰	نقشه ۱۲: درصد شیب قره پشتلو شهرستان زنجان
۴۲	نقشه ۱۳: جهت شیب بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۴۸	نقشه ۱۴: مناطق حفاظت شده زیست محیطی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۵۱	نقشه ۱۵: موقعیت آب سطحی و منابع آب زیرزمینی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۵۳	نقشه ۱۶: پهنه های خطر سیل در بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۵۵	نقشه ۱۷: پوشش گیاهی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۵۷	نقشه ۱۸: کاربری اراضی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۷۰	نقشه ۱۹: وضعیت زیرساخت های موجود در بخش قره پشتلو از شهرستان زنجان
۷۵	نقشه ۲۰: زمین های کشاورزی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۷۵	نقشه ۲۱: دامداری و مرغداری بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۷۹	نقشه ۲۲: شرکت تعاونی روستایی
۸۵	نقشه ۲۳: منابع گردشگری بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۹۵	نقشه ۲۴: پراکنش معادن بخش قره پشتلو شهرستان زنجان
۱۰۰	نقشه ۲۵: نحوه پراکنش روستاهای بخش قره پشتلو بر اساس میزان جمعیت
۱۰۰	نقشه ۲۶: تراکم جمعیت بخش قره پشتلو با استفاده از مدل IDW با در نظر گرفتن جمعیت شهر ارمغانخانه
۱۰۱	نقشه ۲۷: تراکم جمعیت بخش قره پشتلو با استفاده از مدل IDW با چشم پوشی از جمعیت شهر ارمغانخانه
۱۰۳	نقشه ۲۸: عوامل موثر بر ساختار فضایی بخش قره پشتلو
۱۲۷	نقشه ۲۹: پهنه بندی روستاهای هدف بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

بخش دوم:

شناخت کلیات وضع موجود در مقیاس

بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان

۲-۱- موقعیت جغرافیایی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان و روستاهای هدف

شهرستان زنجان با مساحتی معادل ۶۷۲۳.۷ کیلومترمربع از شمال به استان‌های اردبیل و آذربایجان شرقی، از طرف شرق به شهرستان طارم، از غرب به شهرستان ماهشان، از سمت جنوب غرب به شهرستان ایجرود و از طرف جنوب شرق به شهرستان ابهر محدود شده است.

به لحاظ تقسیمات کشوری، شهرستان زنجان از سه بخش مرکزی، قره پشتلو و زنجانرود و ۱۳ دهستان تشکیل شده است. دهستان‌های تهم، بناب، معجزات، زنجانرود بالا، بوغدا کندی و قلتوق در بخش مرکزی و دهستان‌های زنجانرود پایین و چایپاره بالا و چایپاره پایین و غنی بیگلو در بخش زنجانرود و دهستان‌های قره پشتلو بالا و قره پشتلو پایین و سهرین در بخش قره پشتلو واقع شده‌اند. این شهرستان بر طبق آمار سرشماری ۱۳۹۵ دارای ۳ شهر (زنجان، نیکپی و ارمغانخانه) و ۳۳۴ آبادی است.

طبق آخرین تقسیمات سیاسی، بخش قره پشتلو شهرستان زنجان دارای ۳ دهستان قره پشتلو بالا، قره پشتلو پایین و سهرین است. بر طبق سرشماری ۱۳۹۵ جمعیت بخش قره پشتلو ۱۵۹۶۹ نفر است و این بخش یک نقطه شهری و ۷۸ آبادی (۵۲ آبادی دارای سکنه و ۲۶ آبادی خالی از سکنه) دارد. جمعیت روستایی بخش قره پشتلو ۱۳۸۲۰ نفر بوده و جمعیت نقطه شهری حدود ۲۱۴۹ نفر می‌باشد.

جدول ۱: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

نام	آبادی دارای سکنه	آبادی خالی از سکنه	جمعیت
بخش قره پشتلو	۵۲	۲۶	۱۵,۹۶۹
جمعیت روستایی بخش قره پشتلو			۱۳,۸۲۰
دهستان قره پشتلوبالا	۲۳	۷	۵,۱۴۷
دهستان قره پشتلویپایین	۱۸	۱۵	۲,۳۲۴
دهستان سهرین	۱۲	۴	۶,۳۴۹
شهر ارمغانخانه	-	-	۲,۱۴۹

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

براساس لیست اولویت‌بندی دهستان‌ها و روستاهای هدف استان زنجان (۱۳۹۶-۹۷) مربوط به «تدوین برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی» بند الف ماده ۲۷ قانون برنامه ششم؛ برای بخش قره پشتلو شهرستان زنجان ۷ روستای هدف تعریف شده است.

طبق تعهد مشاور بر اساس تکلیف کارفرما؛ از بین ۷ روستای هدف تعریف شده برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۹۷ از طرف مشاور ۴ روستای هدف سهرین، وننق، ماری، مشکین از دهستان سهرین و قره پشتلو بالا برای گزارش حاضر در نظر گرفته شده است.

جدول ۲: لیست روستاهای هدف بخش قره پشتلو شهرستان زنجان برای سال‌های ۱۳۹۶ و ۹۷

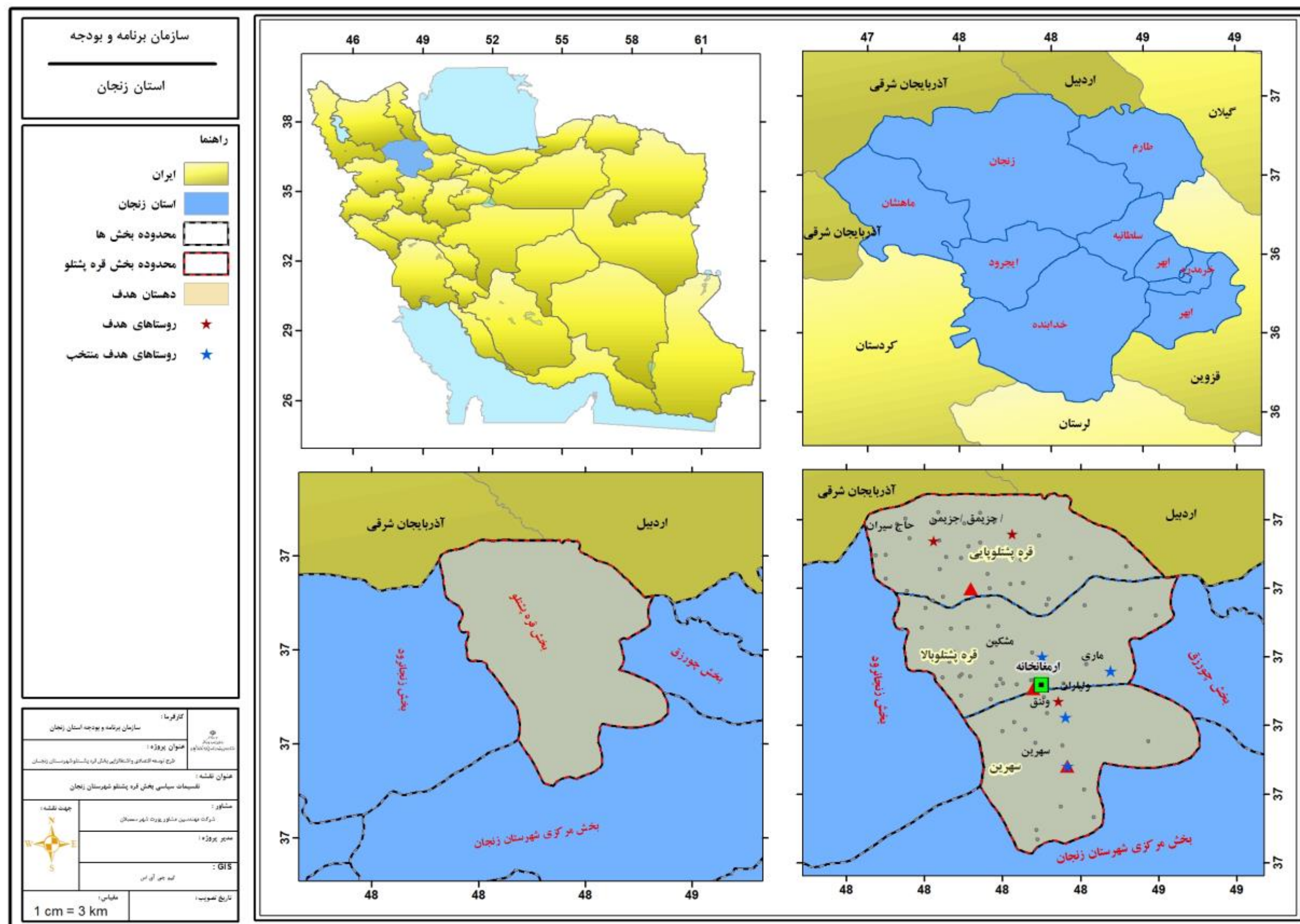
بخش	دهستان	روستاهای هدف تعریف شده سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷
قره پشتلو ۷ روستا	قره پشتلو پایین (۲ روستا)	حاج سیران / جزیمی (جزیمن)
	سهرین (۳ روستا)	سهرین / وننق / ولیاران
	قره پشتلو بالا (۲ روستا)	ماری / مشکین

جدول ۳: لیست روستاهای هدف منتخب بخش قره پستلو شهرستان زنجان برای سالهای ۱۳۹۶ و ۹۷

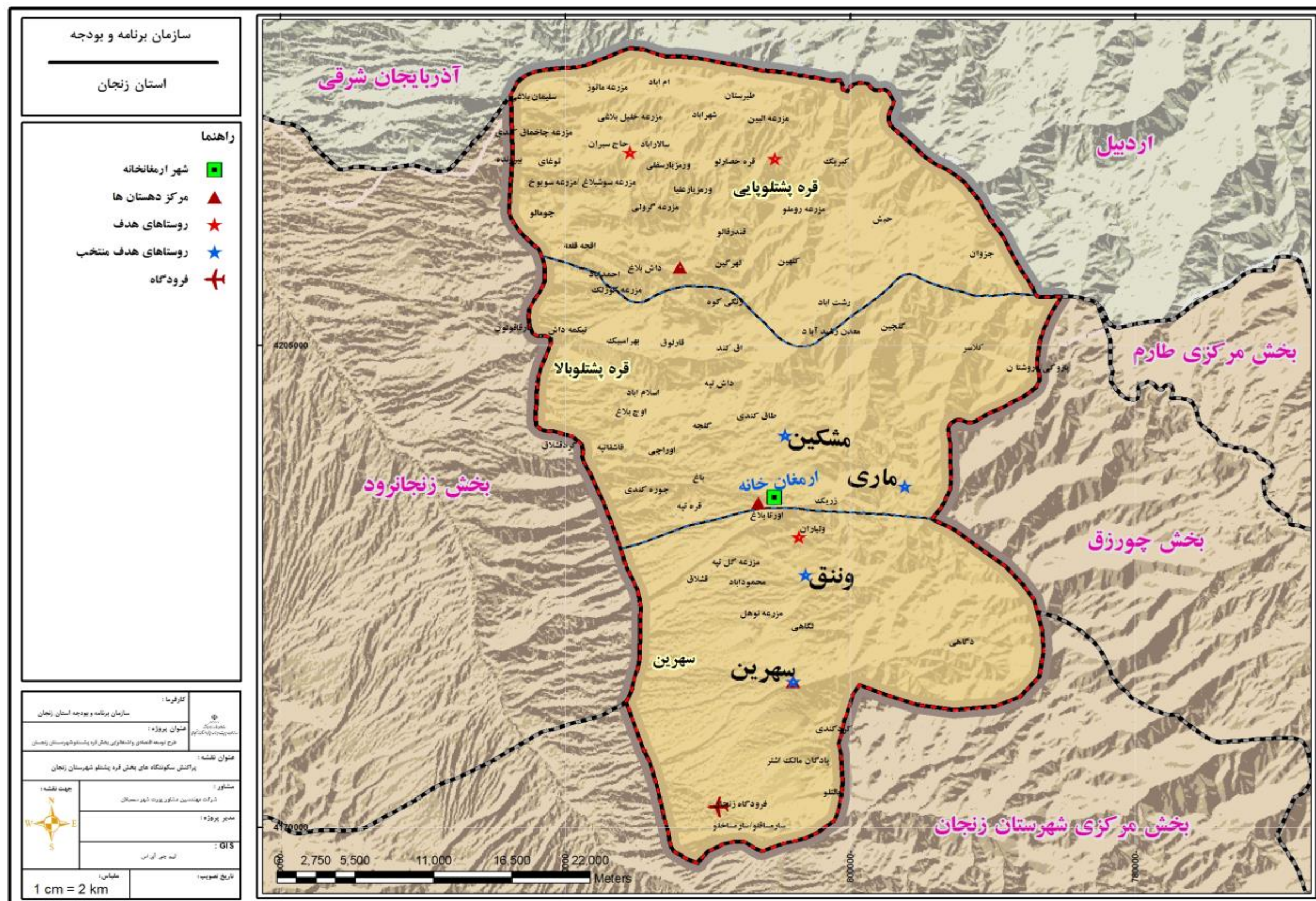
روستاهای هدف منتخب	جمعیت (۱۳۹۵)
سهرین	۲۴۲۴
ماری	۲۸۱
وننق	۸۴۹
مشکین	۱۲۶۴
جمع	۴۸۱۸

به لحاظ جمعیتی، روستاهای سهرین (۲۴۲۴)، مشکین (۱۲۶۴)، وننق (۸۴۹) و ماری (۲۸۱ نفر) به ترتیب دارای بیشترین جمعیت سزشماری شده در سال ۱۳۹۵ بوده است. این روستاها در مجموع ۴۸۱۸ نفر جمعیت را در خود جای داده‌اند.

نقشه ۱: موقعیت بخش قره پشته شهرستان زنجان

نقشه ۲: موقعیت دهستان‌های بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

۲-۲- طرح‌های فرادست

یکی از ضروریات در تهیه و تدوین طرح‌ها، بررسی مطالعات و مصوبات فرادست است. در این بخش از مطالعات طرح‌ها و اسناد فرادست که مربوط به شهرستان زنجان بوده و الزاماتی را برای طرح‌های رده پایین‌تر به همراه دارند، آورده می‌شود. در بررسی طرح‌های فرادست موارد زیر مد نظر قرار گرفته است:

- ✓ اصل ۴۴ قانون اساسی
- ✓ سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ✓ سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی
- ✓ برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور
- ✓ قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری
- ✓ جهت‌گیری‌های ملی آمایش سرزمین
- ✓ مطالعات برنامه آمایش استان زنجان
- ✓ بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان
- ✓ سند ملی توسعه استان زنجان
- ✓ نظریه پایه توسعه استان زنجان
- ✓ برنامه راهبردی توسعه استان زنجان
- ✓ سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

۲-۲-۱- اصل ۴۴ قانون اساسی

نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.

بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانک‌داری، بیمه، تأمین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیتهای اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود مورد حمایت قانونی جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند.

۲-۲-۲- سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

باتوجه به ذیل اصل ۴۴ قانون اساسی و مفاد اصل ۴۳ و به‌منظور شتاب بخشیدن به رشد اقتصاد ملی، گسترش مالکیت در سطح عموم مردم به‌منظور تأمین عدالت اجتماعی، ارتقاء کارآیی بنگاه‌های اقتصادی، و بهره‌وری منابع مادی و انسانی و فناوری، افزایش رقابت‌پذیری در اقتصاد ملی، افزایش سهم بخش‌های خصوصی و تعاونی در اقتصاد

ملی، کاستن از بار مالی و مدیریتی دولت در تصدی فعالیت‌های اقتصادی، افزایش سطح عمومی اشتغال، تشویق اقشار مردم به پس‌انداز و سرمایه‌گذاری و بهبود درآمد خانوارها مقرر می‌گردد:

الف - سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی و جلوگیری از بزرگ‌شدن بخش دولتی

۱- دولت حق فعالیت اقتصادی جدید خارج از موارد صدر اصل ۴۴ را ندارد و موظف است هرگونه فعالیت (شامل تداوم فعالیت‌های قبلی و بهره‌برداری از آن) را که مشمول عناوین صدر اصل ۴۴ نباشد، حداکثر تا پایان برنامه پنج‌ساله چهارم (سالیانه حداقل ۲۰٪ کاهش فعالیت) به بخش‌های تعاونی و خصوصی و عمومی غیردولتی واگذار کند. با توجه به مسئولیت نظام در حسن اداره کشور، تداوم و شروع فعالیت ضروری خارج از عناوین صدر اصل ۴۴ توسط دولت، بنا به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب مجلس شورای اسلامی برای مدت معین مجاز است.

اداره و تولید محصولات نظامی، انتظامی و اطلاعاتی نیروهای مسلح و امنیتی که جنبه محرمانه دارد، مشمول این حکم نیست.

۲- سرمایه‌گذاری، مالکیت و مدیریت در زمینه‌های مذکور در صدر اصل ۴۴ قانون اساسی به شرح ذیل توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و بخش‌های تعاونی و خصوصی مجاز است.

۱-۲- صنایع بزرگ، صنایع مادر (ازجمله صنایع بزرگ پایین‌دستی نفت و گاز) و معادن بزرگ (به‌استثنای نفت و گاز)

۲-۲- فعالیت بازرگانی خارجی در چارچوب سیاست‌های تجاری و ارزی کشور.

۳-۲- بانکداری توسط بنگاه‌ها و نهادهای عمومی غیردولتی و شرکت‌های تعاونی سهامی عام و شرکت‌های سهامی عام مشروط به تعیین سقف سهام هریک از سهامداران با تصویب قانون.

۴-۲- بیمه.

۵-۲- تأمین نیرو شامل تولید و واردات برق برای مصارف داخلی و صادرات.

۶-۲- کلیه امور پست و مخابرات به‌استثنای شبکه‌های مادر مخابراتی، امور واگذاری فرکانس و شبکه‌های اصلی تجزیه و مبادلات و مدیریت توزیع خدمات پایه پستی.

۷-۲- راه و راه‌آهن.

۸-۲- هواپیمایی (حمل و نقل هوایی) و کشتیرانی (حمل و نقل دریایی).

سهام بهینه بخش‌های دولتی و غیردولتی در فعالیت‌های صدر اصل ۴۴، با توجه به حفظ حاکمیت دولت و استقلال کشور و عدالت اجتماعی و رشد و توسعه اقتصادی، طبق قانون تعیین می‌شود.

ب - سیاست‌های کلی بخش تعاونی

۱- افزایش سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور به ۲۵٪ تا آخر برنامه پنج‌ساله پنجم.

۲- اقدام مؤثر دولت در ایجاد تعاونی‌ها برای بیکاران در جهت اشتغال مولد.

۳- حمایت دولت از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها از طریق روش‌هایی ازجمله تخفیف مالیاتی، ارائه تسهیلات اعتباری حمایتی به‌وسیله کلیه مؤسسات مالی کشور و پرهیز از هرگونه دریافت اضافی دولت از تعاونی‌ها نسبت به بخش خصوصی.

- ۴- رفع محدودیت از حضور تعاونی‌ها در تمامی عرصه‌های اقتصادی از جمله بانکداری و بیمه.
 - ۵- تشکیل بانک توسعه تعاون با سرمایه دولت با هدف ارتقاء سهم بخش تعاونی در اقتصاد کشور.
 - ۶- حمایت دولت از دستیابی تعاونی‌ها به بازار نهایی و اطلاع‌رسانی جامع و عادلانه به این بخش.
 - ۷- اعمال نقش حاکمیتی دولت در قالب امور سیاستگذاری و نظارت بر اجرای قوانین موضوعه و پرهیز از مداخله در امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها.
 - ۸- توسعه آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و سایر حمایت‌های لازم به منظور افزایش کارآمدی و توانمندسازی تعاونی‌ها.
 - ۹- انعطاف و تنوع در شیوه‌های افزایش سرمایه و توزیع سهام در بخش تعاونی و اتخاذ تدابیر لازم به نحوی که علاوه بر تعاونی‌های متعارف امکان تأسیس تعاونی‌های جدید در قالب شرکت سهامی عام با محدودیت مالکیت هر یک از سهامداران به سقف معینی که حدود آن را قانون تعیین می‌کند، فراهم شود.
 - ۱۰- حمایت دولت از تعاونی‌ها متناسب با تعداد اعضاء.
 - ۱۱- تأسیس تعاونی‌های فراگیر ملی برای تحت پوشش قرار دادن سه دهک اول جامعه به‌منظور فقرزدایی.
- بندهای ج (سیاست‌های کلی توسعه بخش‌های غیردولتی از طریق واگذاری فعالیت‌ها و بنگاه‌های دولتی)، د (سیاست‌های کلی واگذاری) و هـ (سیاست‌های کلی اعمال حاکمیت و پرهیز از انحصار) برای جلوگیری از طولانی شدن مطالب آورده نشده است.

۲-۲-۳- سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران در افق ۱۴۰۴ هجری شمسی

با اتکال به قدرت لایزال الهی و در پرتو ایمان و عزم ملی و کوشش برنامه‌ریزی شده و مدبرانه‌ی جمعی و در مسیر تحقق آرمانها و اصول قانون اساسی، در چشم‌انداز بیست ساله:

ایران کشوری است توسعه یافته با جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه، با هویت اسلامی و انقلابی، الهام بخش در جهان اسلام و با تعامل سازنده و مؤثر در روابط بین‌الملل.

جامعه ایرانی در افق این چشم‌انداز چنین ویژگی‌هایی خواهد داشت:

- توسعه یافته، متناسب با مقتضیات فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی خود و متکی بر اصول اخلاقی و ارزشهای اسلامی، ملی و انقلابی، با تأکید بر مردم‌سالاری دینی، عدالت اجتماعی، آزادیهای مشروع، حفظ کرامت و حقوق انسانها و بهره‌مند از امنیت اجتماعی و قضایی
- برخوردار از دانش پیشرفته، توانا و تولید علم و فناوری، متکی بر سهم برتر منابع انسانی و سرمایه اجتماعی در تولید ملی
- امن، مستقل، مقتدر با سامان دفاعی مبتنی بر بازدارندگی همه جانبه و پیوستگی مردم و حکومت
- برخوردار از سلامت، رفاه و امنیت غذایی، تأمین اجتماعی، فرصتهای برابر، توزیع مناسب نهاد مستحکم خانواده، به دور از فقر، فساد، تبعیض و بهره‌مند از محیط زیست مطلوب
- فعال، مسئولیت‌پذیر، ایثارگر، مؤمن، رضایت‌مند، برخوردار از وجدان کاری، انضباط، روحیه‌ی تعاون و سازگاری اجتماعی، متعهد به انقلاب و نظام اسلامی و شکوفایی ایران و مفتخر به ایرانی بودن

- دست یافته به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در سطح منطقه‌ی آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم‌افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل
 - الهام‌بخش، فعال و مؤثر در جهان اسلام، با تحکیم الگوی مردم سالاری دینی، توسعه‌ی کارآمد، جامعه اخلاقی، نواندیشی و پویایی فکری و اجتماعی، تأثیرگذار بر همگرایی اسلامی و منطقه‌ای براساس تعالیم اسلامی و اندیشه‌های امام خمینی (ره)
 - دارای تعامل سازنده و مؤثر با جهان بر اساس اصول عزت، حکمت و مصلحت
- ملاحظه:

در تهیه، تدوین و تصویب برنامه‌های توسعه و بودجه‌های سالیانه، این نکته مورد توجه قرار گیرد که: شاخصهای کمی کلان آنها، از قبیل: نرخ سرمایه‌گذاری، درآمد سرانه، تولید ناخالص ملی، نرخ اشتغال و تورم، کاهش فاصله درآمد میان دهکهای بالا و پایین جامعه، رشد فرهنگ و آموزش و پژوهش و توانایی‌های دفاعی و امنیتی، باید متناسب با سیاستهای توسعه و اهداف و الزامات چشم‌انداز، تنظیم و تعیین گردد و این سیاستها و هدفها به صورت کامل مراعات شود.

۲-۲-۴- برنامه ششم توسعه اقتصادی-اجتماعی و فرهنگی کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰)

در ماده ۲۷ برنامه ششم توسعه، موضوع توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی در دستور کار قرار گرفته است. در این برنامه موضوعات خاص در مورد آب و محیط زیست، معدن و صنایع معدنی، کشاورزی، گردشگری، عبوری (ترانزیت) و حمل و نقل ریلی، فناوری نوین، توسعه و کاربست علم و فناوری و انرژی، بهبود محیط کسب و کار، اشتغال و توانمندسازی محرومان و فقرا (با اولویت زنان سرپرست خانوار) مورد توجه قرار گرفته است که می‌تواند در زمینه اقتصادی و اشتغال زایی تأثیرگذار باشد. از این رو برخی از مهمترین ماده‌های قانونی و اقدامات مهم مرتبط با زمینه فوق، به شرح زیر است:

اقدامات اقتصادی و بخشی در رابطه با ماده ۲۷ برنامه ششم

- ۱- دولت مکلف است در راستای برنامه‌ریزی منطقه‌ای و تقویت اقتصاد روستایی و توسعه اقتصاد صادرات‌محور در طول اجرای قانون برنامه هر سال، در پنج‌هزار روستا با توجه به استعدادها و ظرفیت‌های بومی و محیطی و قابلیت محلی- اقتصادی آن منطقه، با مشارکت نیروهای محلی و با بهره‌گیری از تسهیلات بانکی، حمایت‌های دولتی و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی آن روستاها را به‌وسیله سازمان استان تهیه کند و به تصویب شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان مربوطه برساند. سازمان موظف است تعداد روستاهای سهمیه استانی را تا سه ماه اول سال اول اجرای قانون برنامه اعلام نماید.
- ۲- تنظیم و ارائه هدفمند و شفاف اعتبارات مربوط به عمران و توسعه روستایی و عشایری در بودجه سنواتی، تحت پیوستی با عنوان «عمران و توسعه روستایی» و اختصاص بودجه عمرانی مربوط به این فصل انجام پذیرد.
- ۳- کاهش مدت زمان پاسخ به استعلام‌ها و صدور پروانه ساخت بنگاههای اقتصادی روستایی و عشایری از هرکدام از دستگاه‌های ذی‌ربط، حداکثر پانزده روز است.

- ۴- توسعه حداقل پنجاه و چهار خوشه کسب و کار روستایی، بهره‌برداری و ساخت نود و هشت ناحیه صنعتی روستایی و ایجاد یک میلیون و نهصد و چهارده هزار فرصت شغلی در روستاها و مناطق عشایری از طریق احداث و توسعه بنگاه‌های اقتصادی رقابت‌پذیر و صادرات‌گرا از طریق بخش‌های خصوصی و تعاونی.
- ۵- تهیه طرح‌های هادی و طرح‌های توسعه و بازنگری آنها برای همه روستاها و آبادی‌های بالای بیست خانوار و مناطق عشایری در طول اجرای قانون برنامه با اولویت مناطق کمتر برخوردار.
- ۶- آموزش صدهزار نفر از روستاییان و عشایر به‌عنوان عناصر پیشرو و تسهیل‌گر در زمینه برنامه‌ریزی محلی، توسعه فعالیت‌های اقتصادی و برنامه‌های فرهنگی، بهبود خدمات‌رسانی، جلب مشارکت‌های مردمی و نظارت بر اثربخشی طرح‌های دستگاه‌های اجرایی.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش کشاورزی

- ۱- توسعه کشاورزی حفاظتی، توسعه کشت نشایی، به‌نژادی و به‌زراعی، تولید و تأمین و به‌کارگیری ارقام مقاوم، خوداتکایی در تولید بذر و نهال، افزایش ضریب ماشینی کردن سالانه حداقل دوازده صدم (۰.۱۲) اسب بخار در هکتار.
- ۲- افزایش تولید محصولات راهبردی و تبدیل پانصد هزار هکتار از اراضی شیبدار به باغات
- ۳- فراهم نمودن امکانات مصرف بهینه سموم، دفع آفات نباتی و کودهای شیمیایی و استفاده بیشتر از کود آلی (کمپوست) و مبارزه زیستی و تدوین ضوابط ورود، ساخت و ترکیب ساخت (فرمولاسیون) کود و سم.
- ۴- سرمایه‌گذاری مورد نیاز جهت انجام امور تحقیقاتی و نظام نوین ترویج و انتقال فناوری، تقویت شرکت‌های دانش‌بنیان، استقرار مدیریت دانش و تجهیز مراکز جهاد کشاورزی.
- ۵- توسعه کشت محصولات سالم و محصولات زیستی (ارگانیک)، اعمال استانداردهای ملی کنترل کیفی تولیدات و فرآورده‌های کشاورزی گسترش مبارزه تلفیقی با آفات و بیماری‌های گیاهی، مصرف بهینه نهاده‌ها از جمله انواع سم و کود و حمایت از درمانگاه‌های گیاه‌پزشکی در راستای ارتقای سلامت انسان و جامعه.
- ۶- حمایت از توسعه ظرفیت صادراتی صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی مانند کارخانجات خوراک دام، طیور و آبزیان و صنایع بسته‌بندی محصولات کشاورزی با توجه به مزیت‌های طبیعی، نسبی و رقابتی این صنایع.
- ۷- تکمیل زنجیره تولید محصولات کشاورزی از طریق اعطای کمک‌های فنی- اعتباری به تشکلهای فراگیر کشاورزی و روستایی.
- ۸- ایجاد زمینه گسترش و تکمیل زنجیره‌های ارزش، صنایع تبدیلی، تکمیلی و نگهداری محصولات اساسی کشاورزی در قطب‌های تولیدی، سردخانه و انبارهای فنی چند منظوره.
- ۹- تخصیص حداقل بیست درصد (۲۰٪) منابع صندوق‌های حمایت از بخش کشاورزی جهت تسهیلات برای صادرات این بخش.
- ۱۰- ایجاد خوشه‌های صادراتی، نشان‌های تجاری و اختصاص مشوق‌های صادراتی به صادرات محصولات کشاورزی.
- ۱۱- تولید و پخش برنامه‌های آموزشی، ترویجی، مدیریت مصرف آب، بهبود کمی و کیفی محصولات کشاورزی و فرآوری تولیدات، حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی کشور، بهره‌وری و انتقال یافته‌های علمی به بهره‌برداران، به سفارش و تأمین مالی وزارت جهاد کشاورزی توسط سازمان صدا و سیما.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش آب

- ۱- افزایش عملکرد در واحد سطح و افزایش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی با اولویت محصولات دارای مزیت نسبی و ارزش صادراتی بالا و ارقام با نیاز آبی کمتر و سازگار با شوری، مقاوم به خشکی و رعایت الگوی کشت مناسب با منطقه.
- ۲- توسعه روش‌های آبیاری نوین، اجرای عملیات آب و خاک (سازه‌ای و غیرسازه‌ای)، توسعه آب‌بندها و سامانه (سیستم)‌های سطوح آبیگر حداقل به میزان ششصد هزار هکتار در سال.
- تبصره- برای توسعه روش‌های آبیاری نوین حداقل هشتاد و پنج درصد (۸۵٪) هزینه‌ها به‌عنوان کمک بلاعوض توسط دولت در قالب بودجه سالانه تأمین و پرداخت می‌شود.
- ۳- حمایت از توسعه گلخانه‌ها و انتقال کشت از فضای باز به فضای کنترل‌شده و بازچرخانی پسابها، مدیریت آب‌های نامتعارف و مدیریت آب مجازی.
- ۴- طراحی و اجرای الگوی کشت با تأکید بر محصولات راهبردی و ارتقای بهره‌وری آب در چهارچوب سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و تأمین منابع و الزامات مورد نیاز در قالب بودجه سالانه و اعمال حمایت و مشوق‌های مناسب فقط در چهارچوب الگوی کشت.
- ۵- ایجاد زیرساخت مورد نیاز برای پرورش دویست هزار تن ماهی در قفس تا پایان اجرای قانون برنامه و توسعه فعالیت‌های شیلاتی و ایجاد تأسیسات زیربنایی در سواحل کشور.
- ۶- برق‌دار کردن چاه‌های کشاورزی دارای پروانه بهره‌برداری
- ۷- استفاده از آب استحصالی سدها، با اولویت تأمین آب شرب مورد نیاز در حوضه آبریز محل استقرار سد.
- ۸- تأمین حقابه کشاورزان از رودخانه‌ها، چشمه‌ها و قنات‌ها از آب سدهای احداثی بر روی این رودخانه‌ها، قنات‌ها و چشمه‌ها.

اقدامات اقتصادی مربوط به بخش محیط زیست و منابع طبیعی

احیای رویشگاه‌های مرتعی و توسعه و فرآوری گیاهان دارویی به میزان حداقل نه میلیون و ششصد هزار هکتار و افزایش حداقل یکصد هزار هکتار به سطح زیر کشت گیاهان دارویی به نحوی که در پایان اجرای قانون برنامه به دویست و پنجاه هزار (۲۵۰.۰۰۰) هکتار برسد.

۲-۲-۵- قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری

در اجرای اصل یکصد و بیست و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، "قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" در هفت ماده و پنج تبصره در جلسه علنی مورخ سی و یکم مرداد ماه یکهزار و سیصد و نود و شش مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است.

در ماده یک این قانون آمده است؛ به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا با هدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با تصویب هیأت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰۰) دلار از منابع صندوق را به صورت قرض

الحسنه نزد بانک های کشاورزی، پست بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه گذاری در بخش کشاورزی سپرده گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت با اولویت روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت واقع در مناطق مرزی و مناطق عشایری شود.

در ماده ۴ ذکر شده که تسهیلات موضوع این قانون به طرح های غیردولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می یابد.

در ماده ۶، به منظور حسن اجرای این قانون و ارزیابی میزان پیشرفت کار، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده تا با به کارگیری سامانه مناسب، بر نحوه اعطای تسهیلات و اشتغال ایجاد شده نظارت کند.

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۸/۱۷ با استناد به ماده ۷ قانون فوق، با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور "آیین اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی" را به تصویب رساند.

پس از آن به منظور تسهیل امور و وحدت رویه، "دستورالعمل اجرایی واحد" (از آیین نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی) به انضمام فرمها، چک لیستها و شیوه نامه های مربوطه، جهت اجرا در مناطق روستایی، عشایری و شهرهای زیر ۱۰ هزار نفر جمعیت، در ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال (کارگروه ملی تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) رسید و به دستگاه های بخشی، موسسات عامل، فرمانداران و اعضای کارگروه اشتغال در سطح استان ابلاغ گردیده است.

۲-۲-۶- جهت گیری های ملی آمایش سرزمین

شورای عالی آمایش سرزمین در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۵/۲ به استناد ماده ۳۲ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه جهت گیری های ملی آمایش سرزمین را به تصویب رساند. برخی مواد و بندهایی که بیشترین ارتباط محتوایی را با طرح حاضر دارند به شرح زیر استخراج شده است:

ماده ۱- جهت گیری های ملی آمایش سرزمین در راستای توسعه و بالندگی اقتصادی و پیشرفت و اقتدار همه جانبه و پایدار کشور، تحقق اهداف سند چشم انداز ایران ۱۴۰۴ و نیل به سازمان فضایی مطلوب و مناسب کشور، در چارچوب اصول هشت گانه آمایش سرزمین (کارایی و بازدهی اقتصادی، وحدت و یکپارچگی سرزمین، گسترش عدالت اجتماعی و تعادل های منطقه ای، حفاظت محیط زیست و احیای منابع طبیعی، حفظ هویت اسلامی-ایرانی و حراست از میراث فرهنگی، تسهیل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصاد کشور و رفع محرومیت ها به خصوص در مناطق روستایی کشور و ملاحظات امنیتی، دفاعی و پدافند غیرعامل)، مشتمل بر موارد زیر است:

۱. رعایت تناسب بین نیازهای استقرار فعالیت در یک قلمرو با امکانات و قابلیت‌های آن و رعایت مقیاس مناسب اقتصادی برای فعالیت در یک مکان با توجه به ظرفیت و کشش بازارهای داخلی و خارجی
۹. سازماندهی شبکه سکونتگاهی کشور با هدف ارتقاء بهره‌وری از سرزمین با ملاحظات زیست محیطی و کاهش مشکلات و چالش‌های موجود
۱۱. تقویت و سازماندهی سکونتگاه‌ها و عرصه‌های روستایی با هدف حفظ ارتباط پویا و سازنده بین نواحی شهری و روستایی و تقویت زنجیره‌های ارزش با تاکید بر استقرار صنایع کوچک و اشتغال‌زا
۱۲. انتظام‌بخشی به فرایندها و رویه‌های تبدیل و الحاق سکونتگاه‌های روستایی به شهر با هدف ماندگاری جمعیت مولد در روستاها و حفظ و بهره‌وری از اراضی قابل کشت.
۱۴. ممنوعیت تغییر کاربری زمین خارج از برنامه‌ها و طرح‌های مصوب و مغایر با ملاحظات زیست محیطی از طریق اتخاذ تدابیر، ضوابط و مقررات و سازوکارهای نظارتی موثر و کارآمد و بازنگری ضوابط و معیارهای تغییر کاربری اراضی متناسب با ویژگی‌های بوم‌شناختی هر قلمرو
۲۴. توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و خدماتی گردشگری با هدف تسهیل دسترسی و استفاده از اماکن، ابنیه و محوطه‌های با ارزش تاریخی ثبت جهانی و ثبت ملی شده و قطب‌ها و مناطق نمونه گردشگری (از جنبه میراث فرهنگی و طبیعی)
۲۸. اعمال مدیریت یکپارچه بر منابع آب
۲۹. ممنوعیت برداشت بی رویه و ناپایدار از منابع آب‌های زیرزمینی و سطحی کشور
۴۰. سازماندهی بخش کشاورزی در پهنه سرزمین به منظور ایجاد تحول متناسب با مقتضیات اقلیمی، ارتقاء بهره‌وری و تامین امنیت غذایی
۴۱. تدوین الگوهای بهینه کشت در دشت‌ها (واحدهای هیدرولوژیکی) با تاکید بر ارزش اقتصادی آب
۴۲. ارتقای بهره‌وری آب و بکارگیری روش‌های مناسب آبیاری متناسب با شرایط اقلیمی و منطقه‌ای در راستای صرفه‌جویی و استفاده بهینه از منابع آب با توجه به محدودیت‌های ناشی از تغییرات آب و هوایی
۴۴. محدودیت کشت محصولات با نیاز آبی بالا در فضاها و بازو جایگزینی در موارد ممکن از طریق کشت گلخانه‌ای
۴۵. مدیریت جامع و یکپارچه حوضه‌های آبخیز برای بهره‌برداری بهینه از منابع پایه (آب، خاک و پوشش گیاهی)
۴۶. ایجاد و توسعه مجتمع‌های کشت و صنعت متناسب با قابلیت‌های قلمروهای مختلف کشور
۴۷. ساماندهی روابط بین بخش کشاورزی و صنعت متناسب با نیازهای پسین و پیشین بخش کشاورزی و مقتضیات سرزمینی
۴۹. توسعه، حفاظت و احیاء جنگل‌ها و مراتع کشور
۵۲. الزام به رعایت ملاحظات زیست محیطی (توان اکولوژیک و ظرفیت تحمل محیط زیست) در استقرار فعالیت‌های توسعه‌ای در پهنه سرزمین
۵۳. حفاظت از تنوع زیستی و حفظ ذخائر ژنتیکی و زمینه‌سازی برای بهره‌مندی جوامع محلی از آن در زمینه‌هایی مانند گردشگری طبیعی

۵۵. شناسایی و ایجاد خوشه‌های صنعتی با توجه به مزیت‌های نسبی و رقابتی و تکمیل زنجیره ارزش فعالیت‌های مبتنی بر منابع در قلمروهای جغرافیایی

۵۷. ساماندهی مجتمع‌های صنعتی اعم از شهرک‌ها و نواحی صنعتی در پهنه سرزمین متناسب با مقتضیات و ظرفیت‌های هر یک از قلمروهای جغرافیایی

۶۰. استقرار صنایع فراوری اولیه منابع معدنی در جوار ذخائر مهدنی، استقرار صنایع واسطه‌ای و سرمایه‌ای در مکان مناسب و استقرار صنایع مصرفی متناسب با موقعیت مکانی بازارهای نهاده و محصول

۶۷. توسعه آموزش‌های فنی-حرفه‌ای و مهارت‌آموزی متناسب با عملکرد تخصصی هر قلمرو به ویژه در نواحی مرزی و حاشیه شهرها با هدف زمینه‌سازی برای توسعه مشاغل متناسب با مقتضیات محلی و کاهش مهاجرت‌ها

۷۶. توسعه رفاه و تامین اجتماعی در نواحی مختلف کشور و زمینه‌سازی تحقق عدالت فراگیر در پهنه سرزمین، کاهش فقر، نابرابری و آسیب‌های اجتماعی با تاکید بر توانمندسازی و حداکثر استفاده از مشارکت مردم

۷۷. صیانت و استفاده بهینه از ظرفیت‌ها و جاذبه‌های طبیعی، تاریخی، مذهبی، فرهنگی، علمی ورزشی و سلامت در هر منطقه برای رونق و ارتقای جایگاه صنعت گردشگری در اقتصاد ملی و دستیابی به سهم مناسب در اقتصاد بین‌المللی.

۲-۲-۷- مطالعات برنامه آمایش منطقه البرز جنوبی

براساس ماده یک از آیین‌نامه ماده ۷۷ قانون برنامه چهارم موضوع مصوبه شماره ۲۷۸۸۹۰/ت ۴۰۵۵۲ ک مورخ ۹۰/۱۲/۷ هیئت وزیران کشور به ۹ منطقه برنامه‌ریزی تقسیم شده است. طبق این تقسیم‌بندی استان زنجان به همراه استان‌های تهران، مرکزی، سمنان، قم و قزوین در منطقه البرز جنوبی واقع شده است.

تعدادی از اصلی‌ترین جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین برای منطقه البرز جنوبی با توجه به اسناد کلان توسعه کشور و ضوابط ملی آمایش سرزمین و در نظر گرفتن ارتباط با استان زنجان به شرح زیر در نظر گرفته شده است:

لزوم کاهش تمرکز و تراکم جمعیت و فعالیت از محدوده‌های پرتراکم منطقه چون استان تهران و البرز.....

- زمینه‌سازی برای هدایت سرمایه‌گذاری از استان‌های پرتراکم و متمرکز منطقه به استان‌های هم‌جوار و ایجاد فرصت‌های شغلی جدید صنعتی و خدماتی در استان‌های سمنان، قزوین، قم و زنجان.
- توسعه و تجهیز محورهای ارتباطی در کریدورهای شمال، جنوب (در محورهای شرق، شرق میانی، مرکز و غرب)، شرقی-غربی در محورهای دامنه شمالی البرز، دامنه جنوبی البرز، جنوب شرقی-غرب، جنوب شرقی-جنوب غربی به عنوان کریدورهای بین‌المللی حمل و نقل به عنوان محورهای اولویت‌دار توسعه.
- تحول ساختار بخش کشاورزی منطقه جهت دستیابی به کشاورزی مدرن و رقابتی
- استفاده حداکثر از توان‌های طبیعی و امکانات آب و خاک استان‌های زنجان و قزوین جهت دستیابی به امنیت غذایی و توسعه صادرات محصولات کشاورزی
- تاکید بر توان‌های گردشگری طبیعی (بوم‌گردی و زمین گردشگری) در استان‌های منطقه جهت توسعه این فعالیت.

- زمینه سازی برای استفاده حداکثر از ظرفیت توان محیط‌های روستایی در حفظ و نگهداشت جمعیت جهت برقراری تعادل در الگوی استقرار جمعیت از طریق متنوع‌سازی فعالیت‌ها در محیط‌های روستایی به طوری که نسبت شهرنشینی و روستانشینی در افق طرح به ترتیب در حد ۷۵ درصد و ۲۵ درصد حاصل شود.

۲-۲-۸- مطالعات برنامه آمایش استان زنجان

مطالعات برنامه آمایش استان زنجان به کارفرمایی سازمان برنامه و بودجه و از طریق دانشگاه زنجان انجام شده است. این مطالعه از دو بخش تشکیل شده است: در بخش نخست مطالعات به تحلیل وضعیت و ساختار و در بخش دوم به برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری در سطح استان پرداخته شده است.

طبق طرح آمایش سرزمین استان زنجان اهداف بنیادین توسعه استان زنجان در ۷ مقوله تعریف شده است. ایجاد تعادل در توزیع جمعیت و فعالیت متناسب با تنگناها و توان‌های توسعه پایدار منابع طبیعی و ظرفیت تحمل زیست‌بوم‌ها - تامین زیرساخت‌های تولید و سکونت در استان - سرزمین آرای بدون سرزمین آلائی - تامین و تجهیز و حفظ منابع تولید در استان - ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی، سرمایه اجتماعی، هویت فرهنگی و احیاء میراث معنوی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های توسعه استان - ارتقاء درآمد و تولید سرانه استان در مقایسه با کشور و درنهایت تقویت نقش استان در تعاملات منطقه‌ای، ملی و فراملی هفت هدف بنیادین تعریف شده برای استان در آمایش سرزمین استان است.

طبق طرح آمایش استان:

- زنجان هفت دشت استان شامل دشت‌های ابهر خرمدره، سجاس حلب، سلطانیه زنجان، طارم، قیدار، ماهنشان انگوران، گل تپه زرین آباد، مهمترین قطب‌های توسعه اقتصاد کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به آن هستند به ویژه در این محدوده‌ها امکان توسعه باغداری، کشاورزی مکانیزه، آبی‌پروری، دامداری صنعتی و پرورش طیور فراهم است.

- محدوده‌های و عرصه‌ها و اکوسیستم‌های طبیعی استان که عموماً منطبق بر منطقه حفاظت شده انگوران، منطقه حفاظت‌شده سرخ‌آباد، پناهگاه‌های حیات‌وحش و مناطق شکار ممنوع انگوران، خراسانلو، خرمنه‌سر و فیله خاصه است. این محدوده‌ها دارای قابلیت کشت و پرورش گیاهان دارویی و صنعتی است.

- مهمترین محدوده‌های دارای اولویت برای توسعه کشاورزی و فعالیت‌های وابسته به شرح زیر است:

الف) محور II شکل گرماب-بزینه رود-دوتپه سفلی-سجاس-زرین آباد-بوغدا کندی

ب) محور توسعه کشاورزی خطی دشت ابهر-خرمدره و دشت سلطانیه-زنجان

ج) محور توسعه کشاورزی خطی دشت رودخانه‌ای طارم

- شهرستان طارم به دلیل توان‌های کشاورزی خود مستعد توسعه واحدهای صنعتی فراآوری و بسته‌بندی مواد غذایی متکی به محصول زیتون است.

- شهر زنجان به دلیل ویژگی‌های فرهنگی و تاریخی دارای توان و قابلیت توسعه صنایع دستی سنتی شامل چاقو، مليله، چارق، فرش و گلیم است.

- محدوده‌های زیر از جمله مناسب‌ترین محدوده‌های گسترش فعالیت‌های صنعتی در استان زنجان است:

الف) شهرک‌های صنعتی استان؛

ب) محور زنجان-ابه‌ر به عنوان محور درجه ۱ توسعه صنعتی

ج) ادامه محور درجه ۱ توسعه صنعتی استان از شهر زنجان به سمت غرب منتهی به منتهی سرچم واقع در غرب استان، محور زنجان-زرین باد منتهی به استان کردستان، محور سلطانیه-قیدار-زرین‌رود، محور زنجان-دندی و محور طارم به عنوان محورهای درجه ۲ توسعه صنعتی

د) محور قیدار-ابه‌ر به عنوان محور درجه ۳ توسعه صنعتی

ه) محور سجاس-زرین‌آباد، محور رودخانه قزل‌اوزن در شهرستان ماهنشان و محور قیدار-خورخوره در شهرستان خداآبند به عنوان محورهای درجه ۴ توسعه صنعتی

• محدوده‌های دارای ذخیره‌گاه جنگلی و پوشش گیاهی نادر، بومی و باارزش ژنتیکی برتر به ویژه در ارتفاعات شمالی و جنوبی روز قزل‌اوزن در شهرستان طارم، ارتفاعات شمال غربی شهرستان زنجان، ارتفاعات شمال شرقی ماهنشان و ارتفاعات شمال شرقی ابهر و خرمدره جهت توسعه اکوتوریسم و گردشگری پایدار مناسب است.

• محدوده‌ها و عرصه‌های طبیعی استان شامل منطقه حفاظت شده انگوران، منطقه حفاظت شده سرخ‌آباد، پناهگاه‌های حیات وحش و مناطق شکار ممنوع انگوران، خراسان‌لو، خرمه‌سر و فیله خاصه با مساحتی در حدود ۵۰۳۳۲۲ هکتار برابر با ۲۲.۷۱ درصد مساحت استان به عنوان اکوسیستم‌های طبیعی استان از یک سو دارای توان بالا برای توسعه کارکردهای اکوتوریستی و ژئوتوریستی در مقیاس منطقه‌ای و ملی است و از سوی دیگر مناسب برای ایجاد مراکز پژوهشی و تحقیقاتی زیست محیطی و ژنتیک می‌باشد.

• محورهای گردشگری زنجان-سلطانیه-قیدار-کتله خور-همدان، زنجان-ابه‌ر (محور شرق)، زنجان-مرز میانه (محور غرب)، طارم-تهم-ماسوله و زنجان-دندی-تخت سلیمان، محور گردشگری طبیعی-تاریخی منطقه طارم و محور گردشگری عبوری زنجان-ایجرود محورهای مناسب توسعه گردشگری در استان هستند.

• قطب‌های مستعد توسعه فعالیت‌های گردشگری استان نیز شامل قطب آب‌بر (قطب شمالی)، قطب انگوران، دندی (قطب جنوبی)، قطب حلب (قطب جنوبی ۲) و قطب بازار شهر زنجان (قطب مرکزی) است.

در طرح آمایش سرزمین استان زنجان، چشم‌انداز استان به شرح زیر اعلام شده است:

• زنجان در افق ۱۴۱۴ استانی است با هویت اصیل ایرانی، اسلامی؛ برخوردار از شرایط زندگی مناسب برای زندگی؛ بهره‌مند از زیرساخت‌های موردنیاز در عرصه فعالیت‌های اقتصادی کشاورزی، صنعتی و معدنی، خدمات بازرگانی گردشگری؛ ساختاری همگرا با توسعه پایدار و توازن نسبی در توزیع جمعیت و فعالیت در پهنه جغرافیایی؛ پویا و سازنده در تعاملات منطقه‌ای، ملی و فراملی.

• استانی توسعه یافته در منطقه شمال غرب و دارای جایگاه برتر در کشاورزی، صنعت، معدن و گردشگری؛

• ارائه‌کننده خدمات نوین بازرگانی و پشتیبان صادرات در مرکز و شمال غرب کشور؛

• ایفاگر عملکرد و نقش‌های فعال و تعاملات سازنده و پایدار در عرصه‌های ملی و فراملی؛

• استانی پایدار، ایمن و مقاوم در برابر آسیب‌های اجتماعی و مخاطرات و سوانح طبیعی؛

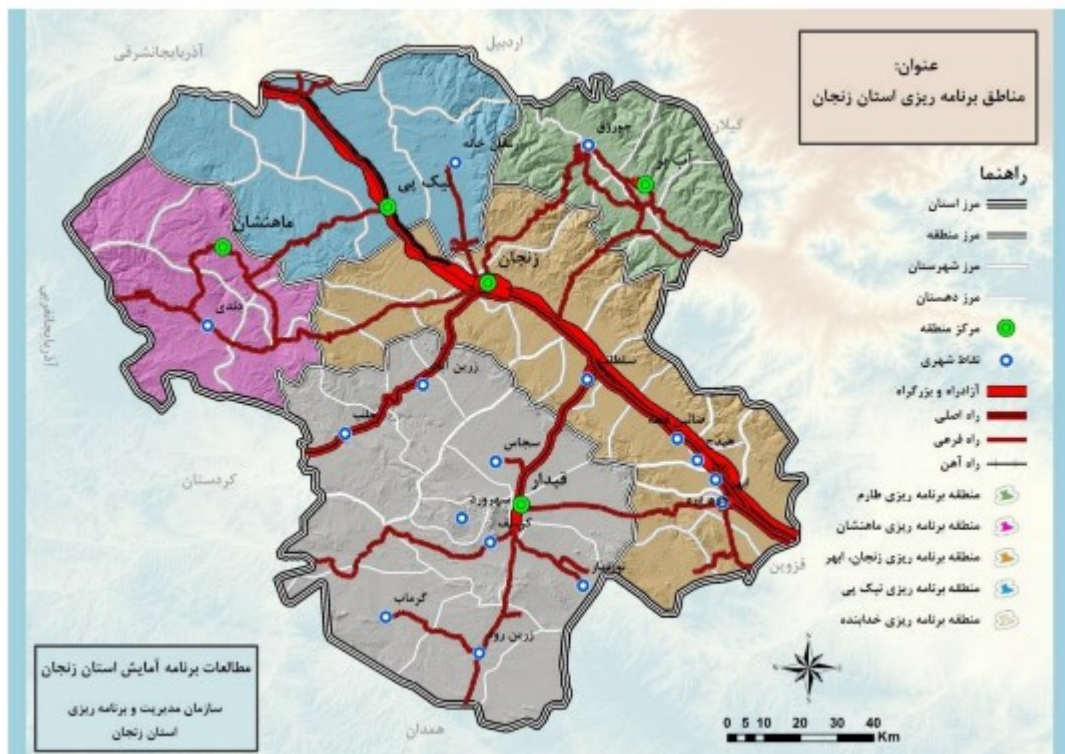
- برخوردار از امکانات و منابع عادلانه برای زندگی و فعالیت، با حداقل نابرابری در مناطق و سکونتگاه‌های شهری و روستایی؛
- دارای اقتصادی مدرن، دانش بنیان و مناسب زیست و فعالیت و مهاجرپذیری (به گونه‌ای که سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش یافته است)؛
- برخوردار از کشاورزی و صنعتی پایدار و مدرن بر پایه‌ی فناوری‌های نوین و با بهره‌برداری مناسب و متعادل از منابع آب و خاک؛
- مرکزی برای ارائه خدمات تخصصی و فوق تخصصی درمانی به استان‌های هم‌جوار؛
- تقویت پیوندهای بین بخشی جهت فراهم‌سازی شرایط بهینه فعالیت و زیست با تاکید بر مناطق دورافتاده و کمتر توسعه یافته؛
- برخوردار از خوشه‌های صنعتی به ویژه در صنایع شیمیایی، معدنی، برق و الکترونیک و IT؛
- از جمله قطب‌های توسعه یافته کشور در زمینه اقتصادی گردشگری تاریخی، باستانی، فرهنگی، اکوتوریسم و ژئوتوریسم.

معرفی مناطق برنامه ریزی استان زنجان

به منظور تعیین مناطق برنامه‌ریزی استان و با هدف ساماندهی الگوهای سکونت شهری و روستایی و فعالیت‌ها در سطح استان و در عین حال بهره‌برداری منطقی از تمام امکانات و توان طبیعی و انسانی، استان زنجان به پنج منطقه به زیر قبل تقسیم است:

منطقه برنامه‌ریزی زنجان، اهر / منطقه برنامه‌ریزی طارم / منطقه برنامه‌ریزی خدابنده، ایجرود / منطقه برنامه‌ریزی ماهنشان / منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

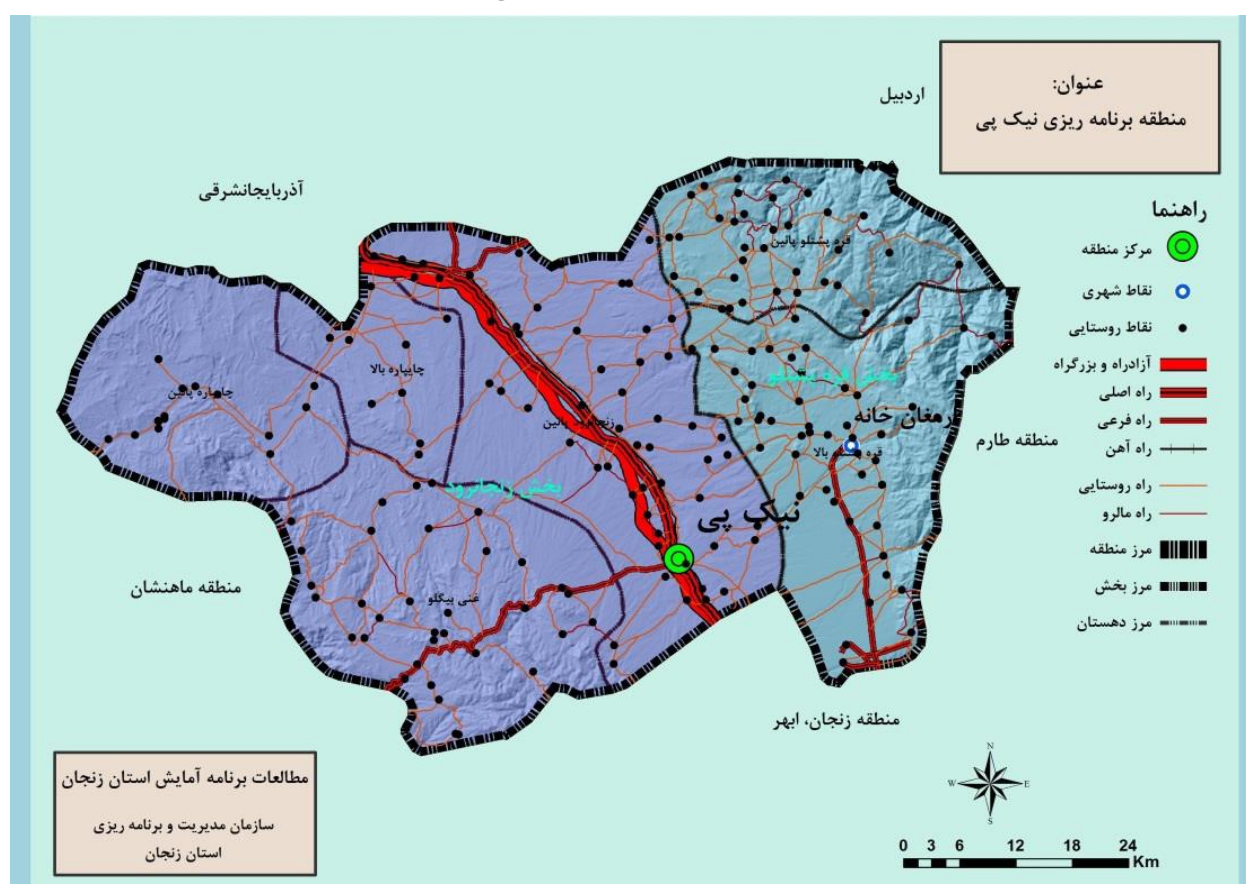
نقشه شماره ۳: مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان در طرح مطالعه برنامه آمایش استان زنجان

منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی: منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی از نظر تقسیمات سیاسی و اداری بر بخش‌های شمالی شهرستان زنجان منطبق است. این منطقه در شمال استان زنجان واقع شده است و از شمال به استان‌های اردبیل و آذربایجان شرقی، از سمت غرب به منطقه ماهنشان، از سمت شرق به منطقه طارم و از سمت جنوب به منطقه زنجان، ابهر محدود می‌شود. منطقه نیک‌پی 4093 کیلومترمربع وسعت دارد و مرکز آن شهر تازه تأسیس نیک‌پی است. منطقه نیک‌پی از نظر تقسیمات اداری سیاسی شامل بخش‌های قره‌پستلو و زنجانرود از شهرستان زنجان است که بر دهستان‌های چاپپاره پایین و بالا، غنی بیگلو، قره‌پستلوی بالا و پایین و زنجانرود پایین منطبق است.

بر اساس آخرین سرشماری در سال 1390 حدود 76774 نفر جمعیت داشته است که تنها 7.55 درصد جمعیت کل استان را شامل می‌شود. چهره غالب سکونت گزینی در این منطقه روستایی است و حدود ۹۶.۸۴ درصد از جمعیت این منطقه در روستاها به سر می‌برند و تنها ۳.۱۶ درصد جمعیت این منطقه در دو شهر کوچک موجود در این محدوده یعنی ارمغانخانه و نیک‌پی ساکن هستند. شهرهای ارمغانخانه و نیک‌پی روستا شهرهایی هستند که از نظر اندازه جمعیت بین سایر شهرهای استان در رتبه‌های آخر جای می‌گیرند. شهر ارمغانخانه ۱۹۴۵ نفر و شهر نیک‌پی تنها ۴۷۴ نفر جمعیت را در خود جای داده‌اند. تراکم جمعیت در این منطقه ۱۹ نفر در هر کیلومترمربع است که در مقایسه با متوسط تراکم جمعیت در استان بسیار ناچیز است. متوسط نرخ رشد جمعیت در این محدوده در آخرین دوره سرشماری ۹۰-۱۳۸۵ حدود ۰.۷۸- درصد بوده است و این منطقه طی این دوره بخشی از جمعیت خود را از دست داده است. نرخ رشد جمعیت شهری این محدوده ۰.۱۶- و نرخ رشد جمعیت روستایی آن ۱.۴۱- درصد است.

نقشه ۴: منطقه برنامه ریزی نیک پی

از مهم ترین توان های منطقه نیک پی موارد زیر حائز اهمیت است:

- بخش وسیعی از مساحت منطقه نیک پی در بخش شمالی و شرقی آن به دلیل تنوع بالای زیستی و جانوری و گیاهی به عنوان مناطق حفاظت شده و مناطق شکار ممنوع تعریف شده اند. منطقه حفاظت شده سرخ آباد یکی از دو منطقه حفاظت شده موجود در پهنه استان زنجان در شمال و شمال غرب این منطقه واقع شده است، این منطقه دارای دو زون زیستی دشت و کوهستان است. مناطق دشتی آن زیستگاه اصلی آخرین بازماندگان آهوان غرب و شمال غرب کشور است و مناطق کوهستانی آن زیستگاه کل، بز و پلنگ است. منطقه شکار ممنوع فیله خاصه نیز در حاشیه شمالی منطقه حفاظت شده سرخ آباد قرار گرفته است و محل مهاجرت آهوان مناطق دشتی در زمستان است.
- در بخش هایی از شمال غربی منطقه نیک پی به ویژه در ارتفاعات، پوشش های پراکنده ای از جنگل دیده می شود که از نوع جنگل های مخروطی است.

- منطقه نیک پی از نظر میزان ذخیره ی مواد معدنی، معادن فعال و غیرفعال حائز اهمیت است.

از جمله چالش ها و محدودیت های منطقه نیک پی می توان به موارد زیر اشاره کرد:

- باوجود اینکه منطقه نیک پی از نظر تقسیمات اداری و سیاسی جزء شهرستان زنجان است، اما کی از مناطق محروم و توسعه نیافته در سطح استان به شمار می رود و شکاف مرکز پیرامون بین این منطقه و مناطق جنوبی شهرستان بسیار عمیق تر از شکاف بین شهر زنجان و پیرامون آن در کل پهنه استان است.

- بخش‌هایی از شمال و غرب و شمال غرب منطقه نیک‌پی شمال محدوده‌هایی است که به دلیل فرسایش بالای خاک با محدودیت توسعه فعالیت به‌ویژه فعالیت کشاورزی (کشت دیم) و دامپروری (چرای دام) روبروست.
- بخش‌های از شمال غرب و مرکز منطقه نیک‌پی ازجمله محدوده‌های مستعد وقوع حرکات دامن‌های به‌ویژه زمین لغزش است.
- بخش‌هایی از شمال شرق منطقه نیک‌پی شامل اراضی است که شیبی بالای ۱۵ درصد دارند و از نظر استقرار فعالیت‌های امکانات زیر بنایی با محدودیت‌هایی مواجه می‌باشند.
- منطقه نیک‌پی ازجمله مناطق در معرض خطر حاشیه‌ای شدن زندگی و فعالیت روستایی است. بسیاری از روستاهای موجود در این محدوده با کاهش جمعیت و رکورد زندگی و فعالیت مواجه است. مهاجرت‌های شدید روستایی و تخلیه روستاها سبب رشد منفی و کاهش پرشتاب جمعیت روستایی این محدوده شده است و طی ۴۵ سال گذشته این منطقه شاهد کاهش تعداد و بالاترین رشد منفی جمعیت روستایی بوده است.
- منطقه نیک‌پی ازجمله مناطق استان است که کمترین واحدهای صنعتی استان را در خود جای داده است بنا به مراتب فوق مهم‌ترین اولویت‌های توسعه منطقه نیک‌پی به شرح زیر است:
- با توجه به تنوع بالای زیستی و جانوری و گیاهی در مناطق حفاظت شده سرخ‌آباد و مناطق شکار ممنوع فیله خاصه و همچنین وجود پوشش‌های جنگلی در بخش‌هایی از این منطقه، ازجمله اولویت‌های توسعه این منطقه توسعه فعالیت‌های گردشگری به‌ویژه گردشگری طبیعی است.
- با توجه به اهمیت این منطقه از نظر معادن و ذخایر معدنی، ازجمله اولویت‌های توسعه این منطقه، توسعه فعالیت‌های معدنی و استقرار صنایع و واحدهای فراوری مواد معدنی است.
- با توجه به عبور قزل‌اوزن از این منطقه یکی دیگر از اولویت‌های توسعه این منطقه توسعه کشاورزی و به‌ویژه اراضی کشاورزی آبی با به‌رگیری از شیوه‌های نوین آبیاری است، در این صورت زمینه برای استقرار صنایع وابسته به بخش کشاورزی نیز در آن فراهم می‌شود. از آنجاکه یکی از چالش‌های اصلی این محدوده، محرومیت شدید سکونتگاه‌های روستایی و مهاجرت وسیع روستاییان آن است، اتخاذ تدابیر مناسب برای توسعه کشاورزی، زمینه را برای نگه داشت و جذب جمعیت فراهم خواهد ساخت.

تخصص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

با توجه به توان‌ها و ظرفیت‌های منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی و با در نظر گرفتن سناریوی مطلوب توسعه فضایی، مهم‌ترین تخصص‌های این منطقه به شرح زیر است:

همان‌گونه که پیشتر اشاره شد محور توسعه اصلی و ممتاز استان دارای پیوند بسیار قوی با منطقه کلان‌شهری تهران و در عین حال پیوند فضایی ضعیف با منطقه کلان‌شهری تبریز است. با توجه به پیشنهاد محور درجه ۲ توسعه صنعتی در منطقه سرچم و با در نظر گرفتن پیوندهای برون استانی در منطقه سرچم با استان‌های همجوار و در نتیجه تقویت موقعیت فرا استانی این محدوده، این منطقه به عنوان کانون توسعه صنعتی جدید پیشنهاد می‌شود، همچنین قرارگیری این منطقه بین دو پهنه معدنی مهم استان، قابلیت‌های آن را جهت توسعه صنعت به‌ویژه صنایع وابسته به معادن برجسته می‌کند. همچنین با توجه به پروژه انتقال شرکت ملی سرب و روی ایران به محل مذکور و

احداث شهرک صنعتی خصوصی وابسته به آن، انتظار می‌رود زنجیره صنعتی سرب و روی در نزدیکی این کانون شکل گیرد که به تقویت این کانون در فرایند توسعه صنعتی استان کمک خواهد کرد.

استقرار کانون توسعه صنعتی سرچم (غرب منطقه زنجان، ابهر)

منطقه برنامه‌ریزی زنجان، ابهر به سبب قرارگیری بین دو منطقه کلان‌شهری توسعه‌یافته منطقه تهران و تبریز، پیوند بسیار قوی با منطقه کلان‌شهری تهران دارد اما پیوندهای فضایی آن با منطقه کلان‌شهری تبریز بسیار ضعیف است. با توجه به ضرورت تقویت سازمان فضایی این محور از یک سو و همچنین تحولات ایجادشده در منتهی‌الیه غربی منطقه زنجان، ابهر شامل عبور بزرگراه زنجان، تبریز و همچنین پروژه‌های راه‌سازی فرا استانی (جاده اردبیل، میاندوآب و تقاطع آن با بزرگراه مذکور در منطقه سرچم)، همچنین با توجه به پیشنهاد محور درجه ۲ توسعه صنعتی در منطقه سرچم و با در نظر گرفتن پیوندهای برون استانی در این منطقه با استان‌های همجوار و در نتیجه تقویت موقعیت فرا استانی این محدوده، این منطقه به عنوان کانون توسعه صنعتی جدید پیشنهاد می‌شود. همچنین قرارگیری این منطقه بین دو پهنه معدنی مهم استان، قابلیت‌های آن را جهت توسعه صنعت به‌ویژه صنایع وابسته به معادن برجسته می‌کند. لازم به ذکر است در فرایند جابجایی کارخانه سرب و روی زنجان از محل فعلی آن واقع در شرق زنجان مقرر شد تا کارخانه مذکور به موقعیت مذکور منتقل گردد که عملیات اجرایی آن در دست انجام است، بنابراین انتقال این کارخانه به عنوان واحد صنعتی با مقیاس بزرگ و با قابلیت برقراری پیوندهای قوی با محدوده کانون صنعتی پیشنهادی این طرح، نقش مهمی در توسعه این محدوده خواهد داشت. همچنین با توجه به احداث شهرک صنعتی خصوصی وابسته به کارخانه سرب و روی، انتظار می‌رود زنجیره صنعتی سرب و روی در نزدیکی این کانون شکل گیرد که به تقویت این کانون در فرایند توسعه صنعتی استان کمک خواهد کرد. همچنین شهرک صنعتی سرچم نیز در انطباق با این کانون جدید پیشنهاد می‌شود.

محور درجه ۲ توسعه صنعتی

محور درجه ۲ توسعه صنعتی در ادامه محور درجه ۱ توسعه صنعتی استان از شهر زنجان به سمت غرب منتهی به منطقه سرچم واقع در غرب استان واقع شده است. این محور در پیوند با منطقه توسعه‌یافته صنعتی کلان‌شهری تبریز با اولویت صنایع با برد ملی و منطقه‌ای تعیین می‌گردد. استقرار صنایع معدنی در منتهی‌الیه این محور (منطقه سرچم) با توجه به قرارگیری بین دو پهنه معدنی مهم استان حائز اهمیت بسیار است.

محور درجه ۱ خدماتی

بخش غربی محور درجه ۱ خدماتی استان که در مسیر کریدور بین‌المللی حمل‌ونقل قرار گرفته است بر منطقه نیک‌پی منطبق است. این محور دارای توان استقرار خدمات با عملکرد ملی و بین‌المللی است. با توجه به عملکردهای تعریف شده برای این محور در ضلع شرقی آن، استقرار مناطق ویژه اقتصادی و بازرگانی شامل مناطق آزاد تجاری و بازرگانی در مقیاس ملی و فراملی در ضلع غربی آن در منطقه سرچم زنجان پیشنهاد می‌گردد، چراکه این منطقه در آینده محل تقاطع راه‌های ارتباطی استان‌های اردبیل، آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی خواهد بود که در این محدوده به بزرگراه زنجان تبریز متصل می‌شوند.

محور گردشگری عبوری درجه استان (محور درجه شرقی، غربی)

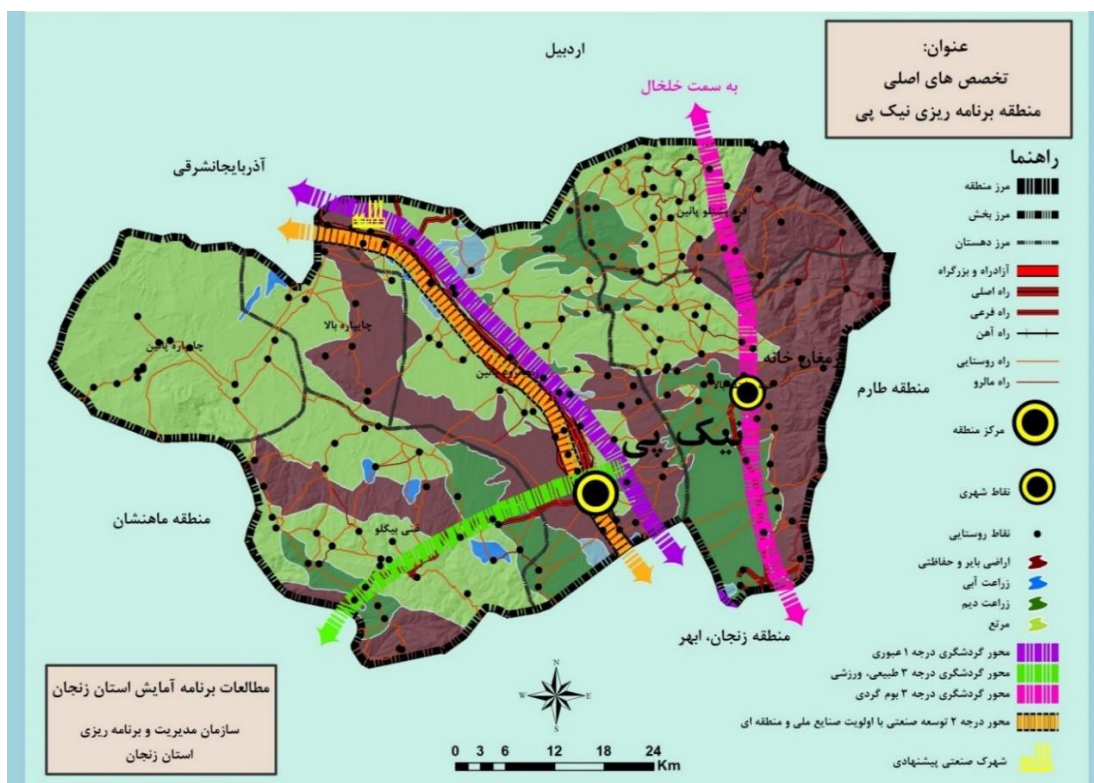
بخش غربی محور گردشگری عبوری درجه ۱ استان (محور شرقی، غربی) در محدوده‌ی منطقه نیک‌پی واقع شده است. همان‌گونه که اشاره شد اهمیت این محور در توسعه گردشگری استان از طریق جذب و افزایش ماندگاری گردشگران عبوری این محور در استان زنجان است.

در حال حاضر این محور تجهیز یافته‌ترین بخش استان از لحاظ برخورداری از امکانات و خدمات زیرساختی و شبکه‌ای به‌ویژه راه‌های ارتباطی است، اما توسعه زیرساخت‌های گردشگری موجود در این محور با هدف افزایش ضریب ماندگاری گردشگران یک ضرورت محسوب می‌شود. ضمن اینکه به نظر می‌رسد با افتتاح مسیرهای ارتباطی استان‌های مجاور شمار گردشگران عبوری این محور افزایش قابل توجهی پیدا کند.

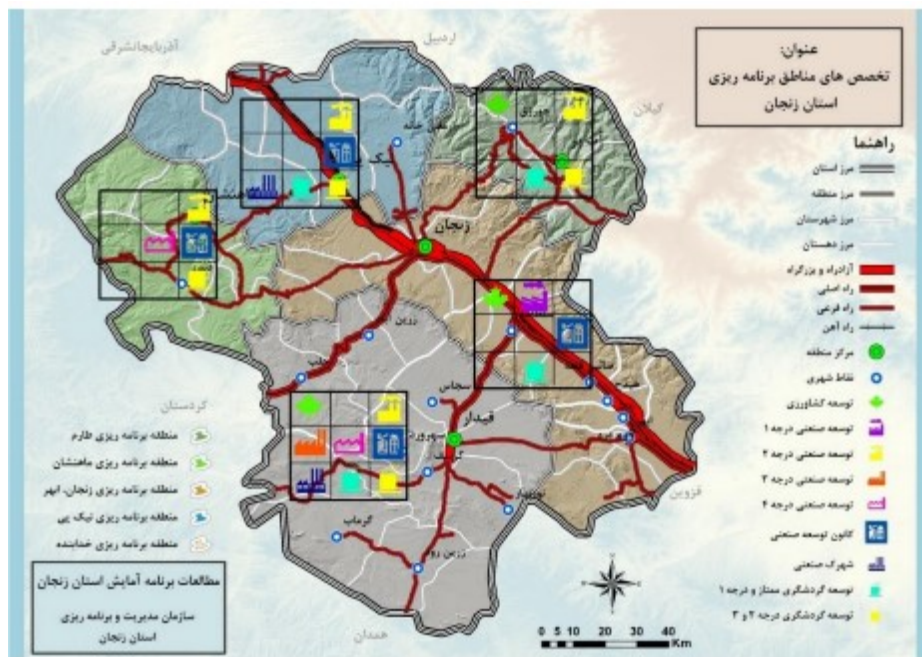
محور گردشگری درجه ۳ استان

محور گردشگری منطقه سهرین که از شهر زنجان شروع و در امتداد کوهپایه‌ای ارتفاعات البرز جنوبی به شهرستان خلخال واقع در استان اردبیل ختم می‌شود، از دیگر محورهای پیشنهادی درجه ۳ استان است. این محور بیشتر گردشگری طبیعی و بومگردی است، منابع گردشگری شاخص این محور منطقه حفاظت شده سهرین و دشت آهوان سهرین و بخشی از منطقه حفاظت شده سرخ‌آباد و همچنین ظرفیت‌های بوم گردی منطبق بر گردشگری کوهستان به‌ویژه در فصل تابستان است.

نقشه ۵: تخصیص‌های اصلی منطقه برنامه‌ریزی نیک‌پی

نقشه شماره ۶: تخصیص‌های اصلی مناطق برنامه‌ریزی استان زنجان / طرح آمایش استان زنجان

تعیین شکل‌بندی کلی الگوی استقرار و نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی (نظام اسکان جمعیت)

الگوی استقرار جمعیت و نظام سکونتگاهی استان روی دیگر سکه در تفضیلی کردن طرح پایه آمایش استان است، زیرا در حالی که تعیین تخصیص‌های نواحی و قلمروهای اصلی فعالیت، بخشی از ارکان شکل‌بند سازمان فضایی استان به حساب می‌آیند، تخصیص‌های نواحی سکونتگاهی در نظام سلسله‌مراتبی اسکان جمعیت و ظرفیت‌های جمعیت‌پذیری سکونتگاه‌های استان روی دیگر این سکه را نشان خواهد داد.

طبق این طرح شهرستان زنجان دارای چهار منظومه زنجان، نیک‌پی، ارمغان‌خانه و قره‌بوته است. منظومه زنجان دارای ۶ مجموعه همایون، زنجان، بناب، بوغداکندی، چورزق و آزاد سفلی است. منظومه نیک‌پی مجموعه‌های نیک‌پی، اسفناج، اندآباد علیا و امین آباد را شامل می‌شود. منظومه ارمغان‌خانه شامل مجموعه‌های حاج سیران، ارمغان‌خانه و سهرین است و در نهایت منظومه قره‌بوته مجموعه‌های حصار، قره‌بوته و رجین را دربرمی‌گیرد.

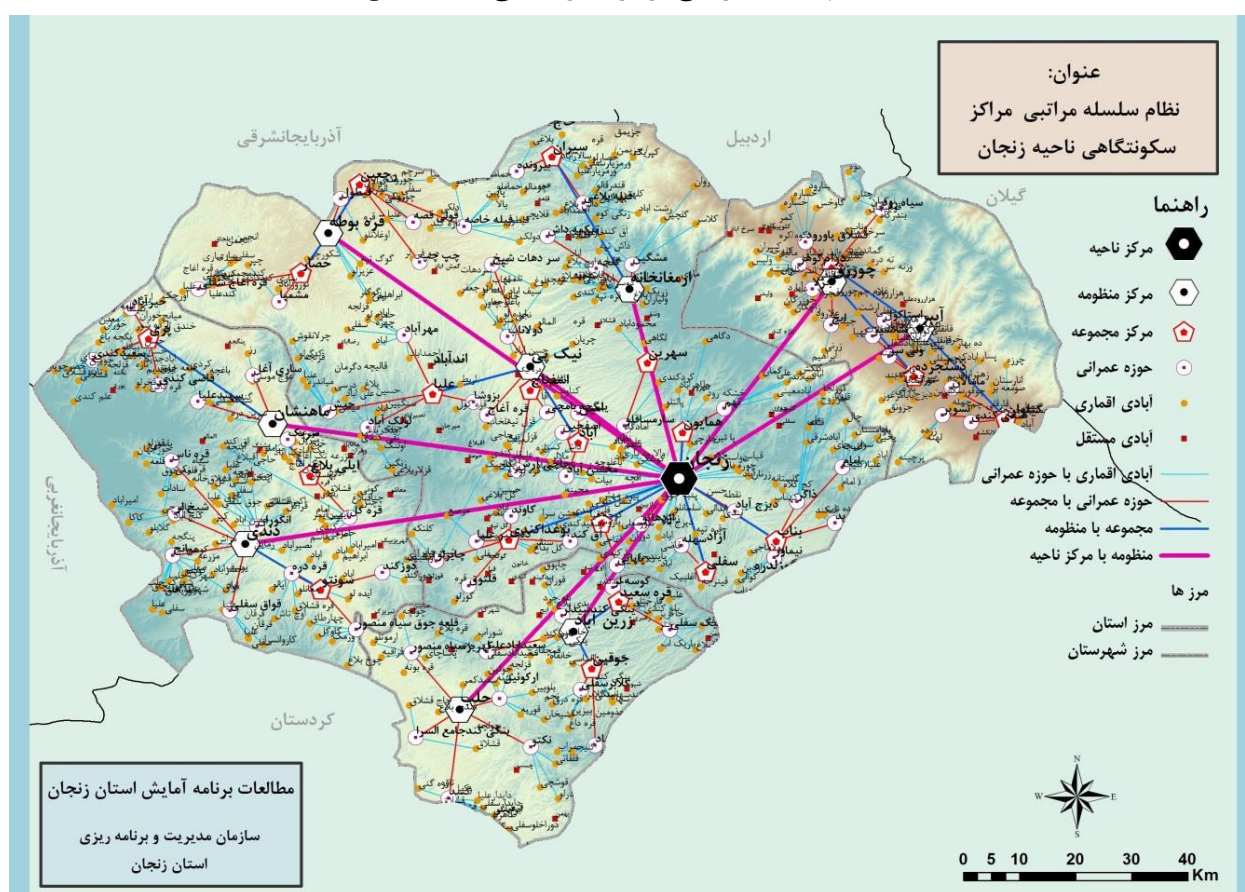
جدول شماره ۴: سطح‌بندی کانون‌های روستایی شهرستان زنجان

منظومه	مجموعه	حوزه عمرانی (روستایی)	روستای مستقل
زنجان	همایون	همایون، تهم	گلهرود، چلگان
	زنجان	زنجان، دیزج آباد، اژدهاتو	رازبین، گلیجه سفلی
	بناب	بناب، نیماور، مروارید، امام، ذاکر	-
	بوغداکندی	بوغداکندی، دهشیر علیا، کاوند، آق کند، قلتوق، چایرلو	قوزلو، خاتون کندی، گل‌تپه، تلخاب، گوگجه قیا
	چورزق	چورزق، پاپایی	-
	آزاد سفلی	آزاد سفلی، سهله	رامین
نیک‌پی	نیک‌پی	نیک‌پی، دولاناب، قره آغاج، سردهات شیخ	دره لیک، کزیر
	اسفناج	یامچی، حاجی آرش	آقبلاغ حومه

اند آباد علیا	اند آباد علیا، بزوشا، لولک آباد، حبش، مهرآباد	نصیرآباد، اندآباد سفلی، رضا آباد، میرجان
امین آباد	امین آباد، محسن آباد، ینگجه و اسفجین	-
حاج سیران	حاج سیران، بیرونده، قبله بلاغی	آقچه قلعه
ارمغانخانه	ارمغانخانه، مشکین، گلجه، تیکمه داش	قشلاق، بهرامبیک،
سهرین	سهرین، سارمساقلو	وننق
حصار	حصار، مشمپا، قره آغاج	ایلجاق
قره بوطه	قره بوطه، قیطول	-
رجعین	رجعین، قولی قصه، چپ چپ، فیله خاصه	گمش آباد

مأخذ اداره کل راه و شهرسازی استان زنجان، ۱۳۸۵

نقشه ۷: نظام سلسله مراتبی مراکز سکونتگاهی ناحیه زنجان

۲-۲-۹- بازنگری در مطالعات طرح جامع ناحیه زنجان

براساس طرح برنامه آمایش استان زنجان، کل استان به دو ناحیه زنجان و ابهر تقسیم شده است. ناحیه زنجان شامل شهرستان‌های زنجان، طارم، ماهنشان و ایجرود است. آمار و اطلاعات پایه جمعیتی-اقتصادی مورد استفاده در این مطالعات براساس سرشماری سال ۱۳۷۵ بوده است.

در این طرح با توجه به برخورداری استان از پتانسیل فراتر از ۴ میلیارد مترمکعب آب‌های سطحی، برخورداری از قابلیت‌های مطلوب جهت ارتقای عملکرد در هکتار و تولید محصولات زراعی گندم و باغی زیتون و انگور و... نیز وجود

امکانات مطلوب جهت پرورش دام، طیور آبزیان و امکان صدور محصولات دامی به استان‌های دیگر و نزدیکی استان به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی سبب گردیده که تا کنون این استان یکی از مهمترین قطب‌های دامپروری و کشاورزی کشور به شمار آید، به طوری که در سال ۱۳۷۵ بیشترین درصد شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر استان را شاغلان بخش کشاورزی تشکیل می‌داده‌اند (حدود ۳۸.۳ درصد). این شاخص برای نقاط روستایی حدود ۶۶.۹ درصد به دست آمده است. بر همین بخش کشاورزی به عنوان مهمترین نقش اقتصادی استان تعیین شده است.

در بخش صنعت علیرغم وجود برخورداری از امکانات لازم جهت توسعه صنعتی در استان نظیر

- وجود کانسارهای غنی و وجود محصولات قابل توجه کشاورزی (مواد اولیه مورد نیاز صنعت)
- وجود پتانسیل کافی از قبیل آب، انرژی، نیروی انسانی و سایر تاسیسات زیربنایی
- نزدیکی به قطب‌های صنعتی در راستای تکمیل زنجیره‌های تولید
- ممنوعیت استقرار صنایع در شعاع ۱۲۰ کیلومتری استان تهران
- تقاضای زیاد برای کالاهای صنعتی

متأسفانه در حد قابلیت‌های موجود استان، توسعه صنعت به شکوفایی و رونق لازم دست نیافته است.

ضرورت گسترش سیستم حمل و نقل و شبکه ارتباطات، بسط و گسترش خدمات آموزشی و بهداشتی، اهمیت یافتن صنعت گردشگری و قابلیت‌های موجود طبیعی و تاریخی استان، توسعه آموزش عالی و تمایل به ادامه تحصیل و... مجموعه‌ای از دست عوامل در آینده نقش خدمات را در اقتصاد استان برتر می‌سازد.

در این مطالعات پروژه‌های اولویت‌دار برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در ناحیه زنجان مورد توجه قرار گرفته است. براساس نیازهای جامعه روستایی در زمان تهیه طرح و همچنین نوع نگاه برنامه ریزی مبتنی بر تامین خدمات آموزشی-بهداشتی-رفاهی-زیرساختی برای ساکنین پروژه‌های تامین و لوله‌کشی آب آشامیدنی روستاها، مطالعه و احداث کانال دفع فاضلاب روستایی، تهیه و اجرای طرح‌های هادی روستایی، احداث واحدهای اداری مورد نیاز، احداث دبستان، احداث مدرسه راهنمایی، احداث دبیرستان، پروژه احداث کتابخانه‌های عمومی روستایی، احداث خانه بهداشت و احداث فضاهای ورزشی به عنوان ۱۰ اولویت اصلی برای اجرا در سطح ناحیه مدنظر قرار گرفته است.

در این مطالعه موانع عمده توسعه اقتصادی در سطح ناحیه به شرح زیر مورد شناسایی قرار گرفته است:

- سازمان فضایی نامتعادل در ناحیه و گسترش خطی فعالیت‌های اقتصادی در حول جاده ارتباطی تهران-زنجان-تبریز

- ضعف شبکه‌های ارتباطی بین منطقه‌ای

- عدم وجود امکانات زیربنایی و تاسیسات خدماتی و... جهت توسعه صنعت گردشگری
- اقلیم نیمه خشک و فراسرد و تعداد روزهای یخبندان زیاد در اکثر بخش‌های ناحیه
- بالابودن سطح اراضی کشاورزی نسبت به بستر رودخانه‌ها که منجر به بالارفتن هزینه‌های انتقال آب و آبیاری می‌گردد.

- عدم سرمایه‌گذاری لازم در امر شناسایی و فراوری مواد معدنی

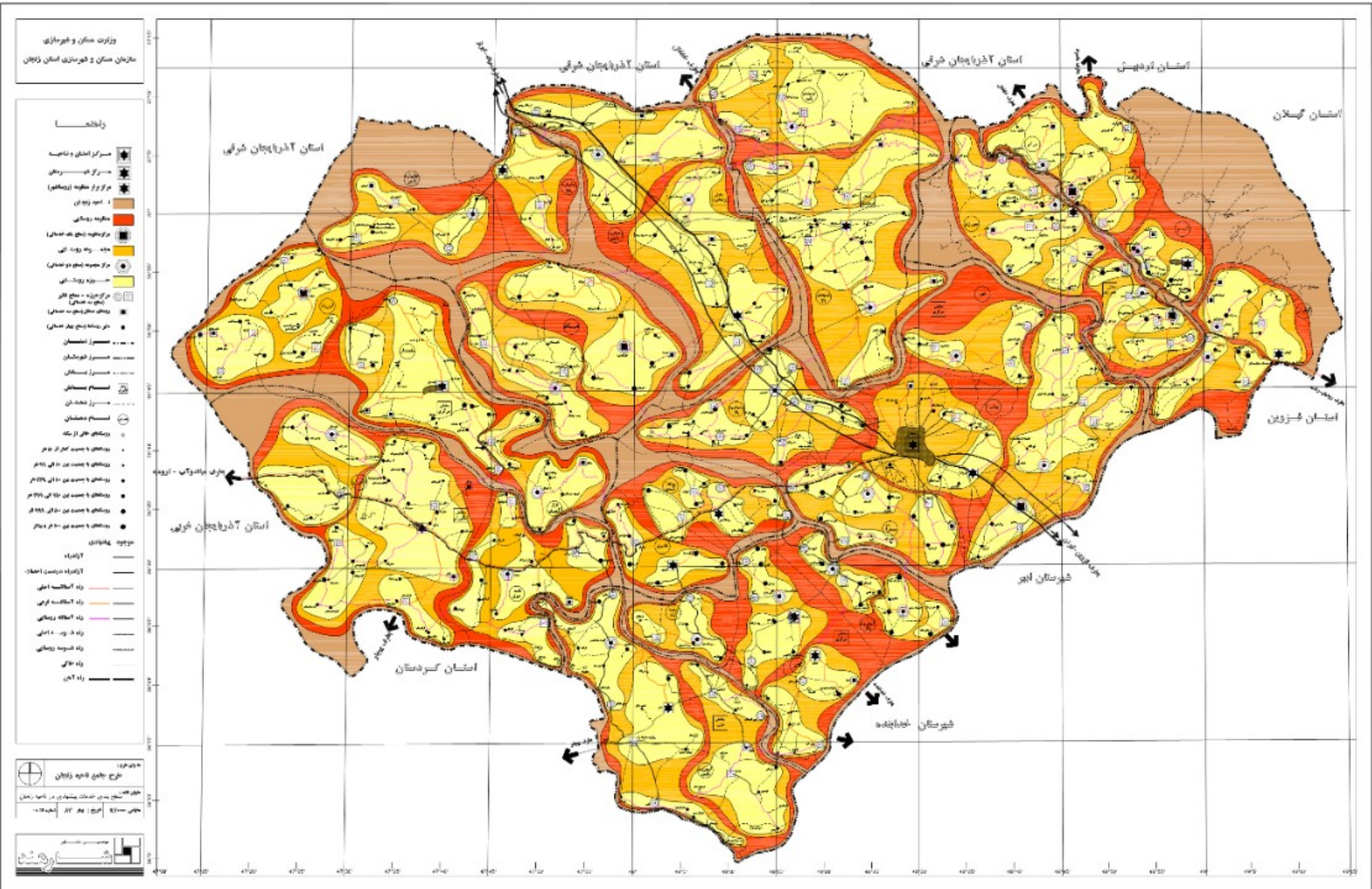
- ضعف قابل ملاحظه خدمات پشتیبان تولید
 - بهره‌وری پایین در بخش‌های تولیدی و خدماتی
 - عدم وجود طرح‌های مطالعاتی پایه از جمله طرح آمایش سرزمین
 - کوچک بودن قطعات اراضی کشاورزی که امکان استفاده از کشت مکانیزه را با مشکل مواجه می‌سازد.
 - غالب بودن روش سنتی دامداری بر روش صنعتی
- اولویت اجرایی پیشنهادات طرح ناحیه با توجه به اهداف چهارگانه آن تدوین شده است. اهداف چهارگانه طرح ناحیه زنجان: دستیابی به توسعه متوازن ناحیه به توجه به قابلیت‌های موجود آن؛ ساماندهی نظام فعالیت و اشتغال؛ ساماندهی نظام خدمات رسانی و دستیابی به محیطی پایدار با تاکید بر منابع طبیعی، آب و خاک هر کدام بر اساس راهبردهای مشخص شده برای رفع کمبودها و نواقص ناحیه پیشنهاد شده است.
- براساس راهبرد تقویت و گسترش شبکه‌های ارتباطی بین منطقه‌ای اقدامات اجرایی و اولویت دار طرح با توجه به راهبرد مذکور عبارت است از:
- ارتقاء محور زنجان، تهم، چورزق به راه اصلی و اتصال آن به ماسوله
 - ارتقاء محور زنجان-گیلوان-منجیل به راه اصلی
 - ایجاد و ارتقاء محور زنجان، دندی، تخت سلیمان، تکاب به راه اصلی
 - ارتقاء محور زنجان-قره‌پشتلو و ارتباط آن به خلخال
 - برخورداری از راه فرعی برای ارتباط مراکز مجموعه روستایی به مراکز منظومه ضمن آنکه تکمیل آزاد راه زنجان- تبریز و برقراری ارتباط ریلی از طریق گسترش شبکه راه‌آهن به غرب ناحیه به طرف ماهنشان، دندی و استان‌های غربی و نیز ایجاد پایانه‌های حمل و نقل به صورت جدی مورد تاکید می‌باشد.
 - در راهبرد توجه به بخش کشاورزی به عنوان یکی از محورهای توسعه اقدامات اجرایی متعددی پیش‌بینی شده است که به ذکر چند اقدام اکتفا می‌شود:
 - توسعه اراضی کشاورزی آبی به میزان ۱۱۴۳۸.۶۱ هکتار
 - توسعه فعالیت کندوداری و پرورش زنبورعسل
 - توسعه کشت‌های گلخانه‌ای
 - اجرای طرح‌های به‌زراعی و به‌نژادی به منظور افزایش راندمان
 - اجرای طرح‌های اصلاح و احیاء باغات میوه
 - اجرای طرح‌های مربوط به اصلاح و توسعه باغات زیتون
 - اجرای طرح‌های مربوط به آبی‌ری پروری با توجه به وجود منابع آبی غنی در ناحیه
 - تغییر شیوه از دامداری سنتی به صنعتی
- در راهبرد توسعه صنعت به اقداماتی چون تکمیل ظرفیت شهرک‌های صنعتی موجود؛ ایجاد نواحی صنعتی در کنار مراکز منظومه روستایی؛ ایجاد و توسعه صنایع دستی با توجه به سابقه و پیشینه‌ای که در منطقه دارا می‌باشد نظیر

فرش بافی، چاقوسازی، ملیله کاری و...؛ گسترش صنایع تبدیلی و فرآوری محصولات؛ تهیه طرح‌های شناسایی منابع کانی ناحیه و سرمایه‌گذاری جهت اکتشاف ذخایر کانی شناخته شده مورد تاکید قرار گرفته است.

همچنین در راهبرد توجه به خدمات اقدام اجرایی برای ساماندهی و تجهیز کانون‌ها و محورهای جاذب گردشگری و گذران اوقات فراغت جهت رونق صنعت گردشگری در کنار تجهیز مراکز اصلی جمعیت و گسترش مراکز آموزش عالی در شهرستان‌ها مورد توجه قرار گرفته است. ایجاد مجموعه‌های فرهنگی-هنری و ورزشی در شهرهای ناحیه؛ ایجاد و گسترش مجتمع‌های پذیرایی بین راهی در محورهای موجود در ناحیه مخصوصاً در محورهای «زنجان-گیلوان-رودبار»، «زنجان-خلخال» و...؛ توسعه و گسترش فضاهای اقامتی در مکان‌های مستعد و جاذب گردشگر و ضرورت تعجیل در تهیه طرح جامع گردشگری برای شهرستان‌های موجود در ناحیه از دیگر اقدامات مهم توصیه شده برای تحقق راهبرد توجه به بخش خدمات مورد تاکید بوده است.

در راهبرد ضرورت توجه به منابع آبی و مدیریت بهره‌برداری آن اقداماتی اجرایی چون تکمیل و اجرای سدهای خاکی که براساس مطالعات انجام شده ضرورت اجرای آنها تایید گردیده است، نظیر سد خاکی روستای جوره خان در شهرستان زنجان، سدهای خاکی روستاهای جوقین، دهنه، شهرک و...؛ اجرای طرح‌های آبیاری تحت فشار؛ مطالعه و اجرای شبکه‌های آبیاری؛ مطالعه و اجرای طرح‌های کوچک تامین آب و پمپاژ ساحلی؛ اجرای طرح‌های لایروبی و مرمت قنوات و ... مورد توجه قرار گرفته است.

نقشه شماره ۸: سطح بندی خدمات پیشنهادی در ناحیه زنجان

۲-۱۰- سند ملی توسعه استان زنجان

سند ملی توسعه استان زنجان، مصوب هیات وزیران (۲۵۷۹۸/ت/۳۳۱۱۱ هـ مورخ ۱۳۸۴/۵/۹)، یکی از اسناد ملی تعریف شده در ماده ۱۵۵ قانون برنامه چهارم توسعه می‌باشد که رویکرد توسعه استان را در طول حداقل دو برنامه توسعه مشخص می‌نماید.

این سند حاوی اصلی‌ترین قابلیت‌ها و عمده‌ترین تنگناهای توسعه استان بوده و با ارائه اصلی‌ترین مسائل و اهداف بلند مدت توسعه، راهبردهای بلند مدت توسعه استان را مشخص می‌کند. سند ملی توسعه استان زنجان که در ادامه ارائه شده است پس از طی مراحل قانونی به تصویب هیات محترم وزیران رسیده و جهت اجرا ابلاغ گردیده است.

الف - اصلی‌ترین قابلیت‌های توسعه

۱. بهره‌مندی از موقعیت مکانی و جغرافیایی ممتاز به عنوان گلوگاه متصل کننده غرب و شمال غرب کشور با شمال با توجه به استقرار در کریدور شمال - جنوب و واقع شدن در محدوده شعاع ۱۲۰ کیلومتری تهران
۲. وجود زیرساخت‌های صنعتی تجهیز شده در مقیاس ملی و منطقه‌ای و توان جذب سرریزهای صنعتی تهران
۳. برخورداری از تنوع اقلیمی و پتانسیل مطلوب (آب و خاک) در کشت و تولید محصولات زراعی - باغی
۴. برخورداری از ظرفیت‌های بالای آب‌های سطحی
۵. وجود ذخایر و منابع قابل توجه سرب و روی و کانی‌های غیر فلزی
۶. نزدیکی به عمده‌ترین کانون‌های جمعیتی و قطب‌های صنعتی و وجود بازار مصرف برای محصولات کشاورزی و صنعتی استان
۷. برخورداری از زمینه‌های مناسب فرهنگی و جاذبه‌های گردشگری تاریخی، طبیعی و اکوتوریسم
۸. بهره‌مندی از شبکه ارتباطی تجهیز شده در محور ترانزیت
۹. زمینه گسترش خدمات بازرگانی با تاکید بر ترانزیت، تخلیه و بار توزیع کالا
۱۰. وجود مراکز دانشگاهی متعدد و احراز قطب علمی در رشته فیزیک
۱۱. وجود زمینه‌های قانونی برای توسعه ورزش، نگرش مثبت جامعه به فعالیت‌های ورزشی، گرایش بخش خصوصی و تشکلهای داوطلب غیردولتی (NGO) به سرمایه‌گذاری و خدمات‌رسانی در توسعه ورزش

ب - عمده‌ترین تنگناها و محدودیت‌های توسعه

۱. محدودیت منابع مالی بخش خصوصی استان جهت سرمایه‌گذاری و بهره‌گیری از ظرفیت‌های استفاده نشده تولیدی
۲. کوچک مقیاس بودن تولید در بخش کشاورزی و ضعف مکانیزاسیون و کافی نبودن مراکز نگهداری محصولات زراعی و باغی
۳. شیب زیاد اراضی در بیش از نیمی از قلمرو استان
۴. کافی نبودن تاسیسات مهار و بهره‌برداری از منابع آب‌های سطحی
۱. ضعف خدمات برتر و خدمات پشتیبان تولید

۲. ضعف شبکه‌های ارتباطی درون استانی و بین منطقه‌ای
۳. ضعف زیربنایها و تاسیسات خدماتی کانون‌های برخوردار از جاذبه‌های توریستی
۴. وابستگی شدید منابع مالی بخش ورزش به درآمدهای عمومی

ج- اصلی‌ترین مسائل

۱. عدم انتشار توسعه یافتگی در سطح استان و گسترش خطی آن در امتداد ترانزیت
۲. توسعه یافتگی اندک بخش صنعت و معدن با وجود قابلیت‌های طبیعی و اجتماعی و ظرفیت‌های زیربنایی موجود
۳. پیوند ضعیف درون بخشی و بین بخشی در فعالیت‌های صنعتی و کشاورزی
۴. تطابق نامناسب بین منابع آب‌های سطحی و خاک و بیلان منفی آب‌های زیرزمینی در شرق استان
۵. خروج سرمایه‌های انسانی و مالی از استان
۶. پایین بودن بهره‌وری تولید در بخش کشاورزی
۷. کافی نبودن سرمایه‌گذارهای لازم برای بهره‌گیری مطلوب از جاذبه‌های گردشگری استان
۸. ضعف تعامل موثر اقتصادی مرکز استان با برخی از نواحی استان و استان‌های همجوار
۹. پایین بودن شاخص‌های توسعه انسانی، فرهنگی و هنری و اقتصادی
۱۰. فقدان نظام شناسایی استعدادهای ورزشی از جمله اصلی‌ترین موضوعات در توسعه استان است.

د- اهداف بلندمدت

- با توجه به قابلیت‌ها و تنگناها توسعه استان بر پایه توسعه هماهنگ بخش‌های کشاورزی، صنعت و معدن، خدمات بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. بدین ترتیب اهداف بلند مدت توسعه استان عبارتند از:
۱. توسعه صنعتی و معدنی استان متناسب با ظرفیت‌ها و قابلیت‌های استان و ارتقاء نقش و جایگاه آن در اقتصاد ملی با حفظ تعادل در محیط زیست
 ۲. بهره‌برداری مطلوب از آب‌های سطحی با رعایت حقوق ذینفعان حوزه آبریز و تقویت منابع آب‌های زیرزمینی با اولویت آبخوان‌های با بیلان منفی
 ۳. حفظ و احیاء و بهره‌برداری بهینه از منابع طبیعی استان
 ۴. گسترش اراضی آبی کشاورزی، ارتقاء فن‌آوری و نوین‌سازی فعالیت‌های این بخش و توسعه دامداری‌های صنعتی و مجتمع‌های آبریز پروری
 ۵. ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی متناسب با مقتضیات و قابلیت‌های استان
 ۶. ساماندهی نظام مراکز زیست و فعالیت، نظام خدمات‌رسانی و تقویت پیوندهای درون استانی
 ۷. اعتلای معرفت دینی، ارزش‌های فرهنگی و ویژگی‌های هویتی استان و گسترش تعاملات اقتصادی و فرهنگی با استان‌های همجوار
۱. تقویت و تجهیز تاسیسات و امکانات زیربنایی در راستای فعالیت‌های محوری و اولویت‌دار در توسعه استان و تاکید بر فناوری اطلاعات و ارتباطات
 ۲. افزایش نقش بخش خصوصی و نظام بانکی در گسترش فعالیت‌های اقتصادی با توجه به قابلیت‌های استان

۳. توسعه فعالیت‌های بازرگانی با تاکید بر خدمات بازرگانی نوین با توجه به موقعیت جغرافیایی (مزیت مکانی) استان

۴. توسعه ظرفیت‌های گردشگری استان با سطوح عملکرد استانی، ملی و فراملی

۵. نهادهای بهره‌وری و افزایش آن در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید

۶. ارتقاء نقش ورزش در تامین سلامت جسمی و روحی و تقویت توانمندی‌های افراد و گروه‌های اجتماعی

۷. دستیابی به هدف‌های توسعه هزاره (M.D.G) در استان

۸. توانمندسازی بخش تعاونی برای ایفای فعالیت‌های گسترده و اداره بنگاه‌های اقتصادی بزرگ

۹. توسعه نقش و جایگاه زنان در سطوح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری استان

هـ - راهبردهای بلند توسعه

۱. ایجاد خوشه‌های صنعتی با تاکید بر صنایع متالوژی، نساجی، ذوب فلزات و صنایع مرتبط با انرژی و قطعه‌سازی و ماشین‌الات و توسعه صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع تبدیلی، تکمیلی، غذایی، فلزی، خودروسازی، برق و الکترونیک

۲. ایجاد زمینه مناسب برای افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی اعم از داخلی و خارجی در توسعه استان

۳. ایجاد و توسعه واحدهای صنعتی فرآوری مواد معدنی

۴. مهار و بهره‌برداری از منابع غنی آب‌های سطحی با رعایت حقوق تام ذینفعان حوزه آبریز و هماهنگی با نیازهای پایین دست و در چارچوب ظرفیت حوضه آبریز و حفاظت و بهره‌برداری متعادل و مجاز از منابع آب‌های زیرزمینی

۵. یکپارچه‌سازی اراضی و تبدیل اراضی دیم به آبی مکانیزه در چارچوب نظام تخصیص منابع آب در حوضه آبریز و در نظر گرفتن نیازهای پایین دست، توسعه باغداری با تاکید بر زیتون، انگور و سیب، توسعه فعالیت‌های آبی پروری و تبدیل دامداری‌های سنتی به صنعتی

۶. ایجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی به منظور بهره‌گیری از مزیت‌های تولیدی و فضای استان

۷. ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری و تجهیز کانون‌های تفریحی و سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان

۸. تقویت مراکز آموزش عالی استان در جهت تمرکززدایی دوره‌های کارشناسی دانشگاه‌های تهران و توسعه تحصیلات تکمیلی و مراکز تحقیقاتی و فناوری اطلاعات و ارتباطات

۹. ارتقاء شاخص‌های بهداشتی و درمانی، آموزشی، فرهنگی و گذران اوقات فراغت

۱۰. تمهید زمینه‌های لازم جهت دستیابی به نظام متعادل سلسله مراتب شهری و روستایی و ارتقا سطح خدمات برتر در شهر زنجان و تجهیز کانون‌های شهری به خدمات پشتیبان تولید

۱. گسترش شبکه‌های خطوط انتقال انرژی متناسب با توزیع جمعیت و فعالیت

۲. توسعه، تقویت و بهسازی شبکه‌های ارتباطی استان با استان‌های همجوار به منظور گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین منطقه‌ای و بهره‌گیری از وضعیت ممتاز استان در تسریع ارتباطات غرب و شمال غرب با مناطق شمالی کشور

۳. اجرای طرح‌های زیست محیطی در نقاط و مناطق بحرانی و صیانت از منابع طبیعی استان

۴. استفاده از انرژی باد برای تولید برق
۵. ایجاد ساز و کارهای لازم و حمایت از افزایش بهره‌وری در بخش‌های اقتصادی و عوامل تولید
۶. گسترش ورزش‌های پرورشی، همگانی، تفریحی، قهرمانی و حرفه‌ای در استان
۷. ریشه کنی فقر شدید و گرسنگی و بهره‌مندی همگانی از مواهب اقتصادی و اجتماعی
۸. دستیابی همگانی به آموزش ابتدایی و ترویج و بهبود برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان
۹. کاهش مرگ و میر مادران و کودکان
۱۰. مبارزه با بیماری‌های عمده (ایدز / HIV، سل، مالاریا و ...)
۱۱. حمایت موثر از تشکیل و توسعه تعاونی‌ها و ایجاد و گسترش شهرک‌ها و مجتمع‌های تعاونی
۱۲. بسترسازی برای افزایش مشارکت اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی زنان در روند توسعه استان
۱۳. نهادینه کردن رویکرد مدیریت عرضه و تقاضا و افزایش سطح آگاهی عمومی در مدیریت بهینه مصرف آب
۱۴. ایجاد زمینه‌های لازم برای جلب مشارکت مردمی و بخش خصوصی در بهره‌برداری و مدیریت آب
۱۵. گسترش پوشش بیمه‌های اجتماعی و کاهش تلفات انسانی در اثر حوادث

۲-۱۱- نظریه پایه توسعه استان زنجان / مصوب جلسه ۱۳۸۵/۵/۳ شورای آمایش سرزمین

نامه ۱۰۰/۸۷۱۲۸ مورخ ۱۳۸۵/۵/۲۴

در راستای تحقق اهداف چشم‌انداز بلندمدت توسعه کشور، نظریه پایه توسعه ملی و جهت‌گیری‌های آمایش سرزمین و با توجه به ویژگی‌های استان، ماموریت‌ها و وظایف اصلی استان به ترتیب بر پایه توسعه صنعت، معدن و کشاورزی، استفاده حداکثر از قابلیت‌های بازرگانی و گردشگری استوار خواهد بود. تکیه بر اولویت‌های فوق مانع بهره‌گیری از سایر توانمندی‌ها و ظرفیت‌های استان نخواهد بود. بنابراین اصلی‌ترین راهبردهای توسعه استان به شرح زیر می‌باشد:

۱. توسعه بخش صنعت و ایجاد خوشه‌های صنعتی با تاکید بر صنایع متالورژی و ذوب فلزات، قطعه‌سازی و ماشین‌آلات، صنایع شیمیایی و پتروشیمی، صنایع نساجی و گسترش صنایع تبدیلی و تکمیلی
۲. گسترش و بهره‌برداری از مواد معدنی و توسعه واحدهای صنعتی فرآوری آن با توجه به قابلیت‌های استان در زمینه مواد معدنی شیمیایی با تاکید بر معادن سرب، روی و مس
۳. توسعه کشاورزی با بهره‌برداری از پتانسیل منابع آب، اقلیم و ارتقاء سطح فناوری و نوین سازی ساختار بخش در استان با اولویت زیربخش باغداری (با تاکید بر محصولات نظیر زیتون و میوه های سردسیری) و زراعت (با تاکید بر نباتات علوفه ای) و توسعه دامپروری صنعتی، زراعت چوب
۴. حفاظت و بهره‌برداری متعادل و اقتصادی از منابع آب‌های زیرزمینی، مهار و بهره‌برداری مناسب از جریان‌های سطحی (دایمی و فصلی) در چارچوب راهبردهای ملی توزیع منابع آب
۱. ایجاد و توسعه امکانات و خدمات نوین بازرگانی با توجه به چشم انداز توسعه صنعتی آن به منظور بهره‌گیری از مزیت‌های تولیدی و فضایی
۲. توسعه و ارتقا بخش خدمات برتر در زمینه مهندسان مشاور و پیمانکاران، حسابرسان، مشاوران حقوقی، موسسات بازاریابی، مالی (بیمه و بانکداری) و بازارهای سرمایه به منظور پشتیبانی از فرایند توسعه استان

۳. حفظ و احیای آثار تاریخی، ایجاد و توسعه زیرساخت‌های گردشگری، تجهیز کانون‌های تفریحی-سیاحتی در عرصه‌های گردشگری استان متناسب با سطح عملکرد ملی و فراملی و توسعه کیفی هنرهای سنتی و صنایع دستی
 ۴. توسعه زیرساخت‌ها و شبکه‌های حمل و نقل برای تسهیل ارتباطات فراملی، با توجه به قرارگیری در مسیر کریدور اصلی حمل و نقل و گسترش پیوندهای اقتصادی درون استانی و بین استانی
 ۵. گسترش و تجهیز شبکه‌های توزیع انرژی متناسب با موقعیت فضایی استان در شمالغرب و پراکندگی جمعیت و فعالیت در سطح استان
 ۶. ایجاد و توسعه زیرساخت‌های ارتباطی و اطلاعاتی و کاربردی فناوری اطلاعات و ارتباطات
 ۷. توسعه فعالیت‌های آموزشی و تحقیقاتی مراکز آموزش عالی استان با هدف تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز در سطح ملی در گره علوم پایه و تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز با توجه به چشم‌انداز فعالیت‌های تخصصی و نقش استان در تمرکززدایی از تهران در سایر رشته‌ها
 ۸. توسعه فعالیت‌های دانش پایه از طریق ساماندهی مجموعه‌ای از مراکز علمی، پژوهشی و فن‌آوری در قالب پارک علمی و فن‌آوری و مراکز رشد تخصصی و گسترش فعالیت‌های پژوهشی در گرایش‌های اصلی استان
 ۹. تقویت و تجهیز مراکز بهداشتی و درمانی استان با هدف ارتقاء عرضه خدمات درمانی
 ۱۰. توسعه آموزش‌های فنی‌وحرفه‌ای با توجه به الزامات توسعه و گرایش‌های تخصصی فعالیت‌ها در سطح ملی
 ۱۱. تقویت و تجهیز مراکز مستعد جمعیت و فعالیت با تاکید بر نواحی شمالی و جنوبی استان به منظور تعادل بخشی به سازمان فضایی استان و تعدیل حرکت‌های جمعیتی به سوی تهران با رعایت اصول پدافند غیر عامل
 ۱۲. رعایت ملاحظات محیط زیستی در فرایند توسعه استان به منظور ارتقاء سطح پایداری توسعه با تاکید بر حفاظت از منابع طبیعی و تنوع زیستی از طریق اعمال مدیریت جامع زیست بومی مبتنی بر رویکرد مشارکتی
 ۱۳. ارتقاء شاخص‌های توسعه انسانی، سرمایه‌گذاری اجتماعی، هویت فرهنگی و احیای میراث معنوی
- با توجه به نقش و مأموریت‌های تعیین شده و تحقق راهبردهای فوق، استان زنجان در سال ۱۴۰۴ استانی خواهد بود؛ با عملکرد فعال در عرصه تعاملات ملی، برخوردار از زیرساخت‌های مناسب برای رشد فعالیت‌های صنعتی و معدنی، برخوردار از کشاورزی و صنایع مبتنی بر فناوری‌های نوین با بهره‌برداری مناسب و متعادل از منابع آب، ارائه کننده خدمات نوین بازرگانی و خدمات برتر در عرصه استان و آموزش فنی‌وحرفه‌ای در سطح ملی، دارای نقش مناسب در گردشگری کشور، با توزیع متعادل و سازماندهی شده جمعیت و فعالیت در کل استان به گونه‌ای که سهم جمعیت استان از کل کشور اندکی افزایش می‌یابد.

۲-۲-۱۲- برنامه راهبردی توسعه استان زنجان

برنامه راهبردی توسعه استان زنجان برای اولین بار جهت تدوین برنامه پنجم توسعه استان از سال ۱۳۸۸ در دستور کار شورای برنامه رزی و توسعه استان قرار گرفت؛ براساس فرایند طراحی شده، اسناد راهبردی در دو سطح کلان و بخش‌های توسعه تدوین گردید. همچنین از سال ۱۳۹۲ با هدف ارائه اطلاعات مفید و موثر در راستای برنامه‌ریزی و سیاستگذاری مبتنی بر شواهد و مصداق‌های موجود برنامه‌ها، اسناد پایش و ارزشیابی به منظور ایجاد سندی راهنما

برای پایش کلیه پروژه‌ها و فعالیت‌های در حال اجرا و ارزشیابی دستاوردهای برنامه‌های راهبردی توسعه، تدوین گردید.

برنامه‌های راهبردی توسعه استان زنجان در ۱۰ سرفصل آب، آموزش، آموزش عالی، بازرگانی، انرژی، حمل و نقل، کشاورزی، صنعت، تربیت بدنی و محیط زیست تدوین شده است که در اینجا به ارائه موضوعاتی از سرفصل‌های مربوط به کشاورزی، آب، حمل و نقل، صنعت و محیط زیست اشاره می‌شود.

در سند پایش و ارزشیابی برنامه راهبردی توسعه بخش کشاورزی استان زنجان ۹۴-۱۳۹۰ وضعیت استان به شرح زیر تشریح شده است:

سهم استان از مساحت کل کشور ۱.۳۴ درصد می‌باشد در حالی که سهم استان از کل اراضی زیرکشت کشور نزدیک به ۴ درصد است. در استان زنجان انواع محصولات و فرآورده‌های کشاورزی توسط حدود ۹۰ هزار بهره‌بردار تولید می‌گردد. در سال ۱۳۸۶ حدود ۱۷۰۰ هزار تن انواع محصولات زراعی و باغی در استان زنجان تولید شده است که ۱.۹ درصد از کل تولیدات باغی کشور را تشکیل می‌دهد. در همین سال، میزان تولید انواع محصولات دامی و شیلاتی در استان برابر با ۱۸۶.۵ هزار تن گردیده است که ۱.۶ درصد از تولید این محصولات در کل کشور را شامل می‌گردد. عمده‌ترین محصولات زراعی استان را گندم، جو، نباتات علوفه‌ای، حبوبات، سیب‌زمینی، گوجه‌فرنگی و پیاز تشکیل می‌دهد. عمده محصولات باغی شامل انگور، زیتون، سیب و میوه‌های دانه‌دار و هسته دار است. استان زنجان از نظر میزان تولید زیتون رتبه اول و از نظر انگور در رتبه ششم کشوری می‌باشد.

۲-۲-۱۳- سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان

سند توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری استان زنجان از طرف جهاددانشگاهی واحد استان زنجان تهیه و در سال ۱۳۹۰ به تصویب رسیده است. سال ۱۳۸۶ به عنوان سال پایه آمار و اطلاعات مورد استفاده در سند آورده شده است. در این سند موضوعاتی چون جمعیت، ارزیابی و تحلیل عرضه نیروی کار و نرخ مشارکت طی سال‌های ۸۸-۱۳۷۵، بررسی پیش بینی تحولات تقاضای نیروی کار استان به تفکیک شهرستان‌ها و مناطق شهری و روستایی، بازار کار غیر رسمی استان زنجان، محیط کسب و کار و... مورد بررسی قرار گرفته است. در خروجی مطالعات علاوه بر تدوین سند دستگاهی توسعه اشتغال و سرمایه‌گذاری در استان برای دوران برنامه پنجم توسعه (۱۳۹۰-۹۴)، نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید شهرستان استخراج شده است و دفترچه راهنمای فرصت‌ها و مشوق‌های سرمایه‌گذاری برای کارآفرینان خصوصی برای هر یک از شهرستان‌های استان زنجان تدوین شده است.

طبق این مطالعات فعالیت‌های دارای مزیت رقابتی آشکار شده استان زنجان در سال ۱۳۸۶ به شرح زیر است:

ساخت منسوجات، ساخت ماشین‌آلات، ساخت چوب و محصولات چوبی، زراعت و باغداری، دامداری، مرغداری، پرورش کرم ابریشم، زنبور عسل و شکار، جنگلداری، سایر معادن، ساخت محصولات غذایی و انواع آشامیدنی‌ها و رستوران.

در شهرستان زنجان شهرک صنایع دستی و گردشگری نور، منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد گلابر، منطقه نمونه گردشگری حاشیه زنجانرود، طرح گردشگری مجموعه فرهنگی تفریحی گاوازندگ، منطقه نمونه گردشگری حاشیه سد تهم و... جزو پروژه‌های بارز اشتغال‌زای شهرستان زنجان ذکر شده است.

در این طرح برای پروژه‌ها و فعالیت‌های اولویت‌دار در زمینه‌های مختلف طبقه‌بندی صورت گرفته است. در زمینه کشاورزی تولید بذر یونجه، تولید بذر گندم (دیمی و آبی)، تولید بذر جو، تولید بذر کلزا، تولید بذر گلرنگ، سردخانه سیب زمینی حومه نیک‌پی، ارمغانخانه، تولید بذرسیب‌زمینی حومه نیک‌پی، ارمغانه دارای اولویت محسوب شده است. همچنین تولید محصولات گلخانه‌ای، احداث مجتمع پرورش ماهیان سردابی در سیستم مدار بسته، مطالعات تفصیلی سد تهم جهت اجرای طرح پرورش ماهیان سردابی از دیگر اولویت‌های بخش کشاورزی شهرستان ذکر شده است. در بخش معدن ایجاد واحد سنگ بری سخت‌بر، تولید جداول سنگی و سنگ فرش از ضایعات و سنگبری گرانیتی صرفاً صادراتی پروژه‌های دارای اولویت هستند.

در بخش صنعت عمل آوری میوه و سبزیجات به روش انجماد سریع، فرآوری محصولات جالیزی (پیاز و... به صورت پودر، گرانول و خلال)، چیپس انواع میوه، تولید فرآورده‌های لبنی، قطعه‌بندی و دسته‌بندی گوشت (قرمز، سفید و ماهی)، فرآورده‌های سبب‌زمینی (چیپس)، بسته‌بندی کشمش، تهیه قیسی، لواشک، بسته بندی حبوبات، بسته‌بندی میوه و سبزیجات، پوست‌گیری و بسته‌بندی خشکبار (گردو)، کارخانه تبدیل برنج در روستاهای زنجانرود از پروژه‌های اولویت‌دار در قسمت مواد غذایی، آشامیدنی‌ها و دخانیات ذکر شده است.

در زمینه گردشگری شهرستان منطقه گردشگری گاواژنگ (فاز اول) و طرح تفریحی و گردشگری زنجان‌کوه دو پروژه دارای اولویت ذکر شده است.

۲-۳- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع طبیعی و زیستی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

۲-۳-۱- زمین‌شناسی

ساختار زمین‌شناسی

در چارچوب تفکیک پهنه‌های زمین ساختی ایران، گستره مورد مطالعه به بخش هایی از پهنه‌های زمین ساختی رسوبی ایران مرکزی - شمال غرب البرز تعلق دارد. از نظر چینه شناسی واحدهای سنگ چینه‌ای، گستره منطقه زنجان شامل سازندهای پرکامبرین، پالئوزوئیک، مزوزوئیک، ترشیاری و کواترنر است از نظر نقش سازندها در ذخیره آب‌های زیرزمینی باید چنین عنوان کرد که سازندهای زمین شناسی با توجه به جنس سنگ‌ها و طبقات و درز و شکاف‌های موجود در ذخیره و انتقال آب‌های نفوذ کرده رفتار متفاوتی نشان می‌دهند. تخلخل سنگ‌ها از عوامل اصلی است که در ذخیره‌سازی، نفوذ و انتقال آب‌های منطقه تاثیر بسزایی دارد، وجود طبقات تراوا و ناتراوا در واحدهای سنگی منطقه سبب شده که آب‌های نفوذ کرده از محل تماس این طبقات، مجدداً به شکل چشمه به سطح زمین راه پیدا نماید، لیتولوژی واحدهای سنگی منطقه ارمغانخانه به نحوی است که در طبقات پایین همراه با آهک و نمک بوده و کیفیت آب‌های زیرزمینی را گاهی نامطلوب می‌سازد و ذخیره آب نیز در این خاک‌ها نامناسب است. از نظر زمین شناسی اقتصادی نیز در این منطقه به ویژه ما بین روستاهای ماری و قشلاق تا دمنه زرن در غرب طارم و شرق ارمغانخانه کانسارهای مس در سنگ‌های آندزیتی کوه‌های طارم دیده می‌شود. البته برخی از آنها در مقیاس محلی بوده و هنوز به آستانه اقتصادی نرسیده‌اند. کانی‌های سازند کانسارها شامل کالکوپیریت، پیریت، اسفالریت، مالاکیت، آزوریت و مس خالص است (مهندسین مشاور طرح و راهبرد پویا، ۱۳۹۱).

براساس نقشه زمین‌شناسی بخش قره‌پشتلو، بیشترین حجم از زمین‌های واقع در بخش قره‌پشتلو شامل سازندهای Eav (۴۸ درصد) می‌باشد سپس سازندهای Qft1 (۱۹ درصد)، Ek (۱۸ درصد)، ad.av (گرانیت ۵.۷۶ درصد)، PAg.di (۴.۷۵ درصد) بیشترین مساحت سازند بخش قره‌پشتلو را تشکیل می‌دهد (نقشه ۹).

جدول ۵: سازندهای زمین‌شناسی بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان

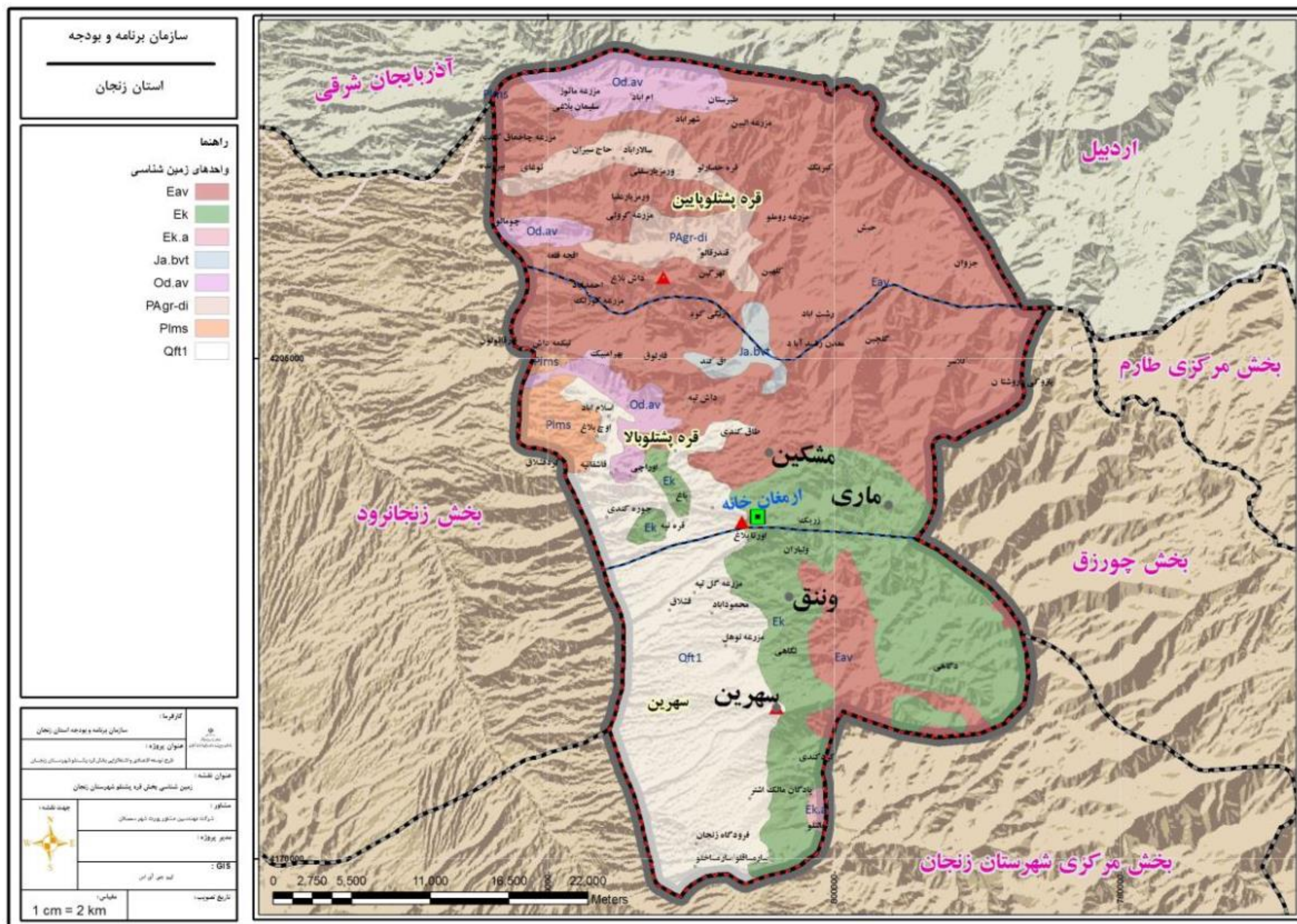
واحدهای زمین‌شناسی	توضیحات	مساحت (هکتار)	درصد
Eav	آتشفشان آندزیتی	۶۹۳۱۰.۸۹	۴۸.۰۵
Qft1	ذخایر تراسی و مخروط افکنه‌های کوهپایه‌ای قدیمی مرتفع	۲۷۸۴۵.۹۴	۱۹.۳
Ek	شیل تیره توف دار با میان لایه‌هایی از توف (عضو زیرین توف)	۲۷۲۷۱.۶۸	۱۸.۹
Od.av	آتشفشان آندزیتی	۸۳۱۱.۷۱	۵.۷۶
PAgr-di	گرانیت دیوریت	۶۸۴۷.۶۸	۴.۷۵
Plms	گل‌سنگ، ژئپس و ماسه سنگ	۲۸۲۰.۱۱	۱.۹۵
Ja.bvt	آندزیتی به توف آتشفشانی بازالت	۱۵۱۰.۰۱	۱.۰۵
Ek.a	شیل آهکی و توف (شیل آسار)	۳۴۰.۷۶	۰.۲۴
جمع		۱۴۴۲۵۸.۷۸	۱۰۰

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

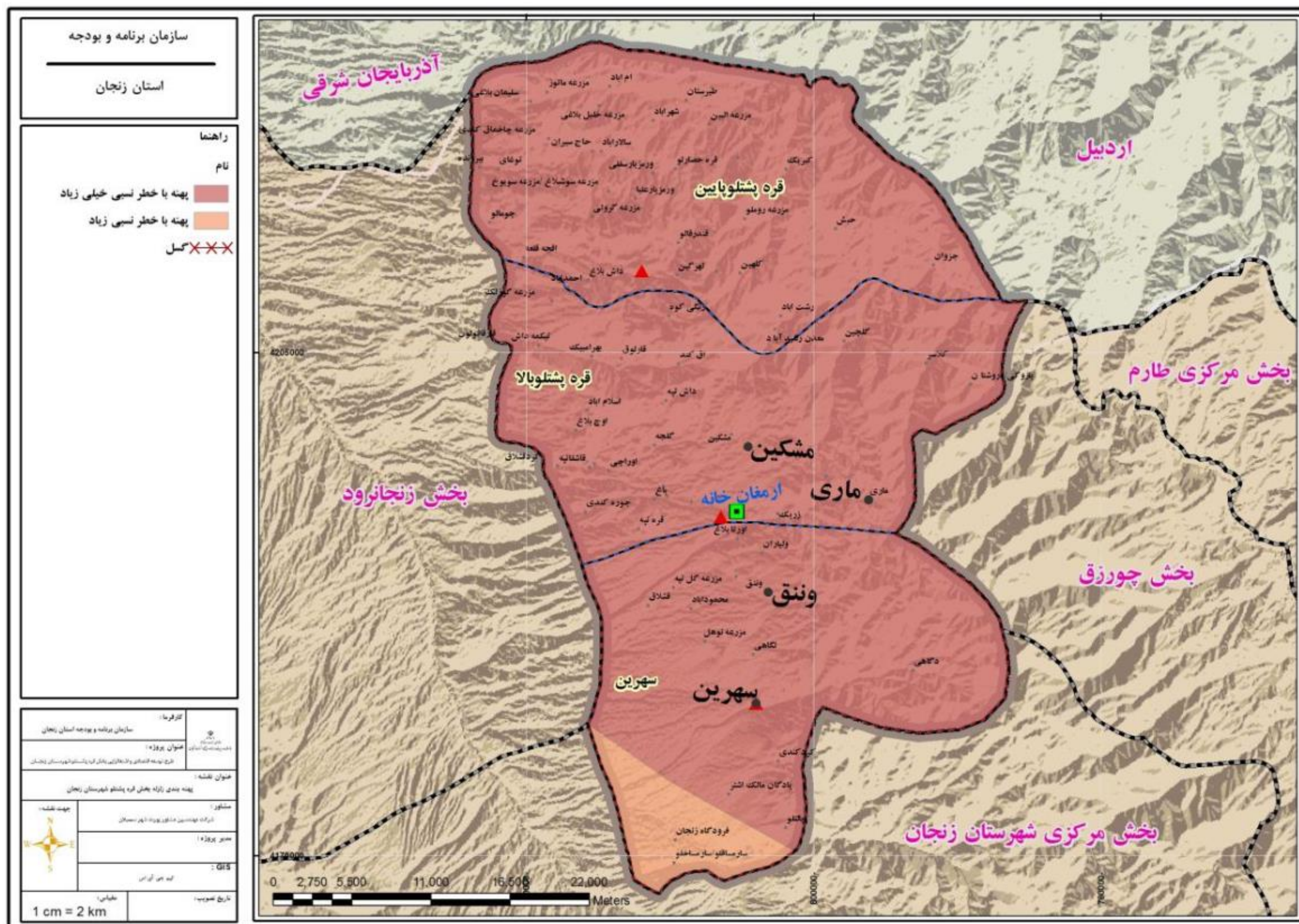
۲-۳-۲- لرزه‌خیزی و گسل

استان زنجان بر روی کمربند زلزله آلپ - هیمالیا قرار گرفته و تقریباً به غیر از محدوده‌هایی از بخش گرماب و بزینه رود که خطر زلزله‌پذیری نسبتاً کمتری دارند. بقیه نقاط استان از زلزله‌پذیری بالایی برخوردارند. در بررسی پدیده زلزله در استان زنجان با توجه به قرار گرفتن استان بر روی کمربند شمالی زلزله و نیز به علت وجود گسل‌های متعدد از جمله گسل سلطانی در گستره آن و همچنین با توجه به زلزله‌های گذشته و آمار تلفات و خسارات آن (زلزله ۶۹ طارم)، در آئین‌نامه ۲۸۰۰ یکی از استان‌های با خطر نسبی زیاد تعریف شده است. از این‌رو توان بالقوه استان جهت رخداد زلزله‌های با قدرت بالا به دلایل وجود بیش از ۴۰ گسل بزرگ در داخل و اطراف استان تأثیرپذیری از این حادثه طبیعی را افزایش می‌دهد. در نقشه لرزه‌خیزی کشور هر هفت شهرستان استان زنجان (کل استان) در منطقه زلزله‌خیز با خطر نسبی بالا قرار دارد. بر اساس نقشه پهنه‌بندی خطر زمین لرزه، بخش قره‌پشتلو به دو پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد و پهنه با خطر نسبی زیاد تقسیم شده است. تقریباً همه بخش قره‌پشتلو (۹۶ درصد) در پهنه با خطر زمین لرزه خیلی زیاد واقع شده و تنها بخش جنوب غربی این بخش که ۴ درصد را شامل شده در پهنه با خطر نسبی بالا قرار گرفته است. گسل‌های فعال موجود در این بخش نیز در قسمت جنوب غربی واقع شده که در نقشه ۱۰ نشان داده شده است.

۳۷

نقشه ۱۰: پهنه بندی خطر زلزله در بخش قره پشته

۲-۳-۳- توپوگرافی

با استفاده از منحنی‌های میزان، نقشه توپوگرافی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان تهیه شد. بخش قره پشتلو شهرستان زنجان در ۵ پهنه ارتفاعی واقع شده است. کمترین میزان ارتفاع ۵۵۰ متر و بیشترین میزان ارتفاع ۲۸۸۹ متر می‌باشد که اختلاف ارتفاعی بیش از ۲۰۰۰ متر را نشان می‌دهد.

حدود ۵۵ درصد از پهنه بخش قره پشتلو در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ متر و حدود ۲۰ درصد در طبقه ارتفاعی ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر واقع شده است. در مجموع ۷۶ درصد از محدوده بخش قره پشتلو شهرستان زنجان در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ متر واقع شده است.

تمامی روستاهای هدف منتخب در این بخش در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ قرار دارند. با این وجود روستاهای هدف منتخب (ماری، مشکین، وونق) متصل به طبقه ارتفاعی ۲۰۰۰ تا ۲۵۰۰ متر و روستای سهرین متصل به پهنه ۱۵۰۰ تا ۲۰۰۰ متر واقع شده است.

جدول ۶: مساحت و درصد طبقات ارتفاعی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

طبقه	طبقه بندی ارتفاعی	مساحت (هکتار)	درصد از مساحت
۱	۵۵۰-۱۰۰۰	۸۴۱۱.۵۶	۵.۶۲
۲	۱۵۰۰-۱۰۰۰	۱۷۶۵۱.۴۴	۱۱.۷۹
۳	۲۰۰۰-۱۵۰۰	۸۲۴۶۹.۴۶	۵۵.۰۹
۴	۲۵۰۰-۲۰۰۰	۳۰۶۱۰.۵۶	۲۰.۴۵
۵	۲۸۸۹-۲۵۰۰	۱۰۵۵۹.۷۰	۷.۰۵

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۳-۴- شیب و جهت شیب

با استفاده از نقاط ارتفاعی، نقشه طبقه‌بندی شیب و پس از آن جهت شیب تهیه شده است. بر اساس نقشه طبقه‌بندی میزان شیب، ۲۱ درصد از اراضی بخش قره پشتلو زنجان در شیب ۲ تا ۱۰ درصد قرار گرفته‌است، و ۳۰ درصد مساحت بخش قره پشتلو در شیب ۱۰ تا ۲۵ درصدی قرار دارد. بیشترین اراضی بخش قره پشتلو (حدود ۳۸ درصد) در محدوده‌ای با شیب ۲۵ تا ۵۰ درصد واقع شده است.

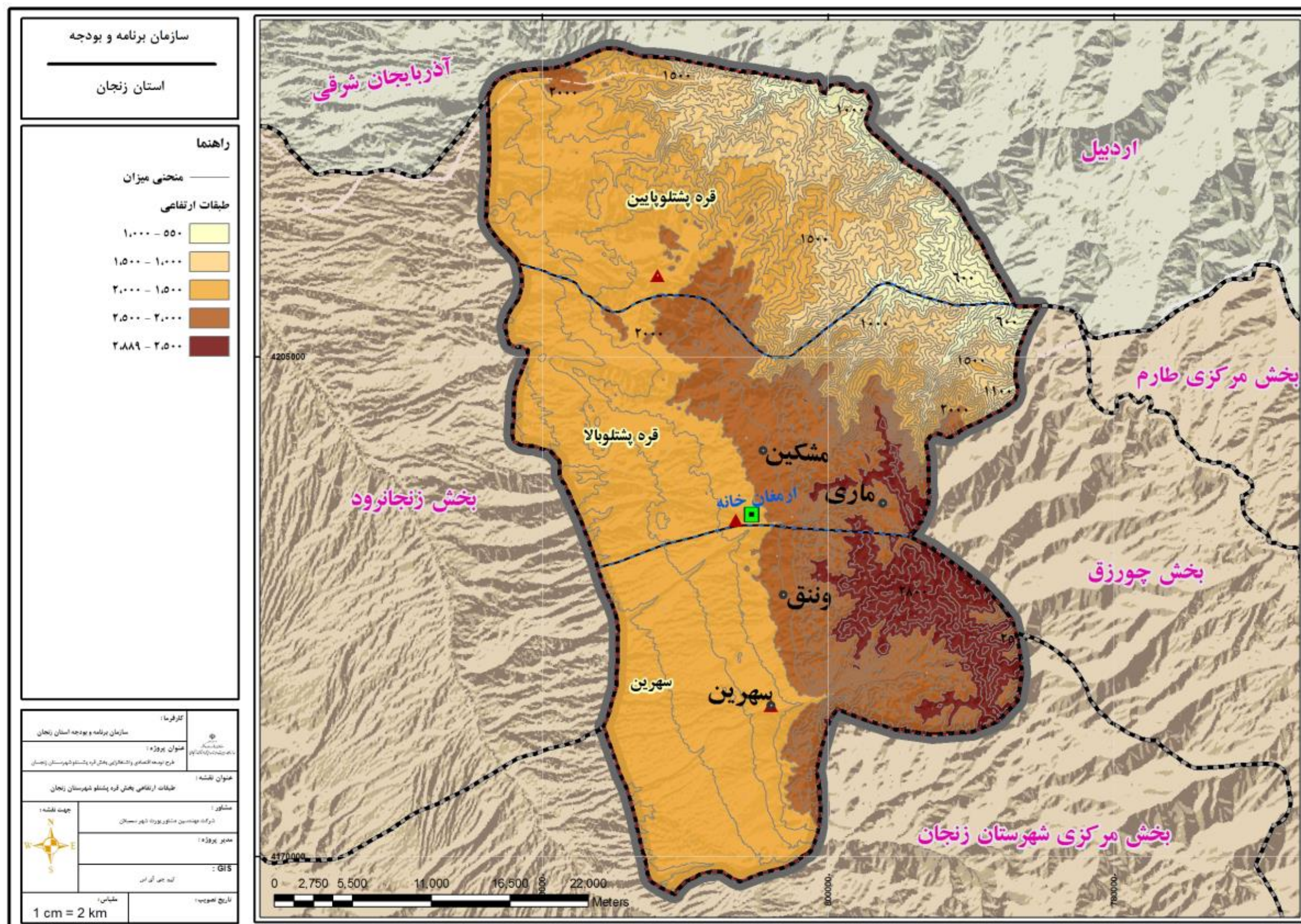
سه روستای هدف؛ روستاهای مشکین، وونق و سهرین در شیب صفر تا ۱۰ درصد واقع شده‌اند و روستای ماری در شیب با ده تا بیست و پنج درصد قرار گرفته که در نقشه درصد شیب نشان داده شده است.

جدول ۷: طبقات درصد شیب بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

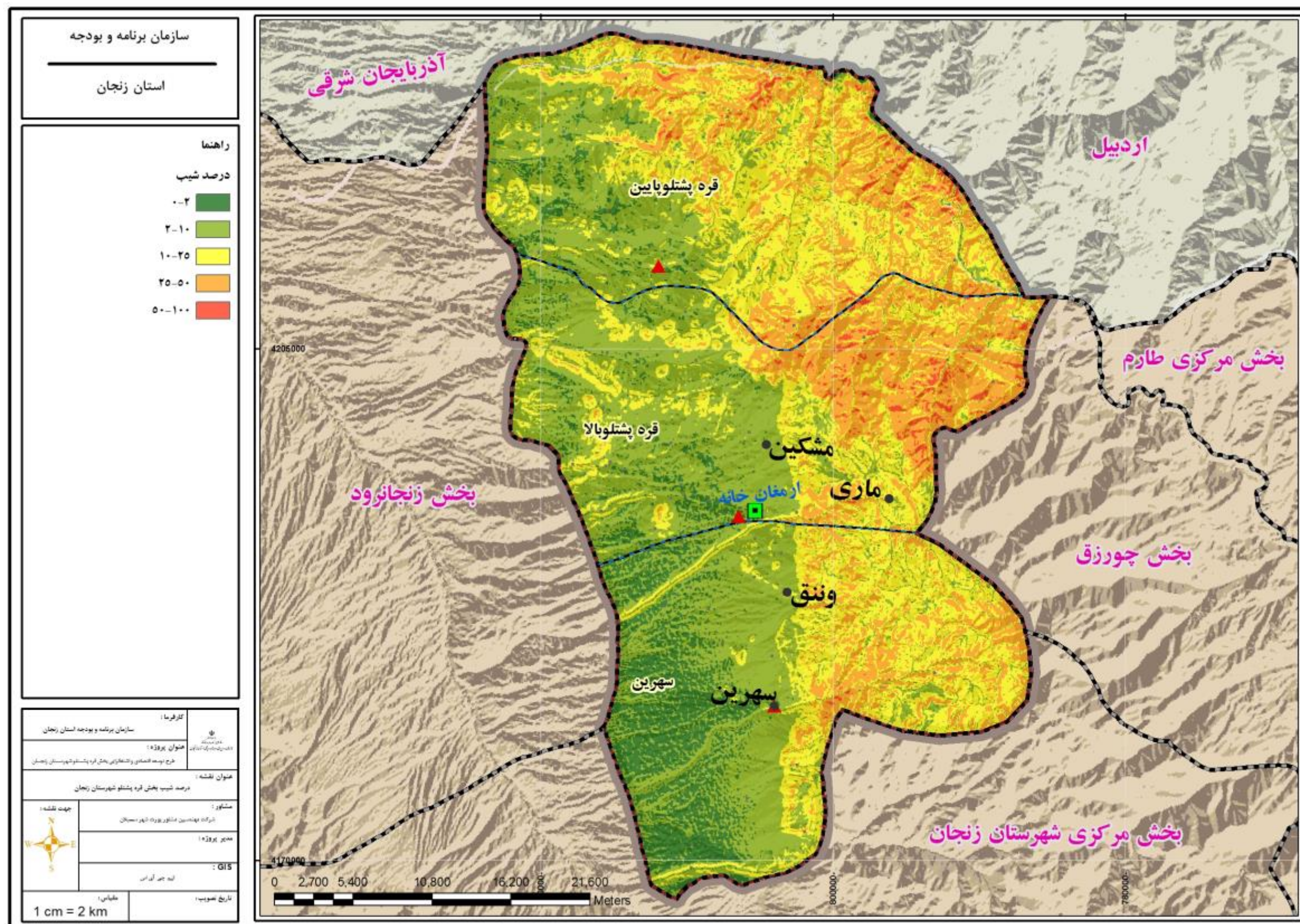
طبقه	محدوده شیب (درصد)	مساحت طبقات (هکتار)	درصد
۱	۰-۲	۱۷۸۸.۹۷	۱.۱۹۵۴۲۹
۲	۲-۱۰	۳۰۰۶۷.۷۶	۲۰.۰۹۱۹۸
۳	۱۰-۲۵	۴۵۰۵۵.۱۷	۳۰.۱۰۶۹۱
۴	۲۵-۵۰	۵۸۳۵۷.۸۷	۳۸.۹۹۶۰۹
۵	۵۰-۱۰۰	۱۴۳۸۰.۸۰	۹.۶۰

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

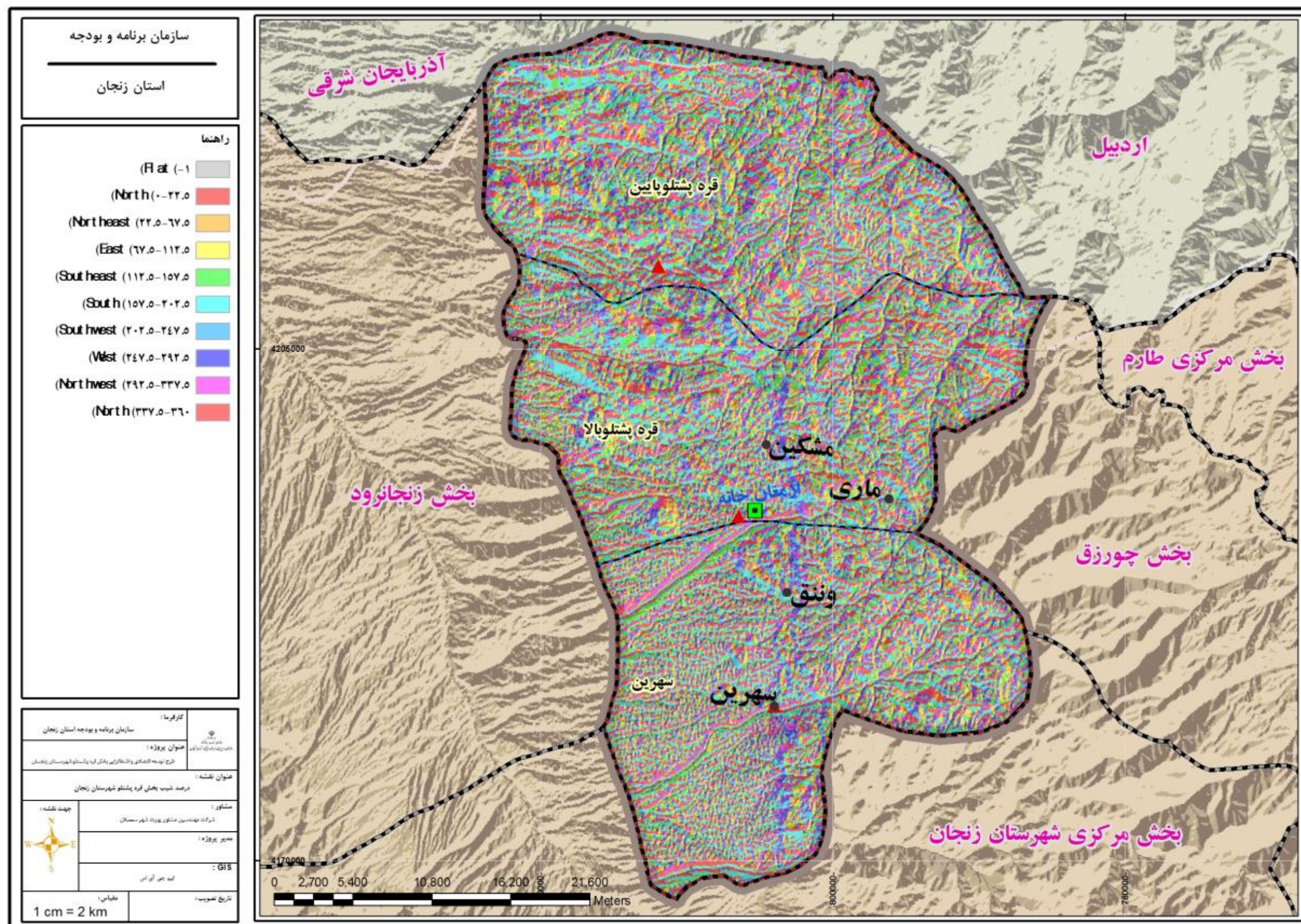
نقشه ۱۱: توپوگرافی بخش قره پستلو شهرستان زنجان

نقشه ۱۲: درصد شیب قره پشته شهرستان زنجان

نقشه ۱۳: جهت شیب بخش قره پستلو شهرستان زنجان

۲-۳-۵ مطالعات آب و هوایی

- بارش

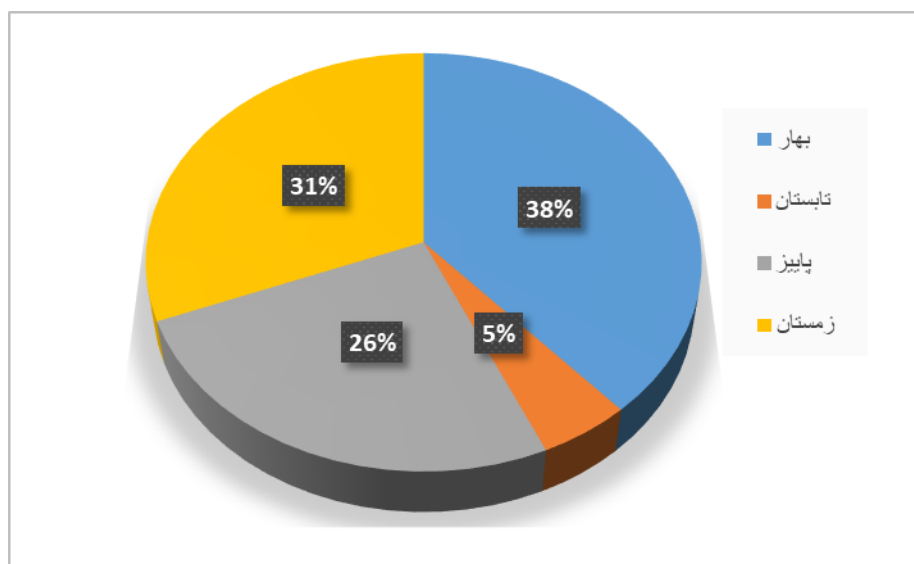
بر اساس اطلاعات جدول بارندگی، میانگین مجموع بارندگی سالیانه در محدوده مورد مطالعه ۲۹۴.۱ میلی متر است. بیشترین میزان بارش در فصل بهار (۳۸ درصد) در ماه های فروردین و اردیبهشت و کمترین میزان بارش در فصل تابستان (۵ درصد) در شهریور ماه می باشد. میزان بارش در سال های اخیر تا حدی کاهش یافته است به طوریکه مجموع بارش در سال ۱۳۴۸ از ۳۷۵.۸ میلی متر به ۲۱۴.۳ میلی متر در سال ۱۳۹۶ کاهش یافته است.

جدول ۸: میانگین و درصد بارش فصل های زنجان

زمستان	پاییز	تابستان	بهار	
۹۱.۲	۷۵.۳	۱۴.۴	۱۱۳.۲	میزان بارش
۳۱.۰۱	۲۵.۶	۴.۹	۳۸.۴۹	درصد

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

نمودار ۱: میانگین و درصد بارش فصل های زنجان

- دما

طبق جدول داده های دما، بیشترین میانگین دمای ماهانه مربوط به ماه های مرداد (۲۳.۷ درجه سانتی گراد) و تیر (۲۲.۹ درجه سانتی گراد) می باشد. حداکثر مطلق دما در طی سال های ۴۸ تا ۹۶، حدود ۴۰.۵ درجه سانتی گراد در تیر ماه ۱۳۹۴ و حداقل مطلق دما با ۲۸.۶- درجه سانتی گراد در بهمن ماه ۱۳۶۷ به ثبت رسیده است. حداقل و حداکثر مطلق دما در نوع استقرار تأسیسات کمک شایانی می کند. نمودار زیر مشخصات کلی میانگین دمای ایستگاه زنجان را در طی سال های ۱۳۷۸-۱۳۹۶ نشان داده است.

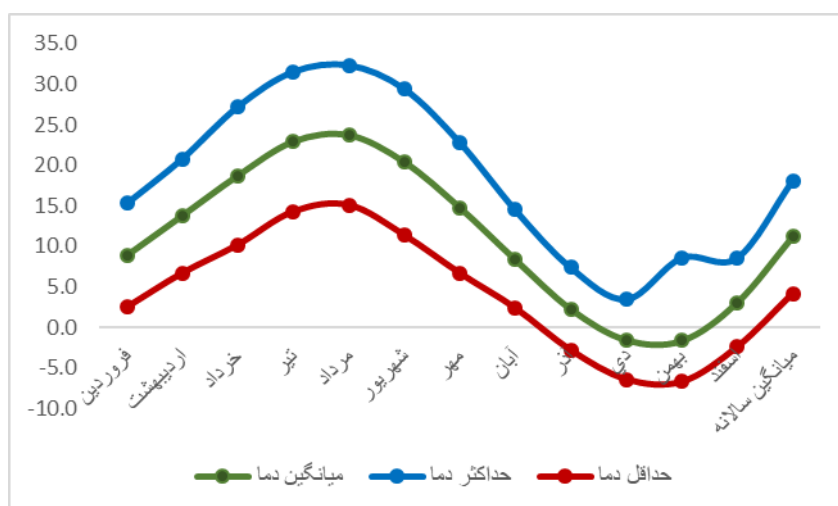
جدول ۹: اطلاعات مجموع بارش ماهانه (سال ۴۸-۹۶)

سال	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر	مرداد	شهریور	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	مجموع سالیانه
۱۳۹۶	۳۹.۸	۲۲.۱	۰.۰	۱.۳	۴.۸	۰.۰	۰.۰	۱۱.۷	۲۰.۰	۱۷.۵	۷۰.۳	۲۶.۸	۲۱۴.۳
۱۳۹۵	۶۲.۰	۲۸.۱	۱۵.۹	۱.۶	۰.۰	۰.۰	۰.۱	۲۲.۶	۲۱.۹	۹.۷	۲۷.۲	۴۲.۲	۲۳۱.۳
۱۳۹۴	۸۳.۲	۶.۶	۰.۵	۱.۱	۰.۰	۲.۹	۱۶.۶	۷۳.۶	۱۴.۶	۱۵.۹	۳۱.۸	۳۱.۶	۲۷۸.۴
۱۳۹۳	۴۳.۹	۴۰.۷	۱۹.۸	۱۸.۳	۰.۱	۰.۰	۴۸.۴	۱۹.۹	۳۵.۹	۴.۲	۴۳.۶	۳۱.۱	۳۰۵.۹
۱۳۹۲	۱۳.۹	۴۸.۳	۶.۱	۰.۰	۲.۰	۳.۰	۰.۴	۶۸.۶	۸۰.۷	۴.۸	۱۶.۲	۴۵.۵	۲۸۹.۵
۱۳۹۱	۹۴.۳	۵۵.۰	۱۷.۷	۳۳.۴	۵.۴	۶.۰	۵.۷	۵۸.۲	۱۷.۴	۱۸.۵	۵۰.۳	۲۹.۸	۳۹۱.۷
۱۳۹۰	۶۹.۱	۵۱.۲	۲۲.۴	۸.۰	۳۰.۳	۷.۴	۱.۰	۸۲.۱	۱.۱	۲۶.۵	۴۵.۳	۲۱.۵	۳۶۵.۹
۱۳۸۹	۴۳.۷	۹۹.۴	۴.۶	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۴.۶	۲.۱	۲۰.۸	۲۷.۶	۶.۶	۲۳.۷	۲۳۳.۱
۱۳۸۸	۵۱.۵	۳۸.۴	۲۲.۵	۱۷.۴	۰.۰	۹.۶	۱۳.۲	۷۲.۲	۱۵.۲	۱۱.۰	۴۳.۳	۳۰.۷	۳۲۵.۰
۱۳۸۷	۸.۹	۸.۲	۲.۵	۱۰.۲	۱.۴	۱۹.۶	۹.۷	۴۰.۲	۱.۲	۱۴.۱	۲۳.۶	۱۲.۷	۱۵۲.۳
۱۳۸۶	۸۷.۷	۸۳.۵	۲۳.۸	۱۷.۷	۱۲.۶	۱۰.۰	۱.۸	۹.۶	۴۷.۶	۹.۵	۱۹.۱	۳۴.۶	۳۵۷.۵
۱۳۸۵	۷۴.۵	۵۲.۸	۲۰.۲	۲.۷	۰.۰	۰.۰	۳۳.۳	۲۵.۵	۱۱.۹	۲۲.۴	۳۴.۹	۲۹.۶	۳۰۷.۸
۱۳۸۴	۲۰.۴	۶۴.۵	۷.۲	۰.۰	۹.۰	۱.۵	۰.۱	۶۳.۵	۴.۷	۲۷.۰	۶۵.۰	۱۰.۶	۲۷۳.۵
۱۳۸۳	۴۰.۱	۵۴.۵	۳۲.۳	۳۴.۴	۰.۰	۰.۰	۱۰.۶	۵۱.۱	۲۶.۴	۲۸.۴	۲۲.۴	۱۷.۴	۳۱۷.۶
۱۳۸۲	۸۸.۴	۳۲.۷	۷۲.۹	۰.۰	۱۷.۷	۱.۷	۱.۴	۲۸.۹	۳۹.۸	۳۵.۴	۳۷.۰	۶.۰	۳۶۱.۹
۱۳۸۱	۶۲.۳	۱۹.۵	۱.۲	۲۱.۳	۷.۵	۰.۶	۲.۵	۲۰.۷	۵۸.۶	۳.۸	۲۸.۷	۳۰.۳	۲۵۷.۰
۱۳۸۰	۴۲.۶	۲۶.۷	۹.۷	۲۶.۲	۰.۲	۰.۰	۱۷.۲	۳۸.۵	۱۷.۴	۱۴.۷	۱۶.۲	۲۲.۴	۲۳۱.۸
۱۳۷۹	۷۱.۵	۳۱.۹	۰.۶	۴.۴	۲.۰	۱۵.۴	۲۵.۰	۳۶.۶	۳۳.۰	۱۲.۹	۱۲.۶	۹.۷	۲۵۵.۶
۱۳۷۸	۲۶.۰	۲۱.۰	۰.۹	۴.۲	۱۸.۷	۰.۰	۰.۰	۲۴.۱	۲۳.۵	۲۱.۹	۲۴.۵	۳۳.۳	۱۹۸.۱
۱۳۷۷	۳۲.۰	۲۵.۵	۱۴.۱	۴.۹	۵.۷	۱.۲	۴.۸	۲۱.۹	۴.۰	۳۱.۳	۲۳.۳	۱۷.۶	۱۸۶.۳
۱۳۷۶	۴۲.۱	۳۲.۷	۱۱.۲	۱۶.۲	۰.۰	۰.۴	۱۱.۰	۴۷.۵	۳۵.۵	۲۸.۳	۳۷.۲	۶۹.۳	۳۳۱.۴
۱۳۷۵	۶۱.۶	۴۷.۰	۱۲.۲	۱۷.۹	۰.۰	۴.۲	۱۸.۷	۱۲.۴	۱۳.۹	۲۳.۱	۱۴.۱	۲۶.۴	۲۵۱.۵
۱۳۷۴	۳۰.۷	۶۶.۷	۵۲.۹	۱.۱	۰.۰	۰.۶	۶.۷	۳.۴	۱.۴	۱۴.۱	۳۵.۴	۵۳.۰	۲۶۶.۰
۱۳۷۳	۲۹.۶	۶۴.۷	۲.۱	۰.۰	۰.۰	۰.۸	۳۴.۰	۷۱.۱	۴۰.۲	۲۷.۸	۲۸.۴	۳۶.۱	۳۳۴.۸
۱۳۷۲	۱۲.۰	۵۶.۸	۱۱.۴	۰.۰	۱۵.۳	۹.۲	۰.۸	۱۲۰.۰	۵۳.۲	۴۸.۴	۲۹.۸	۶۸.۰	۴۲۴.۹
۱۳۷۱	۶۰.۹	۶۳.۲	۴۱.۲	۲.۸	۰.۰	۱۴.۹	۰.۱	۴.۳	۳۶.۵	۲۱.۷	۶.۳	۵۹.۷	۳۱۱.۶
۱۳۷۰	۶۱.۵	۶.۰	۳۲.۷	۱.۶	۰.۰	۰.۰	۳۰.۸	۱.۰	۶۰.۱	۳۵.۷	۱۵.۷	۴۰.۳	۲۸۵.۴
۱۳۶۹	۳۲.۹	۴۹.۹	۰.۰	۰.۰	۱.۰	۰.۵	۵.۹	۱۵.۷	۴.۶	۳۷.۱	۶.۹	۸۴.۰	۲۳۸.۵
۱۳۶۸	۱۳.۵	۶.۶	۰.۰	۰.۰	۲.۱	۰.۱	۴.۶	۱۸.۷	۲۱.۳	۲۰.۱	۳۸.۷	۴۱.۵	۱۶۷.۲
۱۳۶۷	۳۸.۶	۴۱.۰	۵.۴	۹.۱	۱۴.۶	۱۰.۸	۸.۰	۲۲.۳	۲۶.۴	۱۸.۴	۲۵.۶	۴۶.۸	۲۶۷.۰
۱۳۶۶	۵۹.۰	۱۵.۲	۵.۵	۰.۳	۱۶.۵	۰.۰	۶۸.۴	۴۴.۲	۱۷.۳	۶۰.۹	۳۵.۱	۲۴.۱	۳۴۶.۵
۱۳۶۵	۶۳.۲	۸۰.۶	۱۰.۸	۳.۴	۰.۰	۱.۴	۳۱.۲	۵۰.۳	۲۵.۰	۱۲.۶	۲۸.۰	۳۱.۲	۳۳۷.۷
۱۳۶۴	۳۳.۰	۵۹.۲	۱۷.۵	۰.۰	۱.۸	۰.۲	۲۵.۷	۴۸.۵	۴۰.۸	۷.۲	۴۴.۷	۱۲.۱	۲۹۰.۷

۴۰۶.۰	۲۲.۳	۲۰.۴	۲۶.۷	۴۷.۵	۵۹.۰	۳۳.۹	۰.۰	۰.۷	۰.۴	۵.۱	۱۴۹.۸	۴۰.۲	۱۳۶۳
۲۳۱.۸	۲۶.۶	۱۹.۴	۶.۹	۳۱.۹	۴.۰	۰.۰	۳.۰	۰.۱	۰.۰	۱۶.۸	۱۱۵.۶	۷.۵	۱۳۶۲
۳۰۸.۱	۲۰.۹	۲۱.۲	۴۸.۸	۲۷.۵	۲۵.۱	۶۸.۶	۰.۴	۰.۰	۴.۸	۲۰.۳	۵۰.۷	۱۹.۸	۱۳۶۱
۳۰۴.۰	۲۰.۱	۳۹.۰	۴۴.۹	۶.۸	۱۲.۸	۲۷.۶	۰.۰	۲.۴	۱۳.۳	۲۱.۶	۴۷.۵	۶۸.۰	۱۳۶۰
۳۱۹.۱	۸۳.۳	۴۲.۳	۴۰.۲	۸.۲	۴۰.۹	۱۸.۶	۰.۰	۰.۰	۶.۷	۰.۵	۳۰.۶	۴۷.۸	۱۳۵۹
۲۱۶.۹	۳۷.۲	۱۹.۶	۱۹.۱	۱۲.۲	۲۰.۳	۰.۶	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۲۲.۳	۳۶.۵	۴۹.۱	۱۳۵۸
۲۹۱.۸	۲۴.۷	۵۵.۶	۱۵.۵	۵۶.۹	۴۶.۱	۰.۲	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۴۴.۷	۳۰.۶	۱۷.۵	۱۳۵۷
۳۶۰.۲	۵۷.۴	۱۰.۸	۲۵.۲	۳۶.۳	۲۸.۷	۱۸.۰	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۴۶.۰	۹۶.۶	۴۱.۲	۱۳۵۶
۳۲۷.۷	۲۷.۶	۳۰.۳	۴۲.۹	۳۲.۲	۳.۹	۲۳.۱	۶.۳	۱.۶	۰.۲	۸.۰	۱۰۶.۸	۴۴.۸	۱۳۵۵
۲۸۹.۰	۴۱.۰	۴۹.۰	۳۱.۵	۱۷.۹	۰.۰	۲۰.۷	۰.۰	۰.۰	۰.۰	۸.۹	۹۵.۶	۲۴.۴	۱۳۵۴
۳۵۰.۸	۸۴.۶	۱۰.۷	۲۴.۶	۳۲.۸	۱۰.۴	۰.۰	۱۸.۰	۱۱.۷	۳۷.۳	۰.۲	۱۸.۵	۱۰۲.۰	۱۳۵۳
۲۶۷.۸	۱۰۰.۶	۳۵.۴	۴۷.۶	۱۰.۲	۰.۷	۰.۲	۰.۰	۶.۵	۰.۸	۳.۵	۱۷.۰	۴۵.۳	۱۳۵۲
۳۸۹.۶	۲۰.۳	۲۳.۴	۳۳.۱	۶۸.۵	۴۳.۸	۳.۹	۵.۸	۰.۰	۳.۴	۳۸.۲	۹۳.۷	۵۵.۵	۱۳۵۱
۳۴۷.۸	۴۰.۷	۳۹.۵	۳۱.۶	۳۴.۹	۲۷.۷	۳.۰	۰.۰	۱۸.۴	۰.۰	۱۲.۵	۶۹.۴	۷۰.۱	۱۳۵۰
۲۳۷.۴	۲۰.۹	۵۷.۵	۲۲.۷	۶۷.۲	۲.۸	۰.۰	۰.۰	۴.۶	۰.۲	۰.۰	۴۳.۷	۱۷.۸	۱۳۴۹
۳۷۵.۸	۴۰.۳	۱۶.۵	۴۸.۰	۳.۹	۵۲.۹	۵۰.۷	۸.۷	۰.۰	۱.۷	۹.۱	۵۴.۸	۸۹.۲	۱۳۴۸
۲۹۴.۱	۳۶.۱	۳۰.۲	۲۴.۹	۲۷.۹	۳۲.۹	۱۴.۵	۳.۴	۴.۴	۶.۷	۱۵.۴	۵۰.۲	۴۷.۶	میانگین بارش

مأخذ:سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

نمودار ۲: میانگین دما در ایستگاه آب و هواشناسی زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۱۰: مشخصات دمای شهرستان زنجان در سالهای ۹۶-۴۸

میانگین سالانه دما	اسفند	بهمن	دی	آذر	آبان	مهر	شهریور	مرداد	تیر	خرداد	اردیبهشت	فروردین	
۱۱.۲	۳.۱	۱.۶-	۱.۵-	۲.۳	۸.۴	۱۴.۸	۲۰.۴	۲۳.۷	۲۲.۹	۱۸.۷	۱۳.۸	۸.۹	میانگین دما
۱۸.۱	۸.۶	۸.۶	۳.۵	۷.۴	۱۴.۵	۲۲.۸	۲۹.۴	۳۲.۳	۳۱.۵	۲۷.۲	۲۰.۸	۱۵.۳	حداکثر دما
۴۰.۵	۲۵.۸	۱۷.۴	۱۹.۲	۲۱.۴	۲۷.۳	۳۳.۶	۳۸.۷	۴۰.۰	۴۰.۵	۳۷.۰	۳۱.۹	۲۷.۳	حداکثر مطلق دما
۴.۲	۲.۴-	۶.۷-	۶.۴-	۲.۸-	۲.۴	۶.۷	۱۱.۴	۱۵.۱	۱۴.۳	۱۰.۲	۶.۷	۲.۵	حداقل دما
۲۸.۶-	۲۱.۸	۲۸.۶	۲۵.۶	۲۱.۶	۱۵.۲	۴.۰-	۰.۰	۶.۶	۲.۴	۰.۸-	۵.۰-	۹.۸-	حداقل مطلق دما

مأخذ: سازمان آب و هواشناسی، ایستگاه سینوپتیک شهر زنجان

✓ طبقه‌بندی اقلیمی بر اساس روش دومارتن

در روش دومارتن با استفاده از دو پارامتر میانگین درجه حرارت سالانه و میزان بارندگی سالانه ضریبی برای خشکی تعریف می‌شود که این ضریب از فرمول زیر بدست می‌آید:

p : میانگین بارندگی سالانه

T : میانگین درجه حرارت سالانه

AI: ضریب خشکی

بر این اساس ۷ نوع اقلیم قابل تشخیص است.

جدول ۱۱: دسته‌بندی اقلیمی در روش دومارتن

نام اقلیم	محدوده ضریب خشکی دومارتن (I)
خشک	کوچتر از ۱۰
نیمه خشک	۱۰ تا ۱۹/۹
مدیترانه ای	۲۰ تا ۲۳/۹
نیمه مرطوب	۲۴ تا ۲۷/۹
مرطوب	۲۸ تا ۳۴/۹
بسیار مرطوب	بزرگتر از ۳۵

طبق آمار از سال ۹۶-۱۳۴۸، و بر اساس روش دومارتن، منطقه زنجان در محدوده نیمه خشک قرار دارد:

$$AI = \frac{294.1}{11.2 + 10} = 13.9$$

۲-۳-۶- عرصه‌های با ارزش زیست‌محیطی (با تأکید بر منابع و گونه‌های گیاهی و جانوری)

عرصه‌های حفاظت‌شده

مناطق حفاظت شده استان زنجان عبارت است از: منطقه حفاظت شده سرخ آباد و منطقه حفاظت شده انگوران. همچنین مناطق شکار ممنوعه استان زنجان عبارت است از: منطقه شکارممنوع خرمنه سر، منطقه شکار ممنوع خراسانلو و منطقه شکار ممنوع فیله خاصه.

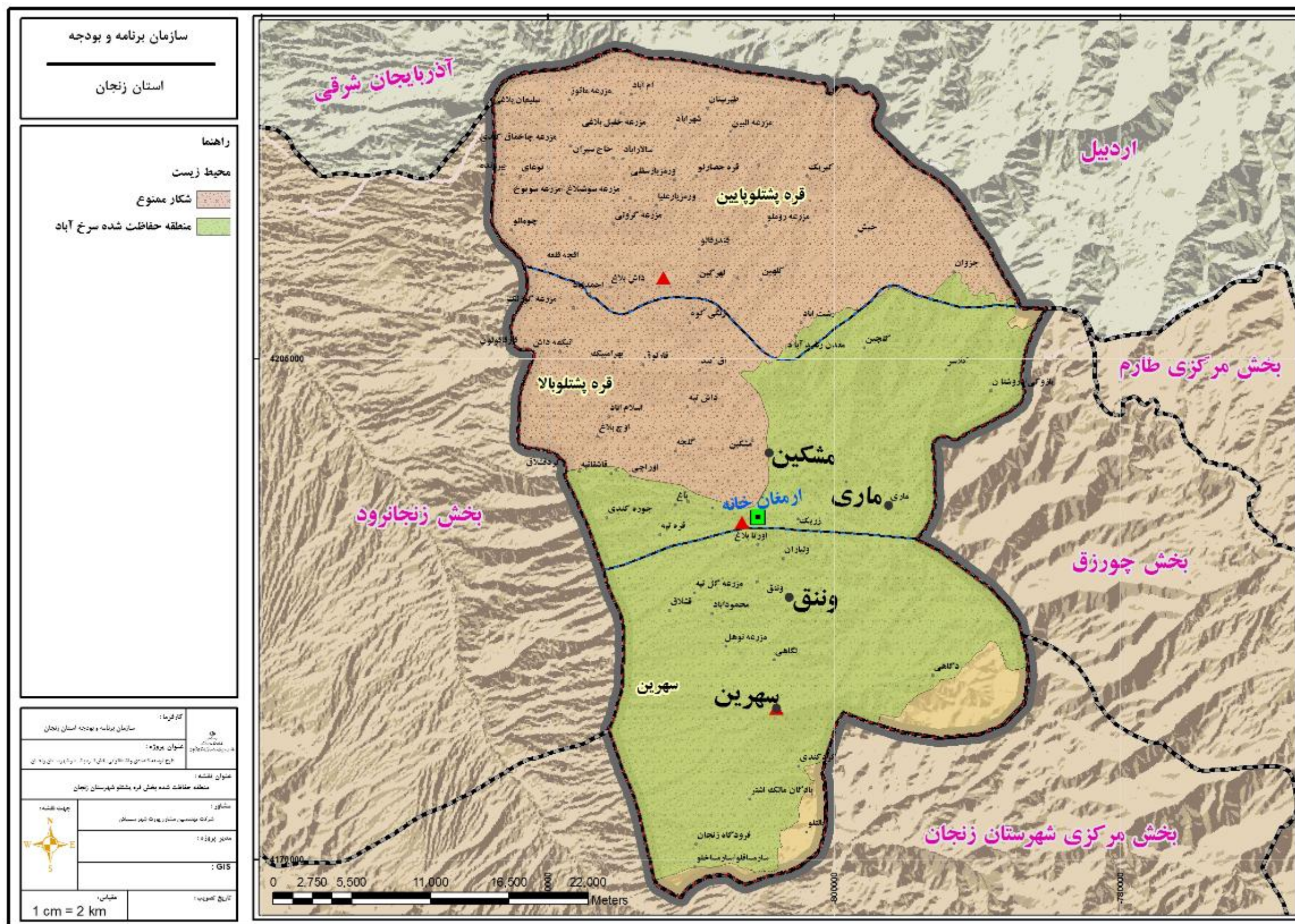
منطقه حفاظت شده سرخ آباد: این منطقه در حد فاصل شهرستان زنجان- طارم، با وسعت ۱۲۰۰۰۰ هکتار معادل ۳۸ درصد وسعت کل مناطق حفاظت شده استان می‌باشد. ۴۰ هزار هکتار آن در جنوب غربی شهرستان طارم در امتداد رودخانه قزل اوزن و مابقی ۸۰ هزار هکتار آن در شمال غربی شهرستان زنجان (۱۸ کیلومتری شمال غربی شهر زنجان) سهرین قرار دارد.

این منطقه ارزش‌های زیستگاهی زیادی دارد و از اکوسیستم‌های کوهستانی مرتفع، کوهپایه‌های دشتی و بیابانی، تالابی و رودخانه‌ای و جنگلی ترکیب شده است. علاوه بر غنی بودن این منطقه از نظر فلور گیاهان مرتعی و جنگلی سازگار با مناطق نیمه خشک، دارای گونه‌های از حیات وحش چون گل، بز، خرس، پلنگ، خوک، کبک دری و کبک بوده و یکی از مراکز جذب گردشگر به شمار می‌آید.

در بخش قره پشتلو شهرستان زنجان، محدوده بزرگی از آن جز مناطق حفاظت شده سرخ آباد است که این محدوده ۴۸.۸۴ درصد از مساحت بخش را به خود اختصاص می‌دهد. قسمتی دیگر در منطقه شکار ممنوع واقع شده است که این محدوده ۴۶.۹۵ درصد از اراضی بخش قره‌پشتلو را شامل می‌شود. نقشه زیر محدوده حفاظت شده و شکار ممنوع بخش قره پشتلو شهرستان زنجان را نشان می‌دهد.

بر اساس نقشه زیر سه روستای هدف؛ روستاهای ماری، ونق و سهرین در منطقه حفاظت شده سرخ‌آباد واقع شده و روستای مشکین در مرز منطقه حفاظت شده و منطقه شکار ممنوع قرار گرفته است.

۴۸

۲-۳-۷- منابع آبی

بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان از نظر هیدرولوژی در حوزه آبخیز قزل اوزن و رودخانه‌های قره‌چریان، ینگجه و سارمساقلو قرار دارد. رودخانه اصلی و مهم این بخش، رودخانه قزل اوزن است که در قسمت شمال شرق بخش قره‌پشتلو قرار دارد. پس از آن سه رودخانه دیگر، فرعی است که در دو دهستان قره‌پشتلو بالا و دهستان سهرین با جهت شرقی-غربی در جریان است.

شهر ارمغانخانه و روستای ماری در مسیر رودخانه قره‌چریان، قرار دارند و روستای سهرین نیز در مسیر رودخانه ینگجه واقع شده است.

در بخش قره‌پشتلو ۱۴ ایستگاه پمپاژ در مدار مورد استفاده قرار می‌گیرد که از این تعداد ۴ ایستگاه پمپاژ در دهستان قره‌پشتلو پایین، ۱۰ ایستگاه پمپاژ در دهستان قره‌پشتلو بالا و ۱ ایستگاه پمپاژ در دهستان سهرین واقع شده است. ظرفیت برداشت ایستگاه‌های پمپاژ در مدار، ۵۳۰۶ مترمکعب در روز است.

از بین روستاهای هدف تنها در روستای سهرین ایستگاه پمپاژ آب وجود دارد که حدود ۷۷۸ متر مکعب در روز برداشت می‌شود.

جدول ۱۲: تأمین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ

نام دهستان	نام روستا	کد روستا	تعداد ایستگاه پمپاژ در مدار	حجم ایستگاه پمپاژ در مدار - مترمکعب در روز
قره‌پشتلوپائین	اقچه قلعه	۲۳۶۳۲۸	۱	۲۹۵
قره‌پشتلوپائین	چومالو	۴۹۰۶۵۸	۱	۵۱۸
قره‌پشتلوپائین	داش بلاغ	۲۳۶۳۳۷	۱	۲۵۹
قره‌پشتلوپائین	قبله بلاغی	۲۳۶۳۴۸	۱	۴۳۲
جمع دهستان			۴	۱۵۰۵
قره‌پشتلوبالا	اوج بلاغ	۲۳۶۳۲۹	۱	۴۳۲
قره‌پشتلوبالا	تکمه داش	۲۳۶۳۳۴	۱	۳۴۶
قره‌پشتلوبالا	سارمساقلو	۲۳۵۹۶۱	۱	۳۴۶
قره‌پشتلوبالا	سهرین	۲۳۶۲۱۵	۲	۷۷۸
قره‌پشتلوبالا	قارلوق	۲۳۶۳۴۶	۱	۴۳۲
قره‌پشتلوبالا	قره تپه	۲۳۶۳۴۹	۱	۲۵۹
قره‌پشتلوبالا	قشلاق	۲۳۶۲۲۶	۱	۳۴۶
قره‌پشتلوبالا	کردکندی	۲۳۵۹۹۱	۱	
قره‌پشتلوبالا	لگاهی	۲۳۶۲۳۷	۱	۵۱۸
قره‌پشتلوبالا	ولیاران	۲۳۶۲۴۹	۱	۳۴۶
جمع دهستان			۱۱	۳۸۰۲

منبع: اداره آب و فاضلاب روستایی، ۱۳۹۷

طبق استعلام از آب و فاضلاب روستایی استان زنجان، روستاهای هدف را می‌توان به لحاظ بهره‌مندی از برداشت منابع آب زیرزمینی در سه دسته اصلی دارای چاه، قنات و چشمه تقسیم کرد. روستای سهرین یک حقه چاه عمیق

در حال آبدهی دارد که در سال ۱۳۹۶ حدود ۳۰۳۱۳۰ متر مکعب برداشت شده است. روستای مشکین از خط انتقال آب مجتمع قره‌پشتلو آب دریافت می‌کند. در جدول زیر منابع آبی بخش قره‌پشتلو نشان داده شده است.

جدول ۱۳: منابع آب زیرزمینی بخش قره‌پشتلو از شهرستان زنجان

نوع آب زیرزمینی	بخش قره‌پشتلو	روستاهای هدف
چاه	۹	۱
چشمه	۳	-
قنات	۹	-
انتقال از خط آب تصفیه شده مجتمع‌ها	۶	۱

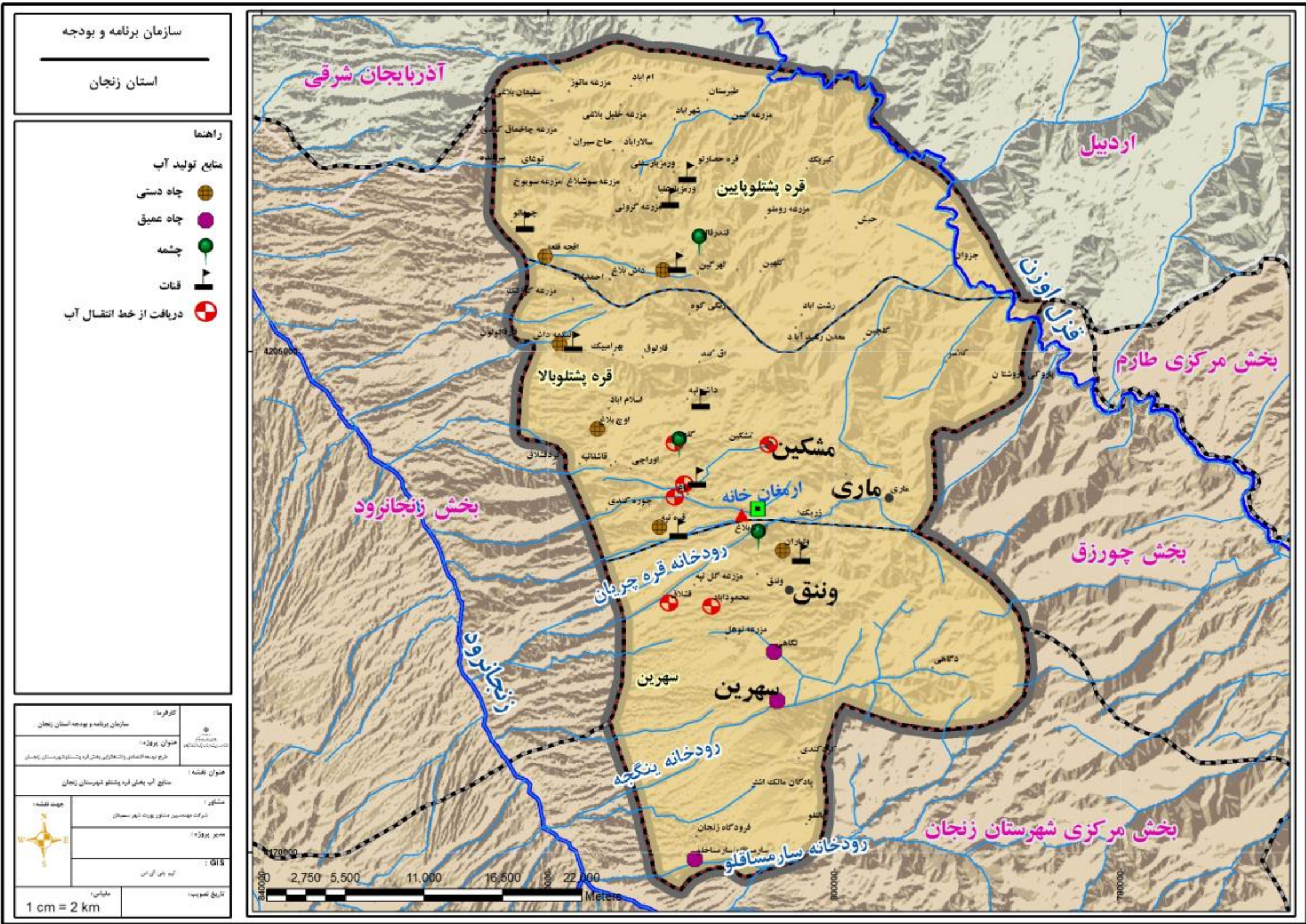
منبع: اداره آب و فاضلاب روستایی، ۱۳۹۷

جدول ۱۴: برداشت از منابع آب زیرزمینی (چاه، چشمه و قنات) در روستاهای هدف بخش قره‌پشتلو

روستا	چاه، چشمه، قنات و...	نام منبع	تولید به مترمکعب	وضعیت بهره‌برداری از چاه، چشمه، قنات و خط انتقال
سهرین	چاه عمیق	چاه عمیق سهرین	۳۰۳۱۳۰	در مدار بهره‌برداری
مشکین	دریافت از خط انتقال آب	دریافت از خط انتقال آب مجتمع قره‌پشتلو	-	در مدار بهره‌برداری

مأخذ: استعلام از آب و فاضلاب روستایی، ۱۳۹۷

نقشه ۱۵: موقعیت آب سطحی و منابع آب زیرزمینی بخش قره‌پستلو شهرستان زنجان

۲-۳-۸-خطر سیل

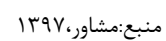
در بخش قره‌پشتلو چهار رودخانه؛ رودخانه قزل اوزن در قسمت شمال شرق، رودخانه قره چریان به صورت شرقی-غربی، رودخانه ینگجه در قسمت شرقی-غربی و رودخانه سارمساقلو در جنوب بخش در جریان است. بر اساس اطلاعات موجود این بخش به لحاظ خطر سیلاب در سه دسته خطر سیل شدید، خطر سیل متوسط و بدون خطر تقسیم بندی شده است. ۸۱ درصد از محدوده بخش قره‌پشتلو در محدوده بدون خطر واقع شده و ۱۸.۶۹ درصد در محدوده خطر سیل متوسط و ۰.۵۲ درصد در معرض خطر سیل شدید است که این محدوده در سمت شمال شرق و در اطراف رودخانه قزل اوزن می‌باشد. در جدول و نقشه زیر دسته‌بندی‌های خطر سیل نشان داده شده است.

جدول ۱۵: درصد و مساحت پهنه‌بندی خطر سیل بخش قره‌پشتلو در شهرستان زنجان

درصد	مساحت	خطر سیل	ردیف
۱۸.۶۹	۲۶۹۲۰.۴۰۰۳۹	خطر سیل متوسط	۱
۸۱.۰۷	۱۱۶۷۶۶	بدون خطر	۲
۰.۵۲	۷۶۰.۹۴۸۹۷۴۶	خطر سیل شدید	۳

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

از بین روستاهای هدف، سه روستای مشکین، ماری و ونق در پهنه بدون خطر سیل قرار دارد و روستای سهرین در پهنه خطر سیل متوسط واقع شده است.

۲-۳-۹- پوشش گیاهی

از لحاظ پوشش گیاهی، در این بخش درختان و گیاهانی مانند درختان میوه، صنوبر، ارس، گردو، سیاه تل، زالزالک، انار وحشی، داغداغان، زرشک، زیتون و گون، انواع آویشن، درمنه، کلاه میرحسن، چوبک، لاله، مرزه، انواع خانواده گندمیان، گیاهان بالشتکی و ثعلب می‌رویند.

همچنین انواع جانوران وحشی، انواع پرندگان شکاری، انواع پرندگان آبی و کنار آبی مهاجر زمستانی و انواع خزندگان از جمله جانوران این منطقه به حساب می‌آیند که در این منطقه وجود دارد. این جانوران مانند، آهوی ایرانی، گراز، سمور سنگی، پلنگ، پازن، گراز، خرس قهوه‌ای، سمورسنگی، سنجاب زمینی، رودک، پرندگانی چون کبک، کبک دری، هوبره، عقاب، شاهین، پرندگان آبی مانند دال، غاز خاکستری، خوتکا، لک لک سفید، باکلان، افعی البرزی، افعی شاخدار ایرانی، افعی زنجان و ماهیانی نظیر کپور، سیم و اسبله، باقرقره. جانوران اهلی از قبیل گاو و گوسفند و گاو میش، مرغ و خروس، غاز و اردک وجود دارد.

پوشش گیاهی بخش قره‌پشتلو در چهار دسته؛ پوشش گیاهی ویژه اراضی کشاورزی دیم به همراه دیمزارهای خز، اراضی کشاورزی آبی، مراتع متوسط در کوهستان‌های نسبتاً سرد و مراتع مرغوب و استپی گاه با درخت‌های پراکنده دسته‌بندی شده است. بیشترین پوشش گیاهی مربوط به پوشش گیاهی مراتع مرغوب و استپی‌گاهی با درخت‌های پراکنده است که مساحتی حدود ۴۹.۴۸ درصد اراضی بخش را به خود اختصاص داده است و هر ۴ روستای هدف، در این نوع از پوشش گیاهی قرار گرفته‌اند.

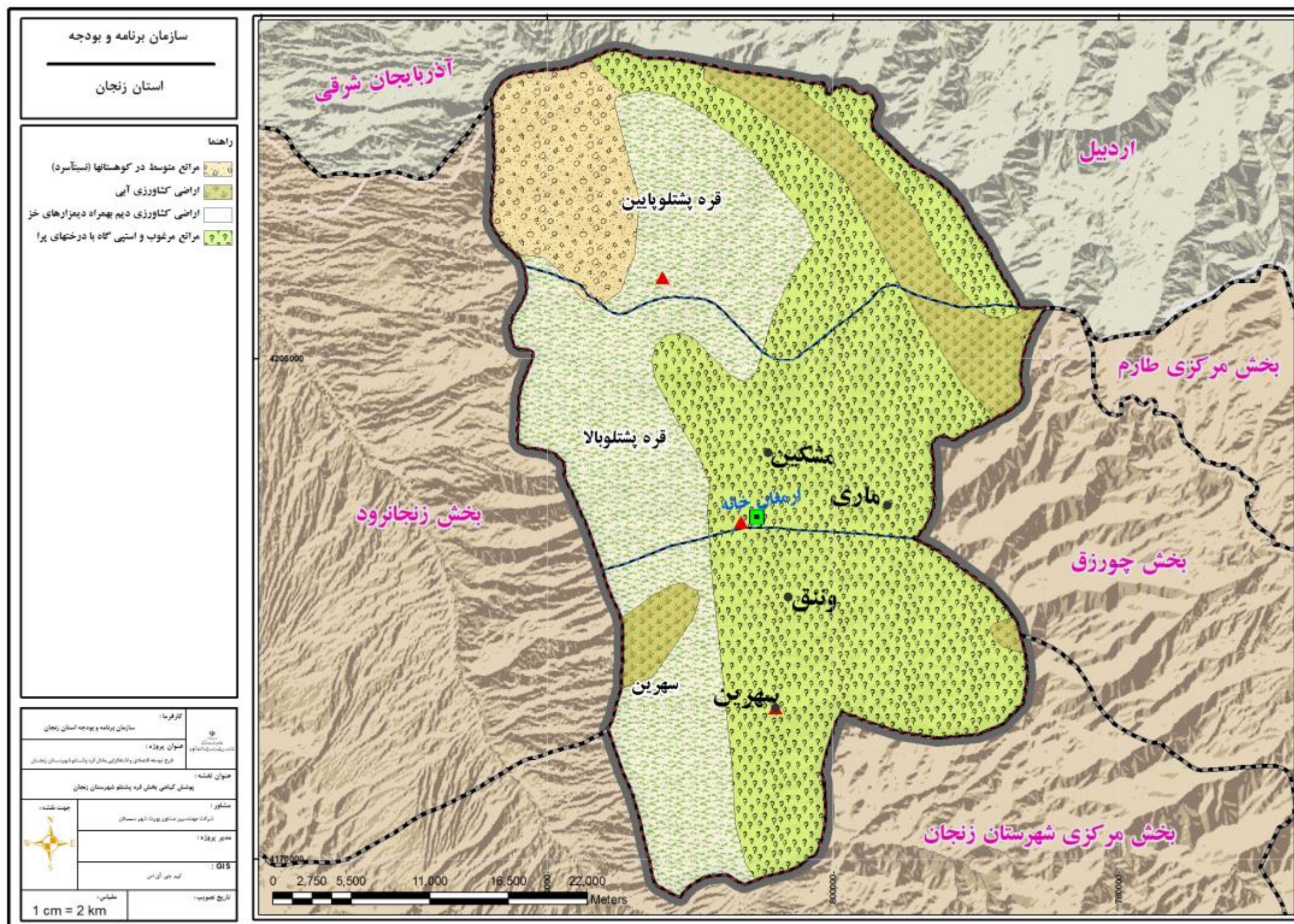
بعد از آن اراضی کشاورزی دیم به همراه دیمزارها با ۳۳.۰۱ درصد در مرتبه دوم، دارای بیشترین مساحت می‌باشد که در سمت جنوب و غرب بخش گسترده شده است. توضیحات مربوط به بخش پوشش‌های گیاهی در جدول زیر آورده شده که نمایش ترسیمی آن در نقشه زیر نشان داده شده است.

جدول ۱۶: نوع و مساحت پوشش گیاهی در بخش قره‌پشتلو از شهرستان زنجان

ردیف	پوشش گیاهی	مساحت	درصد
۱	مراتع مرغوب و استپی گاه با درخت‌های پرا	۷۱۲۶۵	۴۹.۴۸
۲	(مراتع متوسط در کوهستان‌ها (نسبتاً سرد	۱۲۸۰۲.۴۰۰۳۹	۸.۸۸
۳	اراضی کشاورزی دیم به همراه دیمزارهای خز	۴۷۵۴۵.۳۰۰۷۸	۳۳.۰۱
۴	اراضی کشاورزی آبی	۱۲۶۴۶.۰۶	۸.۷۸

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

△△

۲-۳-۱۰- کاربری اراضی

بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان از نظر کاربری اراضی عبارت است از: سکونت، اراضی زراعی دیم، مخلوط کاربری دیم و مرتع، مراتع با پوشش نسبی کم و نیمه تراکم و تاکستان. -سکونت:

اراضی شهری این بخش شامل شهر ارمغانخانه است که مساحتی حدود ۷۴.۲۸ هکتار از اراضی بخش قره‌پشتلو را اشغال کرده است.

اراضی زراعی دیم:

اراضی زراعی دیم این بخش مساحتی بالغ بر ۲۲۶۹۶.۳۰ هکتار از اراضی را به خود اختصاص داده است. با توجه به نقشه زیر، حدود ۵۵۶۴۸.۹۲ همکوار از اراضی را کاربری مخلوط درتع و دیم در بر گرفته است. صنعت:

در بخش قره‌پشتلو، شهرک صنعتی و نواحی صنعتی وجود ندارد و همه صنایع در بخش مرکزی زنجان تمرکز یافته است.

مراتع:

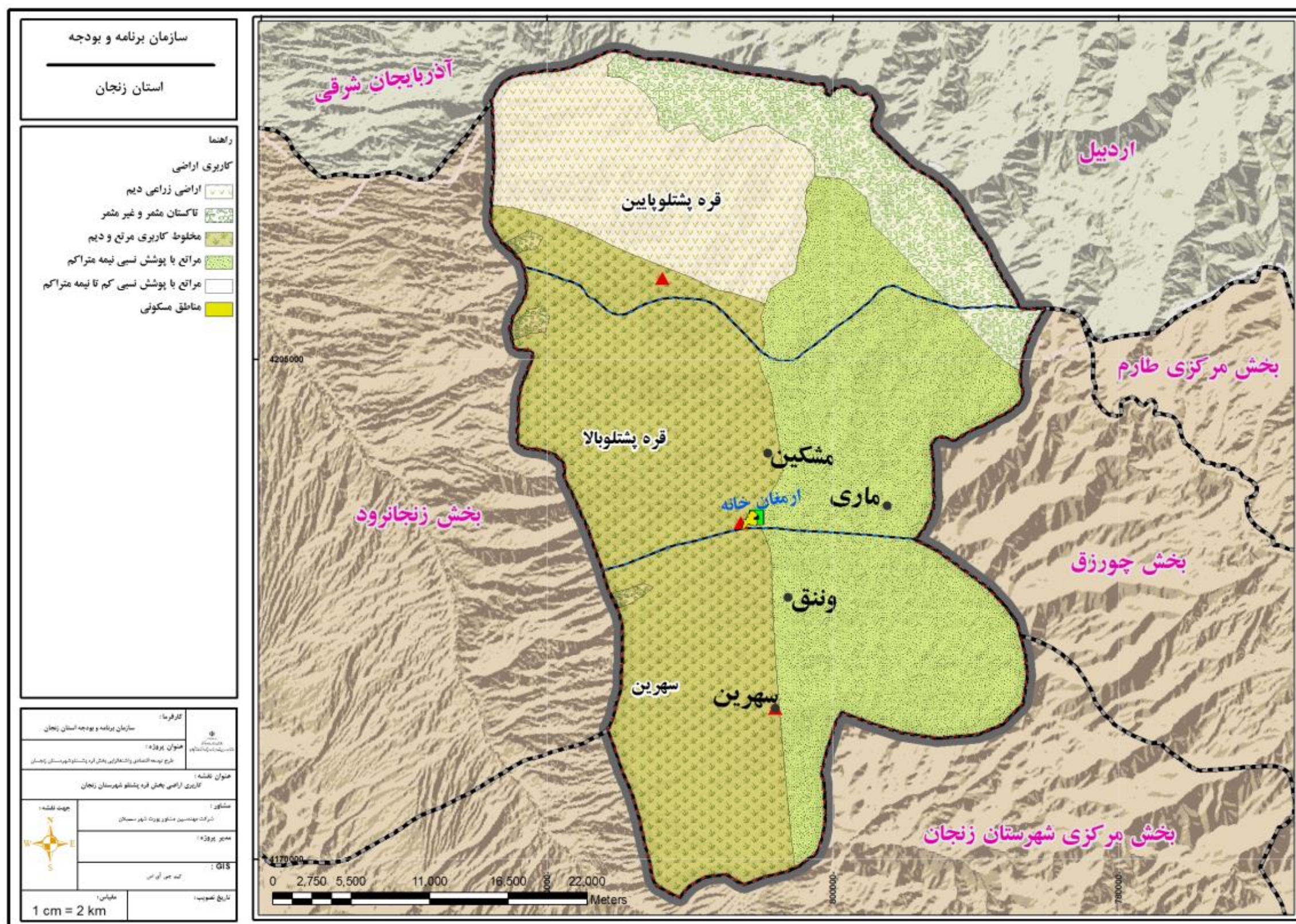
مراتع موجود در بخش قره‌پشتلو به دو بخش تقسیم شده است: مرتع پوشش نسبی کم تا نیمه متراکم و مراتع با پوشش نسبی نیمه متراکم. مساحت مراتع با پوشش نسبی کم تا نیمه متراکم برابر با ۱۴۹۰۵.۲۰ هکتار و مراتع با پوشش نسبی نیمه متراکم برابر با ۵۰۰۵۷.۷۰ هکتار بوده که در نقشه زیر نشان داده شده است. اراضی تاکستان مساحتی برابر با ۸۷۶.۴۰ هکتار را اشغال نموده است که درختان مثمر و غیرمثمر را در برمی گیرد.

جدول ۱۷: نوع و مساحت کاربری‌ها در بخش قره‌پشتلو از شهرستان زنجان

ردیف	نام کاربری	مساحت	درصد
۱	مرتع پوشش نسبی کم تا نیمه متراکم	۱۴۹۰۵.۲۰	۱۰
۲	اراضی زراعی دیم	۲۲۶۹۶.۳۰	۱۶
۳	مخلوط کاربری مرتع و دیم	۵۵۶۴۸.۹۲	۳۹
۴	مراتع با پوشش نسبی نیمه تراکم	۵۰۰۵۷.۷۰	۳۵
۵	تاکستان (مثمر و غیرمثمر) مج	۸۷۶.۴۰	۱
۶	مسکونی	۷۴.۲۸	۰
مجموع		۱۴۴۲۵۸.۸۰	۱۰۰

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

ΔΥ

۲-۴- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت منابع انسانی، اجتماعی، اقتصادی و زیرساختی بخش

۲-۴-۱- شناخت وضعیت منابع انسانی و اجتماعی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

ساختار اجتماعی - فرهنگی

سابقهٔ یکجانشینی و قدمت سکونتگاه‌های بخش قره‌پشتلو

در شهرستان زنجان یک اثر شش هزارساله پیکره سفالی گاو نر به ابعاد ۲ در ۳ در چهار سانتی متر و وزن ۲۰ گرم به رنگ نخودی مایل به قرمز کشف شده است. این پیکرک سفالی به صورت اتفاقی از یکی از مکان‌های تاریخی در منطقه قره پشتلو از توابع شهرستان زنجان به دست آمده است. طبق نظریه کارشناسان باستان‌شناسی، قدمت این پیکرک سفالی به دوران مس و سنگ ۴۵۰۰ - ۳۰۰۰ سال قبل از میلاد تعیین شده است. کشف این پیکرک سفالی موید ویژگی‌های هنری پیش از تاریخ در این منطقه است. در قسمت تحتانی زیر شاخ سمت راست این پیکرک منفذی تعبیه شده که احتمالاً محل اتصال تجهیزات به این پیکرک بوده است. ساخت این گونه پیکره‌های کوچک سفالی حیوانات در دوران پیش از تاریخ رایج بوده و در برخی مواقع با باورها و اعتقادات جوامع پیوند داشته است.^۱

علاوه بر پیکرک سفالی گاو نر، ۱۱۰ قطعه اشیای بسیار نفیس و گرانبه در منطقه قره پشتلو زنجان کشف شده است. اشیای به دست آمده از آثار هزاره چهارم قبل از میلاد مسیح (ع) تا قرن هشتم هجری قمری است و قدمت یک جانشینی استان زنجان را هم ردیف با تمدن‌های فلات مرکزی ایران مشخص می‌کند. از نادرترین آثار منحصر به فرد این مجموعه، کاسه سفالی جواهر نشانی است که متعلق به دوران سلوکیان در ایران می‌باشد و به لحاظ قدمت منابع تاریخی از این مقطع زمانی و داشتن کتیبه‌ای به خط یونانی، دارای ارزش هنری، علمی و تاریخی بسیاری است. ظروف سفالی متعلق به قرن سوم هجری و ظروف سفالی موسوم به سلطان آبادی متعلق به اوایل قرن هشتم هجری با نقوش و طرح‌های متنوع، در این مجموعه نمایانگر شکوفایی تاریخ تمدن در دوران ایلخانیان در منطقه قره پشتلو زنجان می‌باشد. همچنین زینت آلات و ادوات رزمی کشف شده از آثاری است که به اواخر هزاره دوم قبل از میلاد مسیح مربوط می‌شود. اشیای به دست آمده علاوه بر غنای علمی دارای میلیون‌ها دلار ارزش مادی است که بعضی از آنها می‌تواند زینت بخش موزه‌های هنری جهان باشد.^۲

مطالب فوق نشاندهنده قدمت بخش قره‌پشتلو می‌باشد که به مرکزیت شهر ارمغانخانه است. تاریخچه ارمغانخانه را می‌توان به دو بخش قبل از اسلام و بعد از اسلام مورد بررسی قرار داد:

شهر ارمغانخانه در اصطلاح محلی (ارما خانا) تلفظ می‌شود واز کلمه ایرماکانا گرفته شده است. ایرماک به معنای رودخانه بوده واز ترکی باستان گرفته شده است. ایرماکانا یعنی کرانه رود و به ترکی می‌شود (چابلاغ). همانطور که مشاهده می‌شود این شهر در کرانه رودخانه‌ای به همین نام قرار دارد. قدمت این شهر به دوره اشکانیان برمی‌گردد.

^۱ <https://fararu.com/fa/news/187357/%DB%8C%DA%A9-%D8%A7%D8%AB%D8%B1-%D8%B4%D8%B4-%D9%87%D8%B2%D8%A7%D8%B1%D8%B3%D8%A7%D9%84%D9%87-%D8%AF%D8%B1-%D8%B2%D9%86%D8%AC%D8%A7%D9%86-%DA%A9%D8%B4%D9%81-%D8%B4%D8%AF>

^۲ http://iribresearch.ir/paygah_marakez/cities/amaken_text.aspx?id=4026&cocode=16

در نزدیکی ارمغانخانه تپه‌های باستانی متعددی وجود دارد که مردم شهر آن را با نام تورپاخ قالا می‌شناسند. این تپه در فهرست آثار ملی ایران با شماره ثبت ۷۴۰۶ به نام تپه دوسران ثبت شده است. بررسی‌های تاریخی که از این ویرانه‌ها به عمل آمده حاکی از قدمت چندین هزار ساله شهر است. بسیاری از مورخان به این عقیده‌اند که شهر تاریخی ارمغان خانه توسط یک زلزله مهیب ویران شده و بازماندگان آن، شهری در نزدیکی ویرانه‌های شهر باستانی بنا کرده‌اند.

وجه تسمیه دیگر این شهر از آن لحاظ است که به‌علت آبادانی و بزرگی ارمغانخانه از قدیم‌الایام مرکز سکونت و حکومت و تفرجگاه سلاطین و خوانین بوده‌است که مدعوین را تحفه‌ای از سوی آن‌ها داده می‌شده و کسی دست خالی از آنجا برنمی‌گشته است.

پس از اسلام، مکتب تشیع در دوران صفویه ترویج یافته و به تدریج مراسم تعزیه خوانی در این شهر رایج شده و تاکنون ادامه دارد.

در زمان صفویه گروه‌هایی از طایفه افشار جنوب زنجان به دلایل نامعلومی در این شهر سکنی گزیده‌اند. در دوران قاجاریه و پهلوی این شهر و اکثر مناطق قره پشتلو تحت نفوذ روس‌ها و حزب توده قرار داشته است.

جمیز موریه انگلیسی در سال ۱۸۰۸-۱۸۰۹ میلادی مطابق با ۱۲۲۴-۱۲۲۳ هجری در زمان سلطنت فتحعلی شاه قاجار جزو هیاتی به ریاست سرهارفورد جونز از طرف پادشاه انگلستان به دربار ایران آمد.

کتاب وی که در سال ۱۸۱۲ میلادی در لندن به چاپ رسیده، علاوه بر توصیف شهر زنجان و ایلات ساکن در ناحیه و ولایت خمسه از کتیبه‌ای در ارمغانخانه یاد کرده که بسیارحائز اهمیت و جالب توجه است. متأسفانه گویا اطلاعی از این کتیبه امروزه در دست نیست.

در دوره زندیه، گذر کریمخان زند بسوی تبریز از این روستا بوده که از نامبرده درمحل بنام تورپاخ قالا که گویا محل قدیمی روستا قبل از این مکان بوده، مورد استقبال خوانین و اهالی منطقه قرار گرفته و هدایایی از سوی خوانین به کریمخان اعطاءمیشود.

وجود آثار باستانی و تاریخی متعدد من الجمله تورپاخ قالا در این روستا مبین تاریخی بودن این روستا است و هوای خنک و دلپذیر اطراف آن موجب رشد این روستا شده است.

در زمان فتحعلی شاه قاجار، سیاست قاجار بر سرکوب قوم افشار و کاستن از قدرت و نفوذ این قوم بوده و از آنجا که دخان گیلانی و حسنعلی خان گروسی و غیره نیز که به اراضی قوم افشار در خمسه چشم دوخته بودند و همانطوری که در کتاب ایل‌ها و چادرنشینان ایرج افشار آمده است، شهر هروآباد(خلخال) نیز که تحت مالکیت خوانین افشار بود که از افشارهای منطقه قره پشتلو و کاغذ کنان بودند و در دوره فتحعلیشاه مالکیت خلخال از چنگ خوانین افشار خارج شد.

در این راستا مخالفت خوانین ارمغانخانه که از قوم افشار و از بزرگان این قوم بودند با این شاه قاجاریه موجب شد قوشون فتحعلی شاه در محل بنام شاه دوزی(محل فعلی مرکز تحقیات کشاورزی در مزرعه گل تپه) به قصد حمله به این روستا اطراق کرده و چون خوانین ارمغانخانه پنداشتند یارای مقابله با این لشکر را نداشته عنقریب است که روستای ارمغانخانه بدست قوشون قاجاریه موردحمله وچپاول قرار گیرد دست به دامان ساداتی(میرولی و فرزندش

میر کمال) که از زنگی آباد شیراز به طارم آمده بودند، می‌شوند و شاه نیز بسبب احترام به سادات با اخذ تعهد از خوانین ارمغانخانه از حمله منصرف می‌شود و از طرف خود حاکمی برای این روستا انتخاب می‌کند. خوانین ارمغانخانه در جهت قدر دانی از سادات به همین سبب از برگشتن ایشان به طارم جلوگیری بعمل آورده و ایشان را در ارمغانخانه ساکن می‌کنند که بعداً این سادات روستای زریک را در محل کنونی تشکیل می‌دهند.

اهالی شهر ارمغانخانه تماماً مسلمان و دارای مذهب شیعه ۱۲ امامی هستند.

گویش اهالی این روستا به زبان ترکی است.

این شهر دارای یک رودخانه فصلی است؛ به نام رودخانه ارمغانخانه که در اصطلاح محلی به ارمخانا چایی و در نقشه‌ها به رودخانه قراچریان مشهور است که آب آن از آبریزهای بالا دست همچون آبریزان مزرعه قصبه و کوه‌های سرداب تامین می‌شود. و این رود پس از طی مسیری در حدود ۳۶۰۰ متر از شرق به غرب از روستای ماری شروع و پس از گذر از روستای زریک و محلی بنام قوزی گلی (استخر بره) و روستاهای قشلاق و قراچریان و کهران در نیک پی به رودخانه زنجانرود می‌پیوندد هم اکنون سدی بر روی این رودخانه در روستای زریک بنام سد بعثت ارمغانخانه در حال احداث است.

تعزیه و شبیه خوانی در ارمغانخانه یکی از مراسم مروف و دارای قدمت در بخش قره‌پشتلو است که از حدود ۴۰۰ سال پیش به زبان ترکی برگزار می‌شود. و در سال ۱۳۸۹ در شمار میراث معنوی ایران به ثبت ملی رسیده است.

این مراسم از اول محرم تا چهاردهم محرم و از اربعین تا بیست و هشتم صفر برگزار می‌شود. تکیه حسینی اعظم ارمغانخانه از قدیمی‌ترین تکیه‌های شمال غرب کشور به شمار می‌آید.

به نقل از بسیاری از بزرگان و ریش سفیدان، خصوصاً استاد حاج فیروز رستمی که از تعزیه خوان‌ها و تعزیه گردانان معروف است،

همچنین زنده یاد استاد میرزا باقر اسکندری که خود از تعزیه خوان‌ها و تعزیه گردان‌های مشهور بود. در حدود ۴۰۰ سال پیش شخصی به نام عیوض نسخه‌های تعزیه را از درگزین همدان آورده که بعداً توسط توکل خان مرحوم مورد ویرایش قرار گرفته است.

حاج فیروز می‌افزاید: توکل خان از بانیان و دست اندرکاران تعزیه در ارمغانخانه و از نوادگان ایل ترک افشار بوده و تعزیه را از پدران خود به ارث برده است.

توکل خان خود از مجلس‌نویسان طرفه و نوحه سرایان به نام بوده است که به کار تعزیه پرداخته‌اند و چندین پشت توکل خان تعزیه‌خوان، تعزیه‌گردان و از بانیان تعزیه در ارمغانخانه بوده‌اند.

توکل خان همه ساله، دوازده روز ماه محرم و دو روز مانده به ماه محرم مراسم شبیه‌خوانی را با شور و اشتیاق زایدالوصفی بر پا می‌کرده است.

در حقیقت یک معین البکا با تمامی مشخصات و شاخصه‌های مربوطه بوده و مهارت بسیار زیادی در این زمینه داشته است. دیدن شبیه در ماه محرم برای اهالی قره پشتلو علی‌الخصوص ارمغانخانه نوعی عادت و نوعی نیایش هست.

فرزند توکل خان، نصرت اله خان، که از تعزیه‌خوانان و تعزیه‌گردانان توانای ارمغانخانه بوده، در زیارت کربلای معلی، شبی در خواب رویای عجیبی را می‌بیند و به او نهیب می‌زنند که محل تعزیه در ارمغانخانه باید ترمیم شود، هراسان از خواب بیدار می‌شود و از دیدن چنین خوابی متعجب می‌شود.

گفته می‌شود: در مراجعت به ارمغانخانه شبیه‌خوانان و ریش‌سفیدان را از خوابی که دیده با خبر می‌کند و بعد از شور و مشورت، دست به ساختن تکیه‌ای در ارمغانخانه می‌زند.

در این میان با الگو برداری از مزار سید و سالار شهیدان امام حسین(ع)، تکیه‌ای بسیار باشکوه، زیبا و تقریباً نمونه، عرصه‌های بسیار وسیع برای کار و نمایشگری، راهرویی مشرف به آن، حجره‌ها، انبارهایی در اطراف و چند اصطبل برای نگهداری اسب‌ها می‌سازد.

تکیه ارمغانخانه در ادوار گذشته توسط مردم و افراد خیر چندین بار مورد ترمیم و بازسازی قرار گرفته است که از آن جمله می‌توان از مرحوم فاطمه خانم، مرحوم حاج مسیب اسدی و مرحوم حاج صفر افشاری نامبرد و به دلیل نامناسب و نامتناسب بودن و عدم جوابگویی به خیل مشتاقان نیاز به ترمیم و بازسازی اساسی داشت که اخیراً افراد خیر به همت اهالی و کمک‌های دولتی دست به چنین اقدامی زدند و تکیه را از هر باب بازسازی کردند و به شکوه و جلوه آن افزوده شد.

در این تکیه علاوه بر توکل خان مرحوم خاندان عیوض و پس از عیوض، پسرش ملا عرب بعد از وی پسرش اسکندر، پس از او ملا نجف بعد از ایشان، فرزندش ملاحسین، بعد از وی مرحوم میرزا باقر و در آخر کربلایی جواد اسکندری در تکیه ایفای نقش تعزیه کرده‌اند.

از تعزیه‌خوانان مشهور تکیه حسینی، در طول چند صد سال گذشته می‌توان از میرزا سمیع سهرینی، ملاسیفعلی، میرزا حسین قالایچی، میرزا علی نجفی، میرزا مجید، میرزا جمشید، کربلایی غلامحسین دوسرانی، میرزا علی فرزند قنبر اهل باکو، حاج مسیب اسدی، میرزا باقر، کربلایی بهار، حاج رمضان، ملانجف، ملا حسین، میرزا قهرمان، مشهدی رزاق، میرزا تراب اسدی، میرزا یعقوب، حاج فیروز رستمی، کربلایی اسلام افشاری، کربلایی عیسی مرشدی، جعفرعلی افشاری، کربلایی عباس اوجاقلو، کربلایی رسول اوجاقلو، کربلایی علیرضا رستمی و کربلایی شاه حسین مقصودی و دیگر عزیزان را نام برد.

در پایان باید گفت: هنر تعزیه در شهر ارمغانخانه با قدمتی که دارد سال هاست که توانسته در طول سال نظر مخاطبین فراوانی از اقصای نقاط ایران اسلامی را به خود جلب نماید^۳.

ساختار و ترکیب جمعیت

جمعیت

بخش قره پشتلو شهرستان زنجان دارای ۱۵۹۶۹ نفر جمعیت می‌باشد. دهستان قره پشتلو بالا دارای ۳۰ آبادی، ۲۳ آبادی دارای سکنه و ۵۱۴۷ نفر جمعیت روستایی است. دهستان قره پشتلو پایین دارای ۳۳ آبادی ۱۸ آبادی دارای سکنه و ۲۳۲۴ نفر جمعیت روستایی، دهستان سهرین دارای ۱۶ آبادی و ۱۲ آبادی دارای سکنه و ۶۳۴۹ نفر

^۳ <https://www.ostandari-zn.ir/b3/%D8%B4%D9%87%D8%B1-%D8%A7%D8%B1%D9%85%D8%BA%D8%A7%D9%86%D8%AE%D8%A7%D9%86%D9%87>

جمعیت، همچنین شهر ارمغانخانه به عنوان مرکز بخش دارای ۲۱۴۹ نفر جمعیت است که کل جمعیت شهری بخش را شامل می‌شود. در مجموع بخش قره پستلو بر طبق سرشماری جمعیتی سال ۱۳۹۵ دارای ۱۳۸۲۰ نفر جمعیت روستایی است. روستاهای هدف بخش قره پستلو در مجموع با جمعیت ۴۸۱۸ نفر، حدود ۳۵ درصد از جمعیت ۱۳۸۲۰ نفری جمعیت روستایی بخش را شامل می‌شوند. این روستاها در دو دهستان قره‌پستلو بالا و دهستان سهرین واقع شده است که تعداد آبادی‌های آنها در جداول زیر آورده شده است.

جدول ۱۸: تعداد و جمعیت سکونتگاه‌های بخش قره پستلو بالا شهرستان زنجان

نام	آبادی دارای سکنه	آبادی خالی از سکنه	جمعیت
بخش قره پستلو	۵۲	۲۶	۱۵,۹۶۹
جمعیت روستایی بخش قره پستلو			۱۳,۸۲۰
دهستان قره پستلو بالا	۲۳	۷	۵,۱۴۷
دهستان قره پستلو پایین	۱۸	۱۵	۲,۳۲۴
دهستان سهرین	۱۲	۴	۶,۳۴۹
شهر ارمغانخانه	-	-	۲,۱۴۹

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

جدول ۱۹: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان قره پستلو بالا در سال ۱۳۹۵

نام	خانوار	جمعیت
دهستان قره پستلو بالا	۱,۵۳۴	۵,۱۴۷
قره تپه	۱۸۶	۶۳۰
اسلام آباد	۱۱	۳۶
اوج بلاغ	۵۵	۱۷۹
اوراچی	۶	۱۹
باغ	۷۸	۲۹۸
جوره کندی	۱۱۸	۴۲۲
قاشقاتپه	۲۲	۷۱
کردقشلاق	۹	۴۴
گلجه	۵۳	۱۶۶
یله قارشان	۰	۰
پازوکی/دروشتان	۱۲	۳۷
کلاسیر	۶	۱۹
گلچین	۱۱	۳۱
ماری	۸۰	۲۸۱
جلیل آباد	۸۲	۲۶۶
داش تپه	۷۵	۲۵۱
دوسران	۳۴	۱۱۴
زرریک	۲۹	۹۳

۰	۰	طاق کندی
۰	۰	مزرعه بیگ بلاغی
۰	۰	مزرعه قارباسان
۰	۰	مزرعه قره داش
۱,۲۶۴	۳۶۶	مشکین
۹۹	۳۱	اق کند
۳۵۸	۱۱۸	بهرامبیک
۲۴۲	۸۴	تیکمه داش
۱۳۴	۳۹	زنگی کوه
۰	۰	قارقاولون
۹۳	۲۹	قارلوق
۰	۰	مزرعه گوزلک

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

جدول ۲۰: تعداد روستاها و جمعیت روستایی دهستان سهرین در سال ۱۳۹۵

نام	خانوار	جمعیت
دهستان سهرین	۱,۹۴۹	۶,۳۴۹
پالتلو	۱۶	۳۴
سارمساقلو/سارمساخلو	۱۶۴	۵۲۸
کردکندی	۷۱	۲۴۶
مزرعه نوهل	۰	۰
فرودگاه زنجان	*	*
پادگان مالک اشتر	۰	۰
سهرین	۷۷۱	۲,۴۲۴
دگاهی	۵۶	۱۸۵
لگاهی	۱۳۲	۴۵۱
وننق	۲۵۳	۸۴۹
اورتا بلاغ	۸۰	۲۷۳
محمودآباد	۶۰	۲۲۵
مزرعه گل تپه	۰	۰
مزرعه یاقمردرق	۰	۰
ولیاران	۱۷۴	۵۹۱
قشلاق	۱۷۰	۵۳۲

منبع: مرکز آمار ایران، نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

ساختار سنی و جنسی

نسبت جنسی شهرستان زنجان در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۰۰، ۱۰۱ و ۱۰۱ مرد در مقابل ۱۰۰ زن بوده است. آمار فوق حاکی از افزایش تعداد مردان نسبت به تعداد زنان در طول ۱۰ سال است. میزان نسبت جنسی شهرستان زنجان در مقایسه با استان زنجان و کل کشور رقم پایین‌ترین را نشان می‌دهد. در سطح کل کشور نسبت جنسی از ۱۰۴ در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۲ در سال ۱۳۹۰ کاهش یافته است و در سرشماری سال ۱۳۹۵، با افزایش، به ۱۰۳ مرد در مقابل ۱۰۰ زن رسیده است.

جدول ۲۱: نسبت جنسی شهرستان زنجان به انضمام استان زنجان و کشور

نسبت جنسی	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵
کل کشور	۱۰۴	۱۰۲	۱۰۳
استان زنجان	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲
شهرستان زنجان	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۱
بخش قره پشتلو	۱۰۲	۹۹	۱۰۵
دهستان قره پشتلو بالا	۱۰۲	۹۹	۱۰۱
دهستان قره پشتلو پایین	۱۰۰	۹۹	۱۰۸
دهستان سهرین	-	-	۱۰۲

منبع: مرکز آمار، ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵

گروه‌های سنی

بر اساس آمار سرشماری ۱۳۹۵ که گروه‌های سنی از اطلاعات مربوط به کل شهرستان زنجان استخراج شده است، در مجموع ۲۲ درصد از جمعیت شهرستان کمتر از ۱۵ سال، ۷۱ درصد بین ۱۵ تا ۶۵ سال و ۷ درصد بالاتر از ۶۵ سال سن دارند. جدول و هرم سنی جمعیت، نحوه توزیع جمعیت در گروه‌های سنی را نشان می‌دهد.

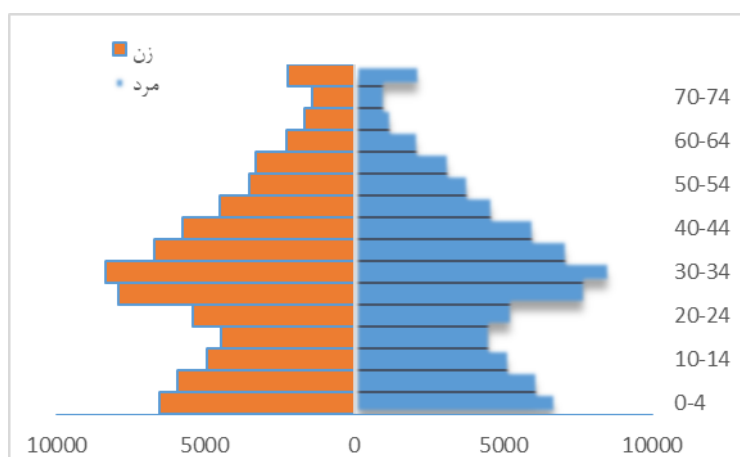
جدول ۲۲: وضعیت گروه‌های سنی جمعیت در شهرستان زنجان ۱۳۹۵

سن	جمع			نقاط شهری			نقاط روستایی		
	تعداد	طبقه‌بندی	درصد	تعداد	طبقه‌بندی	درصد	تعداد	طبقه‌بندی	درصد
تمامی سنین	۵۲۱۳۰۲	۱۰۰		۴۳۳۴۷۵	۱۰۰		۸۷۸۲۶	۱۰۰	
۴۰- ساله	۴۴۶۴۷	۱۱۷۴۱۰	۲۲	۳۶۵۲۵	۹۵۴۶۵	۲۲	۸۱۲۲	۲۱۹۴۵	۲۵
۹-۵ ساله	۳۸۷۴۵			۳۱۳۴۸			۷۳۹۷		
۱۴-۱۰ ساله	۳۴۰۱۸			۲۷۵۹۲			۶۴۲۶		
۱۹-۱۵ ساله	۳۴۵۹۲	۳۶۹۶۱۲	۷۱	۲۸۵۸۷	۳۱۰۸۰۳	۷۲	۶۰۰۵	۵۸۸۰۸	۶۷
۲۴-۲۰ ساله	۴۳۲۶۹			۳۴۱۶۸			۹۱۰۱		
۲۹-۲۵ ساله	۵۵۷۶۸			۴۶۸۳۶			۸۹۳۲		
۳۴-۳۰ ساله	۵۵۸۶۶			۴۸۳۲۷			۷۵۳۹		
۳۹-۳۵ ساله	۴۷۹۷۸			۴۰۹۶۱			۷۰۱۷		
۴۴-۴۰ ساله	۳۸۷۴۳			۳۲۸۲۲			۵۹۲۰		
۴۹-۴۵ ساله	۳۲۳۸۲			۲۷۵۵۴			۴۸۲۸		

		۳۳۸۵			۲۰۶۲۱			۲۴۰۰۶	۵۰-۵۴ ساله
		۳۳۳۲			۱۷۳۸۱			۲۰۷۱۳	۵۵-۵۹ ساله
		۲۷۴۹			۱۳۵۴۶			۱۶۲۹۵	۶۰-۶۴ ساله
۸	۷۰۷۳	۲۰۳۱	۶	۲۷۲۰۷	۸۷۱۹	۷	۳۴۲۸۰	۱۰۷۵۰	۶۵-۶۹ ساله
		۲۰۵۸			۷۰۷۹			۹۱۳۷	۷۰-۷۴ ساله
		۱۳۵۷			۵۰۵۷			۶۴۱۴	۷۵-۷۹ ساله
		۹۷۵			۳۸۰۲			۴۷۷۷	۸۰-۸۴ ساله
		۴۴۱			۱۷۱۲			۲۱۵۳	۸۵-۸۹ ساله
		۱۸۳			۷۵۲			۹۳۵	۹۰-۹۴ ساله
		۲۰			۶۱			۸۱	۹۵-۹۹ ساله
		۸			۲۵			۳۳	۱۰۰ ساله و بیشتر

منبع: مرکز آمار، ۱۳۹۵

نمودار ۳: هرم سنی شهرستان زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

رشد جمعیت (نرخ رشد، میزان باروری، مرگ و میر و مانند آن)

جمعیت روستایی شهرستان زنجان از ۱۰۴۰۳۹ نفر در سال ۱۳۴۵ به ۱۱۵۷۰۸ نفر در سال ۱۳۷۵ افزایش یافته و مجدداً در سال ۱۳۸۵ به ۱۰۴۶۱۷ نفر کاهش یافته و با سیر نزولی در سال ۱۳۹۵ به ۸۷۶۲۷ نفر رسیده است. جمعیت روستایی بخش قره پشتلو زنجان در سال ۱۳۴۵ از ۵۲۲۹۸ نفر به ۵۷۵۴۶ نفر افزایش یافته و از سال ۱۳۷۵ با سیر نزولی به ۵۱۱۵۵ نفر در سال ۱۳۹۵ رسیده است.

نرخ رشد جمعیت روستایی در بخش قره پشتلو شهرستان زنجان بین سال های ۱۳۴۵ تا ۱۳۹۵ در حدود ۰.۰۴- درصد محاسبه شده است. نرخ رشد جمعیت در فاصله ده ساله ۰.۹۲- درصد و نرخ رشد بین سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ رقم بزرگ ۱.۷۸- درصد بوده است که نشان از مهاجر فرستی بالای ساکنین روستا به شهر زنجان است. این رقم در مقایسه با نرخ منفی کل شهرستان زنجان (۲.۱۲- درصد) وضعیت بهتری را نشان می دهد.

در حقیقت سبک جدیدی از زندگی در منطقه در حال شکل‌گیری است که به دنبال استفاده همزمان از مزایای اقتصادی-خدماتی شهر زنجان و روستاهاست. به این معنی که یک نوع سکونت در شهر و مراجعه به روستا در ماه‌های کار کشاورزی شکل گرفته است و این امر باعث شده است تا از جمعیت ساکن روستایی کاسته شود. نرخ رشد بالای شهر زنجان در ده سال (۲.۳۴ درصد) و پنج سال گذشته (۲.۱۸ درصد) نشان از مهاجر پذیری شدید این شهر در طول ۱۰ ساله گذشته است.

جدول ۲۳: جمعیت روستایی و نرخ رشد آن در بخش قره پستلو شهرستان زنجان از سال ۹۵-۱۳۴۵

	جمعیت سال							
	۱۳۴۵	۱۳۵۵	۱۳۶۵	۱۳۷۵	۱۳۸۵	۱۳۹۰	۱۳۹۵	
شهرستان زنجان	۱۰۴۰۳۹	۱۱۸۷۴۵	۱۱۵۷۷۵	۱۱۵۷۰۸	۱۰۴۶۱۷	۹۷۵۱۵	۸۷۶۲۷	
بخش قره پستلو	۱۹۱۱۸	۲۱۲۲۳	۱۹۲۴۰	۱۸۸۲۲	۱۷۵۲۳	۱۴۵۲۸	۱۳۸۰۷	
	نرخ رشد							
	۵۵-۱۳۴۵	۶۵-۱۳۵۵	۷۵-۱۳۶۵	۷۵-۱۳۸۵	۸۵-۱۳۹۰	۹۵-۱۳۹۰	۹۵-۱۳۸۵	۹۵-۱۳۴۵
شهرستان زنجان	۱.۳۳	۰.۲۵-	۰.۰۱-	۱.۰۰-	۱.۴۰-	۲.۱۲-	۱.۷۶-	۰.۴۳-
بخش قره پستلو	۱.۰۵	۰.۹۸-	۰.۲۲-	۰.۷۱-	۳.۶۸-	۱.۰۱-	۲.۳۶-	۰.۶۵-

منبع: مرکز آمار، ۱۳۹۵ و محاسبات: مشاور، ۱۳۹۷

در میان روستاهای هدف انتخاب شده برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی، سه روستای هدف؛ روستاهای ماری، ونق و مشکین، دارای نرخ رشد منفی جمعیتی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ بوده‌اند و در همین بازه زمانی روستای سهرین نرخ رشد مثبت دارد. جدول زیر جمعیت روستاهای هدف را در سرشماری‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ نشان داده و همچنین نرخ رشد جمعیتی این روستاها محاسبه شده و در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۲۴: نرخ رشد جمعیت روستاهای هدف بخش قره پستلو شهرستان زنجان بین سال‌های ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۵

نام	سال			نرخ رشد		
	۸۵	۹۰	۹۵	۹۵-۱۳۸۵	۹۰-۱۳۸۵	۹۵-۱۳۹۰
ونق	۷۸۱	۸۶۲	۸۴۹	۰.۸۴	۱.۹۹	۰.۳۰-
ماری	۲۸۷	۲۹۲	۲۸۱	۰.۲۱-	۰.۳۵	۰.۷۷-
مشکین	۱,۳۲۴	۱۲۸۰	۱,۲۴۶	۰.۶۱-	۰.۶۷-	۰.۵۴-
سهرین	۲,۳۱۹	۲۳۹۰	۲,۴۲۴	۰.۴۴	۰.۶۰	۰.۲۸

منبع: سرشماری عمومی نفوس و مسکن، سال‌های ۸۵، ۹۰، ۹۵ و محاسبات: مشاور، ۱۳۹۷

۲-۴-۲- توصیف، تحلیل و تبیین منابع اقتصادی بخش قره پستلو شهرستان زنجان

کیفیت و کمیت منابع انسانی (نیروی کار، مهارت‌ها و...)

طبق سرشماری سال ۱۳۹۰ کل جمعیت در سن فعالیت شهرستان زنجان ۴۱۵۱۱۵ نفر هست. از این میزان ۱۶۴۸۷۱ نفر (۴۰ درصد) فعال و ۲۴۷۴۱۵ نفر (۶۰ درصد) غیرفعال بوده‌اند. وضعیت ۲۸۲۹ نفر نیز به صورت اظهار نشده قید شده است. از ۲۴۷۴۱۵ نفر جمعیت فعال شهرستان زنجان ۱۴۳۰۲۷ نفر (۸۷ درصد) شاغل و ۲۱۸۴۴ نفر (۱۳ درصد) بیکار بوده‌اند.

جدول ۲۵: جمعیت فعال و غیرفعال

جنس و سن	جمع	جمعیت فعال			جمعیت غیر فعال					اظهار نشده
		جمع	شاغل	بیکار	جمع	محصل	خانه دار	دارای درآمد بدون کار	سایر	
مرد و زن	۴۱۵۱۱۵	۱۶۴۸۷۱	۱۴۳۰۲۷	۲۱۸۴۴	۲۴۷۴۱۵	۸۵۷۷۱	۱۱۸۲۰۵	۲۱۹۰۳	۲۱۵۳۶	۲۸۲۹
۱۰-۱۴ ساله	۳۴۲۹۵	۴۷۶	۴۴۳	۳۳	۳۳۷۱۸	۳۲۰۹۲	۸۳۱	۲۰	۷۷۵	۱۰۱
۱۵-۱۹ ساله	۴۲۲۸۶	۶۱۳۰	۴۹۵۱	۱۱۷۹	۳۵۸۴۹	۲۶۵۰۶	۵۶۰۸	۴۳	۳۶۹۲	۳۰۷
۲۰-۲۴ ساله	۵۹۵۶۶	۲۲۶۹۳	۱۵۸۳۱	۶۸۶۲	۳۶۳۴۱	۲۰۳۵۲	۱۳۱۲۵	۸۶	۲۷۷۸	۵۳۲
۲۵-۲۹ ساله	۵۵۹۱۹	۳۱۲۳۹	۲۴۴۸۱	۶۷۵۸	۲۴۱۴۳	۵۱۸۰	۱۷۰۲۱	۱۲۸	۱۸۱۴	۵۳۷
۳۰-۳۴ ساله	۴۶۶۴۶	۲۷۹۷۶	۲۴۸۵۱	۳۱۲۵	۱۸۳۳۵	۹۴۴	۱۶۱۲۱	۲۶۲	۱۰۰۸	۳۳۵
۳۵-۳۹ ساله	۳۸۵۳۰	۲۲۶۴۸	۲۱۰۳۹	۱۶۰۹	۱۵۶۶۴	۲۲۵	۱۳۹۴۶	۳۳۶	۱۱۵۷	۲۱۸
۴۰-۴۴ ساله	۳۲۵۳۷	۱۸۳۰۵	۱۷۴۳۶	۸۶۹	۱۴۰۸۰	۶۴	۱۲۴۷۸	۸۵۹	۶۷۹	۱۵۲
۴۵-۴۹ ساله	۲۴۳۰۹	۱۲۰۵۳	۱۱۵۱۲	۵۴۱	۱۲۱۴۴	۱۷	۹۶۰۴	۱۹۸۴	۵۳۹	۱۱۲
۵۰-۵۴ ساله	۲۱۳۴۸	۸۴۶۶	۸۰۵۲	۴۱۴	۱۲۷۵۴	۶	۸۶۶۶	۳۳۰۶	۷۷۶	۱۲۸
۵۵-۵۹ ساله	۱۶۹۸۲	۵۵۲۶	۵۲۵۸	۲۶۸	۱۱۳۵۵	۱	۷۰۵۳	۳۴۴۹	۸۵۲	۱۰۱
۶۰-۶۴ ساله	۱۱۴۸۴	۲۸۳۱	۲۷۰۲	۱۲۹	۸۵۷۸	۴	۴۹۱۷	۲۸۵۱	۸۰۶	۷۵
۶۵ ساله و بیشتر	۳۰۶۷۵	۶۵۰۰	۶۴۴۴	۵۶	۲۳۹۶۳	۶	۸۸۲۸	۸۵۷۸	۶۵۵۱	۲۱۲

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

از جمع ۴۹۹۴۱ نفر شاغل شهرستان زنجان ۱۳۰۶ نفر (۲.۷۴ درصد) قانونگذاران، مقامات عالیرتبه و مدیران، ۳۳۶۲ نفر (۷.۰۵ درصد) متخصصان، ۱۸۰۸ نفر (۳.۷۹ درصد) تکنسین‌ها و دستیاران، ۱۵۰۵ نفر (۳.۱۶ درصد) کارمندان اداری و دفتری، ۴۲۷۶ نفر (۸.۹۷ درصد) کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها، ۱۵۱۷۷ نفر (۳۱.۸۳ درصد) کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری، ۷۹۸۸ نفر (۱۶.۷۵ درصد) صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط، ۵۵۱۳ نفر (۱۱.۵۶ درصد) متصدیان و مونتاژکاران ماشین آلات و دستگاه‌ها و رانندگان وسایل نقلیه، ۶۷۴۹ نفر (۱۴.۵۳ درصد) کارگران ساده و ۲۲۵۷ نفر نیز اظهار نشده ذکر شده‌اند.

گروه‌های کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری با ۳۱.۸۳ درصد، صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط با ۱۶.۷۵ درصد و کارگران ساده با ۱۴.۱۵ درصد دارای بالاترین اشتغال در گروه‌های عمده شغلی هستند.

از گروه شاغلین در گروه‌های عمده حدود ۸۸.۷۶ درصد باسواد و ۱۱ درصد بی‌سواد هستند. ۱۹ درصد از شاغلان دارای تحصیلات عالی بوده‌اند. در گروه بیکاران ۹۵ درصد افراد باسواد و ۵ درصد بی‌سواد بوده‌اند. همچنین ۱۶ درصد از بیکاران دارای تحصیلات عالی هستند.

جدول ۲۶: شاغلان بر حسب جنس، گروه‌های عمده شغلی و سطح سواد

جنس و گروه‌های عمده شغلی	جمع	با سواد								بی سواد	اظهار نشده
		جمع	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه	پیش دانشگاهی	عالی	سوادآموزی بزرگسالان	سایر / نامشخص		
مرد و زن	۴۹۹۴۱	۴۴۳۲۸	۹۶۶۷	۱۱۲۱۸	۱۳۲۸۲	۱۲۱	۸۴۲۴	۷۳۳	۸۸۳	۵۴۰۵	۲۰۸
قانونگذاران، مقامات عالی‌رتبه و مدیران	۱۳۰۶	۱۳۰۱	۵۲	۹۹	۲۸۲	۱	۸۵۳	۳	۱۱	۵	
متخصصان	۳۳۶۲	۳۳۶۰			۲۱۹	۴	۳۱۳۷			۲	
تکنسین‌ها و دستیاران	۱۸۰۸	۱۷۷۸	۸۹	۲۰۶	۶۶۵	۲	۷۹۷	۳	۱۶	۳۰	
کارمندان امور اداری و دفتری	۱۵۰۵	۱۵۰۵	۵۲	۱۲۷	۵۳۳	۵	۷۷۴	۴	۱۰		
کارکنان خدماتی و فروشندگان فروشگاه‌ها و بازارها	۴۲۷۶	۴۰۶۹	۶۵۸	۱۰۳۱	۱۷۱۹	۱۹	۵۳۷	۴۲	۶۳	۲۰۳	۴
کارکنان ماهر کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری	۱۵۱۷۷	۱۱۲۶۳	۳۹۷۱	۲۹۱۱	۲۶۶۴	۳۴	۷۰۶	۴۳۶	۵۴۱	۳۸۳۷	۷۷
صنعتگران و کارکنان مشاغل مربوط	۷۹۸۸	۷۶۲۵	۱۶۹۵	۲۷۵۷	۲۵۸۳	۱۷	۴۱۰	۸۴	۷۹	۳۳۷	۲۶
متصدیان و مونتاژکاران ماشین‌آلات و دستگاه‌ها و رانندگان وسایل نقلیه	۵۵۱۳	۵۳۳۸	۱۰۰۶	۱۷۶۵	۲۱۶۰	۹	۳۱۷	۴۲	۳۹	۱۶۹	۶
کارگران ساده	۶۷۴۹	۶۰۱۱	۱۹۳۹	۱۹۸۵	۱۶۵۶	۶	۲۴۱	۱۰۵	۷۹	۷۲۵	۱۳
سایر و اظهار نشده	۲۲۵۷	۲۰۷۸	۲۰۵	۳۳۷	۸۰۱	۲۴	۶۵۲	۱۴	۴۵	۹۷	۸۲

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

جدول ۲۷: جمعیت بیکار بر حسب جنس، سن و سطح سواد (زنجان)

جنس و سن	جمع	با سواد								بی سواد	اظهار نشده
		جمع	ابتدایی	راهنمایی	متوسطه	پیش دانشگاهی	عالی	سوادآموزی بزرگسالان	سایر / نامشخص		
مرد و زن	۶۶۵۵	۶۳۲۱	۱۰۲۲	۱۶۳۴	۲۳۹۵	۲۶	۱۱۴۷	۳۹	۵۸	۳۱۱	۲۳
۱۰-۱۴ ساله	۱۴	۱۴	۵	۵					۴		
۱۵-۱۹ ساله	۳۴۲	۳۳۶	۳۱	۸۳	۲۰۹	۴	۲		۷	۲	۴
۲۰-۲۴ ساله	۱۷۷۸	۱۷۵۵	۱۱۵	۳۹۳	۸۹۹	۱۱	۳۲۶	۲	۹	۱۸	۵
۲۵-۲۹ ساله	۱۷۳۶	۱۷۰۹	۱۶۲	۴۰۹	۶۱۵	۵	۵۰۷	۱	۱۰	۲۲	۵
۳۰ ساله و بیش‌تر	۲۷۸۵	۲۵۰۷	۷۰۹	۷۴۴	۶۷۲	۶	۳۱۲	۳۶	۲۸	۲۶۹	۹

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

جدول ۲۸: جمعیت بیکار دارای تحصیلات عالی بر حسب گروه‌های عمده رشته تحصیلی و دوره تحصیلی (زنجان)

جنس و گروه‌های عمده رشته تحصیلی	جمع	فوق دیپلم	لیسانس	فوق لیسانس و دکترای حرفه‌ای	دکترای تخصصی	اظهار نشده
مرد و زن	۱۱۴۷	۳۲۷	۷۷۳	۴۷		
علوم تربیتی	۳۶	۱۰	۲۴	۲		
علوم انسانی و هنر	۱۱۸	۲۴	۹۲	۲		
علوم اجتماعی، بازرگانی و حقوق	۳۷۵	۸۶	۲۸۰	۹		

علوم، ریاضی و کامپیوتر	۱۲۲	۸	۱۰۸	۶		
مهندسی، تولید و ساخت	۳۶۰	۱۶۲	۱۸۴	۱۴		
کشاورزی و دامپزشکی	۴۹	۸	۳۲	۹		
بهداشت و رفاه (بهریستی)	۶۴	۱۶	۴۶	۲		
خدمات	۱۳	۱۰	۳			
نامشخص و اظهار نشده	۱۰	۳	۴	۳		

منبع: سرشماری نفوس و مسکن، ۱۳۹۰

۲-۴-۳- توصیف، تحلیل و تبیین منابع زیرساختی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

بخش قره پشتلو شهرستان زنجان دارای ۲۰۷ کیلومتر راه آسفالت، ۲۴ کیلومتر راه مالرو، ۱۸۶ کیلومتر راه خاکی، ۱۶ کیلومتر راه شوسه است. همچنین از قسمت شمالی بخش قره پشتلو، محور خاکی در حال احداث است که این محور به سمت جاده سرچم امتداد دارد.

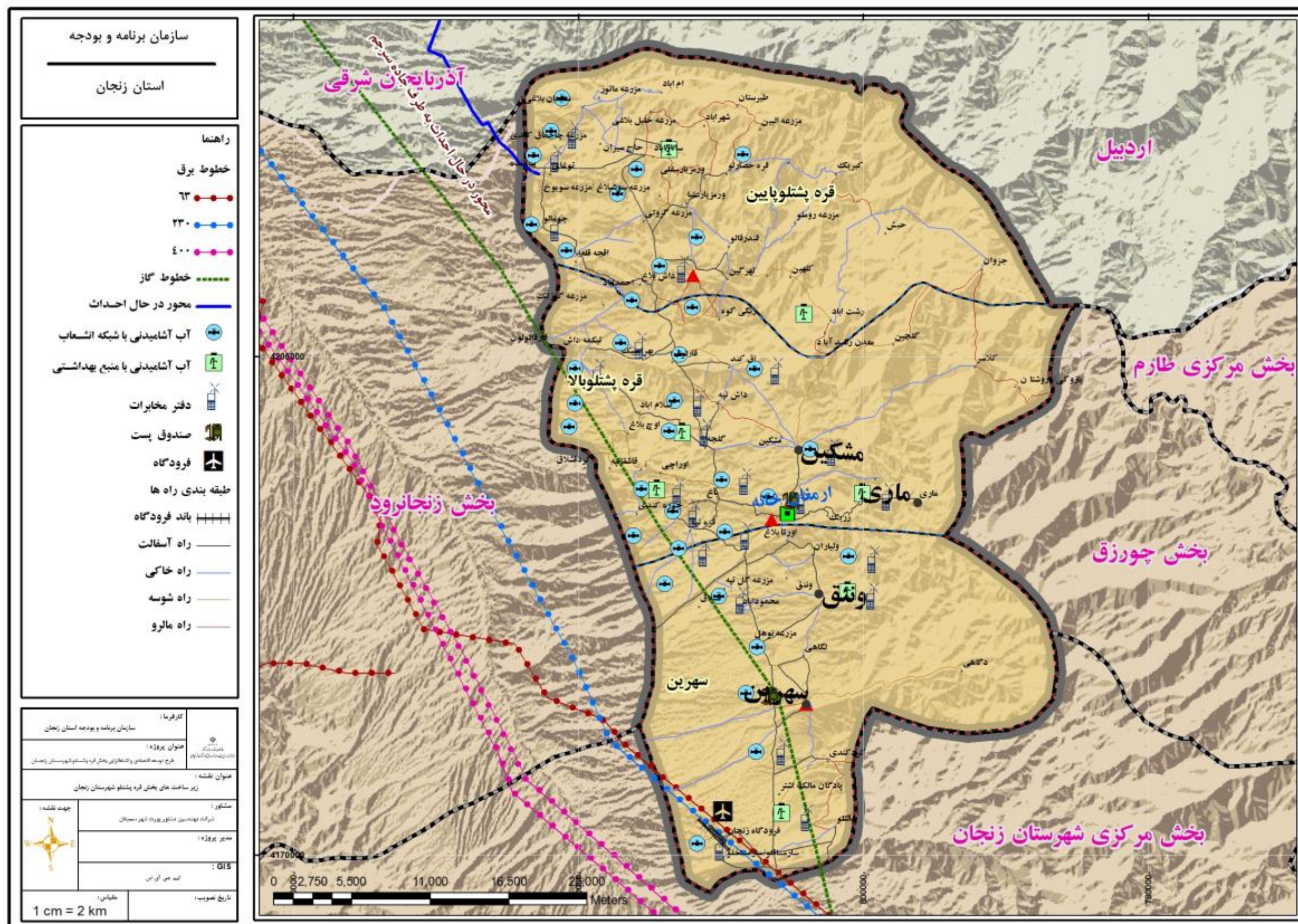
خطوط انتقال برق به صورت خط ۶۳ کیلوولت، ۲۳۰ کیلوولت در قسمت‌هایی از جنوب بخش قره پشتلو عبور می‌کند. یک خط انتقال گاز دارد که از بخش مرکزی شهرستان زنجان شروع شده و از سهرین به سمت دهستان قره پشتلو بالا عبور کرده و در نهایت به سمت آذربایجان شرقی در جریان است.

در بخش قره پشتلو ۳۴ روستا از طریق شبکه انشعاب و ۷ روستا از طریق منبع بهداشتی به آب آشامیدنی دسترسی دارند. در دهستان قره پشتلو پایین ۱۰ منابع آب آشامیدنی با شبکه انشعاب وجود دارد و ۲ روستا از طریق منبع بهداشتی به آب آشامیدنی دسترسی دارند. در دهستان قره پشتلو بالا حدود ۱۷ روستا به منابع آب آشامیدنی با شبکه انشعاب و ۳ روستا از طریق منبع بهداشتی به آب آشامیدنی دسترسی دارند. در دهستان سهرین نیز ۷ منابع آب آشامیدنی با شبکه انشعاب وجود دارد و ۲ روستا از طریق منبع بهداشتی به آب آشامیدنی دسترسی دارند. از روستاهای هدف، دو روستای مشکین و سهرین از طریق شبکه انشعاب و دو روستای ماری و ونلق از طریق منبع بهداشتی به آب دسترسی دارند.

بخش قره پشتلو به لحاظ برخورداری از دفتر مخابرات و صندوق پست، ۲۳ دفتر مخابرات دارد و ۲ صندوق پستی دارد. در دهستان قره پشتلو پایین ۴ روستا از دفتر مخابرات بهره‌مندند و در دو دهستان دیگر به ترتیب دهستان قره پشتلو بالا ۱۰ روستا و دهستان سهرین ۹ روستا به دفتر مخابرات دسترسی دارند. همچنین در هر چهار روستای هدف دفتر مخابرات فعال می‌باشد. همچنین دو صندوق پست، یکی در شهر ارمغانخانه قرار دارد و دیگری در روستای سهرین؛ یکی از روستاهای هدف، واقع شده است.

یکی دیگر از تاسیسات موجود در بخش قره پشتلو، وجود فرودگاه است که در قسمت جنوبی این بخش و در بالای روستای سارمساقلا مکانیابی شده است.

نقشه ۱۹: وضعیت زیرساخت‌های موجود در بخش قره پشتلو از شهرستان زنجان

۲-۵- توصیف، تحلیل و تبیین وضعیت نظام تولیدی (کشاورزی، صنایع، خدمات و گردشگری)

۲-۵-۱- بخش کشاورزی

در شهرستان زنجان حدود ۲۰۷۷۹۱ هکتار زمین توسط ۱۶۷۸۸ بهره‌بردار مورد استفاده قرار می‌گیرد که از این تعداد حدود ۱۳۸۶۷ بهره‌بردار زراعی وجود دارد که مساحتی بالغ بر ۱۹۶۴۷۲ هکتار را به‌منظور زراعت مورد بهره‌برداری قرار می‌دهند. همچنین حدود ۱۱۳۱۹ هکتار از اراضی به باغ و قلمستان اختصاص دارد که ۱۰۱۰۵ بهره‌بردار در این اراضی مشغول به کار هستند.

جدول ۲۹: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
جمع استان	۷۳۷۰۴	۸۱۶۸۳۰	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۴۶۷۹۴	۴۶۹۴۷
شهرستان زنجان	۱۶۷۸۸	۲۰۷۷۹۱	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۱۰۱۰۵	۱۱۳۱۹

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

از ۲۰۷۷۹۱ هکتار اراضی قابل بهره‌برداری در شهرستان زنجان، حدود ۴۰۲۰۵ هکتار آن جزء اراضی آبی است که از این میزان ۲۸۹۶۸ هکتار آن اراضی زراعی آبی بوده و ۱۱۲۳۷ هکتار دیگر باغ و قلمستان آبی است. همچنین ۱۶۷۵۸۶ هکتار از اراضی این شهرستان، زمین دیم است که ۱۶۷۵۰۴ هکتار آن اراضی دیم و ۸۲ هکتار باقیمانده باغ و قلمستان دیم می‌باشد که در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳۰: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		اراضی زراعی		باغ و قلمستان	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
اراضی آبی	جمع استان	۶۰۸۳۱	۱۵۴۱۸۱	۳۳۶۷۵	۱۰۷۷۰۴	۴۵۶۶۴
	شهرستان زنجان	۱۳۹۷۷	۴۰۲۰۵	۸۵۸۸	۲۸۹۶۸	۱۰۰۴۹
اراضی دیم	جمع استان	۴۳۲۷۸	۶۶۲۶۴۹	۴۲۸۱۶	۶۶۲۱۷۹	۱۷۸۸
	شهرستان زنجان	۱۱۱۹۸	۱۶۷۵۸۶	۱۱۱۵۹	۱۶۷۵۰۴	۱۰۰

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

بر اساس سرشماری کشاورزی سال ۱۳۹۳، شهرستان زنجان حدود ۱۹۶۴۷۲ هکتار اراضی زراعی دارد که از این میزان حدود ۱۱۲۳۲۱ هکتار آن به زیر کشت می‌رود و ۸۴۱۵۱ هکتار دیگر به آیش گذاشته می‌شود که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۱: تعداد و مساحت بهره‌برداری‌های دارای اراضی زراعی برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		اراضی زیر کشت		آیش	
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت
جمع استان	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۵۲۲۹۱	۴۶۴۴۵۴	۳۲۶۸۸	۳۰۵۴۲۹
شهرستان زنجان	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۱۲۷۳۰	۱۱۲۳۲۱	۸۷۷۹	۸۴۱۵۱

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

از ۱۹۶۴۷۲ هکتار اراضی زراعی در شهرستان زنجان، ۸۵۳۱ هکتار آن اراضی فقط آبی و ۷۵۳۵۲ هکتار اراضی فقط دیم می‌باشد و ۱۱۲۵۹۰ هکتار اراضی آبی و دیم توأم می‌باشد. جدول زیر تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره‌بردارها به تفکیک آبی و دیم برحسب شهرستان را نشان می‌دهد.

جدول ۳۲: تعداد و مساحت اراضی زراعی بهره‌بردارها به تفکیک آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان

	جمع		فقط آبی		فقط دیم		آبی و دیم توأم		
	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	تعداد	مساحت	مساحت		
							جمع	آبی	دیم
استان زنجان	۵۶۱۷۵	۷۶۹۸۸۳	۱۳۳۶۰	۳۸۷۲۹	۲۲۵۰۱	۳۵۰۵۵۸	۲۰۳۱۵	۳۸۰۵۹۷	۶۸۹۷۶
شهرستان زنجان	۱۳۸۶۷	۱۹۶۴۷۲	۲۷۰۸	۸۵۳۱	۵۲۷۹	۷۵۳۵۲	۵۸۸۰	۱۱۲۵۹۰	۲۰۴۳۷

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

در سطح شهرستان زنجان حدود ۷۴۷۱۸ هکتار از اراضی زراعی به کاشت گندم و اختصاص یافته و ۱۱۷۰۴ هکتار به زیر کشت جو رفته است. بیشتر این اراضی زراعی به صورت دیمی به زیر کشت گندم و جو می‌رود که در اطلاعات آن در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۳: تعداد و مساحت بهره‌بردارهای با زمین آبی و دیم برحسب استان و شهرستان زنجان

	کل		آبی		دیم	
	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت
اراضی زیر کشت گندم	۳۸۱۳۱	۳۴۴۲۷۰	۶۶۰۴	۱۸۰۷۲	۳۴۸۲۲	۳۲۶۱۹۸
	۸۴۸۷	۷۴۷۱۸	۱۰۵۸	۲۷۳۱	۷۹۵۱	۷۱۹۸۷
اراضی زیر کشت جو	۱۳۶۹۹	۴۱۳۹۷	۴۰۳۶	۷۷۲۸	۱۰۳۰۰	۳۳۶۶۹
	۴۲۱۲	۱۱۷۰۴	۱۱۱۲	۲۱۵۸	۳۳۰۳	۹۵۴۶

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

محصول برنج یکی از محصولات زراعی مهم شهرستان زنجان به حساب می‌آید. در این شهرستان حدود ۱۹۹۱ هکتار از اراضی به کاشت برنج اختصاص یافته است که در جدول زیر آورده شده است.

جدول ۳۴: تعداد بهره‌بردار و سطح کاشت برنج (شلتوک) برحسب استان و شهرستان زنجان

	جمع		فقط آبی		فقط دیم	
	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت	تعداد	سطح کاشت
استان زنجان	۱۲۵۹	۲۷۸۶	۱۲۵۹	۲۷۸۶	۰	۰
شهرستان زنجان	۹۳۹	۱۹۹۱	۹۳۹	۱۹۹۱	۰	۰

منبع: سرشماری عمومی کشاورزی، ۱۳۹۳

علاوه بر موارد فوق دیگر محصولات زراعی تولیدی شهرستان زنجان شامل ارزن، آفتابگردان خلیلی، انواع لوبیا، نخود، بادام زمینی است. در جدول زیر سطح زیر کشت برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان آورده شده است. با توجه به آخرین آمار تولیدات کشاورزی استان، محصولات باغی شهرستان زنجان از نوع میوه‌های دانه‌دار (سیب، گلابی و به) و میوه‌های هسته‌دار (آلبالو، گیلان، آلو، هلو، زردآلو، شلیل و آلو قطره طلا) و میوه‌های دانه‌ریز (از

قبیل انگور) و میوه‌های خشک (پسته، بادام، گردو) به میزان ۶۵۵۸۲٫۳ تن می‌باشد و به عبارت دیگر رتبه این شهرستان در بین شهرستان‌های دیگر در رابطه با تولید محصولات باغی رتبه اول را دارا می‌باشد.

جدول ۳۵: سطح زیر کشت و تولید برخی از محصولات سالانه شهرستان زنجان

نوع محصول	نام محصول	شاخص	میزان (هکتار / تن)
غلات	گندم	سطح زیر کشت	۵۷۸۰۰
		مقدار تولید	۵۴۵۹۰
	جو	سطح زیر کشت	۹۱۶۰
		مقدار تولید	۱۱۹۰۰
	شلتوک	سطح زیر کشت	۲۰۰۰
		مقدار تولید	۷۰۰۰
	ذرت دانه‌ای	سطح زیر کشت	۰
		مقدار تولید	۰
حبوبات	نخود	سطح زیر کشت	۳۶۰۰
		مقدار تولید	۱۶۹۲
	لوبیا	سطح زیر کشت	۲۹۰
		مقدار تولید	۷۸۳
	عدس	سطح زیر کشت	۶۴۰۵
		مقدار تولید	۱۹۸۹
	سایر حبوبات	سطح زیر کشت	۰
		مقدار تولید	۰
محصولات جالیزی	خریزه و طالبی	سطح زیر کشت	۲۷۰
		مقدار تولید	۲۱۰۰
	هندوانه	سطح زیر کشت	۸۵۰
		مقدار تولید	۴۶۷۵۰
	خیار	سطح زیر کشت	۲۷۴
		مقدار تولید	۱۰۴۱۲
	سایر محصولات جالیزی	سطح زیر کشت	۰
		مقدار تولید	۰
سبزی‌ها	سیب زمینی	سطح زیر کشت	۵۳۰
		مقدار تولید	۱۸۵۵۰
	پیاز	سطح زیر کشت	۳۳۵۰
		مقدار تولید	۲۰۱۰۰۰
	گوجه فرنگی	سطح زیر کشت	۱۰۹۰
		مقدار تولید	۶۵۴۰۰
	سایر سبزیجات	سطح زیر کشت	۵۵۰

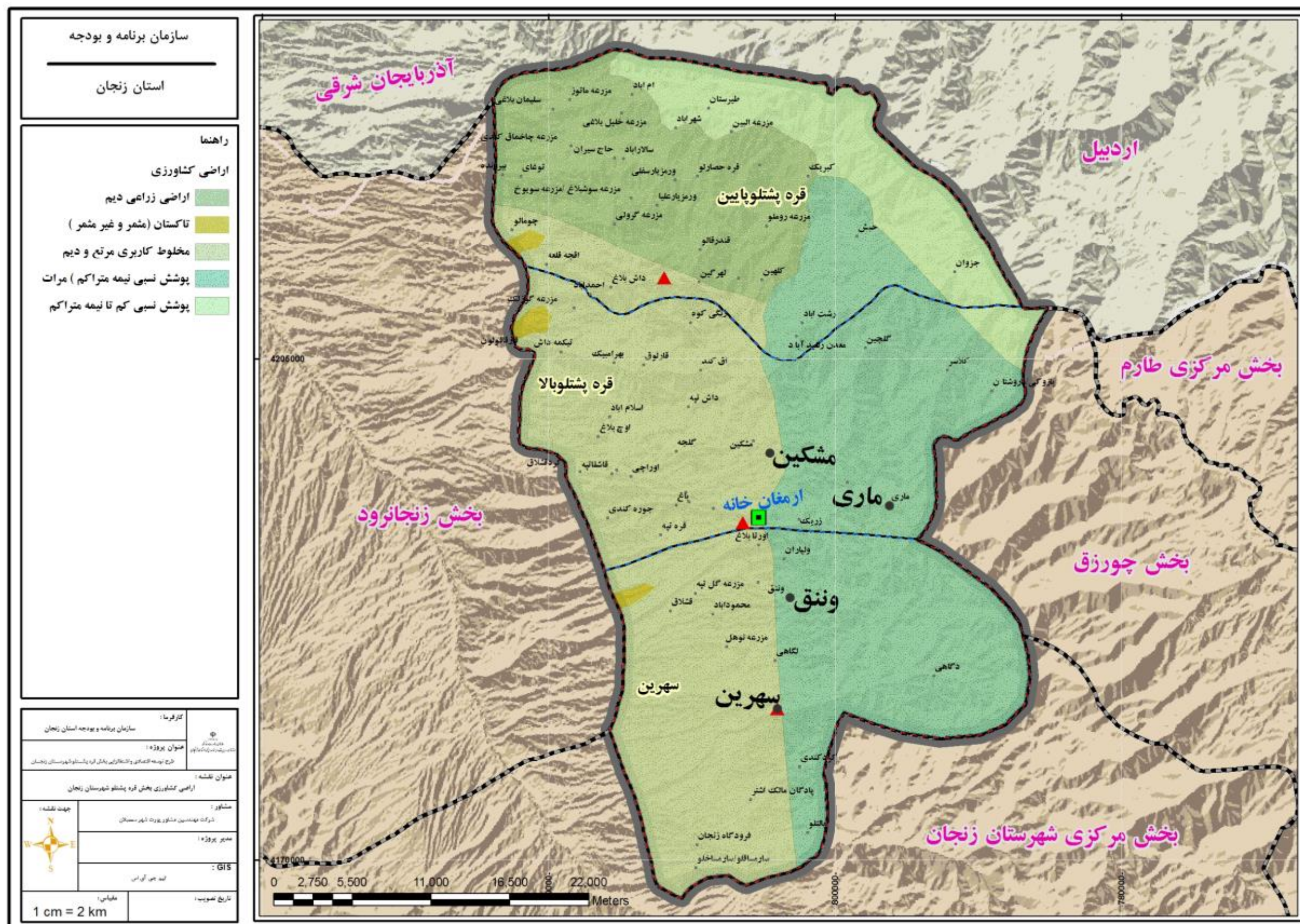
۲۷۲۳۵	مقدار تولید		
۱۲۳۲۰	سطح زیر کشت	یونجه	نباتات علوفه‌ای
۷۱۲۵۰	مقدار تولید		
۳۹۷	سطح زیر کشت	سایر نباتات علوفه‌ای	
۱۹۷۳۹	مقدار تولید		
۱۴	سطح زیر کشت	دانه‌های روغنی	نباتات صنعتی
۲۰	مقدار تولید		

مأخذ اداره کل جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۳

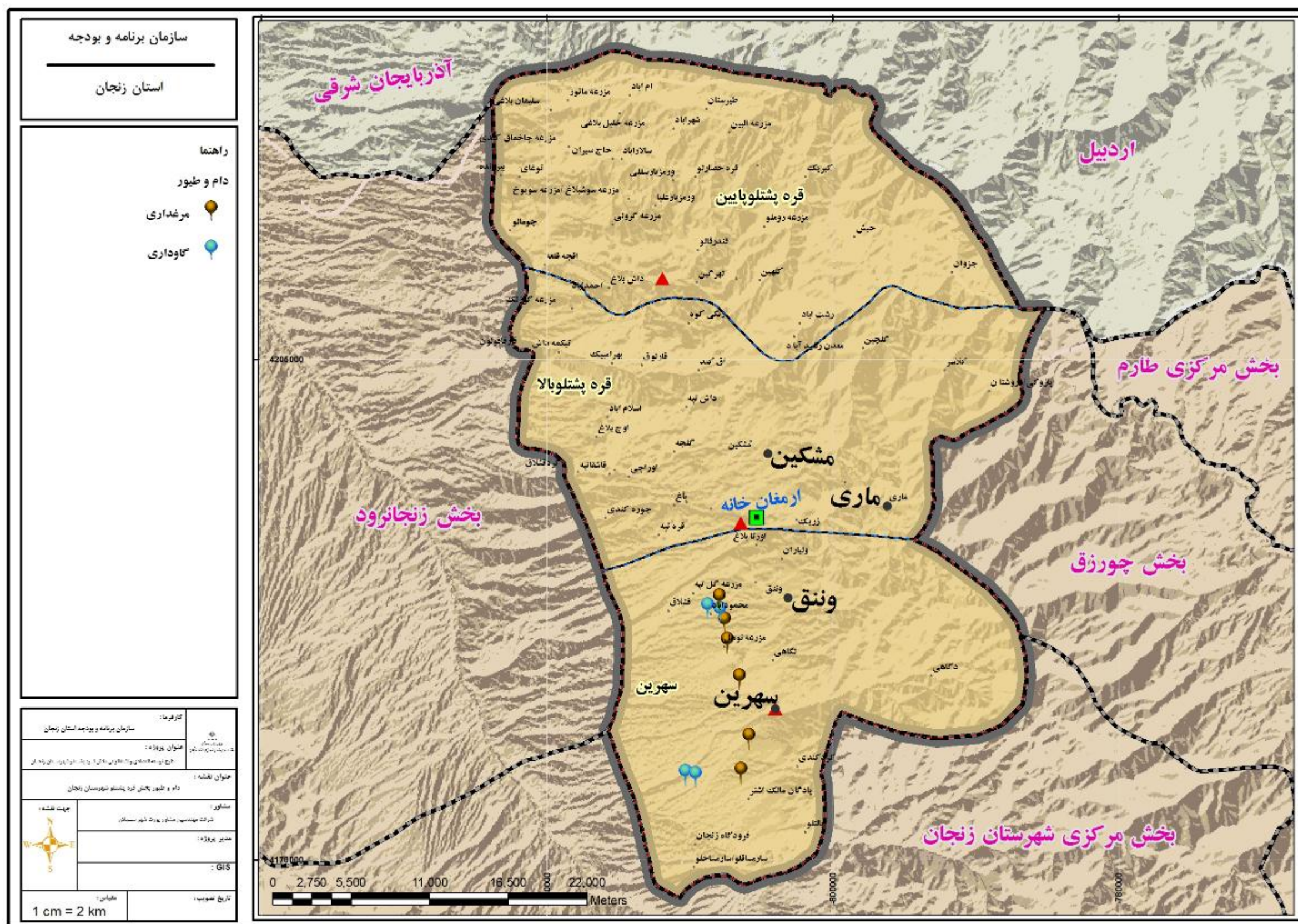
قابلیت‌ها و امکانات بخش کشاورزی در شهرستان زنجان:

- مقام اول تولید برنج، سیب درختی، پیاز، کلزا در سطح استان و رتبه اول استانی در تولید محصولات دامی از جمله شیر، گوشت قرمز، گوشت مرغ صنعتی و عسل
- افزایش تولید در محصولات استراتژیک پیاز و سیب زمینی به میزان به ترتیب ۳۰ و ۲۵ درصد
- وجود ظرفیت‌های قابل توجه برای توسعه زیر بخش باغبانی (اراضی شیب‌دار و ناهموار، سنگلاخ، و...)
- استعداد مناسب و کم‌نظیر زیربخش باغبانی برای حفظ و ایجاد اشتغال مولد و جدید
- امکان افزایش عملکرد در واحد سطح در اکثر محصولات باغی
- مزیت نسبی اغلب محصولات باغی از نظر تولید و ارزش اقتصادی به ازای هر واحد آب مصرفی
- امکان ارتقاء ارزش صادراتی (قیمت فروش) اکثر محصولات صادراتی باغبانی از طریق ارتقاء کیفیت، بسته‌بندی، فرآوری و بازاریابی مناسب (مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان زنجان).
- در سطح شهرستان زنجان حدود ۷۴۷۱۸ هکتار از اراضی زراعی به کاشت گندم و اختصاص یافته و ۱۱۷۰۴ هکتار به زیر کشت جو رفته است. بیشتر این اراضی زراعی به‌صورت دیمی به زیر کشت گندم و جو می‌رود.

۷۵

نقشه ۲۱: دامداری و مرغداری بخش قره پشته شهرستان زنجان

۲-۵-۲- بخش خدمات

❖ خدمات آموزشی

بر اساس استعلام از اداره آموزش و پرورش کل استان زنجان، مراکز فعال آموزشی در بخش قره پستلو شهرستان زنجان شامل ۱ پیش‌دبستانی، ۴۱ دبستان، ۴ متوسطه دوره اول، ۲ متوسطه دوره دوم است. ساکنان بخش قره پستلو، برای دریافت خدمات آموزشی در روستاهای خود و یا به روستاهای پیرامون مراجعه می‌کنند.

در بخش قره پستلو حدود ۴۸ مدرسه فعال است که از این تعداد ۴۶ مدرسه آن دولتی و ۲ مدرسه که در مقطع پیش‌دبستانی و ابتدایی است غیردولتی می‌باشد و همه مدرسه از نوع عادی است. مدارس موجود به لحاظ جنسیت، حدود ۴۲ مدرسه مختلط بوده و ۴ مدرسه پسرانه و ۲ مدرسه دخترانه است.

جدول ۳۶: اطلاعات خدمات آموزشی مربوط به روستاهای هدف

دهستان	نام روستا	پیش دبستانی	ابتدایی	دوره اول متوسطه	دوره دوم متوسطه
قره پستلو	مشکین		۱	۱	۲
	ماری		۱		-
سهرین	سهرین	۱	۲	۲	-
	وننق		۱	۱	-

منبع: اداره کل آموزش و پرورش استان زنجان، ۱۳۹۷

جمع دانش آموزان روستاهای هدف حدود ۷۸۲ نفر است که ۳۴۱ دانش آموز دختر و ۴۴۱ دانش آموز پسر در حال تحصیل می‌باشند. از این تعداد دانش‌آموز، حدود ۱۵ نفر پیش‌دبستانی، ۵۰۴ نفر در دوره ابتدایی، ۱۷۳ نفر در دوره متوسطه اول و ۹۰ نفر در مقطع متوسطه دوره دوم تحصیل می‌کنند.

❖ خدمات ارتباطی (IT و ...) و حمل و نقل

در بخش قره پستلو تقریباً همه روستاها از نعمت جاده آسفالت به‌خوردارند. همچنین دسترسی عمومی به اینترنت ثابت در ۶ روستا فراهم است و ۳ روستا به تلفن خانگی دسترسی دارند. از بین روستاهای هدف، روستای مشکین، سهرین به اینترنت ثابت و روستای سهرین به اینترنت پرسرعت دسترسی دارند. در این بخش در ۶ روستا دفتر ارتباط روستایی وجود دارد. علاوه بر آن، در ۱ روستا؛ روستای حاجی سیران، دستگاه خودپرداز وجود دارد.

خدمات عمومی و پشتیبانی

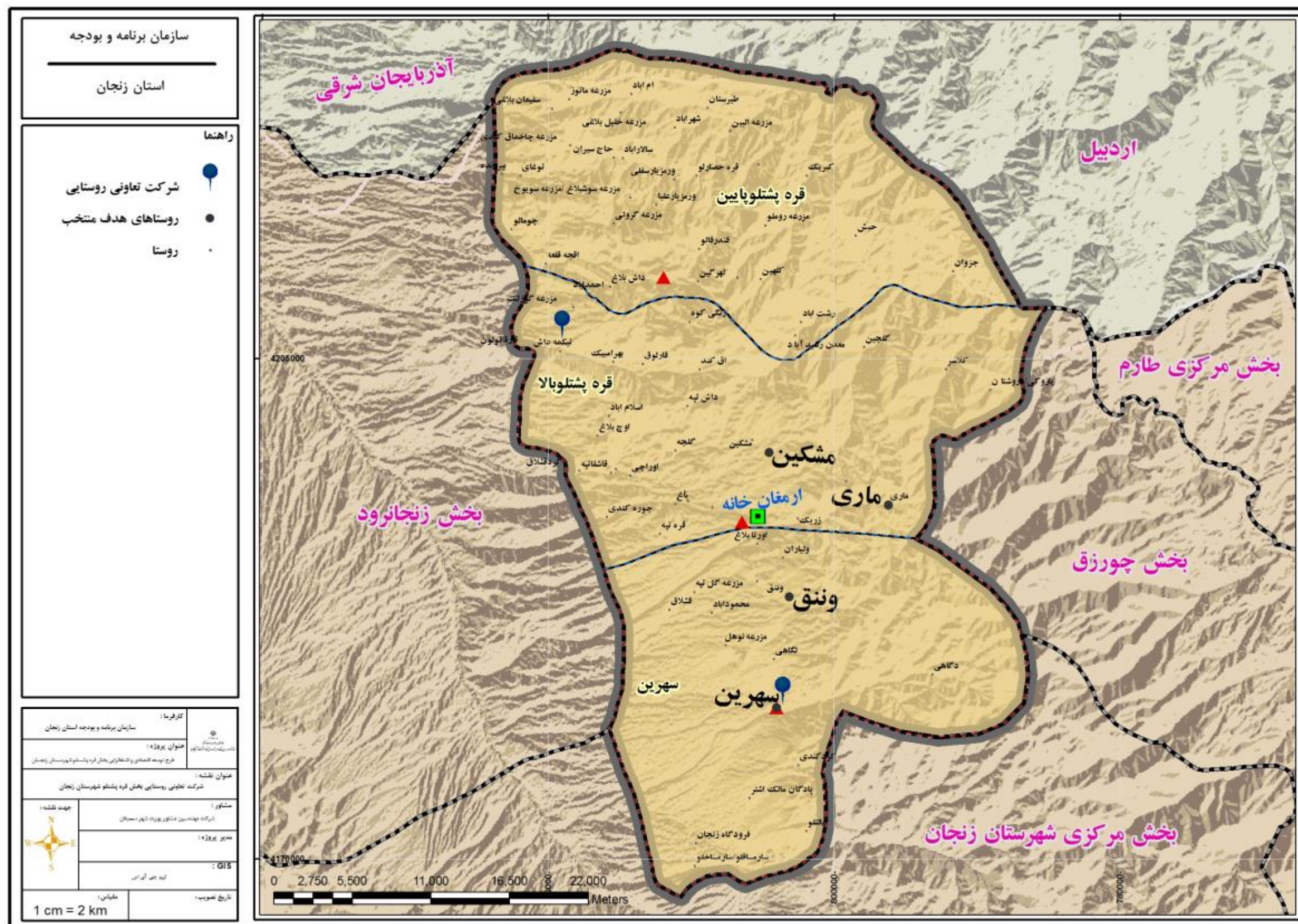
در بخش قره پستلو شهرستان زنجان سه شرکت تعاونی وجود دارد که به کشاورزان خدمات ارائه می‌نمایند. بر اساس استعلام اداره تعاون روستایی استان زنجان، شرکت تعاونی‌های موجود در بخش قره پستلو در روستاهای سهرین، تکه داش واقع شده‌اند و شرکت تعاونی روستای کوشش در بخش مرکزی زنجان قرار دارد ولی برخی از روستاهای تابعه آن از بخش قره پستلو می‌باشند. یکی از شرکت تعاونی‌های فوق در روستای سهرین (یکی از روستای هدف) واقع شده است که این شرکت تعاونی دارای روستاهای تابعه؛ سهرین-کردکندی-لگاهی-وننق-محمودآباد-قشلاق است. در این شرکت تعاونی ۲ نفر شاغل می‌باشند که مشخصات عمومی شرکت تعاونی‌های بخش قره پستلو در جدول و نقشه زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۷: شرکت‌های تعاونی روستایی بخش قره پشته شهرستان زنجان

شرکت تعاونی روستایی	گروه‌های روستاهای تابعه	مهمترین خدمات در روستا	تعداد اعضا	تعداد شاغلین			میزان سرمایه میلیون ریال	تعداد دهات حوزه عمل
				کارمندی	خفونگر	جمع		
سهرین	سهرین-کردکندی-لگامی-ونق-محمودآباد-قشلاق	توزیع مواد سوختی-انواع کود و سموم شیمیایی-محصولات کشاورزی-آموزش	۸۹۳	۰	۲	۲	۱۱۲	۶
تکمه داش	تکمه داش-آقچه قلعه-کلپین-بهرام بیک-قارلوق-چومالو-جزیمق-آق کند-اسلام آباد-داش بلاغ-لهرگین-قره حصارلو-قارقاقولون-قندرقالو-قلایچی-دولک-قیطور-بیرونده-زنگی کوه-قبله بلاغی-زنگی حاج اصغر-اوچبلاغ-حاج سیران-احمدآباد-سالارآباد	"	۱۰۱۴	۶	۱	۷	۱۹۸	۲۵
کوشش	ارمغانخانه-اوراچی-اورتابلاغ-باغ-جلیل آباد-جوره کندی-داش تپه-دوسران-زریک-طاق کندی-قاشقاتپه-قره تپه-کردقشلاق-گلجه-گلچین-ماری-مشکین-ولیاران	"	۱۲۴۱	۱	۲	۳	۴۵۸	۱۸

منبع: اداره تعاون روستایی

نقشه ۲۲: شرکت تعاونی روستایی

۲-۵-۳- بخش گردشگری

استان زنجان با برخورداری از جاذبه‌های تاریخی-فرهنگی و طبیعی و موقعیت خاص جغرافیایی، در مسیر گردشگری طبیعی و فرهنگی شمالغرب کشور قرار دارد. این استان دارای رتبه هشتم در بهره‌مندی از جاذبه‌های تاریخی، طبیعی و فرهنگی کشور می‌باشد. جاذبه‌های گردشگری در استان زنجان به‌صورت یکنواخت توزیع نشده است بلکه توزیع فضایی جاذبه‌های استان در شهرستان‌ها تابع شرایط کلیماتولوژی، توپوگرافی و موقعیت سیاسی - اداری، صنعتی، خدماتی و بهداشتی در هریک از شهرستان‌های تابعه استان است. شهرستان زنجان ۳۹ درصد از کل جاذبه‌های موجود استان را در خود دارد (طرح آمایش استان زنجان).

بر اساس کتابچه ظرفیت و توانمندی‌های بخش گردشگری و صنایع‌دستی استان زنجان، شهرستان زنجان ۳۵ جاذبه گردشگری در سطوح بین‌المللی، ملی، منطقه‌ای و محلی دارد که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۳۸: نوع و سطوح گردشگری شهرستان زنجان

ردیف	نام جاذبه گردشگری	نوع جاذبه						سطح بندی			
		تاریخی	طبیعی	مذهبی	سایر	بین‌المللی	ملی	منطقه‌ای	محلی		
۱	کاروانسرای سنگی	*					*	*	*		
۲	کاروانسرای دخان	*									
۳	حمام حاج داداش	*					*	*	*		
۴	حمام حاج ابراهیم	*									
۵	امامزاده سید ابراهیم	*		*				*	*		
۶	بازار زنجان	*				*	*	*	*		
۷	پل میر بهاءالدین	*						*	*		
۸	پل سردار	*							*		
۹	پل سید محمد	*							*		
۱۰	موزه مردان نمکی	*						*	*		
۱۱	رختشورخانه	*						*	*		
۱۲	مسجد خاتم	*		*				*	*		
۱۳	عمارت دارایی	*		*				*	*		
۱۴	مسجد میرزایی	*		*				*	*		
۱۵	مسجد سید	*		*				*	*		
۱۶	مسجد چهلستون	*		*					*		
۱۷	حسینیه اعظم			*			*	*	*		
۱۸	بنای توفیقی	*		*				*	*		
۱۹	خانه توفیقی ۲	*		*					*		
۲۰	موزه تاریخ طبیعی				*	*	*	*	*		
۲۱	کارخانه کبریت	*						*	*		
۲۲	کازوانسرای نیک پی	*							*		

۲۳	آبگرم وننق	*					*	
۲۴	غار گلجیک	*					*	
۲۵	معدن نمک چهرآباد	*					*	
۲۶	گاوازنک	*				*	*	
۲۷	روستای ماری	*					*	
۲۸	سد نهم	*				*	*	
۲۹	پیست اسکی پایایی	*				*	*	
۳۰	سد حسن ابدالی	*				*	*	
۳۱	دشت سهرین	*				*	*	
۳۲	روستای شکورچی	*				*	*	
۳۳	روستای شیلاندر	*				*	*	
۳۴	مراسم عزاداری زینبیه	*			*	*	*	
۳۵	جشنواره آتش ایرانی	*		*	*	*	*	*

منبع: مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان زنجان، ۱۳۹۷

با توجه به استعلام سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی استان زنجان، ۴۳ اثر تاریخی ثبت شده در بخش قره پشته شهرستان زنجان وجود دارد و علاوه بر آن، این بخش طبیعت زیبا و سرسبز نظیر روستای قشلاق، رشت آباد و ماری، آبشارهای زیبا و دیدنی گلجین، قوزوگولی، قازان گولی سهرین، دالک والبین، رودخانه ارمغانخانه و دشت آهوان سهرین و آبگرم معدنی وننق دارد که فرصت مناسبی را برای توسعه اقتصاد گردشگری بخش قره پشته شهرستان زنجان فراهم آورده است. در جدول زیر آثار تاریخی بخش قره پشته به همراه مشخصات عمومی آنها آورده شده است.

جدول ۳۹: آثار تاریخی ثبت شده در بخش قره پشته

ردیف	نام اثر	شماره ثبت	تاریخ ثبت	قدمت	آدرس
۱	قلعه سهرین	۴۰۰۱	۱۰/۰۷/۱۳۸۰	قرن ۵ - ۶ هـ ق.	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - روستای سهرین - ۲ ک م شمال غربی روستای سهرین
۲	تپه باستانی شاه بلاغی	۴۲۳۵	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - شهر ارمغانخانه - ۲ کیلومتری جنوب ارمغانخانه
۳	تپه باستانی قبله بلاغی	۴۲۳۶	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	تاریخی - اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - روستای قبله بلاغی - ۳۰۰ متری سه راه روستای قبله بلاغی
۴	تپه تورپاق قلعه ارمغانخانه	۴۲۳۸	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - شهر ارمغانخانه - ۲ کیلومتری جنوب ارمغانخانه
۵	تپه داش قاباقی	۴۲۴۲	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - روستای حاجی سیران - ۵۰۰ متری غرب روستا
۶	تپه قلعه چارخ آباد	۴۲۴۷	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - روستای قبله بلاغی - ۱۰۰ متری سه راهی ورودی روستا
۷	تپه قلعه قندر قالو	۴۲۴۸	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشته - روستای قندر قالو - شمال روستا

۸	محوطه چمنخاق کندی	۴۲۴۹	۰۵/۰۹/۱۳۸۰	تاریخی- اسلامی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای حاجی سیران- ۵/۱ کیلومتری غرب روستا
۹	آق تپه بهرام بیگ	۶۱۶۴	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	هزاره ۴ ق . م تا تاریخی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای بهرام بیگ- ۵۰ متری شمال روستا
۱۰	گرگان تپه آق کند	۶۱۶۷	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	هزاره ۴ ق . م تا اسلامی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای آق کند- ۵/۱ کیلومتری شمال روستا
۱۱	تپه برونده	۶۱۶۸	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	هزاره ۲ ق . م تا اسلامی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای برونده- ۳ کیلومتری روستا- حد فاصل برونده و حاجی سیران
۱۲	کچل تپه تیکمه داش	۶۱۹۹	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	هزاره ۲ ق . م	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای تیکمه داش- ۶۰۰ متری جنوب روستا
۱۳	منجیق تپه تیکمه داش	۶۲۰۰	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای تیکمه داش
۱۴	تپه تاریخی اورته بلاغ	۶۲۰۱	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	اواخر تاریخی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای اورته بلاغ- کنار جاده قره پشتلو
۱۵	تپه آسیاب	۶۲۰۲	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	هزاره ۲ ق . م	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای تیکمه داش
۱۶	تپه اورتاچمن	۶۲۰۳	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی	شهرستان زنجان- بخش قره پشتلو- روستای دو سران
۱۷	بنو تپه	۶۲۴۵	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	اشکانی) پارت- ساسانی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۷/۱ کیلومتری شمال شرق روستای قره تپه
۱۸	تپه ده باشی	۶۲۴۶	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۲ کیلومتری جنوب روستای جوهره کندی
۱۹	تپه قلعه آق کند	۶۲۴۷	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - روستای آق کند
۲۰	تپه نوهل	۶۲۴۸	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۳ کیلومتری غرب روستای سهرین
۲۱	تپه آسیاب	۶۲۴۹	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	اواخر تاریخی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- یک کیلومتری جنوب غربی روستای ولیاران
۲۲	حمام تپه کوچک	۶۲۵۰	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی و اسلامی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۳ کیلومتری شرق روستای جلیل آباد
۲۳	دوشان تپه	۶۲۵۲	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	ساسانی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- ۷۰۰ متری شمال روستای جوهره کندی
۲۴	تپه آقلی داش	۶۳۸۰	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	ساسانی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- شمال غرب روستای قاشقا تپه
۲۵	تپه اربابی کوچک	۶۳۸۱	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	هزاره ۳ و ۲ ق م.	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- یک کیلومتری شمال غرب روستای سهرین
۲۶	تپه بابا گول بالا	۶۳۸۲	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	ساسانی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- دو کیلومتری شرق روستای جلیل آباد
۲۷	تپه قره قوش لان	۶۳۸۴	۰۷/۰۷/۱۳۸۱	تاریخی	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- جنوب روستای سهرین
۲۸	تپه قبرستان کهنه	۶۷۰۰	۱۰/۱۰/۱۳۸۱	قرون اولیه	شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو- جنوب غرب

روستای جوزه کندی	اسلامی				
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۳۰۰ متری شمال روستای دوسران	قرون اولیه اسلامی	۱۲/۱۱/۱۳۸۱	۷۴۰۶	تپه دوسران	۲۹
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۳ کیلومتری شرق روستای جلیل آباد	ساسانی	۱۲/۱۱/۱۳۸۱	۷۴۰۷	تپه حمام بزرگ	۳۰
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۲ کیلومتری غرب روستای ارمغانخانه	هخامنشی - ساسانی	۱۲/۱۱/۱۳۸۱	۷۴۰۸	تپه قبرستان ارمغانخانه	۳۱
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۱ کیلومتری جنوب روستای قره تپه	ساسانی	۱۲/۱۱/۱۳۸۱	۷۴۰۹	تپه بالا جاتپه	۳۲
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۸/۲ کیلومتری غرب روستای سهرین	ساسانی	۱۲/۱۱/۱۳۸۱	۷۴۱۱	تپه قبرستان نوهل	۳۳
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - روستای سهرین	اشکانی) پارت-ساسانی	۱۷/۱۲/۱۳۸۱	۷۴۹۹	تپه قبرستان اربابی	۳۴
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - روستای جلیل آباد	اشکانی) پارت-ساسانی	۱۷/۱۲/۱۳۸۱	۷۵۰۰	تپه بابا گول	۳۵
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - ۸۰۰ متری جنوب غربی روستای ولیاران	ساسانی	۱۷/۱۲/۱۳۸۱	۷۷۲۵	تپه گوی بولاغ	۳۶
زنجان - بخش قره پشتلو - فاصله ۵/۳ کیلومتری روستای گلجه	قرون اولیه اسلامی	۱۰/۰۳/۱۳۸۲	۸۷۶۴	اوزلیک تپه	۳۷
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - فاصله ۳ کیلومتری جنوب روستای قبله بلاغ	ساسانی	۱۴/۰۵/۱۳۸۲	۹۴۶۷	حمام تپه	۳۸
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - فاصله ۶۰۰ متری شمال روستای بهرام بیگ	ساسانی	۱۴/۰۵/۱۳۸۲	۹۴۶۹	آق تپه	۳۹
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - فاصله ۱۰۰ متری شمال روستای سالار آباد	ساسانی	۲۷/۰۵/۱۳۸۲	۹۶۸۹	پورسخلو تپه	۴۰
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - فاصله ۴ کیلومتری شمال روستای اسلام آباد	ساسانی	۲۳/۰۶/۱۳۸۲	۱۰۰۴۶	تپه ولد کندی	۴۱
شهرستان زنجان - بخش قره پشتلو - فاصله ۳ کیلومتری جنوب غربی روستای مشکین	هزاره ۱ ق . م	۲۳/۰۶/۱۳۸۲	۱۰۰۵۰	دلیک تپه	۴۲
شهرستان زنجان - دهستان قره پشتلوی بالا - روستای برونده	دوره قاجاریه	۶/۱۶/۱۳۹۱	۳۰۸۷۱	امامزاده برونده	۴۳

منبع: سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی استان زنجان، ۱۳۹۷

بر اساس استعلام سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی استان زنجان و کتابچه مرکز خدمات سرمایه‌گذاری استان زنجان، برخی از روستاها به عنوان روستاهای هدف گردشگری تعریف شده است. که در شهرستان زنجان ۸ روستای هدف گردشگری تعیین شده است و در بخش قره‌پشتلو، ۳ روستای سهرین، ماری و ونق به عنوان روستای هدف گردشگری مشخص شده است. هر ۳ روستای هدف گردشگری جزء روستاهای منتخب برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستایی هستند. جدول زیر مشخصات روستاهای هدف گردشگری شهرستان زنجان را نشان داده است.

جدول ۴۰: مشخصات روستاهای هدف گردشگری شهرستان زنجان

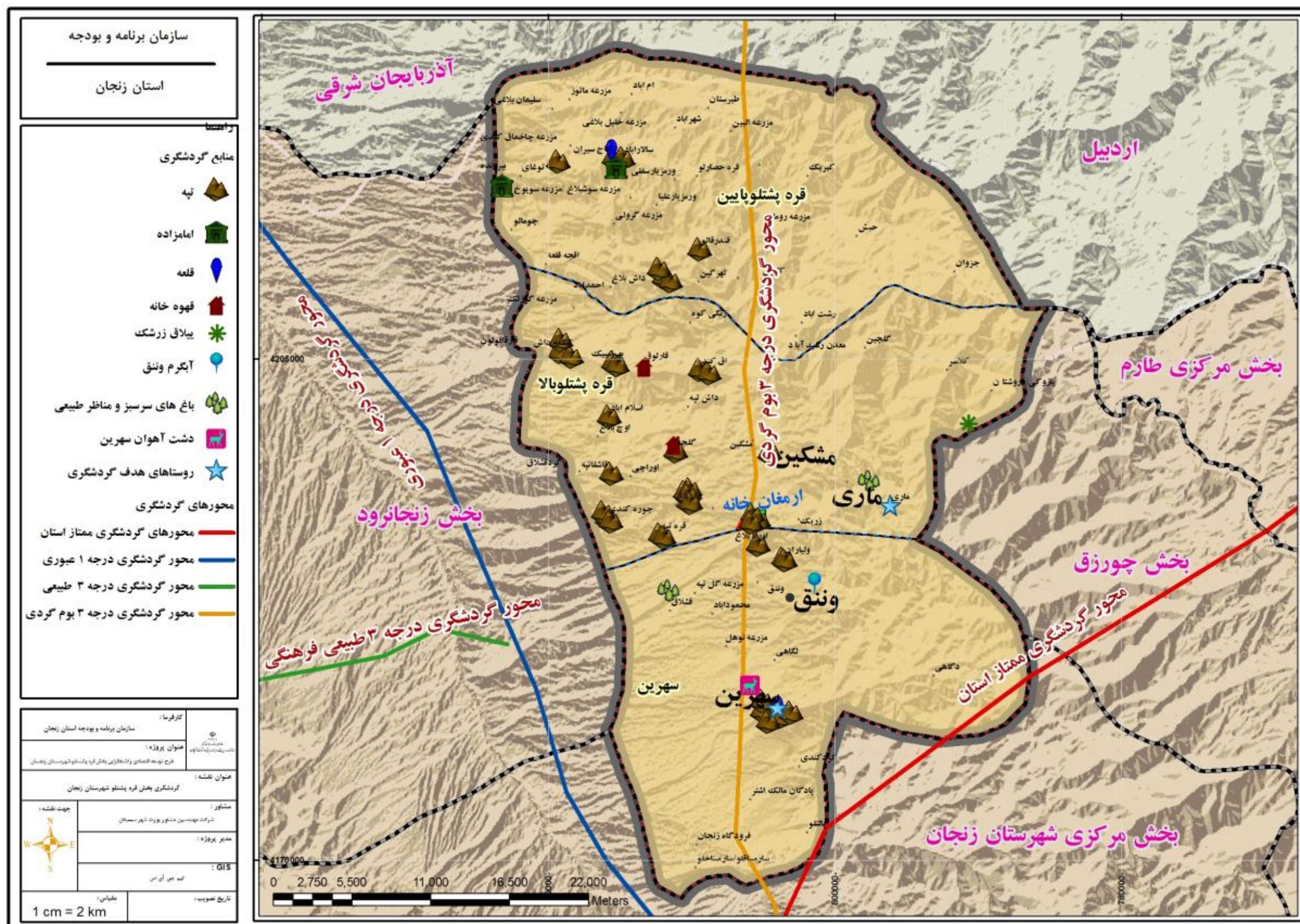
ردیف	شهرستان	بخش	آبادی	جاذبه	اهمیت
۱	زنجان	قره پشتلو	وننق	طبیعت	۴
۲		مرکزی	پاپایی	طبیعت	۴
۳		مرکزی	لار	طبیعت	۴
۴		قره پشتلو	سهرین	طبیعت	۴
۵		قره پشتلو	ماری	طبیعت	۴
۶		مرکزی	شیلاندر	بافت باارزش	۴
۷		زنجانرود	شکورچی	طبیعت	۴
۸		زنجانرود	قره اوغلانلو	طبیعت	۴

منبع: مرکز خدمات سرمایه گذاری استان زنجان و سازمان میراث فرهنگی و گردشگری و صنایع دستی استان زنجان، ۱۳۹۷

روستای هدف گردشگری سهرین: این منطقه گردشگری در یک دشت وسیع، در شمال غرب شهرستان زنجان واقع شده است. این روستا در نزدیکی فرودگاه قرار دارد که فاصله آن با مرکز شهرستان (زنجان) ۱۰ کیلومتر است و با جاده آسفalte قابل دسترسی است. روستای سهرین با ترکیب باغات و اراضی زراعی منظره بسیار زیبایی دارد. منطقه حفاظت شده سهرین با وسعت ۳۵۰۰۰ هکتار در نزدیکی این روستا زیستگاه بسیار مناسبی برای آهوان منطقه به شمار می رود.

نقشه زیر کلیه آثار تاریخی و جاذبه های گردشگری استان زنجان را نشان می دهد.

نقشه ۲۳: منابع گردشگری بخش قره پشته شهرستان زنجان

شناسه مسیرهای عمومی گردشگری استان زنجان

مسیر زنجان-سهرین

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-سهرین با طول مسیر ۲۰ کیلومتر از زنجان سهرین، در فصول بهار، تابستان و پاییز و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر، مناظر زیبای مسیر است. جاذبه‌های طبیعی موجود در مقصد دشت آهوان سهرین، دشت لاله‌های سهرین می‌باشد. این مکان‌ها در طول مسیر مهمترین جاذبه و توان جذب گردشگر در سطح منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی برای مسیر گردشگری زنجان سلطانیه است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به اغذیه‌فروشی، پمپ بنزین، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم به شمار می‌رود.

جدول ۴۱: اطلاعات مسیر زنجان-سهرین

مسیر: زنجان-سهرین	مبدأ: زنجان	مقصد: سهرین	فاصله به کیلومتر: ۲۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان، پاییز	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۴	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر	مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:
	فرهنگی:
	طبیعی: مناظر زیبای مسیر
جاذبه‌های مقصد	فرهنگی:
	طبیعی: دشت آهوان سهرین، دشت لاله‌های سهرین

امکانات و تسهیلات طول مسیر	☐ هتل	☐ هتل آپارتمان	☐ مهمانپذیر	☐ متل	☐ مراکز اسکان موقت	☐ مجتمع بین راهی
	☐ اغذیه فروشی	☐ رستوران	☐ کبابی	☐ فرودگاه	☐ ایستگاه راه آهن	☐ پایانه
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ پمپ گاز	☒ پمپ بنزین	☐ نمازخانه	☐ بیمارستان	☒ درمانگاه	☐ فوریت پزشکی
	☐ سرویس بهداشتی	☐ امدادخودرو	☐ مرکز خرید	☐ پلیس راه	☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ باجه خود پرداز
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ هتل	☐ هتل آپارتمان	☐ مهمانپذیر	☐ متل	☐ مراکز اسکان موقت	☐ مجتمع بین راهی
	☐ اغذیه فروشی	☐ رستوران	☐ کبابی	☐ فرودگاه	☐ ایستگاه راه آهن	☐ پایانه
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ پمپ گاز	☐ پمپ بنزین	☐ نمازخانه	☐ بیمارستان	☐ درمانگاه	☐ فوریت پزشکی
	☐ سرویس بهداشتی	☐ امدادخودرو	☐ مرکز خرید	☐ پلیس راه	☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ باجه خود پرداز

محصولات و تولیدات مقصد	گندم
------------------------	------

مسیر زنجان-وننق

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان-وننق با طول مسیر ۴۰ کیلومتر از زنجان تا وننق، در فصول بهار و تابستان و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های طبیعی در طول مسیر منظر زیبای منطقه و در مقصد آبگرم وننق است. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به اغذیه‌فروشی، پمپ بنزین، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، پلیس راه، رستوران، پمپ بنزین، بیمارستان، باجه خود پرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد گندم، محصولات درختی به شمار می‌رود.

جدول ۴۲: اطلاعات مسیر زنجان-وننق

مسیر: زنجان-وننق	مبدأ: زنجان	مقصد: وننق	فاصله به کیلومتر: ۴۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار، تابستان	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۳۵	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر	مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:
	فرهنگی:
	طبیعی: منظر زیبای منطقه
جاذبه‌های مقصد	فرهنگی:
	طبیعی: آبگرم وننق

امکانات و تسهیلات طول مسیر	☐ هتل	☐ هتل آپارتمان	☐ مهمانپذیر	☐ متل	☐ مراکز اسکان موقت	☐ مجتمع بین راهی
	☐ اغذیه فروشی	☐ رستوران	☐ کبابی	☐ فرودگاه	☐ ایستگاه راه آهن	☐ پایانه
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ پمپ گاز	☒ پمپ بنزین	☐ نمازخانه	☐ بیمارستان	☐ درمانگاه	☐ فوریت پزشکی
	☐ سرویس بهداشتی	☐ امدادخودرو	☐ مرکز خرید	☐ پلیس راه	☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ باجه خود پرداز

محصولات و تولیدات مقصد	گندم، محصولات درختی
------------------------	---------------------

مسیر زنجان-روستای حاج سیران

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به حاج سیران با طول مسیر ۸۰ کیلومتر از زنجان تا روستای حاج سیران، در تمامی فصول سال و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی در طول مسیر مناظر زیبا، منطقه حفاظت شده سهرین، آبگرم وتق و جاذبه‌های فرهنگی مقصد امامزاده روستای سیران و منابع طبیعی مناطق حفاظت شده سرخ آباد می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات کشاورزی به شمار می‌رود.

جدول ۴۳: اطلاعات مسیر زنجان-روستای حاج سیران

مسیر: زنجان-روستای حاج سیران	مبدأ: زنجان	مقصد: روستای حاج میران	فاصله به کیلومتر: ۸۰
زمان پیشنهادی سفر: تمام فصول	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۴	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی طول مسیر	مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:
	فرهنگی: مناظر زیبا، منطقه حفاظت شده سهرین، آبگرم وتق
	طبیعی:
جاذبه‌های مقصد	فرهنگی: امامزاده روستای سیران
	طبیعی: مناطق حفاظت شده سرخ آباد

امکانات و تسهیلات طول مسیر	☐ هتل	☐ هتل آپارتمان	☐ مهمانپذیر	☐ متل	☐ مراکز اسکان موقت	☐ مجتمع بین راهی
	☒ اغذیه فروشی	☐ رستوران	☐ کبابی	☐ فرودگاه	☐ ایستگاه راه آهن	☐ پایانه
امکانات و تسهیلات مقصد	☐ پمپ گاز	☒ پمپ بنزین	☐ نمازخانه	☐ بیمارستان	☐ درمانگاه	☐ فوریت پزشکی
	☐ سرویس بهداشتی	☐ امدادخودرو	☐ مرکز خرید	☐ پلیس راه	☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ باجه خود پرداز
	☐ هتل	☐ هتل آپارتمان	☐ مهمانپذیر	☐ متل	☐ مراکز اسکان موقت	☐ مجتمع بین راهی
	☒ اغذیه فروشی	☒ رستوران	☐ کبابی	☐ فرودگاه	☐ ایستگاه راه آهن	☐ پایانه
	☐ پمپ گاز	☐ پمپ بنزین	☐ نمازخانه	☐ بیمارستان	☐ درمانگاه	☒ فوریت پزشکی
	☒ سرویس بهداشتی	☐ امدادخودرو	☐ مرکز خرید	☐ پلیس راه	☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ باجه خود پرداز

محصولات و تولیدات مقصد	محصولا کشاورزی
------------------------	----------------

مسیر زنجان-ارمغان خانه-گلجین

براساس داده‌ها و اطلاعات موجود در سند شناسه مسیرهای گردشگری، مسیر زنجان به ارمغان خانه-گلجین با طول مسیر ۵۰ کیلومتر از زنجان تا گلجین، در فصل بهار و از طریق جاده‌ای قابل مراجعه است. مکان‌های فرهنگی در طول مسیرها شهر زیبای ارمغانخانه، کوه‌های مشگین، مراسم شبیه خوانی، تعزیه در ماه محرم، کوه‌های سرسبز ماری و جاذبه‌های طبیعی مقصد مناظر زیبای منطقه و آبشارهای طبیعی و رودخانه می‌باشد. از جمله امکانات و تسهیلات در طول مسیر و در مقصد می‌توان به مراکز اسکان، اغذیه‌فروشی، کبابی، پمپ بنزین، فوریت پزشکی، سرویس بهداشتی، امداد خودرو، مرکز خرید، پلیس راه، باجه خودپرداز اشاره کرد. لازم به ذکر است که محصولات و تولیدات مقصد محصولات درختی، تره‌های کوهی به شمار می‌رود.

جدول ۴۴: اطلاعات مسیر زنجان-ارمغان خانه-گلجین

مسیر: زنجان-ارمغان خانه-گلجین	مبدأ: زنجان	مقصد: کوه‌های گلجین	فاصله به کیلومتر: ۵۰
زمان پیشنهادی سفر: بهار	مدت به روز: یک	کد مسیر: ۰۹۵۶	نوع دسترسی: جاده‌ای

مکان‌ها و شهرهای اصلی مسیر:	مکان‌های اصلی و جاذبه‌های پیرامونی
فرهنگی: شهر زیبای ارمغانخانه، کوه‌های مشگین، مراسم شبیه خوانی، تعزیه در ماه محرم، کوه‌های سرسبز ماری	طول مسیر
طبیعی:	
فرهنگی:	جاذبه‌های مقصد
طبیعی: مناظر زیبای منطقه و آبشارهای طبیعی و رودخانه	

امکانات و تسهیلات	طول مسیر	مقصد
☐ هتل ☒ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ گاز ☒ سرویس بهداشتی	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ هتل ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو
☐ هتل ☐ اغذیه‌فروشی ☐ پمپ گاز ☐ سرویس بهداشتی	☐ مهمانپذیر ☐ کبابی ☐ نمازخانه ☐ مرکز خرید	☐ هتل ☒ رستوران ☐ پمپ بنزین ☐ امداد خودرو
☐ مجتمع بین راهی ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی	☐ مراکز اسکان موقت ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مجتمع بین راهی ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی
☐ مجتمع بین راهی ☐ ایستگاه راه آهن ☐ فوریت پزشکی ☐ باجه خود پرداز	☐ مراکز اسکان موقت ☐ فرودگاه ☐ بیمارستان ☐ پلیس راه	☐ مجتمع بین راهی ☐ ایستگاه راه آهن ☐ درمانگاه ☐ دفتر اطلاع رسانی

محصولات و تولیدات مقصد	محصولات درختی، تره‌های کوهی
------------------------	-----------------------------

مأخذ: سازمان میراث فرهنگی صنایع دستی و گردشگری استان زنجان، دفتر برنامه ریزی و توسعه گردشگری داخلی استان

صنایع‌دستی استان زنجان و بخش قره‌پشتلو

بر اساس استعلام سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی استان زنجان، در استان زنجان انواع صنایع‌دستی و هنری وجود دارد که توسط مردان و زنان هنرمند و صنعتگر تهیه می‌شود که لیست این صنایع‌دستی عبارت است از:

گلیم بافی و پیشه‌های وابسته، چلنگری (آهنگری سنتی)، معرق چوب، بافتنی‌های سنتی، پای‌پوش‌های سنتی، طراحی سنتی، سفال سنتی لعاب‌دار، لباس‌های محلی اقوام، تراش سنگ‌های قیمتی و نیمه قیمتی، منبت چوب، جاجیم‌بافی، نمدمالی سنتی، تولیدات چرمی دست‌دوز، دواتگری سنتی، رودوزی‌های الحاقی، سفال سنتی، قلم‌زنی، خراطی چوب، ماشته بافی، تراش روی شیشه، پته‌دوزی.

در بخش قره‌پستلو صنایع دستی مانند گلیم بافی، فرش‌بافی ابریشمی، پای‌پوش‌های سنتی و بافتنی‌های سنتی وجود دارد. در روستاهای هدف نیز بین بانوان، صنایع دستی فرش‌بافی و خیاطی رایج است و افراد زیادی دوره‌های آموزشی این دو هنر را زیر نظر اداره فنی و حرفه‌ای گذرانده و مدرک آن را دریافت نموده‌اند.

۲-۵-۴- بخش صنعتی و معدنی

طبق اطلاعات به دست آمده ۱۱۵ معدن فعال در شهرستان زنجان وجود دارد که ذخیره قطعی معادن فعال شهرستان ۷۵۷۲۳۱۸۵ تن می‌باشد و همچنین ۳۴ پروانه اکتشاف برای این شهرستان صادر شده است که در جداول زیر مشاهده می‌شود.

جدول ۴۵: اطلاعات پروانه بهره‌برداری معادن فعال استان زنجان به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد معادن فعال	ذخیره قطعی	سرمایه‌گذاری
			تن	میلیون ریال
۱	ابهر	۵۴	۵۰۳۴۳۸۱۳	۱۴۱۰۶۴
۲	ایجرود	۲۱	۱۱۸۱۸۳۵۰۰	۶۵۲۷۷
۳	خدابنده	۳۵	۱۴۰۵۱۳۹۰۰	۹۱۲۷۰
۴	خرمدره	۱۱	۱۲۶۸۴۳۳۰	۲۸۸۷۹
۵	زنجان	۱۱۵	۷۵۷۲۳۱۸۵	۳۹۵۱۱۸
۶	سلطانیه	۱۴	۳۲۲۱۱۳۲۴	۶۴۷۲۳
۷	طارم	۱۱	۱۳۶۵۸۰۰۰۰	۳۰۷۴۹
۸	ماهنشان	۵۳	۴۶۶۴۱۴۱۷	۱۱۲۳۹۶۶
۹	جمع	۳۱۴	۶۱۲۸۸۱۴۶۹	۱۹۴۱۰۴۶

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۷

جدول ۴۶: تعداد پروانه اکتشاف به تفکیک شهرستان

ردیف	شهرستان	تعداد پروانه اکتشاف
۱	ابهر	۱۱
۲	ایجرود	۹
۳	خدابنده	۱۴
۴	خرمدره	۲
۵	زنجان	۳۴
۶	سلطانیه	۸

۷	طارم	-
۸	ماهنشان	۱۹
۹	جمع	۹۷

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۷

از ۱۱۵ معدن فعال در شهرستان زنجان، ۴۳ معدن در بخش قره پشتلو فعال می‌باشد که شامل معادن گرانیت، فلدسپات، سنگ لاشه و خاک صنعتی است.

جدول ۴۷: معادن شهرستان زنجان سال ۱۳۹۵

ردیف	نام معدن	میزان استخراج سالیانه اسمی (تن)	ذخیره معدن (تن)
۱	گرانیت امام	۷۵۰۰	۱۰۰۰۰۰
۲	گرانیت دو اسب	-	۱۰۰۰۰۰
۳	فلدسپات چورزق	۱۵۰۰۰	۵۲۰۰۰۰
۴	فلدسپات رحیم آباد	۱۵۰۰۰	۶۰۰۰۰۰
۵	فلدسپات مرصع	۲۰۰۰۰	۴۰۵۱۰۰
۶	فلدسپات دوران ریحان	۱۰۰۰۰	۱۸۵۲۰۰
۷	فلدسپات شاه‌بلاغی (تلخاب)	-	۴۰۰۰۰۰
۸	فلدسپات دوران ۲	۴۰۰۰۰	۴۵۰۰۰۰
۹	فلدسپات مرصع ۲	۱۰۰۰۰	۳۰۰۰۰۰
۱۰	فلدسپات و آهن گلبلاغی و تلخاب	۲۰۰۰۰	۱۲۰۰۰۰
۱۱	خاک صنعتی سورمله	۲۰۰۰۰	۷۵۰۰۰۰
۱۲	گچ ابراهیم آباد	۷۵۰۰۰	۴۸۱۱۲۹۷۶
۱۳	گچ چیر	۵۰۰۰۰	۸۰۰۰۰۰
۱۴	آهنگ آقبلاغ اربط	۶۰۰۰	۹۲۰۰۰۰
۱۵	تراورتن اژدهاتو	۱۵۰۰۰	۱۲۸۴۰۰۰
۱۶	سنگ لاشه اند آباد	۲۵۰۰۰	۱۰۵۰۰۰۰
۱۷	سنگ لاشه دیزج آباد	۱۰۰۰۰	۳۷۵۰۰۰۰
۱۸	سنگ لاشه همایون	-	۱۵۰۰۰۰۰۰
۱۹	سنگ لاشه سقل تولی	۶۰۰۰	۳۵۰۰۰۰
۲۰	سنگ لاشه کهناب	۱۰۰۰۰	۲۰۰۰۰۰۰۰
۲۱	سنگ لاشه قره تپه	-	۵۵۰۰۰
۲۲	سنگ لاشه اژدهاتور	۵۰۰۰۰	۱۲۵۰۰۰۰
۲۳	سنگ لاشه خارجی	-	۱۷۵۰۰۰۰
۲۴	شن و ماسه کوهی کوشکن	۷۰۰۰۰	۲۶۰۰۰۰۰
۲۵	شن و ماسه کوهی مهتر	۲۵۰۰۰	۲۵۰۰۰۰
۲۶	آهن ذاکر	۱۵۰۰۰	۴۲۰۰۵۰

۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	آهن گلیجک	۲۷
۵۰۰۰۰	۷۰۰۰	آهن قوزلو	۲۸
۱۰۰۰۰۰	۲۰۰۰۰	آهن چوره ناب زرنان	۲۹
۲۵۰۰۰۰	۲۵۰۰۰	سنگ آهن مروارید ۳	۳۰
۱۸۵۰۰۰	۳۰۰۰۰	آهن کاوند	۳۱
۶۰۰۰۰	۹۰۰۰	سنگ آهن شمال ذاکر	۳۲
۱۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	سنگ آهن هماتیتی قینرجه	۳۳
۷۰۰۰۰	۱۴۰۰۰	آهن چورزق	۳۴
۵۵۰۰۰	۲۰۰۰	منگنز ساری کند	۳۵
۹۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	آهن زنگیل آباد- اژدهاتور	۳۶
۱۵۰۰۰۰	۱۵۰۰۰	آهن کاوند دو	۳۷
۱۷۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	آهن ریحان	۳۸
۱۵۰۰۰۰۰۰	۵۰۰۰	مرمریت قوزلو	۳۹
۳۰۰۰۰۰	۱۰۰۰۰	مرمریت شیخ جابر	۴۰
۴۳۵۰۰	۵۰۰۰	مس کلهرود	۴۱
۳۰۰۰۰۰	-	مس گلیجه	۴۲

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۷

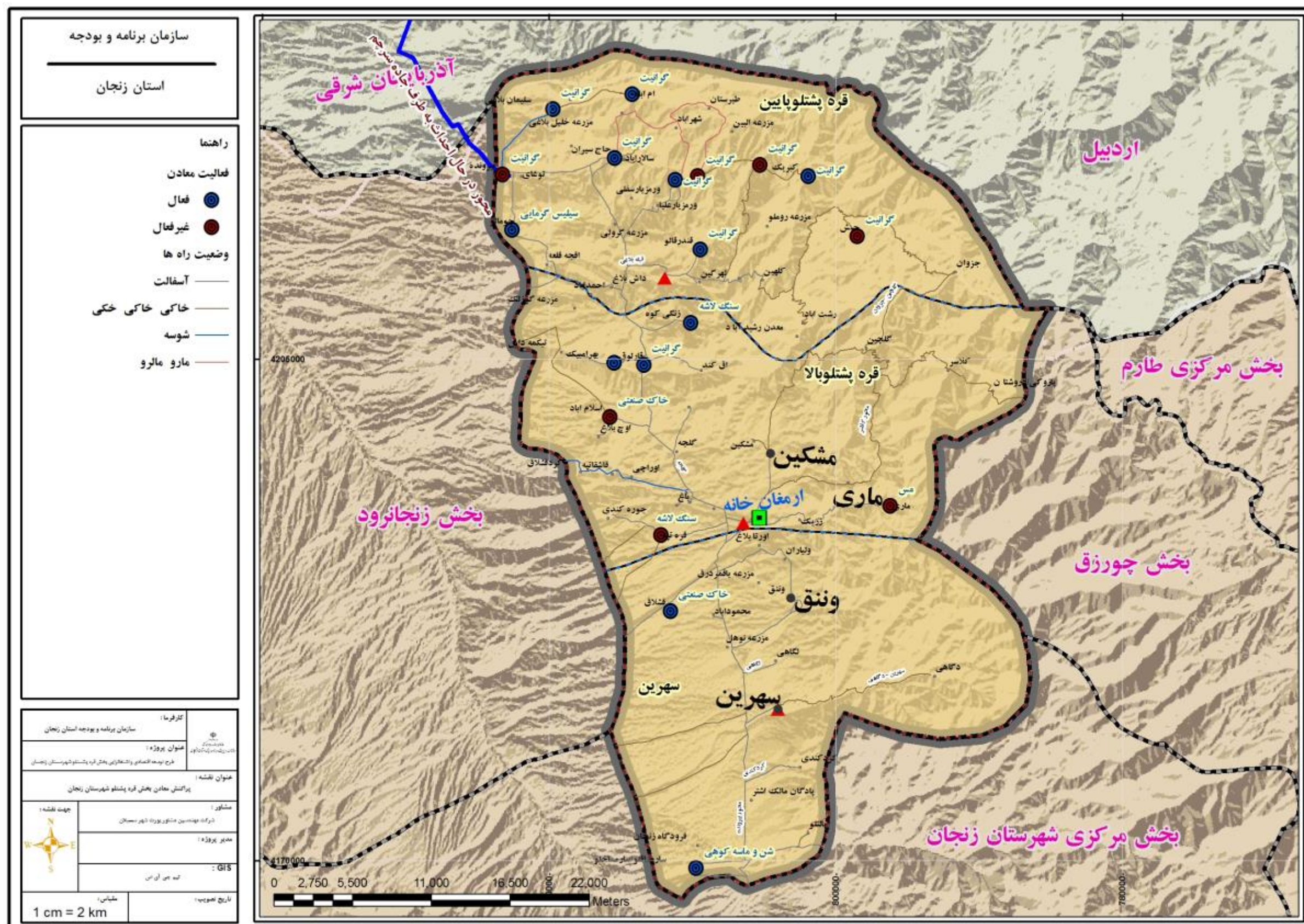
جدول ۴۸: اطلاعات معدنی بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

نام معدن	نوع ماده معدنی	وضعیت معدن		هویت بهره بردار		موقعیت جغرافیایی معدن	مساحت محدوده معدن	ذخیره معدن		مواد خام صادر شده مناطق روستایی
		فعال	غیر فعال	تعاونی	خصوصی			ذخیره قطعی	ذخیره احتمالی	
حاجی سیران یک	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۶۸کیلومتری شمالغرب زنجان	۲.۱۰	۱۶۰۴۳۲۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت حاجی سیران ۲	گرانیت	۰	۱	۰	۰	۷۳کیلومتری شمالغرب زنجان	۰.۶۷	۲۰۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت حاجی سیران ۳	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۸۶کیلومتری شمالغرب زنجان	۱.۹۴	۲۳۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت حاجی سیران ۴	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۷۵ کیلومتری شمال زنجان - ۳ کیلومتری روستای حاجی سیران	۱.۰۰	۳۲۰۰۰.۰۰	۱۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت حاجی سیران ۵	گرانیت	۰	۱			۸۰ کیلومتری شمال زنجان	۰.۲۵	۵۰۰۰۰.۰۰	۱۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت ورمزیار ۲	گرانیت	۰	۱			۷۷کیلومتری شمال زنجان	۱.۸۸	۸۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت ورمزیار ۳	گرانیت	۰	۱			۷۷کیلومتری شمال زنجان	۰.۴۷	۵۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت ورمزیارسفلی	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۶۵کیلومتری شمال زنجان	۱.۱۹	۹۳۲۵۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت سلیمان بلاغی ۱	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۷۴کیلومتری شمالغرب زنجان	۱.۸۷	۱۶۵۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت سلیمان بلاغی ۲	گرانیت	۰	۱			۷۵ کیلومتری شمالغرب زنجان	۱.۶۱	۵۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت جزیمق	گرانیت	۰	۱			۷۳کیلومتری جنوبشرق زنجان	۱.۸۰	۱۰۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت ام آباد ۱	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۷۷کیلومتری شمالغرب زنجان	۰.۳۷	۱۰۲۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت ام آباد ۲	گرانیت	۱	۰	۰	۱	۷۵ کیلومتری شمال غرب زنجان	۱.۴۴	۱۰۰۰۰۰.۰۰	۳۰۰۰۰۰.۰۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
۱'گرانیت کبریک	گرانیت	۱			۱	زنجان - جاده حاجی سیران - روستای کبریک	۱.۹۹	۲۵۰۰۰۰	۵۰۰۰۰۰	داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت حبش	گرانیت	۰	۱	۰	۰	۹۳کیلومتری شمال زنجان (جاده زنجان ،حاجی سیران ،قبله بلاغی - حبش)	۱.۶۹	۲۰۰۰۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت قره حصار لو	گرانیت	۰	۱			۶۵ کیلومتری شمال زنجان	۰.۷۲	۱۲۰۰۰۰.۰۰		داخل استان- خارج استان و صادرات به خارج از کشور

گرانیت پرونده	گرانیت	۰	۱			۹۰ کیلومتری شمال زنجان	۲۰۰	۳۰۰۰۰۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
گرانیت قندرقالو	گرانیت	۱			۱	۷۰ کیلومتری شمال غرب زنجان	۰.۹۰۳	۷۰۰۰۰	داخل استان - خارج استان و صادرات به خارج از کشور
فلدسپات زنگین	فلدسپات	۰	۱		۰	زنجان-بخش نیک پی- روستای زنگین- فاصله تا زنجان ۸۰ کیلومتر	۱.۵۲	۵۱۸۰۰	خارج استان
خاک صنعتی قشلاق	خاک صنعتی	۱	۰	۰	۱	۱۲۶ کیلومتری جنوب شرق زنجان	۹.۵۶	۷۰۰۰۰۰۰۰	خارج استان
خاک صنعتی اسلام آباد	خاک صنعتی		۱	۰	۰		۵.۶۲۵	۳۴۰۰۰۰	خارج استان
سیلیس چومالو	سیلیس گرمایی	۱			۱	زنجان ارمغانخانه - روستای چومالو	۴.۴۷	۹۹۱۰۰۰	صادرات به خارج از کشور
سیلیس چومالو ۲	سیلیس	۱	۰	۰	۱	زنجان-بخش ارمغانخانه-روستا چومالو-فاصله تا زنجان ۶۵ کیلومتر	۱۲.۲۰	۲۵۰۰۰۰۰۰	صادرات به خارج از کشور
پرلیت سلیمان بلاغی	پرلیت	۱	۰	۰	۱	شهرستان زنجان-ارمغانخانه -سلیمان بلاغی فاصله تا زنجان ۷۵ کیلومتر	۲.۱۱	۳۰۰۰۰۰۰۰	خارج استان
سنگ لاشه بهرام بیگ	سنگ لاشه و مالون	۱			۱	۵۵ کیلومتری شال غرب زنجان	۳.۰۵	۱۴۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه زنگی کوه	سنگ لاشه	۱	۰	۰	۱	۵۳ کیلومتری شمالغرب زنجان	۰.۹۶	۱۸۷۴۷۵.۰۰	داخل استان
بهرام بیگ شمالی		۱			۱	زنجان - جاده قدیم اردبیل - روستای بهرام بیگ	۰.۷۶	۶۵۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه قارلوق	سنگ لاشه	۱			۱		۲۰.۵۶	۴۰۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه و مالون اسلام آبادشمالی	سنگ لاشه و مالون	۰	۱			واقع در ۵۵کیلومتری شمال غرب زنجان	۰.۵۳	۱۲۰۰۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه جنوب اسلام آباد	۵۰ درصد مالون ۵۰ درصد لاشه	۱			۱	زنجان - ارمغانخانه - جاده حاجی سیران روستای اسلام آباد	۱.۲۱	۱۰۰۰۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه بهرام بیک ۲			۱	۰	۰	واقع در۵۵ کیلومتری شمال زنجان	۱.۵	۷۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه و مالون بهرام بیگ ۳	سنگ لاشه	۱	۰	۰	۱	زنجان کیلومتر ۵۵ جاده حاجی سیران	۱.۵۸	۲۰۰۰۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه قره تپه	سنگ لاشه	۰	۱					۵۵۰۰۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه موزائیکی زنگی کوه	سنگ لاشه موزاییکی	۱	۰	۰	۱		۰.۲۶	۵۰۰۰۰۰۰۰	داخل استان
سنگ لاشه زنگی کوه ۲	سنگ لاشه	۰	۱			۵۵ کیلومتری شمال غرب زنجان	۰.۷۶	۲۵۰۰۰۰۰۰	داخل استان
شن و ماسه کوهی سامساقلو دو	شن و ماسه کوهی	۱			۱	زنجان - ارمغانخانه - روستای سامساقلو	۰.۰۵	۵۰۰۰۰۰	داخل استان
شن و ماسه کوهی سامساقلو	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	زنجان-بخش قره پشتلو-روستا سامساقلو-فاصله تا زنجان ۱۵ کیلومتر	۰.۵	۱۲۰۰۰۰۰	داخل استان
شن و ماسه کوهی سامساقلوی ۴	شن و ماسه کوهی	۱	۰	۰	۱	۷ کیلومتری غرب زنجان	۰.۱۳	۲۴۰۰۰۰۰۰	داخل استان
پلی متال چومالو	سرب وروی و مس	۱	۰	۰	۱	زنجان-ارمغان خانه روستای چومالو-فاصله تا زنجان ۶۰ کیلومتر	۱۱.۰۰	۱۰۰۰۰۰۰۰	داخل استان و خارج استان

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۷

نقشه ۲۴: پراکنش معادن بخش قره پشته شهرستان زنجان

همچنین معادن شن و ماسه نیز در بخش قره پشتلو به صورت فعال و در حال تجهیز وجود دارد که محل برداشت آنها سارمساقلو می‌باشد و مشخصات آنها در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۴۹: معادن فعال و غیر فعال بخش قره پشتلو

فعالیت واحد	وضعیت معدن			وضعیت واحد			آدرس کارگاه
	نوع مجوز معدن	نوع معدن	محل برداشت	نوع مجوز واحد	شماره مجوز	تاریخ مجوز	
غیر فعال	پروانه بهره برداری	مخلوط کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۴۳۱۸/۱۱۸	۱۰/۰۳/۹۰	کیلومتر ۲۰ جاده فرودگاه اراضی روستای سارمساقلو
فعال	پروانه بهره برداری	مخلوط کوهی	سارمساقلو	جواز تأسیس	۳۰۶۸۲/۱۱۸	۰۴/۱۲/۸۶	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۱۴
فعال	پروانه بهره برداری	مخلوط کوهی	سارمساقلو	جواز تأسیس	۳۰۶۸۲/۱۱۸	۰۴/۱۲/۸۶	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۱۴
فعال	پروانه بهره برداری	مخلوط کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۲۸۵۷۶/۱۱۸	۱۹/۱۱/۹۴	زنجان کیلومتر ۷ جاده قدیم اردبیل - جنب انبار جهاد
در حال تجهیز	گواهی کشف	مخلوط کوهی	سارمساقلو	جواز تأسیس			زنجان - سارمساقلو - کیلومتر
فعال	پروانه اکتشاف	مخلوط کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۱۷۳۷۷/۱۱۸	۱۰/۱۰/۹۰	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۱۴
فعال	پروانه اکتشاف	مخلوط کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۷۸۸۶/۱۱۸	۱۲/۰۶/۸۱	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۱۲
فعال	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۱۷۵۹۷/۱۱۸	۰۶/۰۷/۹۵	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۱۲
فعال	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۲۵۸۴/۱۱۸	۱۳/۰۲/۸۸	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۱۲
فعال	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۳۶۸۸۰۷/۱۱۸	۱۲/۱۲/۹۲	زنجان - قره پشتلو - کیلومتر ۱۱
فعال	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۴۸۶۵/۱۱۸	۱۹/۰۳/۹۰	زنجان - کیلومتر ۷ جاده قدیم اردبیل روبروی پمپ بنزین
فعال	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۲۳۶۵۷/۱۱۸	۱۸/۰۹/۹۵	زنجان - سارمساقلو - کیلومتر ۷

در حال تجهیز	پروانه اکتشاف	کوهی	سارمساقلو	جواز تاسیس			
فعال	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۲۴۲۸۱/۱۱۸	۲۷/۰۵/۹۷	زنجان - سارمساقلو- ۱۴ کیلومتر
بدون کارگاه	—	کوهی	سارمساقلو	پروانه بهره برداری	۲۰۰۹۰/۱۱۸	۲۳/۱۱/۹۰	کیلومتر ۱۸ جاده تهران روبروی شرکت چشمه سار
بدون کارگاه	گواهی کشف	کوهی	سارمساقلو				زنجان - سارمساقلو- جنب تیپ سپاه انصار المهدی

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت، م ۱۳۹۷

طبق استعلامات صنعت و معدن ۵ واحد واحدهای صنعتی در بخش قره پشتلو مستقر است که همگی در مسیر جاده سارمساقلو واقع شده است.

جدول ۵۰: واحدهای صنعتی قره پشتلو

آدرس کارگاه	گروه فعالیت ۴ رقمی	گروه فعالیت ۲ رقمی
جاده سارمساقلو ۶ کیلومتر جنب پمپ بنزین	ساخت سایر محصولات کانی غیر فلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر (۲۶۹۹)	سایر محصولات کانی غیر فلزی (۲۶)
جاده قدیم سارمساقلو - یک کیلومتر مانده به روستای سارمساقلو	استخراج سنگ - شن و ماسه و خاک رس (۱۴۱۰)	استخراج سایر معادن (۱۴)
زنجان - ۷ کیلومتر جاده سارمساقلو	استخراج سنگ - شن و ماسه و خاک رس (۱۴۱۰)	استخراج سایر معادن (۱۴)
زنجان ۹ کیلومتر جاده سارمساقلو	استخراج سنگ - شن و ماسه و خاک رس (۱۴۱۰)	استخراج سایر معادن (۱۴)
کیلومتر ۲۰ جاده فرودگاه اراضی روستای سارمساقلو	ساخت سایر محصولات کانی غیر فلزی طبقه بندی نشده در جای دیگر (۲۶۹۹)	سایر محصولات کانی غیر فلزی (۲۶)

منبع: اداره صنعت، معدن و تجارت، ۱۳۹۷

۲-۶- توصیف، تحلیل و تبیین فضایی و سلسله مراتب سکونتگاهی

۲-۶-۱- تراکم فضایی جمعیت

برای تبیین فضایی بخش قره پشتلو، نقاط جمعیتی در محیط جی.آی.اس و با استفاده از دستور IDW درون‌یابی شده که نتایجی به شرح زیر به دست آمد:

- در بخش قره پشتلو بیشترین جمعیت روستایی در دهستان سهرین و در روستای سهرین قرار دارد. وجود رودخانه‌های فرعی (قره چریان و ینگجه)، چاه‌های عمیق، زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای و تاسیسات زیربنایی باعث شده است تا تمرکز جمعیت روستایی نیز تحت تاثیر این مساله قرار گیرد و آبادی‌های پرجمعیتی را در اطراف این

محور اصلی توسعه شاهد باشیم. به طور کلی روستاهای سهرین، ونلق و مشکین با فاصله‌ای کم از روخانه ینگجه و قره چریان و زیرساخت‌های ارتباطی، جمعیت زیادی را به خود جذب کرده‌اند.

- تراکم جمعیت در قسمت هایی که به منبع آب دسترسی یا در نزدیکی رودخانه بوده اند بیشتر می باشد.
- بین تراکم جمعیتی با ارتفاع و شیب نسبت مستقیمی دارد که این امر در بخش قره‌پشتلو نیز مشاهده می‌شود؛ به این معنی که با نزدیک شدن به کوهستان‌ها و خطوطی که حوزه‌های آبریز را از هم جدا می‌کند، تمرکز جمعیت کاهش یافته است.

- به علت کمبود آب در ماه‌های گرم سال، کشاورزی عموماً وابسته به چاه‌های عمیق و یا به صورت دیم می‌باشد.
- در بخش قره‌پشتلو، مرکز بخش شهر ارمغانخانه است که حدود ۲۱۴۹ نفر جمعیت دارد. درواقع جمعیت شهری این سکونتگاه از روستای سهرین کمتر است. مهم‌ترین تراکم جمعیت روستایی در قسمت جنوبی بخش قره‌پشتلو و نزدیک به بخش مرکزی زنجان قرار دارد. تراکم جمعیت در قسمت جنوبی در روستاهای سهرین، مشکین، ونلق شکل گرفته است.

- روستاهای دور از رودخانه، اقتصادشان متکی بر دامداری سنتی و زراعت دیم است.

۲-۶-۲- سلسله مراتب سکونتگاهی

به لحاظ سلسله مراتب سکونتگاهی، بخش قره پستلو دارای یک شهر با جمعیت ۲۱۴۹ نفر، ۲ روستای بالای ۱۰۰۰ نفر، ۵ روستای با جمعیت ۵۰۰-۱۰۰۰ نفر، ۱۵ روستای ۵۰۰-۲۰۰ نفر، ۹ روستای ۲۰۰-۱۰۰ نفر، ۲۰ آبادی ۱۰۰-۲۰ نفر و ۲۶ آبادی بدون سکنه است.

از روستاهای هدف تعریف شده در بخش قره پستلو روستای سهرین و مشکین در گروه بیش از ۱۰۰۰ نفر، ونلق ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر و ماری ۲۰۰ تا ۵۰۰ نفر جمعیت جای دارد.

جدول ۵۱: طبقه‌بندی جمعیت روستایی بخش قره پستلو

ردیف	میزان جمعیت	تعداد آبادی
۱	+۱۰۰۰	۲
۲	۱۰۰۰-۵۰۰	۵
۳	۵۰۰-۲۰۰	۱۵
۴	۲۰۰-۱۰۰	۹
۵	۱۰۰-۲۰	۲۰
۶	بدون سکنه	۲۶

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

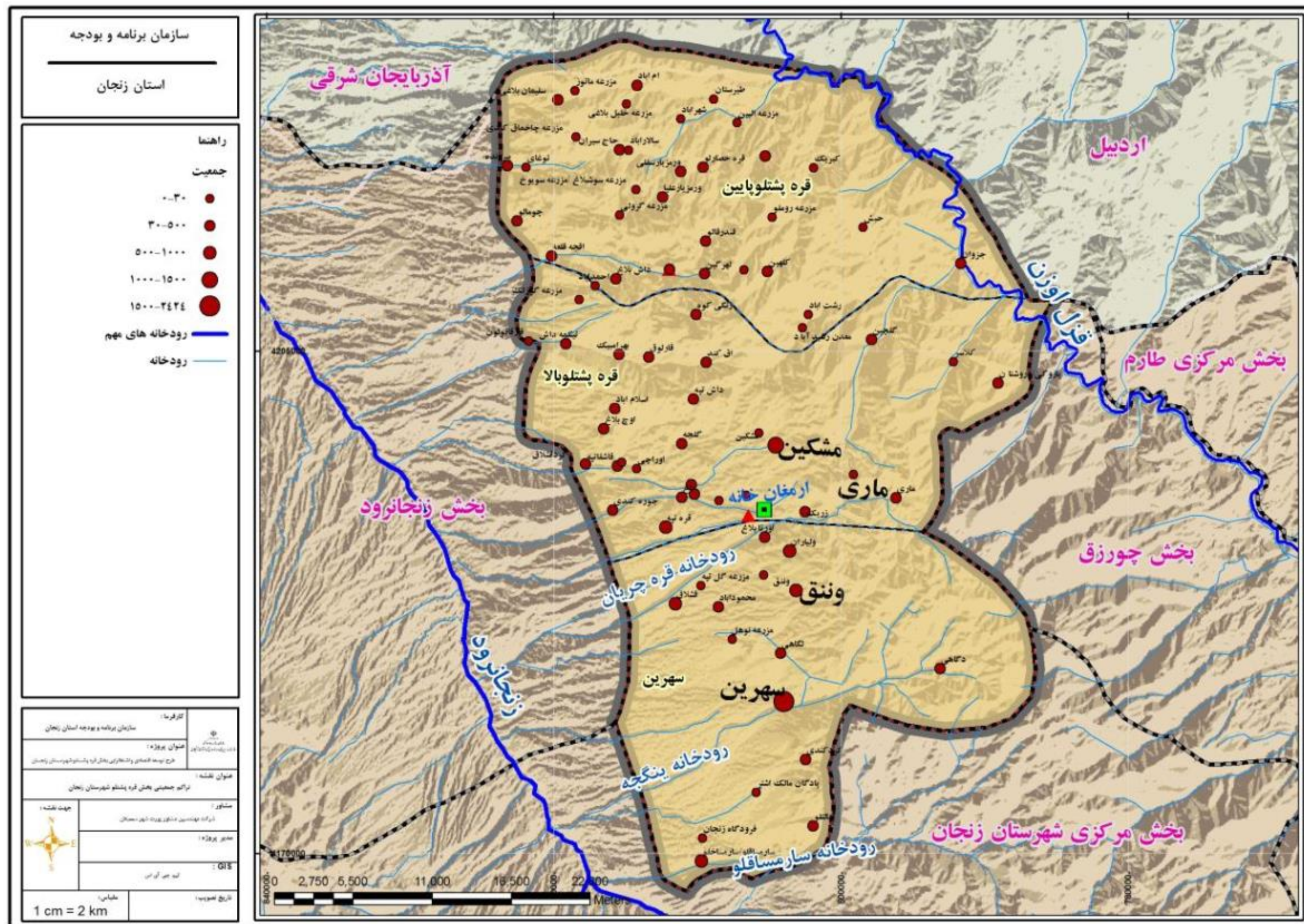
جدول ۵۲: روستاهای با جمعیت بیشتر از ۲۰۰ نفر در بخش قره پستلو

ردیف	آبادی	جمعیت
۱	سهرین	۲,۴۲۴
۲	مشکین	۱,۲۶۴
۳	ونلق	۸۴۹
۴	قره تپه	۶۳۰

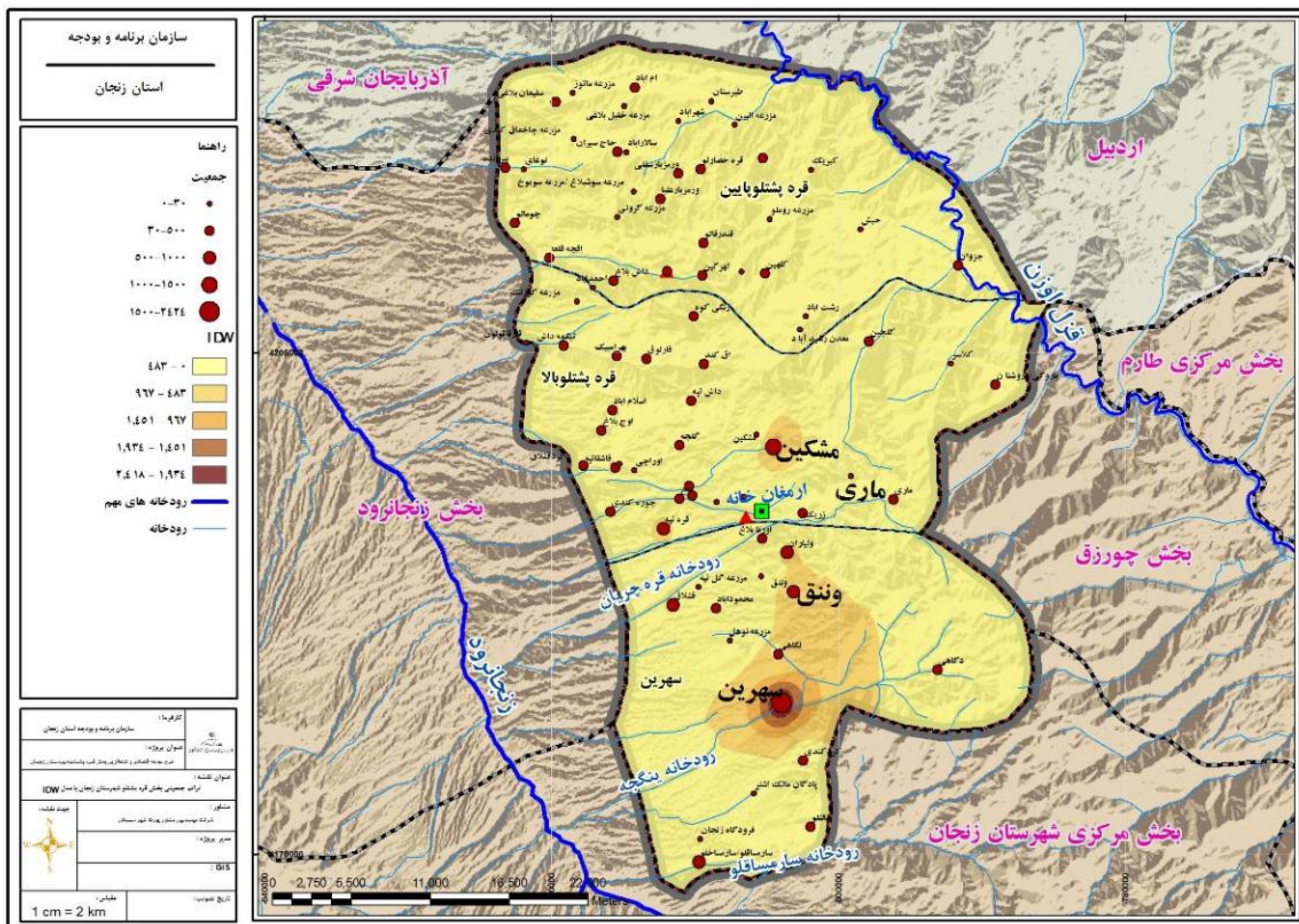
۵۹۱	ولیاران	۵
۵۳۲	قشلاق	۶
۵۲۸	سارمساقلو/سارمساخلو	۷
۴۵۱	لگاهی	۸
۴۲۲	جوره کندی	۹
۳۵۸	بهرامبیک	۱۰
۳۲۱	حاج سیران	۱۱
۲۹۸	باغ	۱۲
۲۸۱	ماری	۱۳
۲۷۳	اورتا بلاغ	۱۴
۲۶۶	جلیل اباد	۱۵
۲۵۱	داش تپه	۱۶
۲۴۸	قبله بلاغی	۱۷
۲۴۶	کردکندی	۱۸
۲۴۲	تیکمه داش	۱۹
۲۳۵	چومالو	۲۰
۲۲۷	قندرقالو	۲۱
۲۲۵	محمودآباد	۲۲

منبع: مرکز آمار، ۱۳۹۵

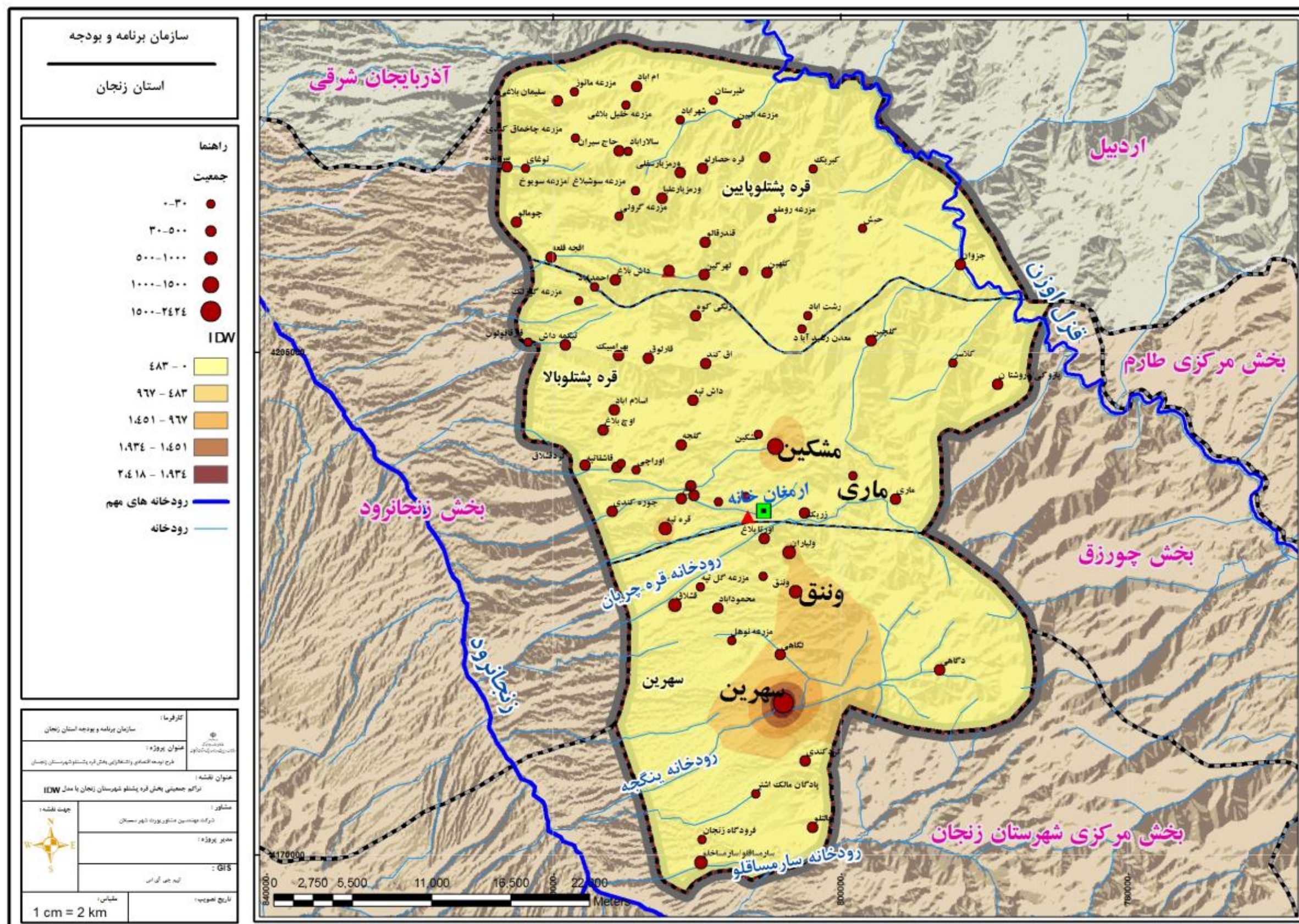
1. .

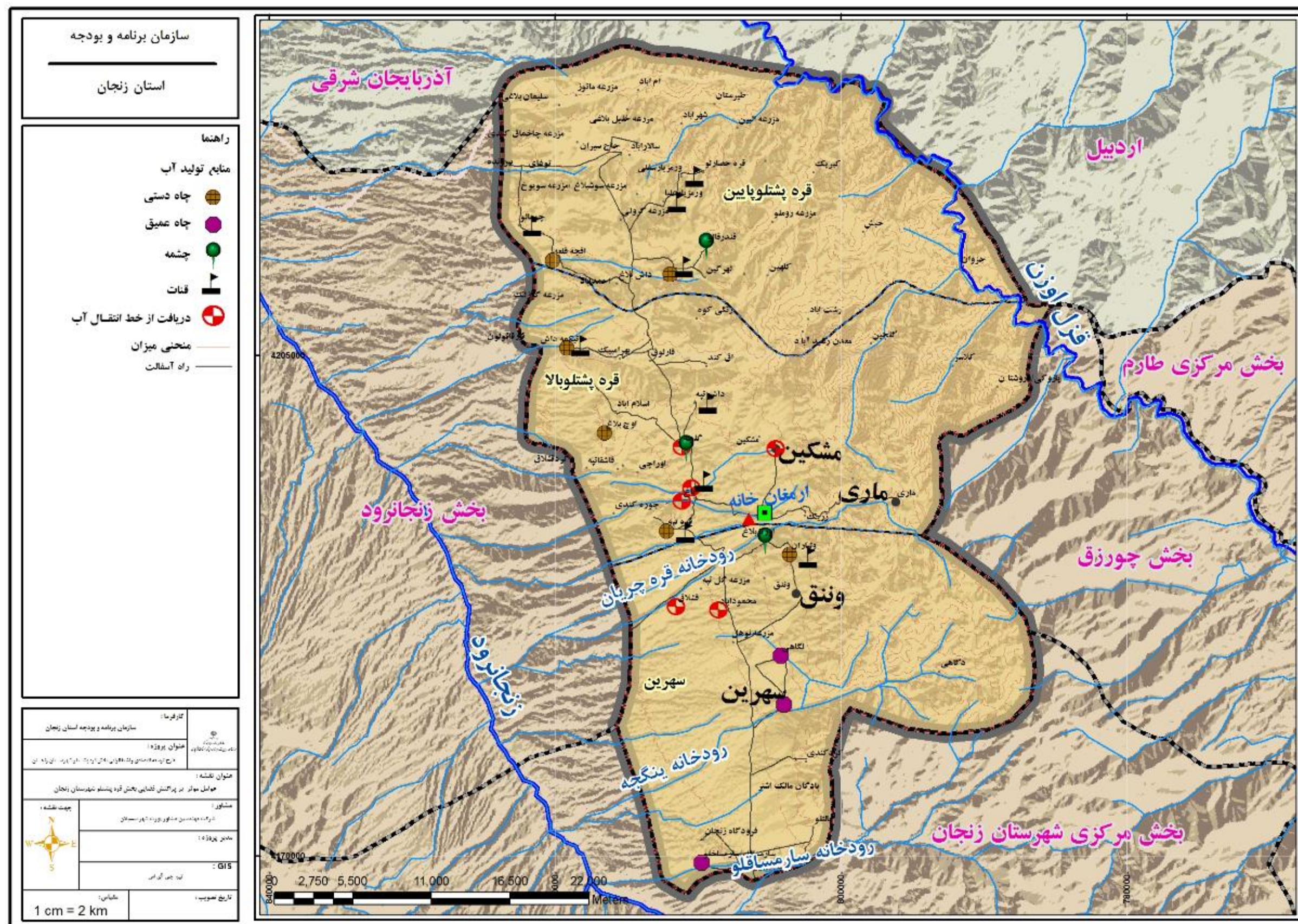
نقشه ۲۶: تراکم جمعیت بخش قره پشتلو با استفاده از مدل IDW با در نظر گرفتن جمعیت شهر ارمغانخانه

1.2

۱.۳

۷-۲- شناسایی جریانات و پیوندهای بین سکونتگاه‌ها

با توجه به اینکه بخش قره پشتلو در شهرستان زنجان قرار گرفته و شهر زنجان با جمعیتی نزدیک به ۵۰۰ هزار نفر به‌عنوان بزرگ‌ترین نقطه سکونتگاهی استان در این شهرستان واقع شده، این شهر بر جریانات و پیوندهای بخش قره پشتلو تأثیرگذار است. به‌طور کلی عواملی که جریانات و پیوندهای بخش قره پشتلو را شکل می‌دهد عبارت است از:

- روستای سهرین بزرگ‌ترین روستای بخش قره پشتلو است که بعد از شهر زنجان، پیوند قدرتمند بین روستاهای بخش قره پشتلو با شهر زنجان و روستای سهرین وجود دارد.

- در بخش قره پشتلو بازار خرید و فروش محصولات کشاورزی (زراعی، باغی، دامی، طیور و ...) وجود ندارد لذا شهر زنجان به‌عنوان مرکز استان و شهرستان، بازار بزرگی برای محصولات تولیدی روستاهای بخش قره پشتلو محسوب می‌شود و ساکنان روستاهای بخش قره پشتلو محصولات خود را به‌واسطه‌گران که اغلب از شهر زنجان هستند، می‌فروشند.

- مرغوبیت تولید برخی محصولات صنایع دستی به‌ویژه فرش‌بافی ابریشمی، در روستای ماری، فرش‌بافان این روستا به صورت دستمزد برای تاجران کار می‌کنند و در قم و تهران به فروش می‌رسانند.

- گیاهان دارویی زیادی در روستای مشکین برداشت می‌گردد و در شهر زنجان، قم و تهران به فروش می‌رسد.

جدول ۵۳: عوامل اصلی تأثیرگذار بر جریانات و پیوندهای مختلف بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

ردیف	متغیر	نوع تأثیر
۱	نزدیکی به شهر زنجان و نبود بازار در بخش قره پشتلو	شکل‌گیری ارتباط قدرتمند اقتصادی با شهر زنجان و بازار مصرف بزرگ برای محصولات مختلف زراعی، باغی و دامی بخش قره پشتلو
۲	وجود گیاهان دارویی متنوع	امکان شکل‌گیری بازار خرید و فروش با شهرستان زنجان، قم و تهران
۳	همسایگی با استان‌های مختلف	جریانات اقتصادی با استان‌های مختلف براساس محصولات کشاورزی، دامی و صنایع دستی متفاوت
۴	صنایع دستی همچون فرش‌بافی ابریشمی	خرید توسط تاجران به صورت دستمزد، و فروش در بازارهای تهران و قم

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

۷-۲-۱- جریانات و پیوندهای اقتصادی

شکل‌گیری جریانات مداوم و پیوندی دوسویه بین شهر زنجان و روستاهای بخش قره پشتلو قابل مشاهده است. بازار عمده فروش انواع محصولات زراعی و باغی بخش قره پشتلو نظیر گندم، جو، پیاز، گوجه فرنگی، و محصولات دامی نظیر، محصولات لبنی و گوشتی شهرستان زنجان می‌باشد.

در کنار بازار شهر زنجان، محصولات تولید شده بخش قره پشتلو به شهرهای مختلف صادر می‌شود. شیر دامی تولید شده در روستای سهرین بیشتر به شیرپزان شهرستان تبریز فروخته می‌شود.

همچنین بازار اصلی خرید و فروش دام روستاهای بخش قره پشتلو، شهرستان زنجان است.

صنایع دستی نظیر فرش‌بافی ابریشمی توسط تاجران خریداری و در استان‌های تهران و قم به فروش می‌رسد.

جدول ۵۴: جریانات اقتصادی، براساس محل عرضه محصولات عمده تولید شده

نوع محصول	بازار عرضه
گوجه فرنگی	زنجان
پیاز	زنجان
میوه	زنجان
گندم، جو	سیلوی زنجان
دام	زنجان/ کشتارگاه شهر زنجان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

شهر ارمغانخانه به عنوان مرکز بخش، و شهر زنجان به عنوان مرکز شهرستان و استان، هدف اصلی جریانات اداری در بخش قره پشتلو است و به نوعی تمامی جریانات اداری به سمت شهر ارمغانخانه و سپس شهر زنجان، جریان دارد. اغلب مهاجرت‌ها به شهر زنجان، شهرهای استان تهران و قم صورت می‌گیرد. برخی از مهاجرت‌های ساکنین روستاهای بخش قره پشتلو به این شکل است که در شهر زنجان اسکان دارند ولی همزمان در فصل کار، به امور کشاورزی در روستاهایشان نیز می‌پردازند. این امر، نشان‌دهنده پیوند اجتماعی-اقتصادی روستاهای بخش قره پشتلو با شهر زنجان است.

بیشترین ارتباطات اجتماعی-فرهنگی روستاهای بخش قره پشتلو، در داخل روستاهای بخش قره پشتلو و پس از آن با شهر زنجان صورت می‌گیرد.

۲-۷-۲- جریانات اداری-اجتماعی

شهر زنجان به عنوان مرکز بخش، شهرستان و استان زنجان هدف اصلی جریانات اداری در درون بخش است و به نوعی تمامی جریانات اداری به سمت شهر زنجان جریان دارد. مهاجرت به شهر زنجان، اسکان در این شهر و همزمان پرداختن به امور کشاورزی در روستاها، نشان از پیوند اجتماعی-اقتصادی روستاهای بخش قره پشتلو با شهر زنجان دارد.

۲-۸- توصیف، تحلیل و تبیین قوانین و مقررات محدودیت ساز و محدودیت نهادی در توسعه

اقتصادی و اشتغال زایی روستاهای بخش قره پشتلو شهرستان زنجان

قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی:

قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی که در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۸ به تأیید شورای نگهبان رسیده است، برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی الزاماتی را به همراه دارد. این قانون شامل ۷ ماده و پنج تبصره است.

در ماده یک این قانون آمده است که به منظور تحقق اهداف سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به صندوق توسعه ملی اجازه داده می‌شود تا با هدف ارتقای تولید و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با تصویب هیأت امنای صندوق، معادل ریالی یک میلیارد و پانصد میلیون (۱۵۰۰۰۰۰۰۰) دلار از منابع صندوق را به صورت

قرض الحسنه نزد بانک‌های کشاورزی، پست بانک و توسعه تعاون و صندوق کارآفرینی امید و صندوق حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی سپرده‌گذاری کند تا این منابع صرف اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی برای ایجاد اشتغال در روستاها و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت باشد. ماده ۱ قانون فوق آمده که توزیع تسهیلات موضوع این قانون بین استان‌ها بر اساس شاخص ترکیبی جمعیت روستایی، نرخ بیکاری و عکس درآمد سرانه استان می‌باشد.

در ماده ۴ ذکر شده که تسهیلات موضوع این قانون به طرح‌های غیردولتی در حوزه کشاورزی، منابع طبیعی، معادن کوچک، فناوری اطلاعات، گردشگری، صنایع دستی، کلیه فعالیت‌های مربوط به فرش دستباف و خدمات در مناطق روستایی و عشایری و همچنین برای تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت اختصاص می‌یابد.

در ماده ۵ این قانون آمده است که در درون هر استان به نسبت ۵۰ درصد بر اساس شاخص سهم بیکاران روستایی، جمعیت عشایری، مناطق مرزی و مناطق محروم به صورت استانی توزیع می‌گردد.

در ماده ۶ این قانون، سازمان برنامه و بودجه کشور موظف شده تا بر نحوه اعطای تسهیلات و اشتغال ایجاد شده نظارت کند.

آیین‌نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی:

هیئت وزیران در جلسه ۱۳۹۶/۸/۱۷ با استناد به ماده ۷ قانون فوق، با پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه و با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور آیین‌نامه اجرایی قانون یاد شده را به تصویب رسانده است که این آیین‌نامه اجرایی نیز یکی دیگر از مصوباتی است که برای طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی محدودیت‌های قانونی و نهادی را به همراه دارد:

در ماده ۱ این آیین‌نامه اجرایی برخی از اصطلاحات در معانی مشروح به کار رفته است:

سازمان: سازمان برنامه و بودجه

صندوق: صندوق توسعه ملی

وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

معاونت: معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم کشور

سازمان استانی: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان، بخش غیردولتی: کلیه اشخاص حقیقی و اشخاص حقوقی خصوصی و تعاونی

کارگروه ملی: کارگروه تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار

کارگروه: کارگروه اشتغال استان با مسئولیت استاندار و با حضور مدیر کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی (دبیر)، رئیس سازمان برنامه و بودجه استان، مدیر کل دفتر امور روستایی و شوراهای استانداری، مدیر کل صنعت، معدن و تجارت استان، مدیر کل جهاد کشاورزی استان، مدیر کل امور اقتصادی و دارایی استان، مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع

دستی و گردشگری استان، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان و مدیرکل دفتر امور زنان و خانواده استانداری

مؤسسه عامل: بانک‌های کشاورزی، پست بانک، توسعه تعاون، صندوق‌های کارآفرینی امید و حمایت از توسعه سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی

دستگاه بخشی: وزارت جهاد کشاورزی، وزارت صنعت، معدن و تجارت، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سازمان امور عشایر ایران و معاونت علمی و فناوری رییس جمهور. در ماده ۲، دامنه شمول این آیین‌نامه اجرایی شامل فعالیتهای اقتصادی بخش غیردولتی با اولویت رسته‌های اقتصادی پر اشتغال در مناطق هدف اجرای طرح، اعم از ایجاد، تکمیلی و توسعه موارد زیر است:

• کشاورزی شامل زراعت، دام و طیور، باغداری، شیلات، گلخانه، گیاهان دارویی، خدمات تجاری، خدمات فنی و مهندسی بخش کشاورزی، خدمات ماشینی‌کردن (مکانیزاسیون) کشاورزی، صنایع تبدیلی و تکمیلی کشاورزی و منابع طبیعی شامل جنگل کاری، پرورش نهال و...

• معادن کوچک شامل کلیه معادن به جز معادن بزرگی که در جدول موضوع بند (ب) ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی تشخیص، انطباق و طبقه‌بندی فعالیت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی با هر یک از سه گروه اقتصادی مطرح در ماده ۲ قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم قانون اساسی موضوع تصویب نامه شماره ۱۱۵۳۲۰/ت/۴۳۱۸۱ ک مورخ ۱۳۸۸/۶/۷ مشخص شده‌اند.

• فعالیتهای خدماتی شامل خدمات ارتباطات و فناوری اطلاعات، اصناف، آموزش، گردشگری، ورزشی، فرهنگی و هنری، حمل و نقل، انبارداری، بیمه‌ای، بهداشتی و درمانی، بازیافت و انرژی‌های تجدیدپذیر و غیره.

• صنایع دستی و فعالیتهای فرش دستباف و کلیه فعالیتهای مربوط به آن و سایر صنایع دستی.

• تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر جمعیت.

در ماده ۴ این آیین‌نامه اجرایی سهم بخش‌های هدف که در فوق آمده به شرح جدول زیر تعیین می‌شود:

جدول ۵۵: سهم بخش‌های هدف براساس ماده ۴ آیین‌نامه اجرایی

ردیف	مصادیق ماده ۲ این آیین‌نامه	بخش هدف	سهم هر بخش از کل منابع (درصد)
۱	موضوع بند (الف)	کشاورزی و منابع طبیعی	۴۵
۲	موضوع بند (ب)	صنایع و معادن کوچک	۱۰
۳	موضوع بند (پ)	فعالیت‌های خدماتی و فناوری اطلاعات	۱۵
۴		گردشگری	۱۰
۵	موضوع بند (ت)	صنایع دستی و فعالیتهای فرش دستباف	۱۰
۶	موضوع بند (ث)	سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای زیر ده هزار نفر	۱۰

منبع: آئین‌نامه اجرایی، ۱۳۹۶

دستورالعمل آیین نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی

دستورالعمل آیین نامه اجرایی قانون حمایت از توسعه و ایجاد اشتغال پایدار مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی در ۱۳۹۶/۸/۲۳ به تصویب کمیسیون تخصصی شورای عالی اشتغال (کارگروه ملی تخصصی مدیریت و راهبری توسعه اشتغال پایدار ستاد فرماندهی اقتصاد مقاومتی) رسیده است. در تبصره ماده ۲ این دستورالعمل آمده که کارگروه مکلف است سهم تسهیلات شهرستان بر اساس دو شاخص جمعیت روستایی، عشایری، مناطق مرزی و محروم و سهم بیکاران هر شهرستان (نتایج سرشماری نفوس و مسکن ۹۵) اقدام نماید.

در ماده ۹ دستورالعمل، نرخ سود تسهیلات موضوع این دستورالعمل به شرح زیر آمده است:

- با نرخ ۱۰ درصدی برای سرمایه در گردش واحدهای تولیدی مستقر در نواحی صنعتی روستایی و شهرهای با جمعیت زیر ده هزار نفر قابل اعطا می باشد.
- برای سایر طرحها، تسهیلات موصوف با نرخ ۴ درصد به مناطق روستایی مرزی و عشایری مرزی و ۶ درصد به روستاهای غیر مرزی و عشایری غیرمرزی به متقاضی پرداخت می شود.
- در ماده ۱۰ این دستورالعمل وثایق و تضامین قابل اخذ از متقاضی عبارت است از:
 - سند منازل مسکونی روستایی؛
 - سند زمین کشاورزی؛
 - سند واحدهای دامپروری و تجاری در روستاها و نواحی صنعتی؛
 - سفته؛
 - ضمانت نامه های بانکها، صندوق ها و یا بیمه ها؛
 - اسناد مالکیت محل اجرای طرح؛
 - اسناد ماشین آلات طرح؛
 - سایر وثایق قابل ارائه به موسسه عامل (در صورتی که وثایق فوق، پوشش وثایق طرح را ندهد).

در بند ۱ از ماده ۱۳، تسهیلات اعطایی به طرح های سرمایه گذاری مناطق هدف مطابق به شرح جدول زیر آمده است:

جدول ۵۶: سهم تسهیلات اعطایی به طرح های سرمایه گذاری مناطق هدف براساس ماده ۱۳ دستورالعمل آیین نامه اجرایی

ردیف	نوع اشتغال	سهم تسهیلات (درصد)	میزان وام (میلیون ریال)
۱	خویش فرمایی	۱۰	۱۰۰ تا ۲۰۰
۲	کارفرمایی	۱۵	۲۰۰ تا ۱۰۰۰
۳		۵۵	۱۰۰۰ تا ۲۵۰۰۰
۴		۲۰	۲۵۰۰۰ تا ۱۵۰۰۰۰

منبع: دستورالعمل آیین نامه اجرایی، ۱۳۹۶

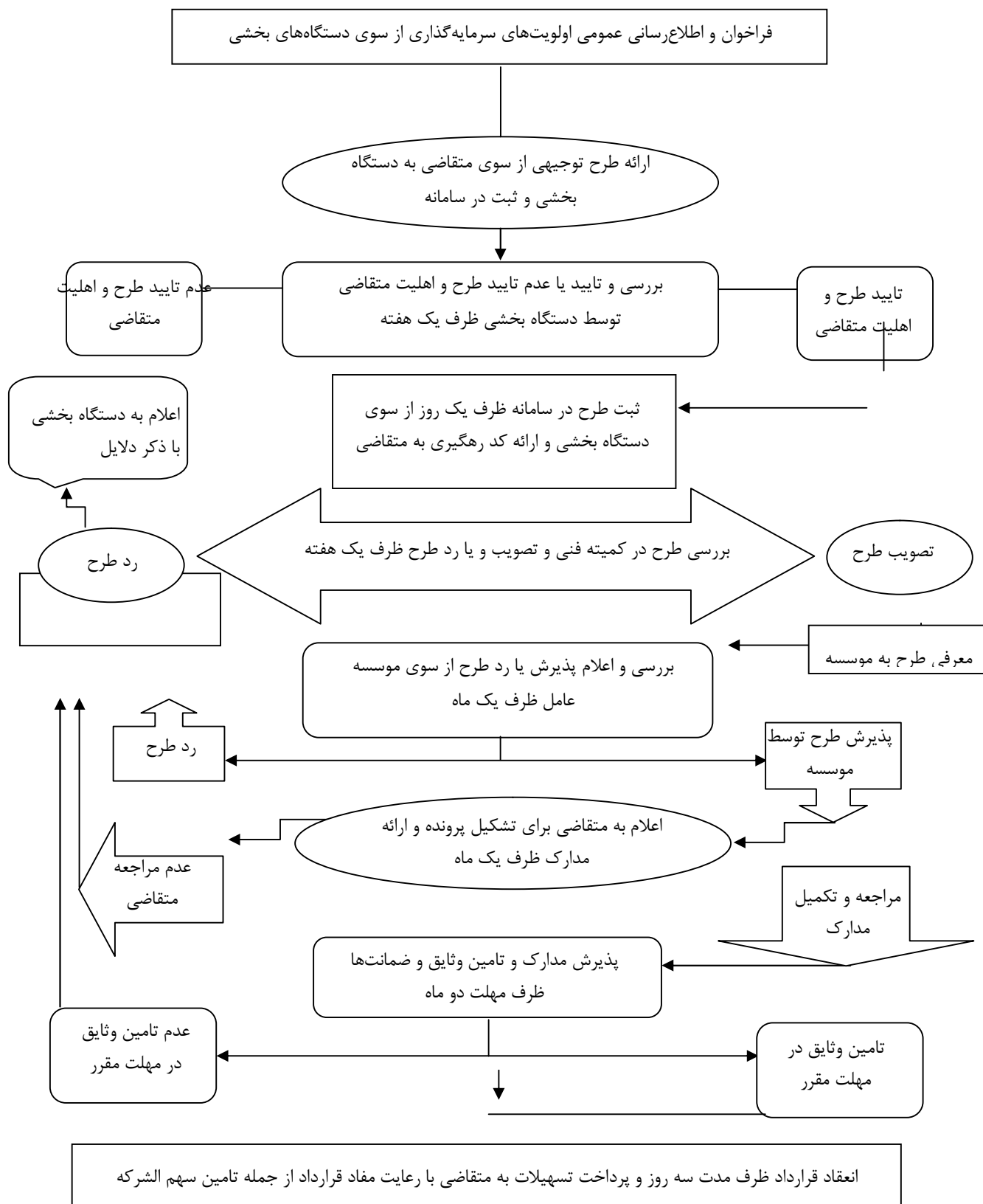
در تبصره ۱ از بند ۱ ماده ۱۳ دستورالعمل آمده: پرداخت تسهیلات به طرح‌های سرمایه‌گذاری بالای ۲۵ میلیارد ریال پس از بررسی کارگروه اشتغال استان (کمیته فنی) با تایید کارگروه ملی امکان‌پذیر می‌باشد.

در تبصره ۲ از بند ۱ ماده ۱۳ دستورالعمل آمده: در صورت تفویض مسئولیت کارگروه به کمیته فنی شهرستان، طرح‌های سرمایه‌گذاری با درخواست تسهیلات بیش از ۲.۵ میلیارد ریال پس از بررسی اولیه توسط کمیته فنی شهرستان جهت تصویب نهایی به کمیته فنی استان ارسال می‌شود.

در پیوست شماره ۱ از این دستورالعمل، سهم تسهیلات استان زنجان مطابق ماده ۵ آیین‌نامه اجرایی حدود ۱۰۰۰ میلیارد ریال (۲.۳۸ درصد از کل کشور) پیش‌بینی شده است. در نمودار زیر خلاصه فرایند اعطای تسهیلات آورده شده است: در نمودار زیر خلاصه فرایند اعطای تسهیلات آورده شده است:

نمودار ۴: فرایند اعطای تسهیلات

طبق دستورالعمل

۹-۲- قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی-فرهنگی، زیرساختی و فضایی، منابع تولید و نظام

فعالیتی جهت تولید و عرضه در بخش کشاورزی، صنعت و خدمات

در مجموع قابلیت‌های تنگناهای بخش قره‌پشتلو در چهار بخش طبیعی، اجتماعی-انسانی، زیرساختی-فضایی و اقتصادی به شرح جدول زیر جمع‌بندی می‌شود.

جدول ۵۷: قابلیت‌ها و تنگناهای بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان

تنگناها	قابلیت‌ها	
- واقع شدن ۹۶ درصد از بخش قره‌پشتلو در پهنه با خطر نسبی خیلی زیاد - وجود گسل در بخش جنوب غربی بخش قره‌پشتلو - افت سطح آب‌های زیرزمینی - احتمال وقوع سیل و آسیب دیدن مزارع - احتمال زلزله - روند رو به کاهش میزان بارندگی در چند سال اخیر	- منابع غنی آب سطحی و زیرزمینی به‌واسطه جاری بودن رودخانه قزل اوزن و رودخانه‌های فرعی به مانند رودخانه قره چوپان، پنگجه و سارمسقلو - ۷۶ درصد از محدوده بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان در طبقه ارتفاعی ۱۵۰۰ تا ۲۵۰۰ متر واقع شده است. - ۲۱ درصد محدوده بخش قره‌پشتلو در شیب ۰ تا ۱۰ درصد قرار گرفته است. - میانگین مجموع بارش سالیانه ۲۹۴.۱ میلی‌متر - واقع شدن ۹۴ درصد از بخش قره‌پشتلو در منطقه حفاظت شده سرخ آباد و منطقه شکار ممنوع فیله‌خاصه و مناسبت آن برای توسعه اکوتوریسم	طبیعی
- کاهش شدید جمعیت روستایی شهرستان از ۱۰۴۶۱۷ نفر در سال ۱۳۸۵ به ۸۷۶۲۷ نفر در سال ۱۳۹۵ - کاهش جمعیت بخش قره‌پشتلو از ۱۹۱۱۸ نفر در سال ۱۳۴۵ به ۱۳۸۰۷ نفر در سال ۱۳۹۵ - ۴۰ درصد از جمعیت شهرستان، در گروه جمعیت فعال قرار دارد. - در گروه بیکاران ۹۵ درصد افراد باسواد و ۵ درصد بی‌سواد بوده‌اند. همچنین ۱۶ درصد از بیکاران دارای تحصیلات عالی هستند.	- اتحاد و انسجام فرهنگی - اجتماعی - قرار گیری ۷۱ درصد جمعیت در سن ۱۵-۶۵ سال (سن فعالیت و اشتغال) - قدمت طولانی سکونتگاه‌های بخش قره‌پشتلو	اجتماعی-فرهنگی
- کمبود آب شرب در برخی از روستاها - عدم دسترسی به گاز لوله‌کشی در برخی از روستاها - ضعف آنتن‌دهی همراه اول	- بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان دارای ۲۰۷ کیلومتر راه آسفالت - عبور خطوط اصلی انتقال برق، گاز و... از دهستان قره‌پشتلو بالا	زیرساختی-فضایی
- دیمی بودن اراضی زراعی شهرستان - عدم تکمیل زنجیره ارزش محصولات کشاورزی به‌صورت قدرتمند و کسب حجم پایین از ارزش نهایی محصولات توسط کشاورزان	- دامداری قوی به ویژه در دام سبک - عمده محصولات کشاورزی نظیر گندم، جو، یونجه، عدس، پیاز و گوجه فرنگی - محصولات باغی چون سیب، گردو، هلو، و زردآلو در برخی	اقتصادی

از روستاها	- عدم توسعه روش‌های آبیاری نوین و فشار بر منابع آب - کمبود تاسیسات گردشگری در بخش قره‌پشتلو
- بخش قره‌پشتلو به عنوان قطب تولید عدس کشور - دسترسی به بازارهای قدرتمند شهرهایی چون زنجان، تهران و قم - موقعیت گردشگری با توجه به قرارگیری منابع گردشگری طبیعی - وجود ۴۳ اثر تاریخی ثبت‌شده در بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان - وجود ۴۳ معدن فعال در بخش قره‌پشتلو به‌صورت معادن گرانیت، فلدسپات، سنگ لاشه و خاک صنعتی	

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

به‌صورت کلی مهم‌ترین توانمندی‌ها و قابلیت‌های بخش قره‌پشتلو به شرح زیر است:

- مهم‌ترین ویژگی بخش قره‌پشتلو این است که این بخش در شمال استان زنجان قرار گرفته و هم‌مرز با استان آذربایجان شرقی است. لذا بازار فروش محصولات کشاورزی این بخش، شهر زنجان از استان زنجان و شهر تبریز از استان آذربایجان شرقی است.
- بخش قره‌پشتلو نیازهای بازار مصرف شهر زنجان؛ به عنوان قطب فعالیت‌های اقتصادی استان، را فراهم می‌کند.
- اغلب روستاهای بخش قره‌پشتلو از طریق چاه‌های عمیق و قنات به منابع آبی دسترسی دارند. رودخانه قزل اوزن به صورت محدود از قسمت شمال شرقی عبور می‌کند و در قسمت جنوبی بخش، سه رودخانه قره‌چریان، ینگجه و سارمساقلو در جریان است. بیشترین اراضی سطح کشت به بخش زراعت اختصاص می‌یابد که در دو دهستان سهرین و قره‌پشتلو بالا واقع شده است.
- علاوه بر فعالیت‌های کشاورزی فوق، در این بخش فعالیت‌های مربوط به پرورش طیور به روش سنتی و باغداری وجود دارد که از طیور در همه روستاهای بخش قره‌پشتلو نگهداری می‌شود ولی فعالیت باغداری اغلب در روستاهایی که در حاشیه رودخانه واقع شده‌اند و به آب کافی دسترسی دارند، وجود دارد. یکی از این روستاها که اراضی باغی دارند، روستای سهرین می‌باشد. همچنین در بخش قره‌پشتلو زنبور عسل نیز پرورش داده می‌شود که یکی از این روستاها، روستای گلچین است.
- در بخش قره‌پشتلو فعالیت صنعتی وجود ندارد و همه صنایع در بخش مرکزی به ویژه در شهر زنجان تمرکز یافته و قطب استان زنجان را تشکیل داده است. این بخش به لحاظ مواد معدنی، از پتانسیل بالایی برخوردار است و حدود ۴۳ معدن فعال دارد.
- بررسی سمت و جریان‌ات ارتباطی، سرمایه، بار و کالا نشان می‌دهد که بیش از نیمی از محصولات زراعی، باغی و دامی به شهر زنجان در جریان است و برخی از این محصولات که به استان آذربایجان شرقی نزدیک هستند به شهر تبریز در جریان است. همچنین برخی نیز به شهر قم و تهران جریان دارد.
- همه زیرساخت‌های تولیدی و بازرگانی و مراکز خدمات پشتیبان شامل انبارها، سردخانه‌ها و سیلوها در شهر زنجان استقرار یافته است. به غیر از روستای سهرین که انبار گندم دارد این بخش فاقد اینگونه خدمات می‌باشد.

همچنین تمامی مراکز آموزش عالی دولتی و غیردولتی در بخش مرکزی تمرکز یافته و متقاضیان ساکن در این بخش، برای دریافت خدمات آموزش عالی به شهر زنجان مراجعه می‌کنند.

- پرجمعیت‌ترین نقطه سکونتگاهی بخش قره‌پشتلو، روستای سهرین در دهستان سهرین می‌باشد و شهر ارمغانخانه با ۱۴۹۱ نفر در دهستان قره‌پشتلو بالا واقع شده است.

- در این بخش با وجود داشتن جاذبه‌های گردشگری تاریخی و طبیعت گردی، واحدهای اقامتی، پذیرایی و رفاهی کمی مستقر می‌باشد.

- در بخش قره‌پشتلو، ضعف امکانات زیربنایی، شبکه ارتباطی (آزادراه، راه آهن)، خط انتقال گاز، خط انتقال برق قوی وجود دارد.

براین اساس وظیفه روستاهای واقع در بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان برندسازی و تأمین نیازهای کشاورزی (زراعی و دامی به صورت خام و فرآوری شده) بازارهای زنجان، تبریز، قم و تبریز است. همچنین تقویت صنعت گردشگری از دیگر وظایفی است که می‌توان برای روستاهای بخش قره‌پشتلو در نظر گرفت.

بخش سوم:

برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای هدف

شناسایی و امکانسنجی ایجاد زنجیره‌های ارزش، تولید و خوشه‌های کسب و کار در روستای هدف

براساس اطلاعات به دست آمده از برداشت میدانی مشاور، پرسشنامه تکمیل شده و جلسات کارگروه مشارکتی برگزار شده، روستاهای هدف منتخب در بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان را می‌توان در دو دسته اصلی طبقه بندی کرد. پهنه روستاهای با تولیدات گسترده در زمینه دامداری، زراعت، باغداری و گردشگری که منابع آبی آن متکی بر آب سطحی؛ رودخانه ینگجه و آب زیرزمینی؛ چاه عمیق است و زراعت را به صورت آبی و دیم و به صورت توامان انجام می‌دهند. از بین روستاهای هدف، روستای سهرین در این پهنه قرار گرفته است که ساکنین در زمینه زراعت، دامداری، باغداری و گردشگری مشغول به کار می‌باشند. روستای سهرین، پرجمعیت‌ترین روستای بخش قره‌پشتلو به حساب می‌آید و به اراضی کشاورزی گسترده‌تری دسترسی دارد. در این روستا محصولات زراعی به ترتیب گندم (آبی- دیم)، جو (آبی- دیم)، یونجه (آبی-دیم)، نخود، عدس و لوبیا (هر سه به صورت دیم) کاشته می‌شود و محصولات باغی نظیر سیب، زردآلو، گردو، فندق، گوجه درختی، هلو، به، بادام، گلابی، توت و ... در روستای سهرین به عمل می‌آید که در جدول زیر نشان داده شده است. در این پهنه شغل دامداری نیز وجود دارد که از دام‌هایی نظیر گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله نگهداری می‌شود. در روستای این پهنه، پرورش زنبور عسل و پرورش مرغ گوشتی نیز صورت می‌گیرد.

پهنه بعدی مربوط به روستاهای متکی بر زراعت محدود و دامداری است. از بین چهار روستای هدف، روستاهای مشکین، ونق و ماری در این پهنه قرار دارند. در روستاهای این پهنه محصولات زراعی نظیر گندم آبی و دیم، عدس دیم، جو آبی و دیم، یونجه آبی و دیم، نخود دیم و لوبیا آبی کاشته می‌شود و فاقد محصولات باغی هستند. دامداری یکی از فعالیت‌های اقتصادی این پهنه محسوب می‌شود و از دام‌هایی نظیر گاو بومی، گاو دوو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله نگهداری می‌گردد که در جدول زیر نشان داده شده است. از بین سه روستای هدف واقع در این پهنه، روستای مشکین زنبور عسل پرورش می‌دهند، و در هر سه روستا مرغ به صورت سنتی پرورش داده می‌شود.

جدول ۵۸: محصولات عمده روستاهای هدف منتخب به صورت کلی

دهستان	آبادی	محصولات زراعی	محصولات باغی	محصولات دامی	سایر
سهرین	سهرین	گندم آبی و دیم، گوجه فرنگی، جو آبی و دیم، یونجه آبی و دیم، عدس، لوبیا و نخود	سیب، زردآلو، گردو، فندق، گوجه درختی، هلو، به، بادام، گلابی، توت، انگور، آلو	گاو بومی، گاو دو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله	پرورش زنبور عسل (۳۷۷)،
	مشکین	گندم آبی و دیم، عدس دیم، جو آبی و دیم، یونجه آبی و دیم، نخود دیم و لوبیا آبی	-	گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله و شتر	پرورش زنبور عسل (۶۲۹)
	ونق	گندم آبی و دیم، جو آبی و دیم، عدس دیم، یونجه آبی و دیم، نخود دیم و لوبیا آبی	-	گاو بومی، گاو دو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله	
	ماری	گندم دیم، یونجه آبی و دیم، جو دیم	-	گاو بومی، گاو دو رگه، گوسفند و بره، بز و بزغاله	

ماخذ: جهاد کشاورزی، ۱۳۹۷

فعالیت‌های پشتیبان زنجیره ارزش فعالیت‌های کشاورزی

براساس مدل پورتر بررسی زنجیره تولید و عرضه در دو بخش فعالیت‌های پشتیبان و فعالیت‌های اصلی انجام شد. بر این اساس در بررسی فعالیت‌های پشتیبان به موضوعات زیرساخت‌ها، مدیریت منابع انسانی، توسعه تکنولوژی و تامین پرداخته شده است. بخش زیرساخت‌ها به زیرساخت‌های تولید، تبدیل و عرضه تقسیم‌بندی شده است. در بخش زیرساخت‌های تولید به تامین آب، تامین برق، دسترسی به زمین‌های کشاورزی و وجود اتحادیه مرتبط با محصولات پرداخته شده است.

در بخش تامین آب، علاوه بر منابع سطحی، آب مورد نیاز روستاهای هدف از منابع مختلفی چون ایستگاه‌های پمپاژ آب، چاه و قنات تامین می‌شود. روستای سهرین دارای ۱ ایستگاه پمپاژ در مدار با حجم ۷۷۸ مترمکعب در روز است. روستای سهرین دارای یک حلقه چاه است که امکان استفاده از منابع آب زیرزمینی را دارا می‌باشد. روستای مشکین دارای خط انتقال آب از آب مجتمع قره پشتلو می‌باشد.

جدول ۵۹: تامین آب از طریق ایستگاه‌های پمپاژ

نام دهستان	نام روستا	کد روستا	تعداد ایستگاه پمپاژ در مدار	حجم ایستگاه پمپاژ در مدار - مترمکعب در روز
قره پشتلوبالا	سهرین	۲۳۶۲۱۵	۲	۷۷۸

منبع: اداره آب و فاضلاب روستایی استان زنجان، ۱۳۹۷

تامین برق برای پشتیبانی از زنجیره ارزش محصولات کشاورزی، از طریق خطوط انتقال برق به صورت خط ۶۳ کیلوولت، ۲۳۰ کیلوولت و خط ۴۰۰ کیلوولت و ترانس‌های برق موجود انجام می‌شود.

در زمینه تامین زیرساخت‌های مورد نیاز برای تبدیل محصولات، پهنه‌های صنعتی، در شهرستان زنجان ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی و دو ناحیه صنعتی است که به عنوان یک زیرساخت آماده سرمایه گذاری هستند. این پهنه‌های صنعتی در بخش مرکزی شهرستان زنجان است و در بخش قره پشتلو هیچ پهنه صنعتی موجود نیست.

زیرساخت‌های ارتباط جاده‌ای بخش قره پشتلو دسترسی به راه آسفالت است که روستاهای هدف را شامل می‌شود. تامین قسمتی از سرمایه مورد نیاز برای صنایع و کارگاه‌های تبدیلی توسط بانک‌های عامل وام‌های اشتغال روستایی (بانک‌های کشاورزی، توسعه تعاون، پست بانک و صندوق کارآفرینی امید)، صندوق‌های اعتبارات خرد اشتغال روستایی و اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی (اعطای تسهیلات؛ ۷۰ درصد آورده بانک ۳۰ درصد آورده تعاونی) صورت می‌گیرد. بازارهای شهر زنجان، تبریز، قم و تهران از مهمترین بازارها برای توزیع محصولات کشاورزی تولید شده بخش قره‌پشتلو است.

جدول ۶۰: فعالیت‌های پشتیبان موجود برای زنجیره محصولات کشاورزی (طبق مدل پورتر) در روستاهای هدف منتخب

زیرساخت‌ها	تولید	تامین آب: - ۱ ایستگاه پمپاژ در مدار با ظرفیت استحصال ۷۷۸ مترمکعب در روز / چاه‌ها (۱ حلقه) و ۱ خط انتقال آب از مجتمع آب قره پشتلو تامین برق: خطوط انتقال برق به صرت خطوط ۶۳، ۲۳۰ و ۴۰۰ کیلوولت
	تبدیل	تامین سرمایه: پهنه‌های صنعتی: ۴ شهرک صنعتی، ۱ شهرک صنعتی تخصصی، ۲ ناحیه صنعتی موجود در بخش مرکزی شهرستان زنجان
	توزیع	حوزه راه: جاده‌های اصلی و فرعی بازارهای دایمی: بازار شهرهای زنجان، تبریز، تهران، قم معرفی محصولات: تهیه بروشور، کتابچه و امکان شرکت در نمایشگاه‌های داخلی و خارجی از طریق اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی، برگزاری جشنواره‌ها
مدیریت منابع انسانی	آموزش توسط: دانشگاه زنجان / دانشگاه علمی - کاربردی / دانشگاه آزاد اسلامی / دانشگاه پیام نور / آموزش فنی و حرفه ای / جهاد کشاورزی موجود در شهر زنجان	
	تحقیق و توسعه، بهبود سیستم‌ها و فرایندها و روش‌های انجام کار با تاکید بر محصولات اصلی	
تامین	کود شیمیایی: خرید از شهر زنجان / تولید: بروجرد، شیراز و... آب و برق: اداره آب (اعطای مجوز و اخذ هزینه حق بستر) / اداره برق (تامین برق و اخذ هزینه تامین برق) سمپاشی و آفت زدایی: خرید از شهر زنجان	

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

شناسایی، توصیف و اولویت‌بندی قابلیت‌ها و تنگناهای طبیعی، اجتماعی، اقتصادی و فضایی منابع تولید و نظام فعالیتی جهت تولید و اشتغال روستا

وضع طبیعی روستاهای هدف

به لحاظ وضعیت طبیعی روستاهای مشکین و ونق در مسیر رودخانه قرار ندارند ولی روستای ماری در مسیر رودخانه قره‌چریان و روستای سهرین در مسیر رودخانه ینگجه واقع شده است. روستای ماری در ارتفاع قرار گرفته و روستاهای ونق، مشکین و سهرین در اراضی هموارتری نسبت به روستای ماری واقع شده است. به صورت کلی و با چشم پوشی از نحوه دسترسی به منابع آب، دسترسی به نوع خاک عاملی مهم در نحوه مکان‌گزینی روستاهای هدف بوده است و بزرگترین روستای پرجمعیت بخش قره‌پشتلو و روستاهای بزرگ، در دهستان قره‌پشتلو بالا و سهرین بنا شده است. هر چهار روستای مشکین، ماری، ونق و سهرین در در پهنه با خطر نسبی زیاد و خیلی زیاد زلزله واقع شده است.

جدول ۶۱: وضع طبیعی روستاهای هدف طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی

نام آبادی	وضع طبیعی آبادی	منبع آب
سهرین	تپه‌ای	رودخانه ینگجه - چاه
وننق	تپه‌ای	-
مشکین	تپه‌ای	خط انتقال آب از مجتمع قره‌پشتلو
ماری	تپه‌ای	رودخانه قره‌چریان

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

وضع اجتماعی روستاهای هدف

اتحاد و انسجام فرهنگی - اجتماعی در بخش قره‌پشتلو و روستاهای هدف می‌تواند به عنوان یک قابلیت مثبت برای تعریف برخی از طرح‌های اشتغالزایی به صورت مشترک، در صورت لزوم، تلقی شود.

در بخش قره‌پشتلو؛ بین سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۵ نرخ رشد جمعیت منفی بوده است و در بازه زمانی ۱۳۸۵ الی ۱۳۹۵، نیز کاهش جمعیت رخ داده است. نرخ رشد جمعیت در روستای وننق (۰.۳- درصد)، ماری (۰.۷۷- درصد) و مشکین (۰.۵۴- درصد)، منفی بوده است و در روستای سهرین (۰.۲۸- درصد)، نرخ رشد مثبت بوده است.

عدم افزایش منابع آب و خاک، همزمان با افزایش جمعیت در کنار عدم تعریف موقعیت‌های جدید اشتغال حاصل از گسترش صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات کشاورزی و... باعث شده است تا ظرفیت جمعیت‌پذیری روستاها محدود باشد. همچنین محدودیت در فضای اختصاص یافته برای احداث واحدهای مسکونی در روستاها باعث شده است تا ساخت و سازهای جدید عموماً با مشکلاتی برخورد کنند. همین عوامل باعث شده است تا در روستاهایی که تعریف جدیدی از اشتغال مرتبط با کشاورزی صورت نگرفته است، جمعیت کاهش یابد.

جدول ۶۲: وضعیت روستاهای هدف به لحاظ نرخ رشد جمعیت

نام آبادی	دهستان	نرخ رشد ۱۳۹۰-۱۳۹۵	وضعیت
مشکین	قره‌پشتلو	۰.۵۴-	منفی
ماری	بالا	۰.۷۷-	منفی
سهرین	سهرین	۰.۲۸	مثبت
وننق	سهرین	۰.۳۰-	منفی

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

وضع اقتصادی روستاهای هدف

تعداد بهره‌برداران در فعالیت‌های مختلف کشاورزی نشان دهنده اهمیت فعالیت در اقتصاد و معیشت کشاورزان است. بر این اساس در پیشنهاد مرتبط با اشتغالزایی و توسعه اقتصادی، احتمالاً می‌توان در فعالیت‌های قدرتمندتر، موفقیت بیشتری را کسب کرد.

طبق آمار در دسترس، اکثریت بهره‌برداران کشاورزی در حوزه دامداری و زراعت مشغول هستند. در روستاهای هدف بخش قره‌پشتلو، پرورش علاقه‌مندان زیادی را دارد که بعد از آن، زراعت در مرتبه دوم بیشترین بهره‌برداران کشاورزی را به خود اختصاص داده است. پرورش طیور به صورت سنتی از فعالیت‌های عمده در کنار زراعت، باغداری

و پرورش دام سبک و سنگین است. فعالیت‌های مرتبط با پرورش زنبور عسل و ماهی نیز در برخی از بهره‌برداران دیده می‌شود. وضعیت فعالیت اقتصادی هر یک از بخش‌های کشاورزی به تفکیک زیر توضیح داده شده است.

الف- بررسی وضعیت اراضی و محصولات زراعی

برای بررسی وضعیت زراعی در روستاهای هدف منتخب بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان از داده‌های جهادکشاورزی استان زنجان، براساس استعلام دریافتی، استفاده می‌شود.

در بخش زراعی، در روستای سهرین گوجه فرنگی (۱۱۵ هکتار-۹۷۷۵ تن)، گندم دیم (۲۴۲۶ هکتار-۱۴۵۶ تن)، پیاز (۱۵۰ هکتار-۵۲۵۰ تن)، یونجه آبی (۱۰ هکتار-۱۵۷۵ تن)، گندم آبی (۳۵۰ هکتار-۷۰۰ تن)، جو آبی (۱۵۰ هکتار-۳۰۰ تن)، جو دیم (۱۰۰ هکتار-۲۰۰ تن)، عدس (۳۸ هکتار-۱۵ تن)، لوبیا (۱۵ هکتار-۳۰ تن)، یونجه دیم (۲ هکتار-۱۷۵ تن)، نخود (۲ هکتار-۹ تن) و گلرنگ (۲۳ هکتار)، به زیرکشت می‌رود. در مجموع از ۳۳۸۴ هکتار اراضی زراعی روستای سهرین ۱۹۴۷۸ تن محصول برداشت شده است.

در بخش زراعی، در روستای مشکین گندم دیم (۵۸۰ هکتار-۳۴۸ تن)، جو دیم (۵۰ هکتار-۱۰۰ تن)، عدس دیم (۱۴۹ هکتار-۵۹ تن)، یونجه آبی (۴۰ هکتار-۱۱۲۵ تن)، یونجه دیم (۵۰ هکتار-۱۲۵ تن)، جو آبی (۱۲ هکتار-۲۴ تن)، گندم آبی (۵ هکتار-۱۰ تن)، لوبیا (۲ هکتار-۴ تن) و نخود (۵ هکتار-۲ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع از ۸۹۳ هکتار اراضی زراعی روستای مشکین، حدود ۱۷۹۷ تن محصول برداشت شده است (جدول ۶۳).

در بخش زراعی، در روستای ونق گندم دیم (۴۳۶ هکتار-۲۶۲ تن)، جو دیم (۶۴ هکتار-۱۲۸ تن)، یونجه آبی (۷۰ هکتار-۱۱۲۵ تن)، یونجه دیم (۵۰ هکتار-۱۲۵ تن)، عدس دیم (۳۹ هکتار-۱۶ تن)، گندم آبی (۲۰ هکتار-۴۰ تن) جو آبی (۲۰ هکتار-۴۰ تن)، لوبیا آبی (۸ هکتار-۱۶ تن) و نخود دیم (۲۲ هکتار-۹ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع روستای ونق با ۷۲۹ هکتار اراضی زراعی حدود ۱۷۶۰ تن محصول تولید می‌کند.

در بخش زراعی، در روستای ماری محصولاتی چون گندم دیم (۸۴ هکتار-۵۰ تن)، جو دیم (۳۰ هکتار-۶۰ تن)، یونجه آبی (۳۵ هکتار-۱۸۰۰ تن)، یونجه دیم (۸۰ هکتار-۲۰۰ تن) به زیرکشت می‌رود. در مجموع روستای ماری با ۲۲۹ هکتار اراضی زراعی بیش از ۲۱۱۰ تن محصول زراعی تولید می‌کند.

جدول ۶۳: میزان مساحت و برداشت از فعالیت زراعی

سطح زیر کشت													مجموع
آبادی	غلات				حبوبات			سبزیجات			نباتات علوفه ای		
	گندم		جو		نخود	لوبیا	عدس	گوجه فرنگی	پیاز	گلرنگ دیم	یونجه		
	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی			آبی	دیم	
سهرین	۲۴۲۶	۳۵۰	۱۰۰	۱۵۰	۵	۱۵	۳۸	۱۱۵	۱۵۰	۲۳	۱۰	۲	۳۳۸۴
ماری	۸۴	۰	۳۰	۰	۰		۰	۰	۰		۳۵	۸۰	۲۲۹
وننق	۴۳۶	۲۰	۶۴	۲۰	۲۲	۸	۳۹	۰	۰	۰	۷۰	۵۰	۷۲۹
مشکین	۵۸۰	۵	۵۰	۱۲	۵	۲	۱۴۹	۰	.	۰	۴۰	۵۰	۸۹۳
میزان تولید (تن)													مجموع
آبادی	غلات				حبوبات			سبزیجات			نباتات علوفه ای		
	گندم		جو		نخود	لوبیا	عدس	گوجه فرنگی	پیاز	گلرنگ دیم	یونجه		
	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی	دیم	آبی			آبی	دیم	
سهرین	۱۴۵۶	۷۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۲	۳۰	۱۵	۹۷۷۵	۵۲۵۰		۱۵۷۵	۱۷۵	۱۹۴۷۸
ماری	۵۰	۰	۶۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۸۰۰	۲۰۰	۲۱۱۰
وننق	۲۶۲	۴۰	۱۲۸	۴۰	۹	۱۶	۱۶	۰	۰	۰	۱۱۲۵	۱۲۵	۱۷۶۰
مشکین	۳۴۸	۱۰	۱۰۰	۲۴	۲	۴	۵۹	۰	۰	۰	۱۱۲۵	۱۲۵	۱۷۹۷
مجموع	۲۱۱۶	۷۵۰	۴۸۸	۳۶۴	۱۳	۵۰	۹۰	۹۷۷۵	۵۲۵۰	۰	۵۶۲۵	۶۲۵	۲۵۱۴۶

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

ب- بررسی وضعیت اراضی و محصولات باغی

آگاهی از میزان زمین و میزان تولید باغی می‌تواند برای ظرفیت سنجی میزان تولید و پیشنهادات در خصوص صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات باغی موثر باشد. بر اساس استعلام صورت گرفته از جهاد کشاورزی استان زنجان، از بین روستاهای هدف در بخش قره‌پشتلو، صرفاً در روستای سهرین باغداری وجود دارد که وضعیت آن به لحاظ باغداری مورد بررسی قرار گرفته است.

در روستای سهرین انواع میوه‌ها به ترتیب نظیر سیب، به، زردآلو، گلابی، گوجه سبز درختی، هلو، آلبالو و ... کاشته شده است که در این روستا حدود ۲۰۰ هکتار اراضی باغی سیب وجود دارد و از آن ۱۶۵۰۰۶ تن محصول برداشت می‌شود. در مجموع از حدود ۲۹۸۰۵ هکتار باغات روستای سهرین حدود ۲۶۰۹۰۴۹ تن محصول برداشت می‌شود که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۶۴: میزان مساحت و برداشت از فعالیت باغی

مساحت باغی (هکتار)												
توت درختی	فندق	گردو	بادام	انگور	زرد آلو	هلو	آلو	گوجه	آلبالو	به	گلابی	سیب
۰.۳	۱۴.۳	۱۵.۳	۲.۷	۰.۴	۳۸.۸	۶.۴	۰.۳	۱۱	۲.۳	۵	۱	۲۰۰.۷
میزان تولید باغی (تن)												
توت درختی	فندق	گردو	بادام	انگور	زرد آلو	هلو	آلو	گوجه	آلبالو	به	گلابی	سیب
۲.۴	۴.۲۹	۴.۵۹	۰.۸۱	۳.۲	۳۱۰.۴	۵۱.۲	۱.۵	۵۵	۱۱.۵	۴۴۰	۸۸	۱۶۰۵.۶

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

ج- بررسی وضعیت اقتصاد دامداری

برای بررسی وضعیت اقتصاد دامی در روستاها هدف منتخب بخش قره‌پستلو شهرستان زنجان، اطلاعات به دست آمده از استعلام جهاد کشاورزی استان زنجان به کار گرفته شده است. براساس این اطلاعات روستای سهرین دارای ۴۰۰ رأس گاو بومی، ۷۲۹۰ راس گوسفند و بره و ۸۱۰ راس بز و بزغاله است. روستای ماری دارای ۱۰۰ راس گاو بومی، ۳۶۰۰ راس گوسفند و بره و ۴۰۰ راس بز و بزغاله است. روستای مشکین دارای ۸۰۰ راس گاو بومی، ۲۷۰۰ راس گوسفند و بره و ۳۰۰ راس بز و بزغاله است. روستای وننق دارای ۶۰ راس گاو بومی، ۲۲۵۰ راس گوسفند و بره و ۲۵۰ راس بز و بزغاله است که مشخصات کلی مربوط به تعداد دام، شیر و گوشت در جدول زیر آورده شده است. در مجموع این آبادی‌ها دارای ۱۳۶۰ راس گاو بومی، ۱۵۸۴۰ راس گوسفند و بره و ۱۷۶۰ راس بز و بزغاله است. از این میزان دام می‌توان سالیانه ۱۶۵۱ تن شیر و ۴۳۸ تن گوشت استحصال کرد.

جدول ۶۵: آمار تولیدات دامی روستاهای هدف منتخب

آبادی	جمعیت و تولیدات	تعداد دام		
		گاو بومی	گوسفند و بره	بز و بزغاله
سهرین	جمعیت (راس)	۴۰۰	۷۲۹۰	۸۱۰
	شیر	۱۷۵	۴۳۷	۴۹
	گوشت	۱۵	۱۶۴	۱۴
مشکین	جمعیت (راس)	۸۰۰	۲۷۰۰	۳۰۰
	شیر	۳۵۰	۱۶۲	۱۸
	گوشت	۳۰	۶۱	۵
ماری	جمعیت (راس)	۱۰۰	۳۶۰۰	۴۰۰
	شیر	۴۴	۲۱۶	۲۴
	گوشت	۴	۸۱	۷
وننق	جمعیت (راس)	۶۰	۲۲۵۰	۲۵۰
	شیر	۲۶	۱۳۵	۱۵
	گوشت	۲	۵۱	۴

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

د- بررسی وضعیت اقتصاد طیور و پرورش عسل

برای بررسی وضعیت اقتصاد طیور و عسل در روستاهای هدف منتخب بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان، اطلاعات به دست آمده از استعلام جهاد کشاورزی استان زنجان به کار گرفته شده است. براساس این اطلاعات در زمینه پرورش طیور، دو روستای سهرین و وننق در زمینه طیور صنعتی و سنتی فعال هستند. در روستای سهرین حدود ۱۵۱۰۰۰ قطعه مرغ وجود دارد که ۱۰۲۷.۴۰ کیلو گوشت سفید بدست می‌آید. در روستای وننق نیز حدود ۸۰۰۰۰ قطعه مرغ نگهداری می‌شود که حدود ۵۴۴.۳۲ کیلو گوشت سفید تولید می‌گردد که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۶۶: آمار تولیدات طیور روستاهای هدف منتخب

آبادی	جمعیت و تولیدات	طیور صنعتی و سنتی
		مرغ گوشتی
سهرین	تعداد(قطعه)	۱۵۱۰۰۰
	گوشت سفید	۱۰۲۷.۴۰۴
	تخم خوراکی	۰
وننق	تعداد(قطعه)	۸۰۰۰۰
	گوشت سفید	۵۴۴.۳۲
	تخم خوراکی	۰

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

بر اساس استعلام جهاد کشاورزی استان زنجان، از بین چهار روستای هدف، در دو روستای سهرین و مشکین کندو نگهداری می‌شود. در روستای سهرین حدود ۳۷۷ کندو وجود دارد که ۴۳۷۰ کیلو عسل تولید می‌شود و در روستای مشکین، از ۶۲۹ کندوی عسل نگهداری می‌شود که ۶۴۹۰ کیلو عسل استحصال می‌گردد (جدول ۶۷).

جدول ۶۷: آمار تولیدات طیور روستاهای هدف منتخب

آبادی	زنبور عسل	
	تعداد کندو	میزان عسل تولیدی
سهرین	۳۷۷	۴۷۳۰
مشکین	۶۲۹	۶۴۹۰
ماری	۰	۰
وننق	۰	۰

منبع: اداره جهاد کشاورزی استان زنجان، ۱۳۹۷

ظرفیت‌شناسی نیروی انسانی از طریق شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار

ترویج و تقویت فرهنگ کار، تولید و کارآفرینی، آموزش نیروی انسانی با توجه به پتانسیل روستا، حمایت از بخش خصوصی و تعاونی، ایجاد اشتغال و افزایش درآمد پایدار روستائیان و ... از اهداف برنامه‌ریزی‌های توسعه است که دولت در برنامه ششم توسعه با طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی در پی رسیدن به آنهاست. یکی از مهم‌ترین اهداف طرح‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی، ایجاد اشتغال، کاهش فقر و محرومیت از طریق شناخت ظرفیت‌های نیروی انسانی به ویژه شناسایی جوانان و سرپرستان بیکار جویای کار است. با شناسایی جوانان و سرپرستان جویای

کار خانوارهای روستایی، و ایجاد اشتغال و کارآفرینی در روستا می‌توان از ظرفیت‌های انسانی، مکانی و فضایی روستا استفاده نمود و روستا را در مسیر توسعه قرار داد و جوانان و سرپرستان جویای کار را توانمند نمود. در این قسمت برای شناسایی جوانان جویای کار و سرپرستان خانوار، از اطلاعات افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) شهرستان، افراد تحت پوشش سازمان بهزیستی شهرستان و کارگاه مشارکتی و پرسشنامه تکمیلی روستاهای هدف استفاده می‌شود.

خانوارهای تحت حمایت کمیته امداد

در سال ۱۳۹۷ افراد تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) در شهرستان زنجان ۲۷۶۹ نفر هست که از این تعداد ۱۵۲۴ نفر زنان سرپرست خانوار محسوب می‌شوند. در میان مددجویان ساکن در مناطق روستایی در سال ۱۳۹۷ حدود ۴ نفر فوق دیپلم، ۱۶ لیسانس و ۴ نفر دارای تحصیلات در سطح دو حوزوی هستند. همچنین از سال ۱۳۹۲ تا ۷ ماهه اول سال ۱۳۹۷ حدود ۸۵۳ نفر از افراد، تسهیلات روستایی از کمیته امداد امام خمینی (ره) دریافت کرده‌اند. جدول ۶۸: تسهیلات روستایی پرداختی کمیته امداد امام خمینی (ره) از سال ۱۳۹۲ الی ۷ ماهه سال ۱۳۹۷ بر اساس گروه

فعالیت (مبالغ به میلیون ریال)

سال ۱۳۹۷ (۷ ماهه)		سال ۱۳۹۶		سال ۱۳۹۵		سال ۱۳۹۴		سال ۱۳۹۳		سال ۱۳۹۲		گروه فعالیت
مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	مبلغ	تعداد	
	۵۱		۱۳۷		۱۱۶		۱۳۰		۷۳		۷۱	دامداری
	۲		۳		۱		۰		۰		۲	کشاورزی
	۶		۹		۸		۹		۱۴		۱۱	خدمات
	۱		۵		۲		۱		۱		۳	حمل و نقل
	۱۵		۵۸		۳۵		۲۶		۶		۱۳	قالیبافی
	۰		۸		۴		۷		۵		۵	زنبورداری
	۱		۱		۱		۱		۰		۱	طیور
	۰		۰		۰		۱		۰		۱	صنایع دستی
	۰		۰		۱		۰		۰		۰	شیلات
	۱		۲		۱		۲		۱		۰	صنعتی و صنفی
۱۴,۲۹۱	۷۷	۳۰,۰۰۰	۲۲۳	۱۶,۹۱۰	۱۶۹	۱۵,۹۷۰	۱۷۷	۹,۶۸۰	۱۰۰	۱۱,۰۹۰	۱۰۷	جمع

منبع: کمیته امداد امام خمینی شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

خانوارهای تحت پوشش اداره بهزیستی

بر اساس استعلام سازمان بهزیستی، زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی در شهرستان زنجان در سال‌های ۱۳۹۵، ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ به ترتیب ۱۱۰۱، ۱۱۴۲ و ۱۱۴۶ نفر بوده است که اداره بهزیستی با برگزاری دوره‌های آموزشی مختلف و پرداخت وام، به توانمندسازی این قشر همت گمارده است.

جدول ۶۹: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره بهزیستی

خدمات خاص ارائه شده	برنامه‌های آموزشی اداره برای مددجویان تحت پوشش	زنان سرپرست خانوار	افراد تحت پوشش	سال
نهضت مسکن و اشتغال - تشکیل گروه همیار خیاطی - غربالگری زنان سرپرست خانوار - تک توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (وام و سرمایه کار)	مهارت‌های زندگی زنان سرپرست خانوار و اعضای خانواده ایشان	۱۱۰۱	۱۱۰۱	۱۳۹۵
تشکیل گروه همیار ملبله و میناکاری و فرش‌بافی - تک توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (وام و سرمایه کار)	مهارت‌های زندگی - کسب و کار	۱۱۴۲	۱۱۴۲	۱۳۹۶
تشکیل گروه همیار آرایشگری - غربالگری زنان سرپرست خانوار - تک توانمندسازی زنان سرپرست خانوار (وام و سرمایه کار)	مهارت‌های زندگی - مشاوره قبل ازدواج - تاب آوری - کسب و کار	۱۱۴۶	۱۱۴۶	۱۳۹۷

منبع: سازمان بهزیستی شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

همچنین طبق استعلام دریافتی از سازمان بهزیستی، این سازمان در سال ۱۳۹۷ برای ۶۹ نفر از معلولین در روستاهای هدف اقداماتی نظیر اشتغالزایی (۳ نفر)، مناسب‌سازی فضا (۴ نفر)، وسایل کمک توانبخشی (۱ نفر) انجام داده‌اند که در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۷۰: برنامه‌های آموزشی و خدمات خاص ارائه شده برای معلولین تحت پوشش اداره بهزیستی

مستمری ۹۷	سایر	ارجاع	معیشتی	وسایل کمک توانبخشی	مناسب سازی	تعداد اشتغال	تعداد معلولین	نام روستا
۱۵	۵	۲۰	۵	۰	۴	۳	۴۹	سهرین
۵	۵	۸	۴	۱	۰	۰	۱۵	مشکین
۲	۱	۵	۱	۰	۰	۰	۵	وننق
۲۲	۱۱	۳۳	۱۰	۱	۴	۳	۶۹	جمع

منبع: سازمان بهزیستی شهرستان زنجان، ۱۳۹۷

با توجه به کارگاه مشارکتی از روستاهای هدف و تکمیل پرسشنامه توسط شورای اسلامی و دهیار روستا در خصوص تعداد نیروی انسانی جویای کار، مجموع جوانان جویای کار در روستاهای هدف حدود ۱۰۳۵ نفر و مجموع سرپرستان خانوار بیکار روستاهای هدف ۹۶۰ نفر می‌باشد که به شرح جدول زیر شناسایی شده‌اند.

جدول ۷۱: شناسایی جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش قره پستلو

نام روستا	تعداد جوانان جویای کار	سرپرستان جویای کار
سهرین	۶۰۰ نفر (۱۵۰ نفر دیپلم، ۷۰ نفر فوق دیپلم، ۱۰۰ لیسانس، و ۴ نفر فوق لیسانس)	۴۰۰ نفر به صورت کارگران فصلی در زمینه (مکانیکی، فرش بافی، کارگرساده، دامداری و کشاورزی) -
مشکین	۲۵۰ نفر (زیر دیپلم ۱۵۰ نفر، دیپلم ۷۰ نفر، لیسانس ۱۲ نفر، فوق لیسانس ۷ نفر) ..	۳۰۰ خانوار به صورت کارگران فصلی در زمینه (کشاورزی، دامداری و کارگری ساده)
وننق	۱۸۵ نفر ۹۷ نفر پسر (۱۲ نفر دیپلم، لیسانس ۱ نفر، فوق لیسانس ۱ نفر)	۲۶۰ نفر به صورت کارگران فصلی
ماری	-	-

منبع: برداشت میدانی، ۱۳۹۷

جدول ۷۲: درصد جوانان و سرپرستان خانوار جویای کار روستاهای هدف از بخش قره پستلو

روستا	جویای کار	سرپرست خانوار	جمع	جمعیت ۹۵	درصد
سهرین	۶۰۰	۴۰۰	۱۰۰۰	۲۴۲۴	۴۱
مشکین	۲۵۰	۳۰۰	۵۵۰	۱۲۶۴	۴۴
وننق	۱۸۵	۲۶۰	۴۴۵	۸۴۶	۵۳

منبع: برداشت میدانی، ۱۳۹۷

شناسایی و اولویت بندی مهمترین ظرفیتهای روستا با تأکید بر برندسازی فعالیتها و خدمات

برای تعیین محورهای تولید یا خدمات دارای اولویت و پیشرانها جهت تحرک اقتصادی روستا

براساس توانهای اصلی و محصولات عمده تولیدی، روستاهای هدف بخش قره پستلو شهرستان زنجان را می توان در دو دسته اصلی گروه بندی کرد.

جدول ۷۳: طبقه بندی ویژگیهای اصلی روستاهای هدف

پهنه	آبادی	ویژگی
۱	- سهرین	- زراعت به صورت آبی و دیم و به صورت توامان - دارای فعالیت باغداری - منابع آب رودخانه پنگجه، چاه - وجود پرجمعیت ترین روستای بخش قره پستلو (روستای سهرین) - اراضی کشاورزی گسترده - تامین بخشی از نیاز بازار شهرهای زنجان، تبریز، تهران - وجود محور گردشگری درجه ۳ عبوری - محصولات زراعی شامل: گوجه فرنگی، گندم، جو، یونجه، عدس، لوبیا، پیاز نخود - محصولات باغی شامل: سیب، به، زردآلو، گوجه، هلو، آلبالو، آلو، انگور، بادام، فندق، گردو، توت درختی - فعالیت های دامداری: پرورش، گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله - وجود فعالیت هایی نظیر پرورش زنبور عسل و طیور، (مرغداری و بوقلمون به صورت مدرن)

		- انبار گندم - وجود ۲ واحد گلخانه توت فرنگی
۲	- مشکین و نلق و ماری	- منابع آب رودخانه قره‌چریان، خط انتقال آب - زراعت به صورت آبی و دیم و به صورت توامان با استفاده گسترده دیم - وجود روستاهای پرجمعیت‌ترین در مرتبه دوم و سوم بخش قره پشتلو (روستای مشکین) (رتبه ۲) و روستای و نلق (رتبه ۳) - اراضی زراعی محدود - فاقد فعالیت باغداری - تامین بخشی از نیاز بازار شهر زنجان - وجود محور گردشگری درجه ۳ عبوری - محصولات زراعی شامل: گندم، جو، یونجه، عدس، لوبیا، نخود - فعالیت‌های دامداری: پرورش گاو بومی، گوسفند و بره، بز و بزغاله - وجود فعالیت پرورش زنبور عسل در روستای مشکین - پرورش طیور در روستای و نلق

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

جدول ۷۴: مهمترین ظرفیت‌های روستاهای هدف برای توسعه اقتصادی و اشتغالزایی

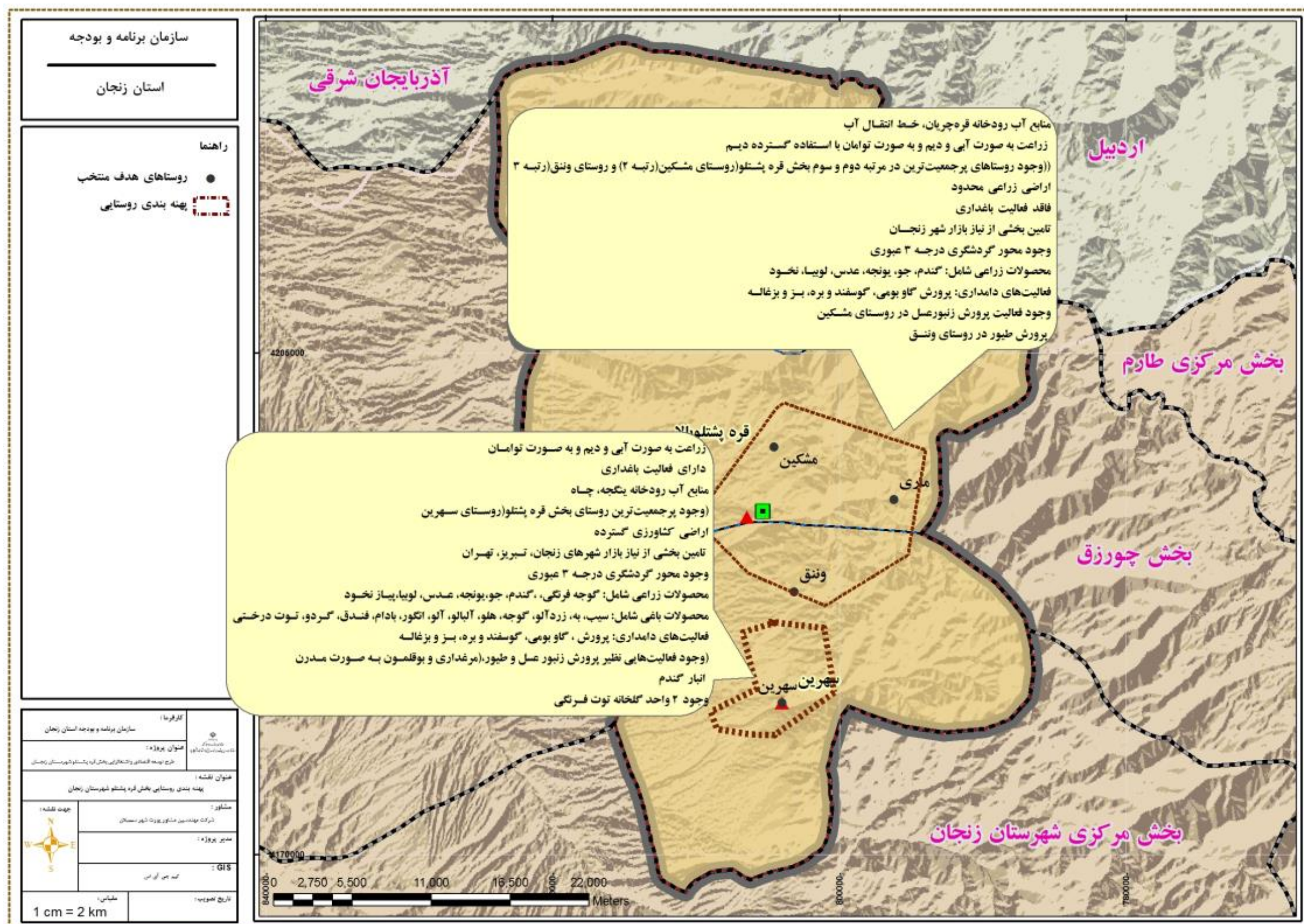
	زراعت و باغداری				جمع اراضی کشاورزی	
	مساحت اراضی زراعی	مساحت اراضی باغی	بز و بزغاله	گوسفند و بره	گاو بومی	
سهرین	۳۳۸۴	۲۹۸.۵	۸۱۰	۷۲۹۰	۴۰۰	۳۶۸۲.۵
مشکین	۸۹۳	۰	۳۰۰	۲۷۰۰	۸۰۰	۸۹۳
و نلق	۷۲۹	۰	۲۵۰	۲۲۵۰	۶۰	۷۲۹
ماری	۲۲۹	۰	۴۰۰	۲۱۶	۱۰۰	۲۲۹
جمع	۵۲۳۵	۲۹۸.۵	۱۷۶۰	۱۲۴۵۶	۱۳۶۰	۵۵۳۳.۵

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

همانطور که در جدول فوق نشان داده شده است، در روستای سهرین، بیشترین تعداد دام، اراضی زراعی و باغی وجود دارد. روستای مشکین بیشترین تعداد گاو بومی را دارد و بیشترین تعداد گوسفند و بره در روستای سهرین نگهداری می‌شود و اراضی باغی صرفاً در روستای سهرین وجود دارد. بیشترین اراضی زراعی و باغی به ترتیب در روستاهای سهرین، مشکین، و نلق و ماری وجود دارد.

تفاوت در نوع زراعت (آبی و دیم)، وجود باغداری (وجود یا عدم وجود)، همچنین تفاوت در میزان دام و جمعیت روستاها به نحو بست که تقسیم بندی صورت گرفته را منطقی جلوه می‌دهد که در نقشه زیر نشان داده شده است.

نقشه ۲۹: پهنه‌بندی روستاهای هدف بخش قره پستلو شهرستان زنجان

جمع آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی قابل اجراء توسط افراد بومی و غیربومی، مرتبط با ظرفیت‌ها، مزیت‌ها و محورهای تولید

برای جمع آوری ایده‌های مرتبط با طرح‌های کارآفرینی لازم بود تا مشاور تا چند مساله را در نظر بگیرد. اولین مساله اینکه ایده‌های ارائه شده مرتبط با منابع و توان‌های روستاها باشد و در ثانی راه برای ارائه ایده‌های نوین براساس تجربیات ویژه افراد و فعالیت‌های نوینی که می‌تواند راه جدیدی را عرضه کرده ولی تا به حال مورد توجه نبوده‌اند را باز بگذارد.

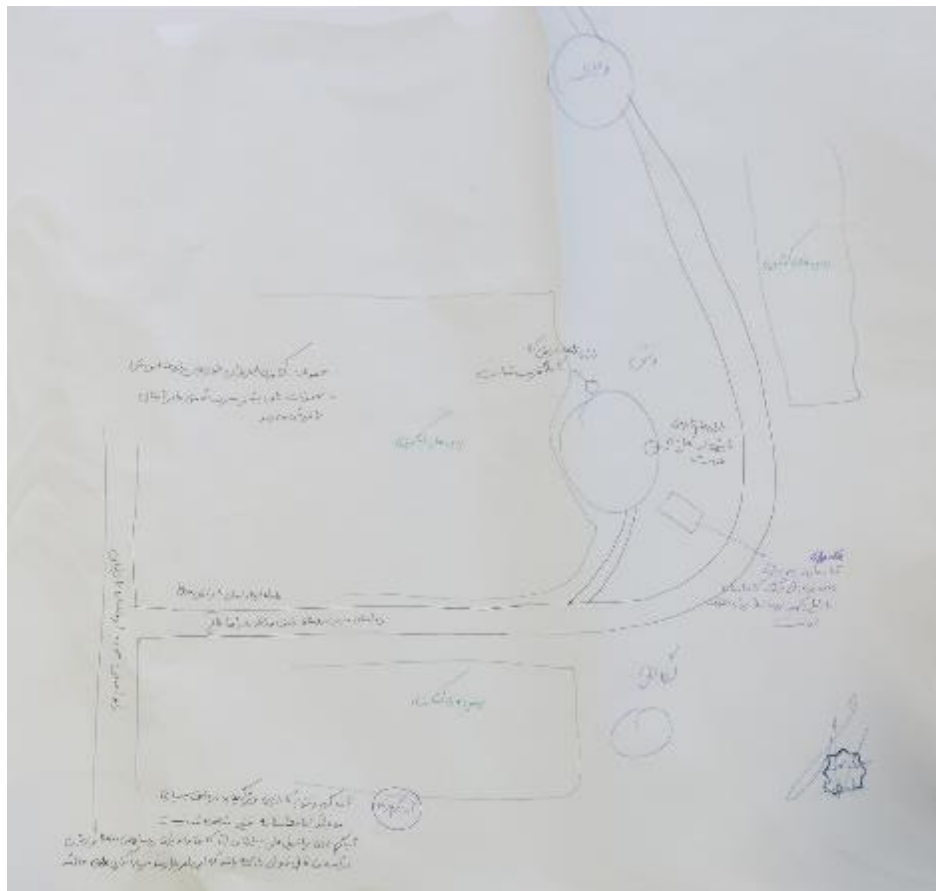
براساس تجربیات مشاور، خطری که در نشست‌های مشارکتی احساس می‌شود این است که تمرکز بر ارائه راه‌های جدید و ویژه به نحوی شدت می‌گیرد که عموم نظرات از ارتباط با منابع و توان‌های روستاها دور می‌شود و در نتیجه احتمال موفقیت طرح را خدشه‌دار می‌کند. در حقیقت مشاور در اخذ ایده‌های اهالی بومی به دنبال این بود تا افکار بیشتر از هر چیز به توان‌های مغفول مانده روستا متوجه شود و در یک رابطه دیالکتیکی بین نمایندگان مشاور و افراد بومی، شناخت عمیق‌تری از توان‌ها و منابع روستا هم برای مشاور و هم برای ساکنین حاصل آید و از این رهگذر ایده‌های ارائه شده بتواند هر دو جنبه مرتبط بودن و متهورانه و شجاعانه بودن خود را داشته باشد. براین اساس مشاور علاوه بر استفاده از روش بارش افکار و اخذ مسائل و مشکلات و راه حل‌های اهالی، از روش «نقشه منابع» سود جست

نقشه منابع روستای وننق نشان دهنده توان گردشگری روستا است. وجود قلعه تاریخی تخریب شده، حمام تاریخی با بیش از ۱۰۰ سال قدمت تاریخی و مهمتر از همه آب گرم روستای وننق از مهمترین منابعی است که در نقشه منابع روستا ذکر شده است. آب گرم وننق علیرغم دارا بودن ظرفیت‌های لازم برای تبدیل به یک جاذبه گردشگری و ایجاد اشتغال، بدون استفاده اقتصادی رها شده است. قابل ذکر است که روستای وننق، با توجه به منابع طبیعی-تاریخی گردشگری، از طرف سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، جزو روستاهای هدف گردشگری تعریف شده است.

زمین‌های کشاورزی روستای در اطراف روستا قابل مشاهده است. اطلاعات موجود در نقشه منابع حاکی از فروش محصولات کشاورزی روستا در شهر زنجان است. از دیگر منابع روستا، وجود پرورش طیور به صورت صنعتی و مدرن است که بهره‌برداران در این روستا فعالیت دارند.

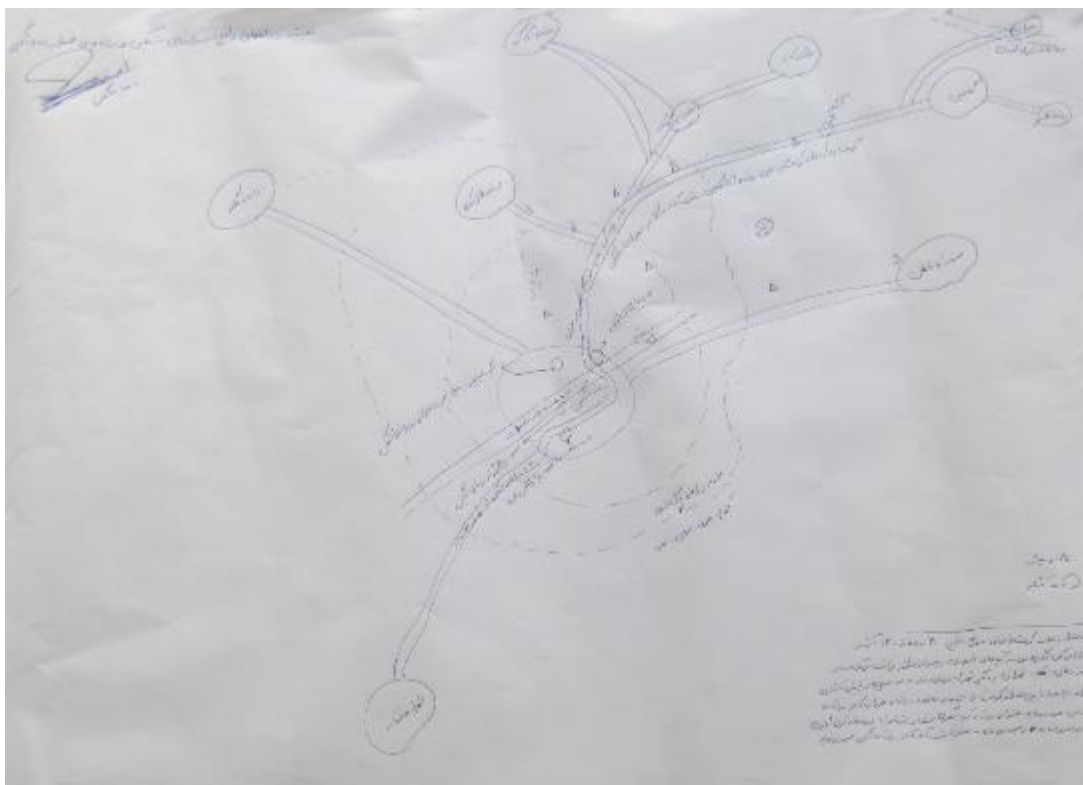
همچنین وجود یک زمین در حال آماده سازی برای فوتبال که فعلا به دلیل کمبود بودجه راکد است، از دیگر موضوعات قابل ذکر در این نقشه است.

تصویر ۱: نقشه منابع روستای ونق

آنچیزی که بیشتر از همه در نقشه منابع روستای مشکین برجسته‌سازی شده است آبشارها و چشمه‌های فراوان در محدوده روستا و روستاهای اطراف است که این منطقه را به لحاظ گردشگری طبیعی توانمند ساخته است. تکیه حسینه و محل تعزیه خوانی در روستای مشکین از اماکنی که در دهه محرم، افراد زیادی را به سمت خود جذب می‌کند. منطقه کوهستانی بین روستای مشکین و گلجین و در ادامه قرار گیری روستای جزوان در کنار رودخانه قزل اوزن نقش گردشگری منطقه را پررنگ‌تر کرده است. جمع‌آوری گیاهان دارویی و فروش این محصولات در شهرهایی همچون زنجان، قم و تهران و همچنین حضور گروه‌های کوهنوردی در این منطقه از دیگر منابع و توان‌های گردشگری منطقه است. فعالیت معدن رشت آباد از دیگر فعالیت‌های تاثیرگذار بر اذهان اهالی روستای مشکین است. اراضی زراعی روستا، به صورت یک حلقه در اطراف روستا قرار گرفته است که عموماً در این اراضی محصولاتی چون گندم، جو، عدس و نخود کشت می‌شود.

تصویر ۲: نقشه منابع روستای مشکین

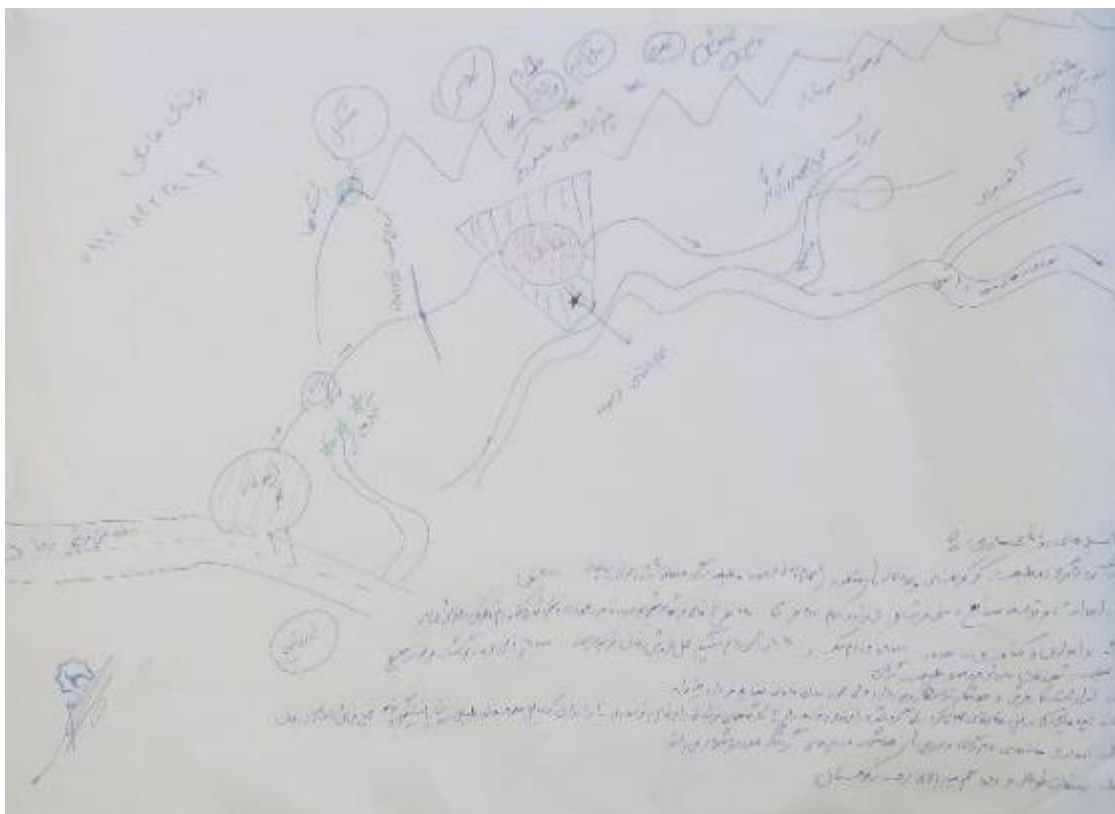
در نقشه منابع روستای ماری، چشم‌اندازهای طبیعی و بکر، کوهستان‌های سفیدپوش در فصل زمستان، رودخانه‌های متعدد در دره‌ها و مسیر گردشگری به سمت ییلاقات و موقعیت روستا در دامنه کوه‌هایی که این بخش را از شهرستان طارم جدا می‌کند، قابل توجه است. حمام تاریخی فرسوده و آسیاب‌های آبی از دیگر منابع گردشگری در اطراف این روستا است. طبق اظهار نظر ساکنین سالیانه حدود ۲۰۰۰ نفر به صورت گروه‌های کوهنوردی از روستا بازدید می‌کنند.

در حال حاضر حدود ۵۰ نفر زن و ۱۲۰ نفر مرد در روستا به کار فرش بافی مشغول هستند. فرش‌ها ابریشمی بوده و فرش‌بافان عموماً به صورت دستمزدی برای تاجران مشغول فعالیت هستند و فرش‌های تولید شده، در نهایت در بازار شهرهای قم و تهران عرضه می‌شود. احداث و توسعه صنایع دستی به صورت فرش‌بافی از قابلیت‌های اشتغالزایی در این روستا ذکر شده است.

همچنین در این روستا حدود ۲۰۰۰ راس دام سبک و ۱۵ دام سنگین نگهداری می‌شود که تولیدات لبنی و گوشت در شهر زنجان و همچنین به صورت مستقیم به گردشگران فروخته می‌شود. همچنین استادکاران جوشکار و تراشکار در روستا ساکن هستند که ۵ واحد دارای مجوز هستند.

ایده‌های مطرح شده در جلسه مشارکتی برای اشتغالزایی شامل توسعه صنعت گردشگری، ایجاد و توسعه کارگاه‌های فرش‌بافی، توسعه دامداری و احداث خانه‌های بومگردی بود. همچنین با توجه به مراجعه گردشگران و برای حفظ این توان پیشنهاد شده است تا در مسیرهای گردشگری سرویس‌های بهداشتی احداث شود.

تصویر ۳: نقشه منابع روستای ماری

روستای سهرین دارای اقتصاد قدرتمند مبتنی بر دامداری، زراعت و باغداری است. این روستای بزرگ مرکز دهستان سهرین است. این روستا حدود ۱۰ هزار هکتار اراضی زراعی دارد که از این میزان حدود ۲ هزار هکتار به صورت آبی کشت می‌شود. محصولات اصلی رسوتا گندم، جو، پیاز و گوجه فرنگی می‌باشد. همچنین روستا دارای حدود ۴۰۰ هکتار باغ است. آب اراضی کشاورزی از طریق ۲۵ حلقه چاه عمیق تامین می‌شود.

حدود ۲۰۰۰۰ راس دام سبک و ۱۰۰۰ راس دام سنگین در این روستا پرورش داده می‌شود که یک توان بزرگ تولیدی محسوب می‌شود. شیر تولید شده توسط دامداران روستا عموماً به استان آذربایجان شرقی و شهر تبریز منتقل می‌شود. سدهای خاکی، انبار گندم، محیط بانی، گلخانه‌های تولید توت فرنگی، پرورش بوقلمون گوشتی و مرغداری از مکان‌ها قابل ذکر در اطراف روستای سهرین در نقشه منابع این روستاست.

وجود حمام تاریخی سهرین، قلعه تاریخی ثبت شده خواجه کریم، آبشارهای طبیعی دربند و گازان گلی (در مسیر روستای سهرین به روستای دگاهی) و مراتع کوهستانی بکر با انواع گیاهان دارویی از توان‌های گردشگری این روستا محسوب می‌شود.

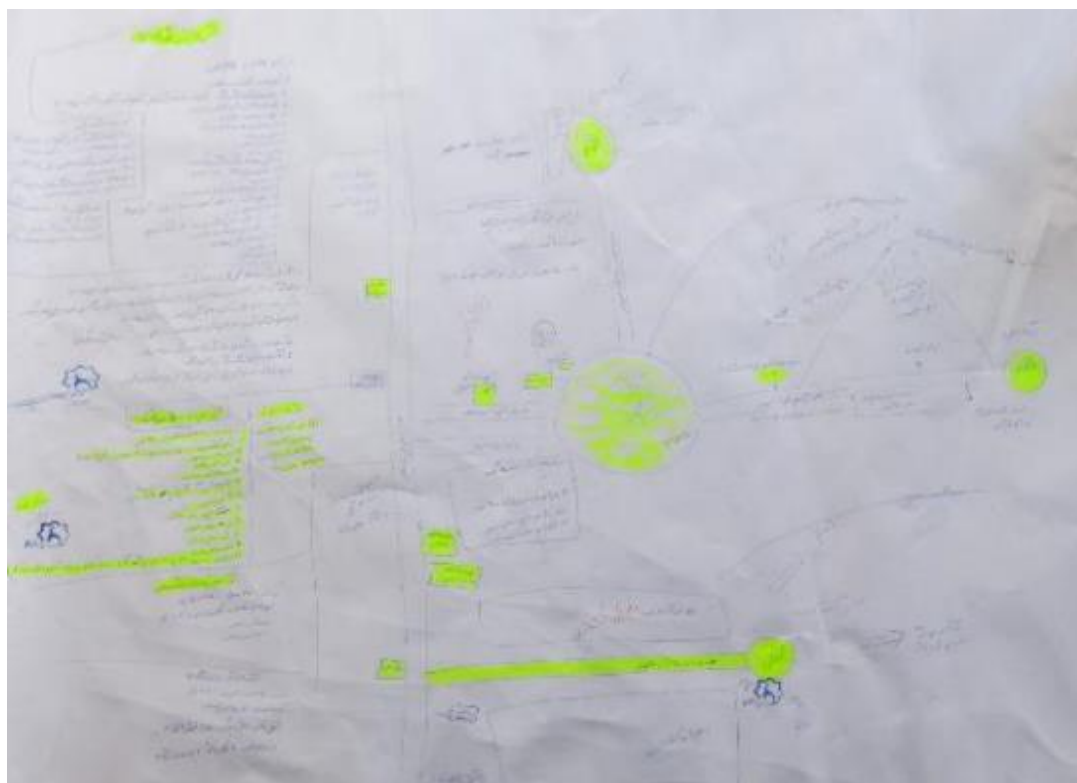
از دیگر منابع روستا، فعالیت بهره‌برداران در زمینه پرورش طیور به صورت صنعتی و مدرن و پرورش زنبور عسل است.

ایده‌های مطرح شده توسط اهالی برای اشتغالزایی در روستا شامل: راه اندازی شهرک گلخانه در اراضی پایین دست سد خاکی سهرین که حدود ۱۰۰۰ هکتار می‌باشد؛ ایجاد دهکده پرورش دام صنعتی در قسمت جنوب شرقی روستا

در زمین‌های ملی؛ ایجاد کارگاه تبدیل فراوری لبنیات دامی و نیز تولید کارگاه تولید خوراک دام در کنار دهکده پرورش دام صنعتی، است.

تامین سرمایه لازم برای تبدیل ایده به پدیده در روستای سهرین، علاوه بر ایجاد اشتغال برای روستا، می‌تواند زمینه اشتغال وسیعی را در سطح دهستان و بخش قره پشتلو ایجاد کند.

تصویر ۴: نقشه منابع روستای سهرین

تعیین نتایج کیفی و کمی مورد انتظار برنامه توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستا

با توجه به هدف عمده طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای هدف و اهداف ویژه طرح؛ شناخت علمی و تحلیل راهبردی مزیت‌ها، توانمندی‌ها و تنگنایهای اساسی توسعه اقتصادی و اشتغالزایی در روستاهای هدف، بسترسازی جهت رفع تنگناها و بهره‌گیری از توانمندی‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی در روستاهای هدف، یکپارچه‌سازی، هدفمندکردن و تعیین اولویت‌های سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی اشتغال‌زا در روستاهای هدف، تقویت ظرفیت‌های موجود و ایجاد ظرفیت‌های جدیدی با تاکید بر تکمیل زنجیره ارزش و زنجیره تولید با مشارکت بخش غیردولتی در روستاهای هدف، تقویت و نهادینه‌سازی مشارکت بخش عمومی، خصوصی، تعاونی و مردمی (ساکنین و ذینفعان روستاهای هدف) در توسعه اقتصادی و اشتغالزایی در روستاهای هدف، انتظار می‌رود که در روستاهای هدف دستاوردهای زیر بدست آید:

- ایجاد اشتغال پایدار و رونق کسب و کار در روستاهای هدف
- کاهش شکاف توسعه اقتصادی و تعادل بخشی روستایی-شهری
- تقویت اقتصاد محلی صادرات محور در پیوند با اقتصاد منطقه‌ای در روستاهای هدف
- افزایش مشارکت اقتصادی روستاهای هدف

- توانمندسازی اقتصادی روستاییان و ظرفیت‌سازی مشارکت تحصیلکردگان محلی در طرح‌های توسعه اقتصادی
- تنوع‌بخشی به اقتصاد و معیشت روستاییان
- سهم‌بری عادلانه عوامل در زنجیره ارزش فعالیت‌های اقتصادی روستاهای هدف
- سهم‌بری عادلانه و پایدار از منابع زیستی با اهداف اقتصاد مقاومتی در زمینه عدالت بین نسلی و درون نسلی
- افزایش سطح درآمد و ارتقاء سطح بهره‌وری در روستاهای هدف
- تقویت تمرکززدایی در انجام مطالعات توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی
- تثبیت جمعیت روستایی و ایجاد انگیزه برای بازگشت مهاجران روستایی
- با اجرا و تحقق برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغال‌زایی روستایی، انتظار می‌رود که نتایج کیفی و کمی زیر برای روستاهای هدف بدست آید:

- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی زراعت به ویژه محصولات گوجه‌فرنگی، گندم، جو، پیاز، عدس، لوبیا
- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی باغی در روستای سهرین
- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد صنایع تبدیلی دامی با توجه به پتانسیل روستاهای هدف
- اشتغال‌زایی از طریق ایجاد خدمات گردشگری با توجه به پتانسیل روستاهای هدف
- تثبیت جمعیت و جلوگیری از نرخ رشد منفی در روستاهای هدف
- کاهش بیکاری فصلی، افزایش اشتغال جوانان و سرپرستان خانوار روستا از طریق ایجاد صنایع تبدیلی
- افزایش درآمد روستاییان از طریق برندسازی محصولات منطقه نظیر، گوجه‌فرنگی، لبنیات، عسل
- بازاریابی و تبلیغات و فروش محصولات روستاهای هدف در سطح استانی و ملی
- افزایش مشارکت مردم در سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی روستا

تعیین اقدامات مناسب برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستا

برای ارتقاء ظرفیت فعالیت‌های اقتصادی و اشتغال‌زایی موجود روستاهای هدف، عوامل زیرساختی، سیاسی-مدیریتی، اجتماعی-آموزشی و اقتصادی-مالی، می‌توانند به عنوان اقدامات مناسب موجب تحرک اقتصادی منطقه گردند که در جدول زیر و در ادامه آورده شده است:

جدول ۷۵: اقدامات مناسب برای ارتقای ظرفیت اقتصادی روستا در مقوله‌های مختلف

عوامل زیرساختی	عوامل سیاسی-مدیریتی	عوامل اجتماعی-آموزشی	عوامل اقتصادی-مالی
- تقویت خدمات گردشگری - توسعه زیرساخت جاده‌ای - توسعه آبیاری مکانیزه - برندسازی محصولات اصلی - توسعه زیرساخت‌های اینترنت مبتنی بر موبایل	- ثبات و نظارت در اجرای قوانین و مقررات - جلوگیری از نوسانات شدید بازار - کاهش هزینه‌های کشاورزی - تسهیل فرایند صدور محصولات به خارج از کشور - تسهیل‌گری اقدامات در ارتباط با رفع موانع اداری و قانونی ناحیه‌های صنعتی	- ارائه آموزش‌ها و مهارت‌های مرتبط با صنایع تبدیلی - ارائه آموزش‌های مشاغل خانگی و صنایع دستی - اتکا به منابع مردمی و مشارکت دادن آنها - برگزاری دوره‌های بازاریابی	- حمایت مالی از سوی بانک‌ها و موسسات مالی عامل - استفاده از اعتبارات خرد - آسان نمودن شرایط دریافت اعتبارات - پرداخت اعتبارات با نرخ سودهای مصوب ۴-۶ درصد - تضمین خرید محصولات روستایی

	- تشکیل و حمایت از شرکت‌های تعاونی		
--	------------------------------------	--	--

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

ارتقاء عوامل زیرساختی روستاها

برای ارتقاء ظرفیت‌های اقتصادی روستا، داشتن شرایط زیرساخت مناسب نظیر وجود یا نزدیکی به خطوط راه آهن، آزادراه، بزرگراه، راه اصلی، راه آسفalte بین روستایی، راه آسفalte داخل روستا، برخورداری از آب شرب هم به لحاظ کمی و هم به لحاظ کیفی و برخورداری از آب کشاورزی، برخورداری از برق، گاز و خدمات مخابراتی ضرورت دارد. اقدامات راهبردی در زمینه ارتقای عوامل زیرساختی در روستاهای هدف قره‌پشتلو شهرستان زنجان به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

- تقویت خدمات گردشگری
- توسعه زیرساخت جاده‌ای
- توسعه آبیاری مکانیزه به ویژه در روستای سهرین به دلیل سطح کشت زراعت بالا
- برندسازی محصولات اصلی زراعی و دامی
- برندسازی محصولات باغی روستای سهرین
- برندسازی عسل روستای سهرین و مشکین
- توسعه زیرساخت‌های اینترنت مبتنی بر موبایل
- تقویت روستای هدف گردشگری روستای سهرین، ونق و ماری

عوامل سیاسی-مدیریتی

دولت به عنوان تامین کننده اصلی کالاها و خدمات عمومی بایستی اقدامات خود را در زمینه‌های زیرساختی، قانونی و مدیریتی را به نحو احسن انجام دهد تا شرایط لازم برای توسعه فعالیت‌های اشتغال‌زای روستایی فراهم شود. بخش عمده‌ای از موانع محدودیت‌ساز در جهت تحرک اقتصادی روستاها و به ویژه گسترش مشاغل در سطح مناطق روستایی به مشکلات کلان اقتصادی مربوط می‌شود. بی‌ثباتی قوانین و مقررات، مشکلی است که نه تنها در مناطق روستایی محدودیت ایجاد کرده بلکه در کل اقتصاد کلان کشور نیز محدودیتی اساسی بوجود آورده است. این مسئله با نوسانات شدید بازار، هزینه‌های بالای تولید، و عدم تنوع فرصت‌های شغلی در روستاها تشدید می‌شود. وجود پاره‌ای از قوانین محدودیت ساز به ویژه دستورالعمل‌های دولتی در تخصیص منابع، دریافت مجوزهای تولید، و بسیاری از موارد قانونی و حقوقی از جمله زمینه‌های تاثیرگذار بر عملکرد فعالیت‌های اقتصادی در سطح روستاها می‌باشد. اقدامات راهبردی در زمینه سیاسی-مدیریتی در روستاهای هدف در بخش قره‌پشتلو به شرح زیر است:

- جلوگیری از نوسانات شدید بازار
- کاهش هزینه‌های کشاورزی روستاهای هدف در زمینه تولیدات زراعی و باغی نظیر دارو و سم، در زمینه دارو و خوراک ماهی، در زمینه تغذیه دام
- تسهیل فرایند صدور محصولات به خارج از کشور

- تسهیل اقدامات در ارتباط با رفع موانع اداری و قانونی ناحیه‌های صنعتی برای مجوز تولیدات

ارتقاء عوامل اجتماعی-آموزشی

زندگی شغلی افراد باید مولد و همراه با توسعه مستمر مهارت‌ها باشد تا قادر شوند با سرعت تغییر هماهنگ شوند و به آسانی از یک شغل به شغل دیگر حرکت کنند. دولت‌ها، کارفرماها و افراد باید به آموزش شغلی و ارتقاء مهارت، به عنوان سرمایه‌گذاری پایدار برای آینده نگاه کنند نه هزینه‌هایی اضافی که باید به حداقل رسانده شود.

اقدامات راهبردی در زمینه اجتماعی و آموزشی در روستاهای هدف بخش قره‌پشتلو به شرح زیر است:

- ارائه آموزش‌ها و مهارت‌های مرتبط با صنایع تبدیلی در زمینه زراعت، باغداری، دامداری برای روستاهای هدف
- ارائه آموزش‌های مشاغل خانگی و صنایع دستی در زمینه فرش‌بافی برای روستای هدف
- مشارکت دادن مردم در ایجاد شرکت تعاونی، بهبود وضعیت کالبدی روستاها
- برگزاری دوره‌های بازاریابی برای آگاه نمودن روستائیان از اهمیت بازاریابی و تبلیغات به منظور بازاریابی فروش محصولات کشاورزی

- تشکیل و حمایت از شرکت‌های تعاونی به وسیله مردم و دولت

- ایجاد شرکت‌های خصوصی و تعاونی

- اصلاح و بهبود وضعیت زنجیره ارزش تولیدات کشاورزی روستاهای هدف از طریق تقویت حوزه‌های کارآفرین در زمینه کشاورزی (زراعت، باغداری و دامداری) و گردشگری

عوامل اقتصادی و مالی

یکی از مهمترین عوامل تاثیرگذار در توسعه اقتصادی روستاها، حمایت‌های مالی و تسهیلات اعتباری با نرخ سود کم می‌باشد. وجود اعتبارات کم سود و تسهیل در فرایند دریافت این اعتبارات باعث انگیزش روستائیان و توسعه کسب و کار آنها می‌شود. اقدامات راهبردی در زمینه اقتصادی و مالی در روستاهای هدف بخش قره‌پشتلو به شرح زیر است:

- حمایت مالی از سوی بانک‌ها و موسسات مالی عامل از طریق تامین منابع مالی متناسب با نیازهای واحدهای تولیدی با سود مصوب ۴-۶ درصد و حل ضمانت‌های بانکی به ویژه در حوزه باغداری، زراعت و دامداری روستاهای هدف

- استفاده از اعتبارات خرد برای بهبود وضعیت تولید در بخش کشاورزی

- آسان نمودن فرایند دریافت اعتبارات از بانک‌های عامل

- حمایت‌های بیمه‌ای از محصولات در زمان وقوع خسارات طبیعی نظیر تگرگ، سرمازدگی و ...

تعیین برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی برای ارتقاء سطح فعالیت‌های اقتصادی و

اشتغالزایی روستا

نتایج حاصل از اسناد فرادست، برداشت میدانی تشکیل کارگاه‌های مشارکتی، تهیه نقشه منابع روستاها و ایده‌های اخذ شده از افراد بومی و ساکنین نشان می‌دهد که محوریت توسعه فعالیت اقتصادی و اشتغالزایی روستاهای هدف واقع در بخش قره‌پشتلوی شهرستان زنجان، بر حوزه کشاورزی (زراعت، باغداری و دامداری)، صنایع دستی، گردشگری و معدن استوار است.

در چهار روستای هدف منتخب برای بخش قره‌پشتلوی شهرستان زنجان، دامداری، زراعت و گردشگری فعالیت‌های اصلی است و باغداری نیز تنها در روستای سهرین به عنوان یک فعالیت اقتصادی قابل ذکر محسوب می‌شود. همچنین فعالیت فرشبافی در روستای ماری رواج دارد.

جدول ۷۶: برنامه‌های توسعه اقتصادی و اشتغالزایی روستای هدف بخش قره‌پشتلو شهرستان زنجان

برنامه	طرح / پروژه
برنامه توسعه بخش گردشگری	۱- ایجاد باغ رستوران ۲- ایجاد تاسیسات گردشگری (مهمانپذیر، مراکز اقامتی خودپذیرایی به مانند خانه مسافرها، اقامت‌های بومگردی و سنتی، مراکز گردشگری سلامت به مانند آب‌درمانی‌ها، محیط‌ها و پارک‌های طبیعت گردی و گردشگری روستایی، واحدهای پذیرایی، سفره‌خانه‌های سنتی، دهکده‌های سلامت و...)
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات زراعی	۱. راه اندازی شهرک گلخانه ۲. احداث گلخانه ۳. احداث انبار محصولات کشاورزی
برنامه توسعه صنایع تبدیلی مرتبط با محصولات دامی	۱- ایجاد دهکده پرورش دام صنعتی در قسمت جنوب شرقی روستا در زمین‌های ملی ۲- کارگاه تولید خوراک دام در کنار دهکده پرورش دام صنعتی ۳- ایجاد کارگاه تبدیل فراوری لبنیات دامی ۴- کارگاه تولید پنیر سنتی ۵- پرواربندی گوسفند ۶- پرواربندی گوساله ۷- گاو شیری
صنایع دستی	۱. ایجاد و توسعه کارگاه‌های فرشبافی

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

تعیین و اولویت‌بندی طرح‌ها و پروژه‌های سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی و اشتغالزایی با مقیاس کارکردی در سطح روستا

سازگاری و تطابق ویژگی‌ها و توان‌های روستاهای هدف با برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی طرح

با توجه به پهنه بندی انجام شده از ویژگی‌ها و توان‌های روستاهای هدف و با توجه به برنامه‌های تعریف شده در بخش‌های گردشگری، صنایع دستی، زراعت، باغداری و دامداری؛ میزان تطابق و سازگاری ویژگی‌ها و توان‌های روستاها با هر کدام از این برنامه‌ها مورد بررسی قرار گرفته است.

- با توجه به اینکه سه روستای سهرین، ونق و ماری به عنوان روستای هدف گردشگری مطرح هستند و همچنین با توجه به منابع گردشگری موجود در محدوده روستای مشکین و روستاهای همجوار، امکان استفاده گردشگری در این روستاها، به خصوص به صورت اقامت‌های بومگردی و سنتی، سفره‌خانه‌های سنتی، مراکز گردشگری سلامت به مانند آب‌درمانی‌ها برای آب درمانی روستای ونق و... برای گردشگران وجود دارد.
- با توجه به رواج دامداری در روستاهای هدف، سازگاری و انطباق لازم روستاهای هدف با برنامه‌ها و طرح‌های مرتبط با این حوزه وجود دارد.
- با توجه به به میزان نسبتاً محدود تولیدات زراعی و باغی در محدوده روستاهای ونق، مشکین و ماری، صنایع تبدیلی برای این محصولات پیشنهاد نمی‌شود و تنها به امکان احداث گلخانه بسنده می‌شود.
- روستای سهرین هم به لحاظ دامداری، زراعت، باغداری و هم به لحاظ گردشگری دارای توانمندی ویژه‌ایست و می‌تواند سهم بیشتری را از اشتغالزایی دهستان و بخش برعهده بگیرد.
- با توجه به رواج فرش‌بافی در روستای ماری، این روستا برای احداث کارگاه فرش‌بافی سازگاری و تطابق دارد.

جدول ۷۷: سازگاری و انطباق روستاهای هدف با برنامه‌های کلی طرح توسعه اقتصادی و اشتغالزایی

ردیف	بخش	آبادی	گردشگری	زراعت	باغداری	دامداری	فرش‌بافی
۱	قره‌پشتلو	سهرین	*	*	*	*	-
۲		مشکین	*	*	-	*	-
۳		ونق	*	*	-	*	-
۴		ماری	*	*	-	*	*

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

اولویت‌بندی برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف

بعد از توجه به ویژگی‌ها، توان‌های روستاهای هدف و همسازی و انطباق این توان‌ها با برنامه‌های توسعه طرح لازم بود تا اولویت‌بندی هر یک از روستاهای هدف در ارتباط با این برنامه‌ها استخراج شود. در این مرحله بالاترین کارکرد و فعالیت فعلی روستا ملاک عمل در اولویت‌دهی بوده است.

جدول ۷۸: اولویت‌بندی برنامه‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف

ردیف	بخش	آبادی	گردشگری	زراعت	باغداری	دامداری
۱	قره‌پشتلو	سهرین	۳	۲	۴	۱
۲		مشکین	۱	۳	-	۲
۳		ونق	۱	۳	-	۲
۴		ماری	۱	۳	-	۲

تعیین برنامه‌ها و طرح‌های پیشنهادی برای روستاهای هدف

حال لازم است تا دربرنظر گرفتن گزاره‌های زیر طرح‌ها و پروژه‌های مناسب برای هریک از روستاهای هدف بخش قره‌پشتلوی شهرستان زنجان مشخص شود:

- با توجه به اینکه پروژه‌های مرتبط با گردشگری دارای کمترین میزان فشار بر منابع آب و خاک سکونتگاه‌هاست، و ظرفیت این صنعت با افزایش خدمات و اشتغال مربوط به آن افزایش می‌یابد و سه روستای سهرین، ونق و ماری جزو روستاهای هدف گردشگری هستند و روستای مشکین نیز دارای توان‌ها و منابع لازم برای توسعه صنعت گردشگری است. بر همین اساس در سه روستای مشکین، ونق و ماری گردشگری به عنوان اولویت اول توسعه مطرح شده است. با توجه به توان بالای روستای سهرین در بخش‌های دامداری و زراعت، بخش گردشگری در اولویت سوم این روستا تعریف شده است.

- با توجه به دامدار بودن هر چهار روستای هدف و دامداری قدرتمند در روستای سهرین، بخش دامداری اولویت اول در روستای سهرین و اولویت دوم در روستاهای مشکین، ونق و ماری انتخاب شده است.

- بخش زراعت در روستای ماری به نسبت ضعیف‌تر از سه روستای دیگر است. علیرغم این مساله، بیش از ۲۰۰ هکتار اراضی زراعی این روستا، امکان مناسبی را برای فعالیت‌های زراعی فراهم آورده است.

- حجم بالای زراعت در روستای سهرین به همراه باغداری باعث شده است تا این روستا در تمامی بخش‌های اقتصادی امکان توسعه اشتغالزایی را دارا باشد. بر همین اساس نگاه به توان‌های این روستا به صورت ویژه و برای اشتغالزایی در سطح دهستان و بخش می‌تواند مد نظر قرار گیرد.

جدول ۷۹: تعیین طرح‌ها و پروژه‌های پیشنهادی برای هر یک از روستاهای هدف

آبادی	طرح و پروژه پیشنهادی
سهرین	- ایجاد دهکده پرورش دام صنعتی در قسمت جنوب شرقی روستا در زمین‌های ملی - کارگاه تولید خوراک دام در کنار دهکده پرورش دام صنعتی - ایجاد کارگاه تبدیل فراوری لبنیات دامی - کارگاه تولید پنیر سنتی - پرواربندی گوسفند - پرواربندی گوساله - گاو شیری - راه اندازی شهرک گلخانه در اراضی پایین دست سد خاکی (حدود ۱۰۰۰ هکتار) - احداث انبار محصولات کشاورزی - ایجاد باغ رستوران (۳ واحد) - ایجاد تاسیسات گردشگری (مهمانپذیر، مراکز اقامتی خودپذیرایی به مانند خانه مسافرها، اقامت‌های بومگردی و سنتی، محیط‌ها و پارک‌های طبیعت گردی و گردشگری روستایی، واحدهای پذیرایی، سفره‌خانه‌های سنتی، دهکده‌های سلامت و...)
مشکین	- ایجاد تاسیسات گردشگری (مهمانپذیر، مراکز اقامتی خودپذیرایی به مانند خانه مسافرها، اقامت‌های بومگردی و سنتی، محیط‌ها و پارک‌های طبیعت گردی و گردشگری روستایی، واحدهای پذیرایی، سفره‌خانه‌های سنتی، دهکده‌های سلامت و...) - کارگاه تولید پنیر سنتی - پرواربندی گوسفند - پرواربندی گوساله - گاو شیری - احداث گلخانه
ونق	- ایجاد تاسیسات گردشگری (مهمانپذیر، مراکز اقامتی خودپذیرایی به مانند خانه مسافرها، اقامت‌های بومگردی و سنتی، مراکز گردشگری سلامت به مانند آب‌درمانی‌ها، محیط‌ها و پارک‌های طبیعت گردی و گردشگری روستایی، واحدهای پذیرایی، سفره‌خانه‌های سنتی، دهکده‌های سلامت و...) - کارگاه تولید پنیر سنتی - پرواربندی گوسفند - پرواربندی گوساله - گاو شیری - احداث گلخانه
ماری	- ایجاد تاسیسات گردشگری (مهمانپذیر، مراکز اقامتی خودپذیرایی به مانند خانه مسافرها، اقامت‌های بومگردی و سنتی، محیط‌ها و پارک‌های طبیعت گردی و گردشگری روستایی، واحدهای پذیرایی، سفره‌خانه‌های سنتی، دهکده‌های سلامت و...) - کارگاه تولید پنیر سنتی - پرواربندی گوسفند

	• پرواربندی گوساله • گاو شیری • احداث گلخانه • ایجاد و توسعه کارگاه‌های فرشبافی
--	---

منبع: مشاور، ۱۳۹۷

